

Broj 3/2018. - Godina CXXXII - Sarajevo

VRHBOSNA

Službeno glasilo Vrhbosanske nadbiskupije

GODINA SLUGE BOŽJE
JOSIPA STADLERA

VRHBOSNA - Službeno glasilo Vrhbosanske nadbiskupije

Izdavač:

Vrhbosanska nadbiskupija
Kaptol 7, BiH - 71000 Sarajevo

Nakladnik:

Medijski centar Vrhbosanske nadbiskupije

Odgovara:

Vinko kardinal Puljić
vrhbosanski nadbiskup

Glavni urednik:

Mladen Kalfić, kancelar

Grafička obrada:

MCVN

Tisak:

Suton - Široki Brijeg

Sadržaj

KARDINALOVA PORUKA

Poruka vrhbosanskog nadbiskupa Vinka kardinala Puljića na početku školske i vjeronaučne godine	197
---	-----

SVETA STOLICA

Poruka Svetoga Oca Franje za 2. svjetski dan siromaha	199
Poruka Dikasterija za cjeloviti ljudski razvoj povodom Svjetskog dana turizma 2018.	202
Poruka pape Franje za Svjetski dan molitve za skrb o stvorenom svijetu 2018.	204
Pismo pape Franje za Izvanredni misijski mjesec listopad 2019.	206

CCEE

Susret predstavnika za medije i glasnogovornika Europskih biskupskih konferencija	209
Susret generalnih tajnika biskupskih konferencija u Europi	210
Mediji i migracijski fenomen	211
Molitva za Europu europskih biskupa sudionika plenarnog zasjedanja CCEE u Poznanu	213
Završna poruka s plenarnog zasjedanja Vijeća europskih biskupskih konferencija CCEE	213

BK BiH

Priopćenje sa 73. redovnog zasjedanja BK BiH	215
Poruka biskupa BK BiH uoči Općih izbora u listopadu 2018. godine	216
Propovijed dubrovačkog biskupa mons. Mate Uzinića na proslavi Obiteljskog dana u BiH	217
Održan XXI. redovnički dan u Visokom	219
Homilija mons. dr. Marka Semrena na Redoničkom danu 2018. u Visokom	221
Poziv na susret sa nadbiskupom mons. Jorge Carlos Patron Wong, tajnikom za sjemenište pri Kongregaciji za kler	224
Pismo biskupa BK BiH o Misijskoj godini	226
Odluka o prestanku izdavanja Slobodnog lista	228

IZ VRHBOSANSKE NADBISKUPIJE

Redovna sjednica Pastoralnog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije	229
Obavijest o XXIII. susretu dijecezanskih svećenika 19. rujna 2018.	230
Poziv na upoznavanje i druženje odobrenim katoličkim udrugama i karizmatičkim pokretima u VN	231
XIII. hodočašće u Hrvatsko nacionalno marijansko svetište Mariju Bistricu Vrhbosanske nadbiskupije i Banjalučke biskupije	232
Listopadska pobožnost	233
Redovna sjednica Konzultorskog vijeća	233
Poziv na sjednicu Svećeničkog vijeća	234
XVII. poziv na molitvu za domovinu na Bobovcu	235
Uspjeh na Seminaru za ovlast isповijedanja 2018.	236
Poziv na sjednicu Vijeća za mlade	238
Partnerschaftsvereinbarung Sporazum Vrhbosanske nadbiskupije i biskupije Limburg ...	239

Imenovanja i premještaji	242
Dozvole	244
Povelja o posveti nove crkve Uznesenja BDM u Suhom Polju	245
Kronika Vinka kardinala Puljića	246

PRILOZI

Propovijed Vinka kardinala Puljića u Macelju prigodom 73. obljetnice stradanja žrtava komunističkog režima	259
Propovijed Vinka kardinala Puljića na Misi bdijenja svetkovine sv. Ivana Krstitelja u Podmilačju	262
Propovijed Vinka kardinala Puljića na Misi bdijenja svetkovine Uznesenja BDM u Komušini... ..	264
Papa uputio poruku sudionicima Međunarodne konferencije katoličkih teologa	267
Treća međunarodna konferencija katoličkih moralnih teologa.....	268
Dr. sc. mons. Pavo Jurišić: Svjedočanstvo krvlju	270
Mr. sc. vlč. Pero Brajko: Biskupi, svećenici, redovnici, redovnice, bogoslovi i sjemeništarcu-svjedoci vjere u Vrhbosanskoj nadbiskupiji tijekom Drugog svjetskog rata i komunističke Jugoslavije.....	273
Pismo pape Benedikt XV Maximum illud	286
Izvešće o Nadbiskupskom sjemeništu Petar Barbarić	294
Izveštaj iz Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa.....	295

BILJEŽIMO

Duhovna obnova za ministrante Vrhbosanske nadbiskupije	297
Kardinal Vinko Puljić u sarajevskoj katedrali zaredio dvojicu franjevačkih đakona za svećenike	297
Popis sudionika Duhovnih vježbi za svećenike u Sjemeništu u Travniku	299
Održan XXIII. susret dijecezanskih svećenika Vrhbosanske nadbiskupije	299

POKOJNICI

Fra Filip Zubak.....	303
Vlč. Perica Majić.....	304

Poruka vrhbosanskog nadbiskupa Vinka kardinala Puljića na početku školske i vjeronaučne godine

Hod u puninu kršćanskog života

Pred nama je još jedna nova školska i vjeronaučna godina. Kada kažem i vjeronaučna onda mislim i na školski i na župni vjeronauk. Ovom porukom želim pozvati, potaknuti i ohrabriti vas dragi roditelji, sve vas poštovani vjeroučitelji i vas dragi misnici i pastoralni djelatnici.

Prvi učitelji vjere su roditelji a prva škola vjere je obiteljski dom. Stara poslovice kaže da se iz malena trn oštri. Prihvaćajući dijete kao dar Božji roditelji preuzimaju dragu i radosnu obvezu surađivati sa Stvoriteljem da to dijete raste i razvija se u svojoj cjelovitosti: fizičkoj, intelektualnoj i duhovnoj. Naravno je pravo roditelja da odgajaju svoje dijete u suradnji s odgojno obrazovnim ustanovama. Društvo je dužno poštivati ovo naravno pravo roditelja. Dijete raste u ozračju vjere obiteljskog doma komu glavni ton daju glavni otac i majka. Prevažno je da otac i majka budu svjesni ove svoje uloge i da i vladanjem i riječnikom prenose svojoj djeci evanđeoske vrijednosti. Molitva oca i majke je govor koji zahvaća i srce djeteta. Obiteljska slavlja, a posebno slavlje svete Mise, najbolja je kateheza - kateheza života. Roditelji su dužni tražiti za svoje dijete školski vjeronauk a škola je obvezna poštivati volju roditelja i omogućiti djeci i mladima školski vjeronauk. Dragi roditelji, ne propustite svoje dijete upisati u redovni školski vjeronauk i pratiti ga i u tom predmetu kao što ga pratite u svim drugim predmetima.

Vjeroučitelji i vjeroučiteljice, katehete i katehistice imaju poslanje odgajati u vjeri našu djecu i mlade. Katekizam Katoličke Crkve (5-7) govori da je poučavanje kršćanskog nauka organski i sustavni način kojim se uvodi u puninu kršćanskog života. Kolikogod je važna pouka, još je važnije da naša djeca i mladi prihvate i zavole ne samo

nauk nego i osobu Isusa Krista. Potrebno je da vjeronaučna pouka probudi vjeru, iskustvo kršćanskog života, slavlje sakramenata, izgradnju crkvenog zajedništva i vjerničko svjedočenje. Učitelji vjere ne poučavaju samo riječima nego i svjedočanstvom kršćanskog života. Zato vas sve, dragi učitelji vjere, pozivam da djeca i mladi, prije nego je pročitaju u Katekizmu, tu vjeru iščitavaju u vašoj osobnosti i vašem životnom stavu. Očinski vas molim prihvatite, poštujujte i volite našu djecu i mlade, učinite sve da, uz znanje o Isusu, Isusa zavole i slijede.

Draga braćo misnici i svi pastoralni djelatnici, ne možemo biti indiferentni pred zadatkom i poslanjem da vjeru naviještamo, svjedočimo i u vjeri odgajamo osobni život vjere i život zajednice vjernika. Katekizam Katoličke Crkve (13) nas upućuje na *četiri stupa* pouke i odgoja u vjeri: ispovijest krsne vjere, sakramenti vjere, život vjere (zapovijedi) te vjernička molitva koja je disanje vjere. Župnici su na poseban način poveznica svih onih koji sudjeluju u odgoju vjere: roditelji, djeca i vjeroučitelji. Kao pastiri, budite neumorni oko traženja načina da se što vjerodostojnije prenosi i svjedoči Evanđelje i kršćanski nauk.

Posebno pozivam vas draga djeco i mladi, otvorite svoje srce i pamet novim spoznajama i Kristu otkrijete najdražeg Suputnika vašeg života kako bi se po njemu ostvarili i istinski život proživjeli. Pred vama je još jedna godina ljudskog sazrijevanja i još jedne prigode za nove spoznaje. Najljepše u vašem školovanju je izgrađivanje vaše ljudskosti, savjesti i sposobnosti da se suočite sa životom. Na vašem mladom putu upoznajte onoga koji vas najviše voli a to je Isus Krist. Želim vam i molim ne samo da ga upoznate nego da ga zavolite i prihvatite kao suputni-

KARDINALOVA PORUKA

ka na vašem životnom hodu. Odgoj u vjeri neka vam pomogne da steknete puninu kršćanskog života, da otkrijete smisao svoga života i budete spremni ispuniti Božje planove na zemlji.

Neka nas sve prosvijetli i vodi Duh Sveti kako bi svoju vjeru zavolili i svakodnevnim življenjem je svjedočili.

Neka Vas u tome prati zaštita i zagovor naše Nebeske Majke.

Uz najsrdačnije pozdrave, zazivam na vas obilje Božjeg blagoslova!

Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski

Jadnik vapi, a Gospodin ga čuje

Poruka Svetoga Oca Franje za 2. svjetski dan siromaha, 18. studenoga 2018.

1. "Jadnik vapi, a Gospodin ga čuje" (Ps 34, 7). Riječi psalmiste postaju također naše kada smo pozvani susresti se s različitim oblicima patnje i marginaliziranosti u kojima žive mnogi muškarci i žene koje smo navikli općenito nazivati "siromasima". Piscu tih redaka nije tuđa ta patnja. Naprotiv, on ima izravno iskustvo siromaštva, a ipak ga pretvara u pjesmu hvale i zahvaljivanja Gospodinu. Ovaj Psalam omogućuje i nama, uronjenima u tolike oblike siromaštva, da shvatimo tko su pravi siromasi na koje smo pozvani upraviti svoj pogled kako bi čuli njihov vapaj i prepoznali njihove potrebe.

Poručuje nam se, prije svega, da Gospodin sluša siromahe koji uzdižu svoj vapaj njemu i da je dobar prema onima koji, srca shrvana žalošću, usamljenošću i isključenošću, u njemu traže utočište. Gospodin sluša one čije je dostojanstvo pogaženo a, usprkos tome, imaju snage uzdići svoj pogled k nebu da prime svjetlost i utjehu. On sluša one koji su progonjeni u ime lažne pravde, potlačeni politikama nedostojnima tog imena i zastrašivani nasiljem. Pa ipak, oni znaju da imaju u Bogu svojega Spasitelja. Ono što izlazi na vidjelo iz ove molitve je prije svega osjećaj napuštenosti i povjerenja u Oca koji sluša i prihvaća. Tragom tih riječi možemo bolje razumjeti ono što je Isus proglasio blaženstvom: "Blago siromasima duhom: njihovo je kraljevstvo nebesko!" (Mt 5, 3).

To je iskustvo jedinstveno i po mnogočemu nezasluženo i nemoguće do kraja izraziti, a ipak osjećamo želju da ga drugima prenese-mo, prije svega onima koji su kao psalmist siromašni, odbačeni i marginalizirani. Nitko se ne smije osjetiti isključenim iz Očeve ljubavi, osobito u svijetu koji često stavlja bogatstvo kao primarni cilj i navodi čovjeka da se zatvara u sebe samog.

2. U Psalmu 34 koriste se tri glagola koji opisuju stav siromašnog čovjeka i njegov odnos s Bogom. Prvi je "vapiti". Stanje siromaštva ne može se izraziti jednom riječju, već postaje vapaj koji prodire kroz nebesa i dopire do Boga.

Što siromahov vapaj izražava ako ne njegovu patnju i samoću, njegov očaj i nadu? Možemo se zapitati: kako to da vapaj koji se uzdiže sve do Božjeg lica ne uspijeva doprijeti do naših ušiju i ostavlja nas ravnodušnima i neosjetljivima? Na dan kao što je ovaj pozvani smo izvršiti ozbiljan ispit savjesti kako bismo razumjeli jesmo li uistinu sposobni čuti siromahe.

Ono što nam je potrebno da prepoznamo njihov glas je tišina slušanja. Ako mi sami previše govorimo, nećemo ih uspjati čuti. Bojim se da često mnoge inicijative, premda hvalevrijedne i nužne, više imaju za cilj da se svidimo sebi samima nego da doista čujemo vapaj siromaha. U tom slučaju, kad se razlegne vapaj siromaha, reakcija je neprimjerena i nismo u mogućnosti suosjećati s njihovim stanjem. Toliko smo zarobljeni u kulturi koja nas obvezuje da se divimo svom liku u zrcalu i previše sebi ugađamo da smatramo da je gesta altruizma dovoljna da sebe zadovoljimo, a da se izravno ne kompromitiramo.

3. Drugi glagol je "odgovoriti". Gospodin, kaže psalmist, ne samo da čuje vapaj siromaha, već i odgovara. Njegov odgovor, kao što potvrđuje čitava povijest spasenja, je dioništvostvo, ispunjeno ljubavlju, u stanju siromašnih. Bilo je tako kad je Abraham izrazio Bogu želju za potomstvom, iako su on i njegova žena Sara bili u poodmaklim godinama i nisu imali djece (usp. Post 15, 1-6). Dogodilo se to i kada je Mojsiju, preko gorućega grma koji nije izgorao, objavljeno Božje ime i poslanje da oslobodi narod iz Egipta (usp. Izl 3, 1-15). I taj je odgovor potvrđivan tijekom čitava putovanja Izraelskog naroda u pustinji: kada su ga morili glad i žeđ (usp. Izl 16, 1-6; 17, 1-7) i kad je zapao u najveću bijedu, to jest nevjernost savezu i idolopoklonstvo (usp. Izl 32, 1-14).

Božji odgovor siromahu uvijek je spasonosni zahvat koji ima za cilj ozdravljenje rana na tijelu i duši, vraćanje pravde i pružanje pomoći siromahu da započne živjeti dostojanstvenim životom. Božji odgovor također je apel kako bi svi koji vjeruju u njega mogli činiti isto

u svojim ljudskim granicama. Svjetski dan siromaha želi biti mali odgovor koji čitava Crkva diljem svijeta upućuje svima onima koji su pogođeni nekom vrstom siromaštva i siromasima u svim krajevima da ne misle da je njihov vapaj ostao neuslišan. Vjerojatno je to poput kapi vode u pustinji siromaštva; ipak to može biti znak zajedništva za one koji su u potrebi, da bi mogli osjetiti aktivnu prisutnost brata ili sestre. Siromasi ne trebaju da mi to činimo preko drugih, već da se osobno uključimo kao oni koji čuju njihov vapaj. Brižna skrb vjernika za njih ne može se ograničiti na neki oblik pomoći – premda je ona u početku nužna i izraz brižnosti –, već zahtijeva “pažnju punu ljubavi” (Apostolska pobudnica Evangelii gaudium, 199) koja poštuje osobu kao takvu i traži njezino dobro.

4. Treći je glagol “osloboditi”. Siromah iz Biblije živi sa sigurnošću da Bog intervenira u njihovu korist da bi im vratio izgubljeno dostojanstvo. Siromaštvo nije nastalo samo od sebe, već je plod egoizma, oholosti, gramzivosti i nepravde. Ta su zla drevna koliko i čovjek, ali su također grijesi čije posljedice trpe mnogi nevini, što dovodi do dramatičnih društvenih posljedica. Božje oslobađajuće djelo je čin spasenja prema onima koji su mu iskazali svoju žalost i tjeskobu. Okove se siromaštva razbija snagom Božjeg zahvata. U mnogim se psalmima opisuje i veliča ovu povijest spasenja koja nalazi svoj odraz u osobnom životu siromašnih: “Jer nije prezreo ni zaboravio muku jadnika, i nije sakrio lice svoje od njega; kad ga je zazvao, on ga je čuo” (Ps 22, 25). Sposobnost dana čovjeku da može kontemplirati Božje lice znak je njegova prijateljstva, njegove blizine i njegova spasenja. “Jer si na moju bijedu pogledao, pomogao u tjeskobi duši mojoj [...] noge si mi na prostran put izveo” (Ps 31, 8-9). Ponuditi siromahu “prostran put” znači osloboditi ga od “zamke ptičarske” (usp. Ps 91, 3), izbaviti ga iz zamke postavljene na njegovu putu, kako bi njegov korak bio hitar i lak a njegov pogled na život ispunjen spokojem. Božje spasenje poprima oblik ruke koja se pruža siromahu, koja nudi gostoprimstvo, pruža zaštitu i omogućuje mu da iskusi prijateljstvo koje mu je potrebno. Polazeći od ove konkretne i opipljive blizine započinje istinski put

oslobođenja. “Svi kršćanski vjernici i sve zajednice pozvani su biti Božje oruđe za oslobodjenje i promicanje siromašnih, tako da se oni mogu potpuno uključiti u društvo. To pretpostavlja da moramo biti pažljivi i čuti vapaj siromašnoga i priteći mu u pomoć” (Apost. pob. Evangelii gaudium, 187).

5. Obuzme me ganuće kad vidim kako se mnogi siromašni poistovjećuju s Bartimejem iz Markova Evanđelja (usp. 10, 46-52). Slijepi prosjak Bartimej “sjedio je kraj puta” (r. 46) i čuvši da prolazi Isus “stane vikati” i zazivati “Sina Davidova” da mu se smiluje (usp. r. 47). “Mnogi ga ušutkivahu, ali on još jače vikaše” (r. 48). Božji Sin je čuo njegov vapaj: “Što hoćeš da ti učinim?” Slijepac mu reče: “Učitelju moj, da progledam” (r. 51). Ovaj tekst iz Evanđelja zorno pokazuje ono što se u Psalmu najavljuje kao obećanje. Bartimej je siromah lišen temeljnih sposobnosti kao što su vid i sposobnost da se uzdržava svojim radom. Koliki putovi i danas dovode do raznih oblika nesigurnosti! Nedostatak temeljnih sredstava za život, marginaliziranost kad osoba više nije u punoj radnoj snazi, razni oblici društvenog ropstva, usprkos napredcima koje je postiglo čovječanstvo... Koliki siromasi danas poput Bartimeja sjede kraj ceste i traže smisao svog postojanja! Koliki se pitaju zašto su se našli na dnu i kako od toga stanja pobjeći! Čekaju da im netko pristupi i kaže: “Ustani! Zove te!” (r. 49).

Nažalost, često se događa suprotno: siromasima se upućuju riječi prijekora i poziva ih se da šute i trpe. Ti su glasovi neskladni, često uvjetovani strahom od siromaha, koje se smatra ne samo siromašnima nego i ljudima koji donose nesigurnost i nestabilnost, odvojenima od svakodnevnih navika i, prema tome, osobama koje treba odbaciti i skloniti od očiju javnosti. Teži se tome da se stvori distancu između njih i nas, ne shvaćajući da se time udaljavamo od Gospodina Isusa, koji ne odbacuje siromahe, nego ih poziva sebi i tješi ih. Kako su samo prikladne riječi proroka koji se odnose na način života vjernika: “Kidati okove nepravedne, razvezivat’ sponne jarmene, puštati na slobodu potlačene, slomiti sve jarmove; podijeliti kruh svoj s gladnima, uvesti pod krov svoj beskućnike, odjenuti onog koga

vidiš gola" (Iz 58, 6-7). Djela poput ovih omogućuju oprostjenje grijeha (usp. 1 Pt 4, 8), utirati put pravdi te da, jednom kad mi budemo ti koji budu vapili Gospodinu, on odgovori i kaže: Evo me! (usp. Iz 58, 9).

6. Siromasi su prvi kojima je dano prepoznati Božju prisutnost i svjedočiti njegovu blizinu u vlastitom životu. Bog ostaje vjeran svojem obećanju, ni u tamnoj noći ne uskraćuje toplinu svoje ljubavi i svoje utjehe. No, da bi se nadvladalo mučno stanje siromaštva nužno je da siromasi osjete prisutnost braće i sestara koji se brinu za njih i koji im otvaraju vrata svog srca i života i daju im osjećati se kao prijatelji i članovi obitelji. Samo na taj način možemo otkriti "spasenjsku snagu koja je na djelu u njihovim životima" i "staviti ih u središte života Crkve" (Apost. pob. Evangelii gaudium, 198).

Na ovaj Svjetski dan pozvani smo provesti u djelo riječi iz Psalma: "Siromasi će jesti i nasitit će se" (Ps 22, 27). Znamo da se u Jeruzalemu, nakon žrtvenog obreda, održavala gozba. Upravo je to iskustvo prošle godine obogatilo Prvi svjetski dan siromaha u mnogim biskupijama. Mnogi su našli toplinu doma, radost blagdanskog stola i solidarnost onih koji su blagovali s njima na jednostavan i bratski način. Volio bih da se i ove godine, a i ubuduće, ovaj Dan slavi u duhu radosti zbog ponovno otkrivene sposobnosti za zajedništvo. Moliti se zajedno kao zajednica i dijeliti nedjeljni obrok je iskustvo koje nas podsjeća na najraniju kršćansku zajednicu, koju evanđelist Luka opisuje u svoj njezinoj originalnosti i jednostavnosti: "Bijahu postojani u nauku apostolskom, u zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama. [...] Svi koji prigriše vjeru bijahu združeni i sve im bijaše zajedničko. Sva bi imanja i dobra prodali i porazdijelili svima kako bi tko trebao" (Dj 2, 42.44-45).

7. Nebrojene su inicijative koje kršćanska zajednica poduzima kako bi pokazala znak blizine i utjehe pred mnogim oblicima siromaštva koje imamo priliku vidjeti. Često suradnja s drugim stvarnostima, koja nije potaknuta vjerom već ljudskom solidarnošću, omogućuju pružiti pomoć koju sami ne bismo mogli realizirati. Prepoznavanje da je u golemom svijetu siromaštva naša sposobnost djelovanja ograničena,

slaba i nedostatna dovodi nas do toga da pružamo ruke prema drugima, kako bi se uzajamnom suradnjom mogao na djelotvorniji način postići cilj. Nadahnjujemo se vjerom i imperativom ljubavi, ali znamo prepoznati i druge oblike pomoći i solidarnosti koji se, djelomično, odlikuju istim ciljevima, ne zanemarujući pritom ono što nam je vlastito, a to je voditi sve Bogu i svetosti. Dijalog između različitih oblika iskustava i poniznost u pružanju naše suradnje, ne tražeći da mi imamo glavnu ulogu, prikladan je i potpuno evanđeoski odgovor koji možemo dati.

U služenju siromašnima nema mjesta borbi za prvo mjesto. Namjesto toga moramo s poniznošću prepoznati da je Duh taj koji traži od nas djela koja su znak Božjeg odgovora i blizine. Kad pronađemo način da se približimo siromašnima, znamo da prvo mjesto pripada Njemu, koji je otvorio naše oči i naše srce obraćenju. Siromasi ne trebaju protagoniste, već ljubav koja se zna sakriti i zaboraviti dobro koje je učinila. Pravi protagonisti su Gospodin i siromasi. Onaj koji želi služiti je oruđe u Božjim rukama kojim Bog daje prepoznati svoju prisutnost i spasenje. Na to podsjeća sveti Pavao kad piše kršćanima u Korintu koji su se natjecali među sobom oko karizmi tražeći one najuglednije: "Ne može oko reći ruci: "Ne trebam te", ili pak glava nogama: "Ne trebam vas"" (1 Kor 12, 21). Apostol iznosi važno opažanje kad primjećuje da su dijelovi tijela koji izgledaju slabiji najpotrebniji (usp. r. 22); i da oni "koje smatramo nečasnijima, okružujemo većom čašću. I s nepristojnima se pristojnije postupa, a pristojni toga ne trebaju" (rr. 23-24). Tako, dok Pavao daje zajednici temeljnu pouku o karizmama, on je ujedno uči evanđeoskom stavu prema njezinim najslabijim i najpotrebitijim članovima. Kristovi se učenici moraju kloniti osjećaja prezira ili pijetizma prema siromašnima; oni su, naprotiv, pozvani iskazivati im čast, davati im prvenstvo, uvjereni da su stvarna prisutnost Isusa među nama. "Zaista, kažem vam, što god učiniste jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste!" (Mt 25, 40).

8. Ovdje možemo shvatiti koliko je naš način života dalek načinu na koji živi svijet koji uzvisuje, povodi se i oponaša one koji imaju moć i bogatstvo, dok marginalizira siromašne i smatra ih otpadom i sramotom. Riječi apostola

Pavla su poziv pružiti punu solidarnost, u duhu evanđelja, slabijima i manje nadarenim članovima Kristova tijela: "I ako trpi jedan ud, trpe zajedno svi udovi; ako li se slavi jedan ud, raduju se zajedno svi udovi" (1 Kor 12, 26). Slično tome, u Poslanici Rimljanima, on nas potiče: "Radujte se s radosnima, plaćite sa zaplakanima! Budite istomišljenici među sobom! Neka vas ne zanosi što je visoko, nego privlači što je ponizno" (12, 15-16). Ovo je poziv Kristova učenika; ideal kojem moramo neprestano težiti je da u nama "bude isto mišljenje kao i u Kristu Isusu" (Fil 2, 5).

9. Riječ nade je prirodni epilog kojem vjera usmjerava. Često su siromašni ti koji dovode u krizu našu ravnodušnost koja je duboko povezana sa shvaćanjem života koji je previše imantan i povezan sa sadašnjošću. Vapaj siromaha ujedno je vapaj nade kojim očituje sigurnost da će biti oslobođen. Ova se nada temelji na ljubavi Boga koji ne napušta one koji svoje pouzdanje stavljaju u njega (usp. Rim 8, 31-39). Kao što piše sveta Terezija Avilska u Putu k savršenstvu: "Siromaštvo je dobro koje u sebi sadrži sva dobra svijeta. Jamči nam veliki posjed. Time hoću reći da nas čini gospodari-ma svih zemaljskih dobara, jer nas navodi da ih preziremo" (2, 5). U mjeri u kojoj možemo

raspoznati pravo dobro postajemo bogati pred Bogom i mudri pred samima sobom i drugima. Tomu je zaista tako: u mjeri u kojoj uspijevamo davati bogatstvu njegov pravi smisao i značenje rastemo u čovječstvu i postajemo sposobni dijeliti.

10. Pozivam braću biskupe, svećenike i osobito đakone, na koje su položene ruke za služenje siromašnima (Dj 6, 1-7), kao i Bogu posvećene osobe i vjernike laike – muškarce i žene – koji u župama, udrugama i crkvenim pokretima čine opipljivim odgovor Crkve na vapaj siromašnih, da žive ovaj Svjetski dan kao poseban trenutak nove evangelizacije. Siromasi nas evangeliziraju, pomažući nam svakodnevno otkrivati ljepotu evanđelja. Nemojmo propustiti ovu milosnu prigodu. Svi smo pozvani osjetiti da smo dužnici prema siromašnima, jer se, kad pružamo ruke jedni drugima, ostvaruje spasenjski susret koji jača našu vjeru, čini našu ljubav djelotvornom i osposobljava našu nadu da i dalje sigurna kroči putom prema Gospodinu koji dolazi.

(kta/ika)

*Iz Vatikana, 13. lipnja 2018.
Liturgijski spomen sv. Antuna Padovanskog*

"Turizam i digitalna transformacija"

Poruka Dikasterija za cjeloviti ljudski razvoj povodom Svjetskog dana turizma 2018.

Svjetski dan turizma, koji se obilježava na poticaj Svjetske turističke organizacije (UNWTO), slavi se svake godine 27. rujna. U središtu teme predložene za 2018. godinu – „Turizam i digitalna transformacija” – su napredci u digitalnoj tehnologiji koji su stubom promijenili naše doba i naše ponašanje dramatično promijenivši način na koji živimo vrijeme odmora i praznike, mobilnost i turizam u svim njegovim oblicima.

Primjena novih digitalnih tehnologija dovela je do brojnih promjena u društvenom živo-

tu ljudi, njihovu načinu shvaćanja interpersonalnih odnosa, rada, zdravlja, komunikacija, proširivši sveudilj njihovu „povezanost” te dakle dijeljenje informacija, omogućivši izraziti i s drugima razmjenjivati mnogoliko i raznoliko bogatstvo ideja, mišljenja i svjetonazorâ. Najnoviji trendovi pokazuju da oko 50% digitalnih putnika nalazi poticaj i nadahnuće pregledavajući na internetu slike i komentare, a 70% njih, prije odluke o putovanju, konzultiraju videosnimke i mišljenja onih koji su već putovali u pojedino mjesto¹.

Stoga nas proslava ovoga Dana poziva na razmišljanje o doprinosu tehnološkog napretka ne samo u cilju poboljšanja turističkih proizvoda i usluga nego i zato da taj napredak postane dio održivog i odgovornog razvoja turizma prema kojemu treba usmjeravati rast tog sektora. Digitalna inovacija ima dakle za cilj promicati uključivost, sve veću uključenost osoba i lokalnih zajednica te postizanje razumnog i uravnoteženog upravljanja dobrima. Prošle je godine međunarodni turistički sektor zabilježio globalni rast od 7% godišnje i predviđa se njegov stalni rast i u narednom desetljeću. Potrebu za „turističkom održivošću“ ne treba podcjenjivati, jer neka poznata i najposjećenija turistička odredišta doživljavaju negativne učinke fenomena koji je u suprotnosti sa zdravim i održivim turizmom, tzv. „over-tourism“.

Crkva je uvijek posvećivala posebnu pažnju pastoralu turizma, slobodnom vremenu i praznicima kao povoljnim prigodama za odmor, jačanje obiteljskih i međuljudskih veza, okrjepu duha, uživanje izvanredne ljepote stvaranja i rast u našem „cjelovitom čovještvu“. „Svako stvorenje ima svoju ulogu. Nijedno nije suvišno. Sav materijalni svijet govori o Božjoj ljubavi, njegovoj bezgraničnoj naklonosti prema nama“². Stoga je turizam učinkovito sredstvo za prenošenje vrijednosti i idealâ kad pruža prilike i mogućnosti za rast osobe, bilo u njezinoj transcendentalnoj dimenziji, otvorenoj susretu s Bogom, bilo u njezinoj ovozemaljskoj dimenziji, posebno u susretu s drugim ljudi i u dodiru s prirodom.

Korištenje digitalne opreme od strane dje-latnikâ i korisnikâ iz turističkog sektora predstavlja veliku priliku za povećanje kvalitetnih usluga koje zadovoljavaju nove zahtjeve, ali i za poučavanje ljudi suodgovornosti prema „zajedničkoj kući“ u kojoj živimo, iznjedrujući oblike inovacija za funkcionalni oporavak otpada, recikliranje i kreativnu ponovnu upotrebu koja pomažu sačuvati okoliš³. Ako, međutim, „postoji tendencija da se vjeruje da je svako stjecanje moći jednostavno napredak, povećanje sigurnosti, korisnosti, blagostanja, životne snage, punine vrijednosti, kao da stvarnost, dobro i istina same od sebe proistječu iz moći tehnologije i ekonomije“⁴, izloženi

smo opasnosti neispravnog pristupa i zatiranja samoga ljudskog dostojanstva, što ima pogubne posljedice. To se posebno odnosi na produkciju i upotrebu „podataka“, ponajviše osobnih, koji nastaju u „digitalnom svijetu“ kao i na prevladavajuću ulogu algoritama koji obrađuju podatke i proizvode nove podatke i informacije, i to na više razina, koji su dostupni i onima koji se njima namjeravaju služiti jednostavno u tržišne i propagandne svrhe, ili čak s manipulacijskim svrhama i strategijama. Algoritmi, naime, nisu jednostavni brojevi i neutralni nizovi operacijâ, već je više riječ o razradi namjerâ s preciznim ciljevima i mogu se koristiti za uvjetovanje osobnih izbora i odluka, te utjecanje na oblikovanje misli i svijesti pojedinca. Kad tehnološka oruđa „postanu sveprisutna, njihov utjecaj može spriječiti ljude da uče kako živjeti mudro, duboko i kritički razmišljati i velikodušno ljubiti“⁵.

„Zato je došlo vrijeme da se u nekim dijelovima svijeta prihvati stanovito smanjenje rasta, kako bi se osigurala sredstva da druga mjesta dožive zdrav rast. (...) [neka] tehnološki napredna društva budu spremna poticati umjerena ponašanja, smanjujući vlastite potrebe za energijom i poboljšavajući uvjete njezinoga korištenja“⁶. Pristup digitalnoj opremi mora biti omogućen svima, uz poštivanje i očuvanje slobode izbora pojedinaca. Krajnji cilj nije provoditi turizam s novim digitalnim tehnologijama, već da progresivno korištenje tehnologije općenito prati sve veća svijest pojedinaca i zajednice da se u tome korištenju valja poštivati okoliš u cilju održivog razvoja.

Posebno se želim obratiti mladim generacijama koje čine najbrojniju skupinu korisnika digitalne tehnologije. U *Instrumentum laboris* u pripremi za 15. redovnu opću skupštinu Biskupske sinode o mladima⁷, u br. 3 se kaže kako je potrebno ponuditi mladima tečajeve odgoja i antropološkog obrazovanja kako bi živjeli vlastiti „digitalni život“ ne odvajajući on-line od off-line ponašanja i kako ne bi dopustili da ih zavara virtualni svijet koji iskrivljava percepciju stvarnosti i dovodi do gubitka identiteta povezanog s pogrešnom predodžbom osobe. Kao što podsjeća papa Franjo: „Nije dovoljno jednostavno prolaziti ‘digitalnim’ putovima, to jest jednostavno biti

‘na vezi’: potrebno je da ta povezanost prera-
ste u istinski susret. Ne možemo živjeti sami,
zatvoreni u same sebe. Nosimo u sebi potrebu
da volimo druge i da budemo voljeni”⁸.

Nadam se da će ovaj Dikasterij prenijeti
svima, turistima i posjetiteljima, poruku „da
turizam pridonosi slavljenju Boga i sve većem

vrednovanju ljudskog dostojanstva, uzajam-
nog poznavanja, duhovnog bratstva, odmora
tijela i duše”⁹.

Iz Vatikana, 26. srpnja 2018.

Peter K. A. kardinal Turkson

Prefekt

¹ Usp. School of Management del Politecnico di Milano, Osservatorio Innovazione Digitale nel Turismo, 2017.

² Franjo, Enciklika *Laudato si'*, 2015., br. 84.

³ Usp. *Idem*, br. 192.

⁴ *Idem*, br. 105.

⁵ *Idem*, br. 47.

⁶ *Idem*, br. 193.

⁷ Biskupska sinoda, *Instrumentum laboris XV. redovne opće skupštine Biskupske sinode na temu: „Mladi, vjera i razlučivanje zvanja”* [3.-28. listopada 2018.], br. 3.

⁸ Franjo, *Poruka za 48. Svjetski dan sredstava društvene komunikacije*, 23. siječnja 2014.

⁹ Pavao VI., *Obraćanje sudionicima 1. Dijecezanskog kongresa o pastoralu turizma*, 12. lipnja 1969.

Poruka pape Franje za Svjetski dan molitve za skrb o stvorenom svijetu 2018.

Draga braćo i sestre!

Na ovaj Dan molitve ponajprije bih želio zahvaliti Gospodinu za dar našega zajedničkog doma i za sve one ljude dobre volje koji se zalažu za njegovo očuvanje. Zahvalan sam također za mnoge projekte koji imaju za cilj promicati proučavanje i zaštitu ekosustava, za napore usmjerene na razvoj održivije poljoprivrede i odgovornije prehrane kao i za različite obrazovne, duhovne i liturgijske inicijative koji u skrb o stvorenom svijetu uključuju kršćane diljem svijeta.

Moramo priznati da nismo znali odgovorno čuvati stvoreni svijet. Stanje okoliša, kako na globalnoj razini tako i na mnogim specifičnim mjestima, ne može se smatrati zadovoljavajućim. S pravom se javila potreba za obnovljenim i zdravim odnosom između čovjeka i stvorenom svijeta i uvjerenje da će nam samo

autentična i cjelovita vizija čovjeka omogućiti bolje se brinuti za naš planet na dobrobit sadašnjeg i budućih naraštaja. Jer „ne može biti ekologije bez odgovarajuće antropologije” (*Laudato si'*, 118).

Na ovaj Svjetski dan molitve za brigu o stvorenom svijetu, koji Katolička Crkva već nekoliko godina slavi zajedno s pravoslavnom braćom i sestrama i uz sudjelovanje drugih Crkava i kršćanskih zajednica, želim skrenuti pažnju na problem vode. To je tako jednostavan i dragocjen element, ali je mnogima teško dostupan ako ne i sasvim nedostupan. Međutim, „pristup pitkoj i zdravoj vodi je osnovno, temeljno i sveopće ljudsko pravo, jer je bitno za čovjekov opstanak i stoga uvjet za ostvarivanje ostalih ljudskih prava. Ovaj naš svijet ima velik socijalni dug prema siromašnima koji nemaju pristup pitkoj vodi, jer im je

uskraćeno pravo na život u skladu s njihovim neotuđivom dostojanstvom" (isto, 30).

Voda nas poziva na razmišljanje o našim počecima. Ljudsko tijelo najvećim se dijelom sastoji od vode, a mnoge civilizacije tijekom povijesti nastale su blizu velikih rijeka koje su ostavile traga na njihovu identitetu. U sugestivnoj slici koja se koristi na početku Knjige Postanka kaže se da je u početku duh Stvoritelja „lebdio nad vodama" (1, 2).

Razmišljajući o temeljnoj ulozi vode u stvaranju i čovjekovu razvoju, osjećam potrebu zahvaliti Bogu za „sestru vodu", koja je jednostavna i korisna za život kao ništa drugo na našem planetu. Upravo zato briga za izvore vode i zalihe pitke vode je hitan imperativ. Danas, više no ikad prije, moramo biti dalekovidni (usp. *Laudato si'*, 36) i nadići „čisto utilitaristički način, u kojem su učinkovitost i produktivnost u potpunosti usmjerene na postizanje pojedinačnog profita" (isto, 159). Prijeko su nam potrebni zajednički projekti i konkretna djela, imajući na umu da je neprihvatljiva svaka privatizacija prirodnog dobra vode koja je na štetu čovjekova prava da ima pristup tom dobru.

Za nas, kršćane, voda predstavlja bitan element čišćenja i života. Odmah se sjetimo krštenja, sakramenta našeg ponovnog rođenja. Voda posvećena Duhom Svetim je tvar kojom nas je Bog oživio i obnovio; to je blagoslovljeni izvor besmrtnog života. I za kršćane različitih vjeroispovijesti krštenje predstavlja stvarnu i nezamjenjivu polazišnu točku za življenje sve autentičnijega bratstva na putu do punog jedinstva. Tijekom svojega poslanja Isus je obećao vodu koja može zauvijek utažiti čovjekovu žeđ (usp. *Iv* 4, 14) i izrekao ove proročke riječi: „Ako je tko žeđan, neka dođe k meni!" (*Iv* 7, 37). Doći k Isusu, piti s izvora koji je on sam znači susresti ga osobno kao Gospodina, crpeći iz njegovih riječi smisao života. Neka neprestano u našim srcima snažno odzvanjaju riječi koje je izgovorio na križu: „Žedan sam" (*Iv* 19, 28). Gospodin i dalje traži da mu se utaži žeđ, žeđan je ljubavi. On traži od nas da mu damo piti u svima koje danas muči žeđ kako bi nam poslije mogao upravititi ove riječi: „ožeđnjih i napojite me" (*Mt* 25, 35). Napojiti nekoga, u glo-

balnom selu, ne podrazumijeva samo osobna djela ljubavi, već konkretne izbore i stalno predano zalaganje da se svima osigura primarno dobro vode.

Želim spomenuti također pitanje mora i oceana. Dužni smo zahvaljivati Stvoritelju za impresivni i čudesni dar velikih voda i svega što sadrže (usp. *Post* 1, 20-21, *Ps* 146, 6) i uzdizati mu hvalu što je pokrio Zemlju oceanima (usp. *Ps* 104, 6). Razmišljati o nepreglednim otvorenim morima u stalnom gibanju može predstavljati, u stanovitom smislu, priliku da uzdignemo naše misli k Bogu koji stalno prati svijet koji je stvorio unaprjeđujući ga i održavajući ga na životu (sv. Ivan Pavao II., *Kateheza od 7. svibnja* 1986.).

Čuvati svakoga dana ovo neprocjenjivo dobro predstavlja danas nezaobilaznu zadaću, pravi i istinski izazov. Za surađivanje u kontinuiranom Stvoriteljevu djelu potrebna je učinkovita suradnja ljudi dobre volje. Mnogi se naperi, nažalost, izjalove zbog manjka regulacije i stvarnih kontrola, osobito što se tiče zaštite morskih područja izvan granica pojedinih država (usp. *Laudato si'*, 174). Ne smijemo dopustiti da nam mora i oceane prekrivaju nepregledna polja plutajuće plastike. I ova krizna situacija traži od nas aktivno zalaganje, moleći kao da sve ovisi o Božjoj providnosti i djelujući kao da sve ovisi o nama.

Molimo da vode ne budu znak podjele među narodima, već susreta za ljudsku zajednicu. Molimo da budu spašeni oni koji izlažu svoj život pogibelji na moru u potrazi za boljom budućnošću. Molimo Gospodina za one koji se bave plemenitom službom politike da se najosjetljivijim pitanjima naših dana, kao što su pitanje migracija i klimatskih promjena, pristupa odgovorno, dalekovidno, pogleda upravljena prema budućnosti, te velikodušno i u duhu suradnje, poglavito među zemljama koje mogu najviše pomoći. Molimo također za sve one koji se posvećuju apostolatu mora, za one koji daju svoj obol razmišljanju o temama vezanim uz morske ekosustave, za one koji pridonose izradi i primjeni međunarodnih propisa vezanih uz mora kojima će se štititi pojedince, zemlje, prirodna dobra – tu mislim, na primjer, na morsku faunu i floru i koraljne grebene (usp. isto,

41) ili morska dna – i jamčiti cjeloviti razvoj imajući na umu opće dobro cijele ljudske obitelji, a ne pojedinačne interese. Spomenimo se također svih onih koji rade na zaštiti pomorskih područja i očuvanju oceana i njihove biološke raznolikosti, kako bi tu zadaću obavljali odgovorno i časno.

Na kraju, pokažimo brigu za mlađe naraštaje i molimo za njih da usmognu rasti u znanju i poštovanju zajedničkoga doma i sa

željom da se brinu za bitno dobro vode, na dobrobit sviju. Usrdno se nadam da će kršćanske zajednice davati sve veći konkretni doprinos pomažući svakom čovjeku da uživa u ovom neophodnom dobru, u smjernoj brizi za darove primljene od Stvoritelja, a osobito rijeke, mora i oceane.

Iz Vatikana, 1. rujna 2018.

Pismo Svetog Oca Franje u povodu stote obljetnice proglašenja apostolskog pisma *Maximum Illud* o djelovanju koje vrše misionari u svijetu

Poštovanom bratu
Kardinalu Fernandu FILONIU
Prefektu Kongregacije za evangelizaciju naroda

Dana 30. studenoga 2019. bit će stogodišnjica proglašenja Apostolskog pisma *Maximum illud* kojim je *Benedikt XV.* želio dati novi poticaj misionarskoj odgovornosti naviještanja Evandjelja. Bilo je to 1919. godina: na kraju strašnoga svjetskog sukoba, kojeg je on sam nazvao „beskorisnim pokoljem“¹, Papa je osjetio potrebu za evanđeoskom obnovom misija u svijetu, kako bi se očistile od bilo kakvog kolonijalnog ometanja i držale daleko od nacionalističkih i ekspanzionističkih ciljeva koje su prouzročile tolike katastrofe. „Božja Crkva je univerzalna, nije stranac niti jednom narodu“² napisao je, potičući također da se odbaci bilo kakav interes, jer „samo naviještanje i ljubav Gospodina Isusa, šireni svetošću života i dobrim djelima, razlog su misija. *Benedikt XV.* je tako dao poseban poticaj za *missio ad gentes*, koristeći se konceptualnim i komunikativnim sredstvima toga vremena, kako bi se probudila svijest, osobito među svećenicima, o misionarskoj dužnosti.

Ona odgovara trajnom Isusovu pozivu: „Pođite po svem svijetu, propovijedajte evan-

đelje svemu stvorenju“ (Mk 16,15). Prionuti uz ovu zapovijed Gospodina nije opcija za Crkvu: njezin je „neodgodivi zadatak“, kako je podsjetio Drugi vatikanski koncil,³ jer Crkva „je po svojoj naravi misionarska“.⁴ „Evangelizirati, naime, je milost i vlastiti poziv Crkve, njezin najdublji identitet. Ona postoji da bi evangelizirala“.⁵ Da bi odgovarala tom identitetu i naviještala Isusa raspetoga i uskrsloga za sve, živog Spasitelja, Milosrđe koje spašava, „nužno je – tvrdi opet Koncil – da Crkva, uvijek pod utjecajem Duha Kristova, hodi istim putem kojim je hodio Krist, naime putem siromaštva, posluha, služanja i samopožrtvovnosti“⁶ tako da stvarno komunicira Gospodina, „uzora novog čovječanstva, tj. onog čovječanstva prožetog bratском ljubavlju, iskrenošću, duhom mira, koje svi silno žele“.⁷

Ono što je bilo u srcu *Benedikta XV.* prije gotovo stotinu godina i kao što nas koncilski dokument podsjeća više od pedeset godina, ostaje posve aktualno. Danas kao i tada „Crkva, koju je Krist poslao da svim ljudima i svim narodima objavi i priopći Božju ljubav, uviđa da joj još predstoji golemo misijsko djelo“.⁸ U vezi s tim sveti Ivan Pavao II. je primijetio da „misija Krista otkupitelja, povjerena

Crkvi, još uvijek je prilično daleko od svoga dovršenja“ i da „cjeloviti pogled na čovječanstvo pokazuje da je takva misija još uvijek na počecima te da se svim silama moramo angažirati u njezinoj službi“.⁹ Stoga je on, riječima koje bih sada htio ponovno predložiti pažnji svijetu, potaknuo Crkvu na „*obnovljenu misionarsku obvezu*“, u uvjerenju da misije „obnavljaju Crkvu, okrepljuju vjeru i kršćanski identitet, daju novi zanos i nove motivacije. *Vjera se jača darivajući ju!* Nova evangelizacija kršćanskih naroda naći će nadahnuće i potporu u odgovornosti za univerzalnu misiju“.¹⁰

U Apostolskom pobudnici *Evangelii gaudium*, sabirajući plodove XIII. Redovne opće skupštine *Sinode biskupa*, sazvane da bi se razmišljalo o *novoj evangelizaciji za prenošenje kršćanske vjere*, želio sam ponovno predstaviti ovaj hitan poziv cijeloj Crkvi: „Ivan Pavao II. nas je pozvao da prepoznamo kako se ‘ne smije izgubiti revnost u naviještanju’ onima koji su daleko od Krista, ‘jer to je prva zadaća Crkve’. Misijsko djelovanje ‘još je i danas najveći izazov za Crkvu’ i ‘pitanje misija mora biti na prvome mjestu’. Što bi se dogodilo ako bismo stvarno uzeli za ozbiljno te riječi? Jednostavno bismo prepoznali da je misijsko djelovanje *paradigma svakog djelovanja Crkve*“.¹¹

Ono što sam namjeravao izreći još jedanput čini mi se neodgodivim: „Ima programatsko značenje i važne posljedice. Nadam se da će sve zajednice uložiti potrebna sredstva da napreduju na putu pastoralne i misijske preobrazbe, koja ne može ostaviti stvari takve kakve jesu. ‘Puka administracija’ danas više nije dovoljna. Trudimo se uspostaviti u svim krajevima svijeta ‘trajno stanje misija’“.¹² Ne bojmo se poduzeti, s povjerenjem u Boga i tolikom hrabrošću, „misijsko opredjeljenje koje može sve preobraziti, tako da običaji, načini na koje se stvari čine, satnice, jezik i svaka crkvena struktura postanu prikladan kanal za evangelizaciju današnjega svijeta, više nogo za samoodržanje. Reforma strukturâ, koju zahtijeva pastoralna preobrazba, može se shvatiti jedino u ovom smislu: pobrinuti se da sve one postanu više misionarske, da redovni pastoral u svim svojim aspektima bude širi i otvoreniji, da se u

pastoralnim djelatnicima probudi stalna želja za *izlaženjem* i tako potpomogne pozitivni odgovor svih onih kojima Isus nudi svoje prijateljstvo. Kao što je Ivan Pavao II. govorio biskupima iz Oceanije, ‘svaka obnova u Crkvi mora imati misije kao svoju svrhu kako ne bi postala plijenom svojevrstne crkvene introvertiranosti’“.¹³

Apostolsko pismo *Maximum illud* potaknulo je, proročkim duhom i evanđeoskom iskrenošću, da se iziđe iz nacionalnih granica, kako bi se svjedočila Božja spasiteljska volja preko univerzalnog poslanja Crkve. Približavanje njegove stogodišnjice neka bude poticaj da se nadvlada ponavljajuće iskušenje koje se skriva iza svake crkvene introvertiranosti, svakog samo-referencijalnog zatvaranja u vlastite sigurne granice, svakog oblika pastoralnog pesimizma, svake sterilne nostalgije za prošlošću, da bi se umjesto toga otvorili radosnoj novosti Evanđelja. Također u ovim našim vremenima, rastrgani od tragedije rata i ugroženi žalosnom željom da se naglase razlike i potiču sukobi, Radosna vijest da u Isusu oproštenje pobjeđuje grijeh, život poražava smrt, a ljubav pobjeđuje strah, neka bude donesena svima s obnovljenim žarom i neka ulije povjerenje i nadu.

Upravo s ovim osjećajima, prihvaćajući prijedlog Kongregacije za evangelizaciju naroda, određujem *Izvanredni misijski mjesec* u listopadu 2019, kako bi se više probudila svijest o *missio ad gentes* i nastavila s novim poletom misionarska preobrazba života i pastorala. Moći će se na to dobro pripremiti, također kroz misijski mjesec u listopadu naredne godine, kako bi svi vjernici doista imali u srcu navještaj Evanđelja i obraćenje svojih zajednica u misionarskim i evangelizatorskim stvarnostima; kako bi se povećala ljubav za misije, koje „su velika ljubav prema Isusu ali, u isto vrijeme, i velika ljubav prema njegovu narodu“.¹⁴

Vama, poštovani brate, Dikasteriju kojim predsjedate i Papinskim misijskim djelima povjeravam zadatak da počnete pripremati ovaj događaj, osobito putem opširne senzibilizacije partikularnih Crkava, Instituta posvećenog života i Društava apostolskog života, kao i udruga, pokreta, zajednica i

drugih crkvenih institucija. Izvanredni misijski mjesec neka bude prigoda intenzivne i plodne milosti za promicanje inicijativa i intenziviranje na poseban način molitve – duše svake misije – naviještanja Evanđelja, biblijskog i teološkog razmišljanja o misijama, djela kršćanske ljubavi i konkretnih akcija suradnje i solidarnosti među Crkvama,

tako da se probudi i nikad nam ne bude oduzet misijski entuzijazam.¹⁵

Vatikan, 22. listopada 2017.

XXIX. nedjelja kroz godinu
Spomendan svetoga Ivana Pavla II.
Svjetski misijski dan

¹ *Lettera ai capi dei popoli belligeranti*, 1. kolovoza 1917.: AAS 9 (1917.), 421-423.

² Benedetto XV, Lett. ap. *Maximum illud*, 30. studenoga 1919.: AAS 11 (1919.), 445.

³ Decreto sull'attività missionaria della Chiesa *Ad gentes*, 7. prosinca 1965., 7: AAS 58 (1966.), 955.

⁴ *Ibid.*, 2: AAS 58 (1966.), 948.

⁵ Paolo VI, Esort. ap. *Evangelii nuntiandi*, 8. prosinca 1975., 14: AAS 68 (1976.), 13.

⁶ Decr. *Ad gentes*, 5: AAS 58 (1966.), 952.

⁷ *Ibid.*, 8: AAS 58 (1966.), 956-957.

⁸ *Ibid.*, 10: AAS 58 (1966.), 959.

⁹ Lett. enc. *Redemptoris missio*, 7. prosinca 1990., 1: ASS 83 (1991.), 249.

¹⁰ *Ibid.*, 2: AAS 83 (1991.), 250-251.

¹¹ N. 15: AAS 105 (2013.), 1026.

¹² *Ibid.*, 25: AAS 105 (2013.), 1030.

¹³ *Ibid.*, 27: AAS 105 (2013.), 1031.

¹⁴ *Ibid.*, 268: AAS 105 (2013.), 1128.

¹⁵ *Ibid.*, 80 (2013.), 1053.

Komunicirati Krista u Europi

Susret predstavnika za medije i glasnogovornika europskih biskupskih konferencija
Rim, 26.-28. lipnja 2018.

CCEE

Godišnji susret predstavnika za medije i glasnogovornika biskupskih konferencija u Europi održan je ove 2018. godine u Rimu na poziv Talijanske biskupske konferencije. U središtu sastanka bio je susret s papom Franjom prigodom generalne audijencije srijedom (27. lipnja 2018.), i potom susreti s predstavnicima raznih ravnateljstava Dikasterija za društvene komunikacije (Tiskovni ured Svete Stolice, Teološko-pastoralno ravnateljstvo...).

Tema „Kako komunicirati Krista i Crkvu u Europi“ bila je središnja nit koja je povezivala cjelovito zasjedanje i koja je osvjetljavala razmatrana pitanja.

Kardinal Angelo Bagnasco (Anđelo Banjasko), predsjednik Vijeća europskih biskupskih konferencija, koji je predsjedao susretom održanim ove godine u Rimu, podsjetio je da „najbolji saveznik Evanđelja nisu organizacije, projekti, instrumenti, čak ni kultura, nego čovjek u svom unutarnjem neizbrisivom tražanju za Istinom i u svojoj potrebi i beskonačnoj želji za ljepotom i dobrotom“.

Posebna pozornost posvećena je digitalnom svijetu u njegovim različitim dimenzijama i naviještanju Evanđelja mladima, osobito putem društvenih mreža. Svoja izlaganja, kao pomoć u razmišljanju, iznijeli su razni stručnjaci iz svijeta poduzetništva (ENI, Google, Maxfone), politike (Fondazione trentina Alcide de Gasperi – Fondacija iz Trenta Alcide de Gasperi), katoličke komunikacije (Aleteia, Aciprensa) i različitih crkvenih stvarnosti (Comunione e liberazione – Pokret za odgoj u kršćanskoj vjeri pokrenut u Milanu i proširen u devedeset zemalja svijeta pod nazivom Zajedništvo i oslobođenje, zatim Salezijanci i Isusovci).

Društvene mreže su „mjesto“ osobito posjećena sa strane mladih koji tu provode veliki dio svoje svakodnevice. Iako se ta mjesta mogu smatrati mjestima za odnos pod nazivom „čitanje“, mladi današnjeg kao i svakog vremena imaju potrebu za odnosima koji nadilaze granicu ekrana kada se radi o sučelja-

vanju s njihovim egzistencijalnim pitanjima kao i pitanjima povezanim s duhovnom sferom. Društveni mediji imaju veliku važnost, posebno kada postanu mjesta na kojima se svjedoče i iznose iskustva. U pristupu društvenim medijima potrebno je, dakle, spriječiti bilo koju vrstu kriminalizacije: oni su ukupno gledano uglavnom aktualni instrumenti - gotovo još uvijek u određenoj fazi adolescencije – koji stoga predstavljaju veliki potencijal, ali također i potrebu da njima upravlja ljudska inteligencija. S druge strane, bilo bi pogrešno svesti ih na jednostavne instrumente; oni su također mjesta na kojima se boravi, iako nikada nisu „cjelovita kuća“. Boraviti u digitalnom svijetu znači također računati s različitim uređajima (devices). Naviještati Krista mladima, dakle, nije tehnološko pitanje. Kada je riječ o mjestima ili instrumentima društvenih medija, izazov za Crkvu ostaje isti: izići u susret ljudskoj osobi u njezinoj temeljnoj potrebi za beskonačnim. Na taj način Crkva je prisutna u digitalnom svijetu izlazeći u susret čovjeku i na poseban način mladima donoseći poruku spasenja koja je Krist.

Jasno je da ova „digitalna prisutnost“ ne zamjenjuje stvarni i fizički susret s navjestiteljskom zajednicom. Upravo iz tog razloga moguće je i poželjno povezivati tehnologiju i sveta mjesta, kako bi sveta mjesta mogla postati također prigoda da se ponudi iskustvo osobnog iskustva s Bogom.

Dio vremena tijekom susreta u Rimu također je posvećen radnim susretima s pojedinim predstavnicima Tiskovnog ureda Svete Stolice i voditeljima Dikasterija društvene komunikacije. Zajedno s predstavnicima Biskupske sinode i Ureda „Mladi“ Dikasterija za laike, obitelj i život, glasnogovornicima su predstavljene komunikacijski planovi za društvene medije za sljedeću sinodu o mladima, koja će se održati u listopadu 2018., i Svjetskog dana mladih u Panami, koji će se održati u siječnju 2019. Glasnogovornici su

također upoznati s najnovijim informacijama o Svjetskom danu obitelji koji će se održati od 21. do 26. kolovoza 2018. u Dublinu.

U srijedu, 27. lipnja 2018. međunarodna katolička mreže EWTN organizirala je prijem u čast glasnogovornika europskih biskupskih konferencija na koji su također došli brojni vatikanski novinari prisutni u Rimu. Na ovom događaju bio je nazočan i državni tajnik Svete

stolice za odnose s državama mons. Paul Gallagher koji je održao govor o doprinosu Crkve u izgradnji Europe.

Sljedeći susret 2019. godine održat će se na Malti od 17. do 19. lipnja na poziv Malteške biskupske konferencije.

(kta)

Susret generalnih tajnika biskupskih konferencija u Europi

Kultura susreta bila je u središtu godišnjeg susreta generalnih tajnika biskupskih konferencija u Europi, održanog od 29. lipnja do 2. srpnja na Cipru, otoku apostola Pavla i Barnabe, priopćio je 3. srpnja Ured za medije Vijeća europskih biskupskih konferencija. U Nikoziji su generalni tajnici potvrdili svoju predanost promicanju kulture susreta u Crkvi, u ekumenskim odnosima i s čitavim svijetom. To zahtijeva suosjećajni stav i spremnost na pomaganje drugima, zajedno sa slobodom da pojedinac bude to što jest. Pravi susreti imaju vertikalnu dimenziju, s Bogom, te horizontalnu dimenziju, s našom braćom, i zato Crkva, koja je se trsi pružiti razlog nade kontinentu, izlazi i ide ususret drugima da naviješta Isusovo evanđelje, koji donosi svijetu pravu pravednost i mir.

Tema „Kultura susreta“ najprije je razložio razmišljanjem o Europi i Crkvi u Europi generalni tajnik CCEE-a mons. Duarte da Cunha, koji će, nakon deset godina, u rujnu završiti svoju službu pri CCEE-u. Nakon toga je ciparski maronitski nadbiskup, mons. Youssef Soueif, domaćin susreta, predstavio razmišljanje o „duhovnoj hrani koju Europa treba“, a potom se u radnim skupinama proučavalo iza zove i iskustva susreta koje promiču biskupske konferencije. Na kraju su saslušana svjedočanstva nekih europskih crkvenih mreža (Comece, Caritas Europe i Pravda i Mir) – granična isku-

stva sa svijetom politike, kulture i siromaštva – koja su pokazala da njihova misija može postati svjedokom nade samo ako se temelji se na iskustvu življene vjere.

Premda bi nas mnogi aspekti mogli navesti na to da trenutnu situaciju na kontinentu promatramo negativno, moguće je, ipak, vidjeti znakove koji pokazuju da Europa doživljava kairos (povoljnu priliku ili čas) u kojem odzvanja Isusov glas koji kaže svojim učenicima: „Ne bojte se!... Ja sam s vama“ (Mt 28, 5-20).

U svom razmišljanju o Europi i njezinim najdubljim potrebama, maronitski nadbiskup zadržao se na tri ključne riječi koje su također tri teološke kategorije: to su *oeconomia* spasenja (prisutnost i djelovanje Boga u povijesti), *koinonia* (zajedništvo) i *diaconia* (služenje). Kršćani su sigurni da je Bog uvijek prisutan i aktivan u povijesti, preobražavajući stvarnost koju dotakne. To je *oeconomia* spasenja. Nakon stvaranja koje svjedoči o Božjoj ljubavi, čovjekov pad nije bila posljednja riječ. Bog, u Isusu Kristu, obnovio je čovječanstvo svojim oprostom, dajući mu novi život. Crkva utjelovljuje taj savez između Boga i ljudskog roda koji svjedoči da Bog ljubi svijet. Tako Crkva, koja je sama po sebi zajednica, postaje nada za Europu. Život u Kristu, s Kristom i za Krista je ljepota i spasenje Europe. Služenje (*diaconia*) drugima, osobito najsiromašnijima, na koje je pozvan svaki kršćanin, odgovara trećoj i

posljednjoj teološkoj kategoriji o kojoj je govorio mons. Soueif. Briga o onom ljudskom u svim njegovim dimenzijama upravo je karizma i dar koji Crkva u Europi može ponuditi. Kršćanin ne može odvajati svoj odnos s Bogom od služenja svojoj braći.

Drugim riječima, Crkva u Europi, koja se rađa iz susreta s Bogom, u službi je kulture susreta koja stvara prigode za pomirenje i čišćenje srcâ. To je posebno očito i stalna je i hitna odgovorna zadaća koju Katolička crkva na Cipru ostvaruje kroz promicanje mirovnih susreta na otoku, podijeljenom između grčkog i turskog dijela od 1974. godine.

U radnim skupinama generalni tajnici propitivali su se o tome kako katoličke biskupske konferencije razvijaju kulturu susreta i koji su faktori uvjetovanja, ključne točke i mjesta koja mogu pomoći u promicanju ove kulture. Naglašena je važnost raspoloživosti za susret,

slušanje i dijeljenje u poštivanju i uvažavanju svake kulturne različitosti. Posebna se pozornost treba posvetiti odgajanju za kulturu susreta.

Ovaj je sastanak bio i značajna prigoda za prikupljanje informacija i razmjenu mišljenja o aktualnim pitanjima koja su važna za sve. Na sastanku je predstavljeno godišnje izvješće o aktivnostima CCEE-a.

Na Cipru su se sudionici susreli s nekoliko pravoslavnih metropolita i posjetili pravoslavni arhiepiskopat otoka. Također su posjetili sjedište kršćanske ekumenske televizije SAT7.

Susret je bio obilježen različitim molitvenim susretima i brojnim prigodama za susret s raznim mjesnim katoličkim zajednicama. Na Cipru su se generalni tajnici molili za sve one situacije u Europi koje zahtijevaju mir kao i za mir na Bliskom istoku.

(kta/ika)

Mediji i migracijski fenomen Krista u Europi

Godišnji susret biskupâ i delegatâ odgovornih za pastoral migranata biskupskih konferencija u Europi održan je u glavnom gradu Švedske, Stockholmu od 13. do 15. srpnja 2018. na poziv mjesnog biskupa, kardinala Andersa Arborelius, OCD, voditelja Odjela za migracije pri Komisiji za socijalni pastoral Vijeća europskih biskupskih konferencija (CCEE), priopćio je Ured za medije CCEE-a. Tema ovogodišnjeg susreta bila je „Pokret ljudi: migracijski val i vijesti. Dijalog i komunikacija za kulturu susreta”. Susretom su voditelji za pastoral migranata u Europi htjeli produžiti odnos između migracijskog vala i percepcije koju se u tome stvara u javnome mnijenju, oblikovanom komunikacijom koja ne promiče uvijek dijalog i kulturu susreta.

Fenomen migracija nije samo ekonomski, socijalni, demografski, kulturni i politički problem. Upravo zato što je postao sve ispolitiziranija tema, samo preko komunikacije možemo danas razumjeti razloge ovog glo-

balnog pokreta ljudi, prisutnost migranata i njihovu integraciju u europska društva, navodi se u priopćenju sa susreta. Kako možemo komunicirati, informirati ljude i podučiti katoličke vjernike ispravnoj percepciji problema migracije? Kojim se sredstvima pritom služiti? Kako možemo svjedočiti koliko se dobro čini u Europi također preko Katoličke crkve? Kako se boriti protiv brojnih “lažnih vijesti” koje se susreću u virtualnim prostorima i koje iskrivljuju stvarnost?, pitanja su s kojima se susreću oni koji su zaduženi za pastoralnu skrb za migrante katoličkih biskupskih konferencija u Europi, koji su se okupili u Stockholmu na svom susretu.

Migracijski fenomen na europskome kontinentu bio je i još je uvijek blagotvoran za vjeru, jer mnogi kršćani koji su došli iz Istočne Europe, Bliskog istoka ili Afrike sačuvali su i žive svoju vjeru u zemljama koje ih primaju, a koje su često obilježene snažnim procesom sekularizacije. S druge strane,

pogrešno upravljanje ili svjesna manipulacija migracijskim fenomenom putem sredstava društvene komunikacije često su doveli do nesporazuma, pa čak i neprijateljskih stavova prema zajednicama koje primaju migrante, primijetio je dekan Fakulteta društvenih komunikacija Papinskog sveučilišta Svetog Križa u Rimu, prof. José María La Porte uvodeći u temu „Migracije i javno mnijenje: dinamika informiranja“.

Sudionici su naglasili da u dobu gospodarske krize u javnome mnijenju raste percepcija da bi nacionalne vlade trebale prvenstveno voditi brigu o svojim građanima umjesto o migrantima. U medijskim se raspravama o migracijskom fenomenu govori samo iz ekonomske ili političke perspektive, a rezultat toga je očit: zaboravlja se na neotuđivo pravo na dostojanstvo svake osobe. K tome, mediji složenom pitanju pokreta ljudi ne pristupaju uvijek s odgovarajućom stručnošću. Stoga, uloga komunikacije u izvješćivanju o pokretu ljudi u njegovim tragedijama, ali i njegovoj ljepoti i bogatstvu, temeljna je zadaća također Crkve. U tome smislu sudionici su naglasili da je prijeko potrebno da oni koji su zaduženi za pastoralnu skrb za migrante povežu pastoralnu službu s komunikacijom, ulaganjem u nabrazbu komunkatora i korištenje društvenih medija, navodi se u priopćenju sa susreta pod naslovom „Inspiring changes: formirati, informirati i senzibilizirati o pokretu ljudi“.

Prečesto se naime javlja opasnost od nekritičnog korištenja kategorija „posuđenih“ od drugih institucija ili drugih područja kao što su politika, sociologija ili gospodarstvo koje izazivaju zbunjenost i strah. Nasuprot tome, govoriti na prikladan način o pokretu ljudi hitan je izazov koji zahtijeva obnovljenu predanost također Crkve. To ne znači uvijek povećati javne intervencije ili nove medijske instrumente, već ponovno izraziti na jednostavan, ali jasan način načela koja su temelj djelovanja Crkve, kao što je dostojanstvo svake osobe. U vezi s tim, svjedočanstvo Crkve će biti mnogo snažnije ako se u različitim pastoralnim područjima zaduženima za skrb za ljude bude svjedočilo istu želju da se zaštiti osoba. Ne može se zagovarati obranu dostojanstva života migranata i biti protiv obrane

života ili obitelji; i obratno, ne može se braniti život od trenutka začeća do prirodnog kraja, a ne braniti život i dostojanstvo migranata, ističe se u priopćenju.

U subotu, 14. srpnja, sudionici su se susreli s predstavnicima Švedskog Caritasa, ICMC-a i Odjela za migrante i izbjeglice vatikanskog Dikasterija za cjeloviti ljudski razvoj. Tema susreta bila je „Kako Crkva koristi medije kada govori o migracijama i kako Crkva odgaja i informira svoje vjernike o migracijskom fenomenu“.

U Europi su nacionalni Caritasi stavili veliki naglasak na zajedničko i povezano zauzimanje, provodeći iste medijske kampanje na raznim društvenim mrežama prilagođene pojedinim državama. To je osobito vidljivo u kampanji #*whatishome* koja ima za cilj senzibilizirati korisnike da postanu svjesni problema „doma“ i zajedno djeluju. Zajedničko djelovanje, u suradnji s drugim stvarnostima civilnog društva - ali bez dvosmislenosti - može imati važnu ulogu u promicanju kulture susreta i ispravljanje pogrešne slike koju šire brojne „lažne vijesti“ koje kruže internetom. Zajedno s predstavnicima Vatikana, proučena je zatim obrazovna i evangelizacijska uloga djelovanja novog Dikasterija. Obrazovanje i informiranje vjernika, te promicanje suradnje među različitim crkvenim stvarnostima koje djeluju na području pastoralne skrbi o migrantima u središtu je njegova poslanja. Različitim iskustvima suradnje Dikasterij svjedoči o tome kako je moguće izgrađivati pozitivan stav. S druge strane, Međunarodna komisija za katoličku migraciju (ICMC) zauzeta je u promicanju, preko različitih projekata diljem svijeta, smjernica koje je naznačio papa Franjo a koje su sažete u riječima „Prihvatiti, zaštititi, promicati i integrirati“.

Tijekom susreta sudionici su imali priliku susresti se s različitim zajednicama migranata s Bliskog istoka i Južne Amerike. Susret je zaključen u nedjelju 15. srpnja ujutro misnim slavljem u crkvi Sv. Eugenije u Stockholmu, na kojoj su sudjelovali i predstavnici zajednice migranata, te posjetom opatiji Svete Brigite u Vadsteni.

(*kta/ika*)

Molitva za Europu europskih biskupa sudionika plenarnog zasjedanja CCEE-a u Poznańu

CCEE

Europski biskupi okupljeni na plenarnom zasjedanju Vijeća europskih biskupskih konferencija u Poznańu od 13. do 16. rujna 2018. uputili su Molitvu za Europu koju su zajednički izmolili na završetku Misnoga slavlja u poznańskoj katedrali Sv. Petra i Pavla u nedjelju, 16. rujna 2018. Misnim slavljem je predsjedao potpredsjednik CCEE-a Stanislaw Gadecki, nadbiskup Poznana i predsjednik Poljske BK u zajedništvu s predsjednicima i delegatima europskih biskupskih konferencija sudionicima plenarnog zasjedanja CCEE-a.

Molitvu za Europu europskih biskupa prenosimo u cijelosti:

Daj, Gospodine Isuse Kriste, da te prihvati naša voljena Europa! Neka otvori vrata i srce da razumije i primi tjeskobe, brige, probleme svojih naroda, koji traže Tvoju pomoć.

Daj da uzmogne odgovoriti svim silama i velikodušnošću svojih kršćanskih korijena na ovaj povijesni trenutak u kojem svijet živi.

Daj da njezina budućnost bude otvorena za velikodušne, slobodne odluke, u znaku uzajamnog poštovanja, kako bi Europa bila dom naroda. Gospodine, svjesni smo svoje slabosti, ali također smo

svjesni poslanja koje si nam povjerio: donositi u Europu radost Evanđelja, tu nadu za svijet.

Marijo, daj nam Isusa! On živi s nama, u našoj sredini, u svojoj Crkvi. Tebi je poznato kolike su te zemlje, koji čine Europu, ljubile stoljećima i kako te i dalje časte. Pogledaj, Marijo, na Europu s majčinskom nježnošću: moli s nama, moli za nas.

Vama, svetim zaštitnicima Europe, povjeravamo naše narode i Crkvu na kontinentu. Molimo za vaš zagovor da se prevlada svaka teškoća, da znamo kako tražiti oprost i oprostiti, pobijediti zlo dobrom.

Vi, veliki vjerovjesnici Europe, dajte nam uvjereniju vjeru i hrabrost svjedočenja. Podržite nas na putu evanđeoske ljubavi i djelatne solidarnosti, u punom prihvaćanju ljudskog života, od njegova početka, tijekom njegova postojanja, do njegova prirodnog završetka.

Pomozite nam da slijedimo putove jedinstva kršćana i naroda. Molimo Krista, Gospodara povijesti, tebe Sveta Djevice, Majko Europe, vas, naše zaštitnike, da kontinent ne izgubi svoje kršćansko lice i bude svjetlo nade za cijeli svijet.

Amen.

(kta/ika)

Duh solidarnosti u Europi

Završna poruka s plenarnog zasjedanja Vijeća europskih biskupskih konferencija (CCEE)
Poznań, 13. - 16. rujna 2018.

1. Okupljeni na zasjedanju u Poznańu, u Poljskoj, kao biskupi Vijeća europskih katoličkih biskupskih konferencija, predano posvećeni razmišljanju o duhu solidarnosti u Europi, prije svega želimo izraziti svoju blizinu

Svetome Ocu Franji. Jamčimo mu svoje molitve i zahvaljujemo mu na dragocjenoj poruci koju nam je uputio i pozivu predsjednicima katoličkih biskupskih konferencija iz cijelog svijeta da se u veljači 2019. okupe i zajedno razmišlja-

ju o zlostavljanju djece. Papa nas u svojoj poruci poziva na jačanje veza komunikacije i zajedništva među europskim Crkvama, s posebnim naglaskom na mlade generacije. Svoju duboku zahvalnost izražavamo i Poznańskoj nadbiskupiji i njezinu nadbiskupu, mons. Stanisławu Gądeckom, koji je su našu godišnju plenarnu skupštinu organizirali na najbolji mogući način. Činjenica da je ona održana u Poznańu pokazuje našu obnovljenu predanost evangelizaciji ljudske i kršćanske vrijednosti solidarnosti. Naime, nakon što je bila tragičnim poprištem dvaju svjetskih ratova, Europa mora razviti duh međusobnog razumijevanja i suradnje, udišući dobar zrak solidarnosti s oba svoja kršćanska plućna krila – istočnim i zapadnim.

2. Naše poslanje kao pastira dovodi nas među ljude i naša srca slušaju vapaj koji se izdiže iz srca ljudi shrvanih tolikim tjelesnim i duševnim patnjama, bilo da je riječ bliskima ili dalekima. Sve nailazi na duboki odjek u našim srcima, katkad je to odjek radosti a katkad opet boli. Među mnogim temama o kojima smo imali priliku raspravljati, posebnu smo pažnju posvetili solidarnosti, što nas je dovelo do toga da smo se usredotočili na volonterski rad, čiju je važnost predstavio dr. P. Wojciech Sadłoń, kojem od srca zahvaljujemo. U volonterstvo su uključeni milijuni kršćana diljem Europe. To je izvanredan i kapilarni rad kojim se može, s jedinstvenom dinamikom ljubavi, doprijeti do mnogih siromašnih i marginaliziranih ljudi koji žive u našim društvima obilja. Ovo je vrlo živo poglavlje u životu naših Crkava koje, preko kršćana uključenih u dobrovoljni rad, mogu biti poput Dobrog Samarijanca iz evanđeoske prisposode. Želimo izraziti svoju blizinu, ohrabrujuću podršku i zahvalnost kršćanima koji se bave volonterskim radom, bilo organiziranim bilo spontanim, sustavnim ili povremenim.

3. Želimo stvoriti snažniju, dosljedniju i sveobuhvatniju izgradnju koju se danas traži, počevši od duhovne izgradnje kao prijanjanja uz našega Gospodina Isusa Krista: što se više hranimo njegovom Riječju i sakramentima, to više rastu svijest o tome koliko je karitativni rad potreban i kvaliteta našeg svjedočenja. Duboko smo uvjereni da iskustvo vjere i karitativna služba moraju biti tijesno povezani za dobro svijetu i stvorenoga svijeta. Svjesni smo da je to način na koji može-

mo doprijeti do mnoge braće i sestara koji su u potrebi, ali i da se dadne novi zamah našoj pastoralnoj djelatnosti te da, kako je papa Franjo napisao u Evangelii gaudium, evangeliziramo nove oblike siromaštva: nedostatak poštovanja prema životu, raspad obitelji, nametanje rodne kulture, ograničenje sloboda, uključujući vjersku slobodu, te migranti i izbjeglice. U to je uključena i tema ekumenskog i međureligijskog dijaloga i, šire uzevši, društvenoga dijaloga. Oni su veoma potrebni u ovom osjetljivom razdoblju kroz koje prolazi naš kontinent, zbog sve većih napetosti koje doživljava. I na tome planu kršćani, uključeni u volonterstvo, mogu njegovati značajne sinergije u okviru obnovljene solidarnosti za pravdu, mir i djelatnu supsidijarnost.

4. Solidarnost je odraz trojstvene ljubavi: naime, iz trinitarnog krila svaka osoba dolazi i nosi njegovu sliku koja joj daje jedinstveno i nepovredivo dostojanstvo. Kao Crkva pozvani smo neprestano se obraćati na Trojstvenu ljubav kako bismo solidarnost i služenje doživljavali nadalje kao razmjenu duhovnih darova koji karakteriziraju naše kršćanske i katoličke tradicije europskog kontinenta. U vezi s tim, obogaćeni onim što je izašlo na vidjelo tijekom našega zasjedanja, moramo razaznati daljnje putove suradnje među našim Crkvama.

5. Biskupi su također razgovarali o pitanju migracija, u svjetlu različitih situacija i odluka koje su donijele pojedine vlade te u svjetlu evanđelja. Mi nismo geopolitički stručnjaci, ali kao pastiri smo uronjeni u stvarni život naših zajednica u svim okolnostima. Svjesni smo da je riječ o složenom fenomenu, ali zajedno sa Svetim Ocem Franjom potvrđujemo da je solidarnost nezaobilazni put prema rješavanju nacionalnih, međunarodnih i globalnih problema. Ovaj put uključuje prihvaćanje i integraciju u svim oblicima. Individualistička kultura koja kao da prevladava kao "jednoumlje", vodi čisto economicističkom pogledu na stvari gdje solidarnosti nema mjesta, gdje se slabije smatra teretom, a migrante promatra kao strance.

Gospu Žalosnu, čiji smo spomendan proslavili tijekom našeg zasjedanja, molimo za milost da štiti europski kontinent i da svojom majčinskom zaštitom podupre ove naše napore.

(kta/ika)

Priopćenje sa 73. redovitog zasjedanje Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine

U zgradi Biskupskog ordinarijata u Banjoj Luci, 13. i 14. srpnja 2018. održano je 73. redovito zasjedanje Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine. Predsjedao je nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, predsjednik BK BiH, a sudjelovali su svi članovi Biskupske konferencije BiH. Na zasjedanju su također sudjelovali delegat Hrvatske biskupske konferencije mons. Nikola Kekić, vladika križevački, i dopredsjednik Slovenske biskupske konferencije mons. Alojzij Cvikel, nadbiskup metropolit mariborski.

Tijekom zasjedanja s biskupima se susreo i apostolski nuncij u BiH mons. Luigi Pezzuto koji je s pastirima mjesnih Crkava razgovarao o pronalaženju najboljih odgovora na aktualne migracijske izazove počevši od onemogućavanja povratka prognanih i izbjeglih preko odlaska brojnih, posebno mladih ljudi u inozemstvo do sve većeg priliva migranata iz dalekih zemalja.

Biskupi su saslušali izvješća svojih delegata: s plenarnog zasjedanja Talijanske biskupske konferencije održanog od 21. do 24. svibnja u Rimu; s Predsinodalnog susreta održanog od 13. do 24. ožujka u Rimu; sa Susreta generalnih tajnika biskupskih konferencija u Europi održanog od 29. lipnja do 2. srpnja na Cipru; sa Susreta osoba zaduženih za medije i glasnogovornika biskupskih konferencija u Europi održanog od 26. do 28. lipnja u Rimu; s blagoslova novog sjedišta Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda upriličenog 1. srpnja u Novom Sadu te s Foruma o trgovini ljudima održanog od 4. do 6. srpnja 2018. u Rimu.

U skladu sa smjernicama prefekta Kongregacije za evangelizaciju naroda kardinala Fernanda Filonija i na prijedlog Misijske središnjice u BiH, biskupi su odlučili proglasiti Misijsku godinu koja će započeti u listopadu 2018. godine i završiti misijskim mjesecom listopadom sljedeće 2019. godine. U vezi s Misijskom godinom uputit će svoju posebnu poslanicu.

Pošto su saslušali izvješće predsjednika Organizacijskog odbora za pripremu Obiteljskog dana u BiH, koji će se održati u nedjelju, 29. srpnja u župnoj crkvi Svete Obitelji u Kupresu, biskupi i ovom prigodom pozivaju sve obitelji i sve druge vjernike da svojim dolaskom na ovo obiteljsko okupljanje iskažu zajedništvo u vjeri i molitvi.

Biskupi su saslušali Godišnje izvješće o djelovanju Caritasa BiH. Upoznati su s provedbom brojnih projekata, programa i aktivnosti Caritasa BiH i dijecezanskih Caritasa. Također su informirani da je smanjen broj donacija za karitativne aktivnosti zbog sve manjeg zanimanja partnera i donatora za Bosnu i Hercegovinu. Zahvaljuju svim karitativnim djelatnicima te pozivaju sve vjernike na molitvu za brojne dobre ljude koji su im pomagali u teškom ratnom i poratnom vremenu i koji ih ni danas ne zaboravljaju. Također potiču sve da uvijek imaju otvoreno srce za sve ljude koji su u velikoj potrebi u siromašnim zemljama ili u njihovu okruženju. Također su saslušali i prihvatili Izvješće Nadzornog vijeća Caritasa Bosne i Hercegovine za 2017. godinu.

Biskupi su raspravljali o pastoralnim izazovima u svjetlu sadašnjeg demografskog stanja Hrvata katolika u BiH. Zahvalni su svim svećenicima, redovnicima, redovnicama i svima koji s njima surađuju na planu evangelizacije, katehizacije učenika osnovnih i srednjih škola, animiranja mladih kroz razne aktivnosti, pripreme budućih bračnih parova, praćenja katoličkih obiteljskih zajednica kroz seminare i duhovne obnove, brige za iseljenike, promicanja socijalnog nauka Crkve... Sve njih potiču da svojom zauzetošću pomognu vjernicima pronaći duhovni smisao i hrabrost za ostanak na ovim prostorima jer su jedino tu svoji na svome.

Biskupi su upoznati s odlukom Kongregacije za ustanove posvećenog života i Družbe apostolskog života da se sadašnji članovi trapističkog samostana - nekoć Opatije „Marija

Zvijezda“ u Banjoj Luci - povjeravaju brizi - osim Generalnog opata Trapističkog Reda - također i neposrednoj brizi i nadležnosti biskupa ordinarija Banjolučke biskupije.

Sa svoga zasjedanja biskupi su uputili Poruku članovima svojih biskupijskih zajednica u vezi s listopadskim Općim izborima u Bosni i Hercegovini 2018. godine. Također pozivaju sve koji se nisu registrirali za izlazak na izbore da to učine u predviđenom roku.

Na svetkovinu sv. Bonaventure, nebeskog zaštitnika banjolučke biskupije i naslovnika katedrale, 15. srpnja biskupi će slaviti svečanu Euharistiju. Svetu misu predvodit će kardinal Puljić, a propovijedati mons. Franjo Komarica, biskup banjolučki.

Banja Luka, 14. srpnja 2018.
Tajništvo BK BiH

Poruka biskupa BK BiH uoči Općih izbora u listopadu 2018. godine

U listopadu 2018. godine trebaju biti održani opći izbori u Bosni i Hercegovini. U povodu toga važnog događaja, kao biskupi Katoličke Crkve, svjesni društvene odgovornosti svih kršćana, i u skladu sa socijalnim naukom Crkve, podsjećamo katoličke vjernike, da svi članovi Crkve, osim zakonskih obveza, imaju i moralnu odgovornost za društvo u kojemu žive. Iz te odgovornosti proizlaze stvarne obveze svakoga katoličkog vjernika, da doprinosi poštovanju dostojanstva i prava svake ljudske osobe i napretku društvene zajednice. Istu moralnu obvezu imaju i svi drugi građani Bosne i Hercegovine, koji su kao i katolici pozvani dati svoj doprinos stvaranju pravednih okolnosti i uvjeta, kako bi se sva otvorena pitanja mogla rješavati na pošten i miran način.

Svoje društvene obveze i prava katolici vrše i ostvaruju na različite načine i u različitim prilikama. Pri tomu, poznato je, da su opći izbori u svakom demokratskom društvu vrlo važni i velika prilika za nov početak. Na njima birači imaju veliku odgovornost, jer izražavaju mišljenje i odlučuju, tko će ih u narednom razdoblju zastupati u vlasti i brinuti se za napredak društva. Katolički vjernici pak znaju, da svojim glasom odlučuju također, tko će donositi odluke o poštovanju i provođenju kršćanskih vrednota.

U složenom društvu, kao što je Bosna i Hercegovina, mora se poštivati dostojanstvo svakoga čovjeka i njegova prava, uključujući i ono na održiv povratak, te graditi sloga, njegovati dijalog i dosljedno uvažavati različite narodne, kulturne, jezične i vjerske posebnosti i identitete.

Ako se to želi postići i podržavati spomenu te vrednote, onda iz političkoga djelovanja trebaju nestati majorizacija i preglasavanje. Jednako je neprihvatljivo, da se u parlamentarnoj praksi donose odluke od sudbinske važnosti i životnog interesa bez većine predstavnika jednoga naroda i protiv njihove volje. U ratu smo govorili, da se sreća jednoga čovjeka ne može graditi na nesreći drugoga i da jedan narod ne može do svoga napretka na štetu drugoga naroda, te i danas ponavljamo, da se sretna budućnost i boljitak Bosne i Hercegovine ne mogu graditi na nesreći i njezanju bilo kojega naroda. Uz tood posebne je važnosti, da se u provedbi rezultata izbora dosljedno poštuje konstitutivnost svakoga naroda na cijelom području Bosne i Hercegovine, tako što će izborni legitimitet biti pravilo predstavljanja naroda. U protivnom, u društvu, koje drukčije primjenjuje zakon, vlada nepravda i pravno nasilje čime zakon gubi svoj osnovni smisao, koji se zove zaštita pravde. U tom smislu, zaista je neshva-

tljivo i neprihvatljivo neprovođenje pravomoćnih presuda mjerodavnih domaćih i stranih sudova, koje se tiču organizacije izbora i provedbe njihovih rezultata na općoj i nekim lokalnim razinama.

Bez obzira na brojne razloge za nezadovoljstvo i frustraciju zbog lošega stanja u Bosni i Hercegovini, koje predugo traje, mi Kristovi vjernici znademo, da smo svjedoci nade i propovjednici Isusove Radosne vijesti, koja je lijek za svako loše stanje. To činimo i svojim doprinosom za izgradnju boljega društva. Stoga

pozivamo katolike da, kao svjedoci vjere i glasnici nade, odgovorno izađu na naredne opće izbore i po savjesti svoj glas dadnu onima, za koje smatraju, da će poštivati načela i odgovorno provoditi vrednote socijalnoga nauka Katoličke Crkve. Uvjereni da sva ljudska nastojanja bez Božje pomoći ne mogu postići željeni mir i napredak u ovoj Zemlji, podsjećamo katolike na njihovu trajnu obvezu moliti za sve koji obnašaju i koji će obnašati odgovorne službe u našem društvu s nakanom da ih vrše na opće dobro svih.

Banja Luka, 14. srpnja 2018.

Vaši biskupi:

Vinko kardinal Puljić, nadbiskup metropolit vrhbosanski i predsjednik BK BiH, s. r.
Mons. Tomo Vukšić, vojni biskup, s. r.
Mons. Franjo Komarica, biskup banjolučki, s. r.
Mons. Ratko Perić, biskup mostarsko-duvanjski i ap. upravitelj trebinjsko-mrkanski, s. r.
Mons. Pero Sudar, pomoćni biskup vrhbosanski, s. r.
Mons. Marko Semren, pomoćni biskup banjolučki, s. r.

Propovijed biskupa mons. Mate Uzinića na proslavi Obiteljskog dana u Bosni i Hercegovini

(Kupres 29. srpnja 2018.)

Poštovane i drage katoličke obitelji u Bosni i Hercegovini, dragi oče biskupe, predsjedniče Vijeća za život i obitelj BK BiH, dragi župniče, braćo svećenici, redovnici i redovnice, draga braćo i sestre!

Izuzetna mi je čast što mogu danas ovdje na Kupresu, povezan u duhu zajedništva s pastirrom ove mjesne Crkve nadbiskupom i kardinalom Vinkom Puljićem, dijeliti zajedništvo Katoličke Crkve u Bosni i Hercegovini, osobito zajedništvo katoličkih obitelji kojim se pripremate za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji 15. i 16. rujna u Splitu i Solinu, koji

će se održati pod geslom: „Obitelj izvor života i radosti.“ Dok vas radosno pozivam na taj nacionalni susret, želim vama, hrvatskim katoličkim obiteljima u Bosni i Hercegovini i cijeloj Katoličkoj Crkvi u Bosni i Hercegovini, odati veliko priznanje i izraziti iskrenu zahvalnost za golemi doprinos opstanku hrvatskog naroda i katoličke vjere ne samo u Bosni i Hercegovini, što vam je na neki način i zadaća, nego i u Republici Hrvatskoj. Prostor Republike Hrvatske i Katolička Crkva na tom prostoru su kroz cijelu svoju povijest, a osobito u prošlom stoljeću, svoju životnu snagu i opstanak u veli-

koj mjeri mogli zahvaliti životnoj snazi hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, utemeljenoj na čvrstoj vjeri bosanskog i hercegovačkog čovjeka, katolika i Hrvata, odgojenoj ponajviše na molitvama i otvorenosti životu hrvatskih katoličkih obitelji Bosne i Hercegovine. Nije ni potrebno isticati koliko se ljudi iz ove zemlje, koja „pola svijeta naseli, a sebe ne raseli“, uselilo u Hrvatsku dajući joj svoj pečat. Proteklih dana smo svi, na primjer, radosno pratili uspjehe naše nogometne reprezentacije koji su u velikoj mjeri i uspjesi vas Hrvata - katolika Bosne i Hercegovine. Mogli bismo spomenuti i mnoga druga zanimanja i zvanja. Ograničit ću se na ono duhovno. Učinit ću to pitanjem što bi bilo od Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj bez ogromnog doprinosa svećenika, redovnika i redovnica rođenih u Bosni i Hercegovini ili porijeklom iz nje? Bogu hvala na ovo pitanje ne znamo odgovor. I bolje je tako. No bojim se da bismo ga moli saznati.

Upravo ovaj strah koji sam spomenuo da bismo mogli saznati, prisiljava me da se osvrnem na tešku demografsku situaciju hrvatskog naroda, i u Bosni i Hercegovini, a i u Republici Hrvatskoj. Loša demografska situacija u Bosni i Hercegovini uzrokovana je u najvećoj mjeri ratom koji je, kako reče jedan demograf, najveća demografska destrukcija koja ne ostavlja traga samo na ukupnom stanovništvu, u smislu da nas je manje jer smo ubijeni ili protjerani, nego i na demografskoj strukturi, pojačavajući negativne trendove prirodnog pada stanovništva smanjenjem rodnosti i povećanjem smrtnosti. Naravno da svemu ovome treba pridodati i činjenicu da se u najvećoj mjeri nije dogodio željno očekivani proces povratka protjeranog stanovništva zbog političke i ekonomske nesigurnosti i činjenice da je izbjeglištvo predugo trajalo, ali i da se zbog ove situacije koja ostavlja dojam besperspektivnosti iz godinu u godinu pojačava proces iseljavanja. Pretvarajući ovo u brojke samo za prošlu godinu možemo reći da se broj katolika u Bosni i Hercegovini smanjio za 13.650 (2.279 je manje rođenih, a 11.371 iseljenih), a što znači da vas katolika sada u Bosni i Hercegovini živi tek 376.591. Slično je i s drugim vjerskim zajednicama i narodima u Bosni i Hercegovini. Prognoze su da će Bosna i Hercegovina do

2050. imati 740.000 ili 20% stanovnika manje nego li danas. Ni u Republici Hrvatskoj situacija nije puno bolja. Spomenuti ću podatke koje sam ovih dana pročitao u novinama, da će ove godine u Republici Hrvatskoj u prvi razred biti upisano čak 660 djece ili 33 razreda manje nego prošle godine i one koje je ovaj tjedan objavio jedan tjednik koji kaže da nas je Hrvatskoj u posljednjih 20 godina čak 407.000 manje (202.000 je više umrlih nego rođenih, a 204.000 su se iselile). Prema prognozama UN-a Republika Hrvatska će 2050. imati 728.000 stanovnika manje nego danas, a do kraja stoljeća bi nas moglo biti manje za čak 1,65 milijuna. Ova negativna demografska situacija nije jedino loše što nam se događa. S njom je povezan i pad broja sklopljenih brakova i porast broja rastava. Ovo je trend s kojim se suočavamo i mi u Hrvatskoj, ali sve više i vi u Bosni i Hercegovini. Najgore je to što se čini da smo svi ovu situaciju uzeli zdravo za gotovo i s njom se gotovo pa pomirili, držeći da su trendovi i prognoze gotove činjenice, a nisu. Nisu jer moguće je i drugačije. Ali kako?

Odgovor na to pitanje nudi današnji evanđeoski ulomak. On nas, na svoj način, poziva da u gladnom mnoštvu koje Isus samilosno promatra s gore, ta gora može biti i jest i naš Kupres, vidimo opisanu situaciju, o čijem rješenju ovisi naša budućnost, u nacionalnom i u crkvenom smislu.

Najčešće nam se uz već spomenuti rat, kao krajnji uzrok za loše demografsko stanje čije bi rješavanje bilo konačan odgovor na sve naše probleme, nudi ekonomska stabilnost. Ona je važna, ali nije najvažnija. Isus znade da mi mislimo da jest. Zato je Filipu, a s Filipom i nama, postavio pitanje gdje „kupiti“ rješenje za „gladno mnoštvo“. No rješenje za „gladno mnoštvo“ se ne može kupiti. U pravu je Filip kad kaže „za dvjesta denara kruha ne bi bilo dosta da svaki malo dobije“. Isto bi bilo i da je spomenuo milijune eura. I milijarde kuna i konvertibilnih maka. Novac nije rješenje. On ne može riješiti situaciju gladnog mnoštva u pustinji. On ne može riješiti niti situaciju gladnog mnoštva koje i danas oskudijeva u nekim dijelovima svijeta i onim najosnovnijim potrepštinama. On ne može biti rješenje ni za našu demografsku katastrofu. Zato Isus relativizira

novac i njegovu vrijednost. I nudi jedno drugo rješenje. To je rješenje koje uvijek funkcionira. Novac mu, ako ga ima, može pomoći, ali ono funkcionira i bez novca. To rješenje je dijeljenje. Možemo ga nazvati i služenje drugima s onim što jesmo i imamo. Dijeljenje, odnosno služenje, je sposobno učiniti ono što ne može učiniti nikakav novac. Ono može promijeniti nas osobno. Može promijeniti i naše obitelji i od disfunkcionalnih obitelji učiniti ih obiteljima koje funkcioniraju. Ono može promijeniti i našu crkvenu zajednicu i učiniti je zajednicom koja živi u skladu s evanđeoskim principima. U njemu, dijeljenju, se nalazi snaga za promjenu i društvene zajednice, koja samo tako može ispuniti smisao svoga postojanja i postati zajednica po mjeri čovjeka. Dijeljenje je, jedino dijeljenje, sposobno učiniti boljim svijet i vrijeme u kojemu živimo. Ono je, jedno ono, sposobno utažiti glad i žeđ svijeta! Ono je, konačno, sposobno preokrenuti negativne demografske trendove i prognoze i učiniti ih pozitivnima.

Primjer dijeljenja nam je svima dječak s „pet ječmenih kruhova i dvije ribice“. I njemu možemo prepoznati najprije Isusa koji je također sve što je imao i bio podijelio da bi nahranio glad i žeđ svijeta. To posebno ističe otajstvo euharistije koje slavimo u kojemu nam je on sebe samoga darovao da bi nahranio našu glad i žeđ. U ovom dječaku možemo prepoznati i poziv svakog od nas, poziv Crkve i svakog pojedinog kršćanina. Dječak je to koji ono što jest i ima nije zadržao za sebe nego je, stavivši to u Isusove ruke, podijelio s drugima. I dostajalo je svima. Nije to bilo zato što je pet ječmenih kruhova i dvije ribice bilo dovoljno za sve, nego zato što je svojim stavljanjem na raspolaganje Isusu, dao primjer svima

drugima da i oni zavire u svoju „popudbinu“, da i oni podijele svoje kruhove i ribice i stave ih na raspolaganje Isusu. I evo čuda koje je uvijek ponovo sposobno nahraniti ne samo pet tisuća ljudi u pustinji, nego i sav svijet!

Draga braćo i sestre, to čudo dijeljenja funkcioniralo je u našim hrvatskim katoličkim obiteljima, kako u Bosni i Hercegovini tako i u Hrvatskoj, tijekom cijele naše povijesti, koja često nije pružala nimalo bolje ekonomske okvire od ovih današnjih, dapače, a funkcioniralo je jer su se naše obitelji nadahnjivale, kroz obiteljsku molitvu i redovita sudjelovanja na nedjeljnim euharistijskim slavljinama, na onom što im je govorio i svojim primjerom pokazivao Gospodin naš Isus Krist. Zato su te naše obitelji doista bile izvori radosti i života. To čudo dijeljenja može funkcionirati i danas. I učiniti da ima ne samo dovoljno svima, nego da ponovo pretekne, da Bosna i Hercegovina, a s njom i Hrvatska, ponovo može „pola svijeta naseliti, a sebe ne raseliti“.

Stavljanje naglaska na dijeljenje je stavljanje naglaska na ljubav i služenje. To su dvije temeljne značajke Isusa Krista. To bi trebale biti dvije temeljne značajke i nas koji smo njegovi. Dijeljenje je, kao čin ljubavi i služenja, sposobno i danas učiniti čudo umnažanja. I to je, uz „jedinstvo Duha Svezom mira“, onaj poziv koji smo kao kršćani, Crkva, počinjući od one osnovne, a to je obitelj, „sa svom poniznošću i blagošću, sa strpljivošću“ pozvani živjeti, mijenjajući sebe dijeljenjem koje se umnaža i širi, kako bismo nakon toga mogli promijeniti i svoje obitelji, učiniti ih doista izvorima radosti i života, a po njima i svoju crkvenu i društvenu stvarnost, svijet i vrijeme u kojemu živimo.

Održan XXI. redovnički dan u franjevačkom samostanu u Visokom

U organizaciji Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica Bosne i Hercegovine (KVRPP BiH) održan je u subotu, 1. rujna 2018., u Franjevačkom samostanu sv.

Bonaventure u Visokom XXI. redovnički dan na kojem su sudjelovali svi provincijalni poglavari i provincijalne poglavarice zajednica sa sjedištem u BiH te redovnici i redovnice

iz sedam zajednica s provincijalnim sjedištem izvan BiH, ukupno 250 sudionika. Redovničkom je skupu također nazočila predsjednica Hrvatske redovničke konferencije s. Ana Marija Antolović, ASC.

Otvarajući skup dr. fra Miljenko Šteko, predsjednik KVRPP BiH i provincijal Hercegovачke franjevačke provincije, zaželio je okupljenim redovnicima i redovnicama dobrodošlicu te istaknuo: „Ovom prigodom želim izraziti priznanje i zahvalnost za sve što jeste i što činite na ovome našem redovničkom ozemlju Bosne i Hercegovine. Nastavite stvarati i graditi ozračje susreta, zajedništva i širokogrudne radosti.“

Sudionike je, u ime članova Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, pozdravio banjalučki pomoćni biskup Marko Semren zahvaliviši pritom na „suradnji i odgovornosti za dobro mjesne i opće Katoličke Crkve te konkretnog čovjeka“.

U ime domaćina nazočne je pozdravio gvardijan fra Franjo Radman. U svom obraćanju izrazio je radost što se ovogodišnji Redovnički dan održava u visočkoj franjevačkoj zajednici te kazao kako je svaka od naših zajednica oslonjena na decenije postojanja i djelovanja. Iako na bogatu tradiciju nastavljamo svoj život i rad, danas smo ipak pred neobičnim izazovima, istaknuo je fra Franjo te napomenuo da dijeli s prisutnima bojazan da bi nas realnost Bosne i Hercegovine i suočavanje s izazovima koje nosi sutrašnjica mogli zateći nespremljene. Stoga su „ovakvi naši susreti, formalno-neformalni, prigoda su da se iznova pitamo: Što nam je činiti? Kakve su nam perspektive? Kako krenuti u nutarnju obnovu zajednica i njezinih članova? Kako odgovoriti na potrebe suvremenog čovjeka?“

Skup je moderirala s. M. Julijana Djaković, provincijalna poglavarica milosrdnica Sarajevske provincije. Predavanje pod naslovom *Duhovna zvanja u suvremenom svijetu – izazovi i perspektive* održao je mr. sc. don Damir Stojić, SDB.

Don Damir je svoje predavanje podijelio u dva dijela. U prvom djelu govorio je o iskustvu rada s mladima u svojoj salezijanskoj provinciji te kazao da su oni kao zajednica analizirali uzroke porasta duhovnih zvanja i zaključili kako je to rezultat onoga na što je

pozvana svaka redovnička zajednica: živjeti svoju karizmu i nadahnjivati se na liku utemeljitelja, biti fizički prisutan i zajednički raditi s mladim naraštajima. Posvjedočio je da salezijanska zvanja niču iz oratorija u kojima se mladi okupljaju i druže. Za primjer je Stojić naveo don Ivana Bosca koji je znao da pastoral mladih mora biti pokretač duhovnih zvanja i da se rad u pastoralu zvanja i pastoralu mladih prožimaju i nadopunjuju. Cilj je svakog pastora mladih usmjeravanje mladih da se ostvare i otkriju Božju volju u svom životu.

Drugi dio predavač je posvetio govoru o razlučivanju zvanja svećeničkih i redovničkih kandidata i kandidatice u tijeku formacije. Na početku je citirao papu Benedikta XVI., koji je 2009. u svom govoru Pontifikalnom vijeću za Južnu Ameriku govorio o odgoju i formaciji svećeničkih kandidata te rekao da bi razdoblje formacije trebalo biti vrijeme dubinskog dijaloga s Kristom, ali je također dodao kako razlučivanje zvanja pripada odgojiteljima, iako se često smatra kako je to prvenstveno kandidatova zadaća. Dakle, razlučivanje je obostrano, ali veću odgovornost ima Crkva, odnosno odgojitelji, koji moraju biti zreli za tu ulogu.

U tom duhu, razdoblje formacije treba biti vrijeme kada će se kandidat duboko ukorijeniti u Kristu te će se navikavati i učiti da je Crkva njegov dom. U suprotnom se previše stavlja naglasak na subjektivno i trenutno raspoloženje kandidata te na njegove emocije, a već papa Pijo XI. svojoj enciklici *Ad Catholici Sacerdotti* piše da se dokaz za zvanje ne može svesti na subjektivne osjećaje nego na ispravnu nakanu kandidata zajedno s fizičkim, intelektualnim i moralnim kvalitetama. Vrijeme formacije trebalo bi biti razdoblje predanja i opredjeljenja za postizanje cilja. O tome je pisao i sv. Toma Akvinski u svome djelu *Summa Theologiae* (ST IIA – IIAE, q. 189, a.10). On kaže da kandidat ne bi smio potrošiti puno vremena razmišljajući je li pozvan. Pritom navodi primjer sv. Petra i Andrije koji su odmah ostavili svoje mreže kako bi slijedili Isusa. Toma Akvinski čak tvrdi da je iskustvo osjećaja pozvanosti ustvari potvrda izabranja.

Stoga, vrijeme formacije treba biti obilježeno zajedničkom pretpostavkom da kandidat ima zvanje, a ne s lažnom otvorenošću za

druga zvanja dok se priprema za služenje Gospodinu. Naše bogoslovije i kuće formacije trebaju biti ispunjene kandidatima koji nisu došli samo razlučiti jesu li oni za svećenike i redovnike, nego s onima koji ostvaruju svoje odluke jer žele biti autentični učenici i misionari Isusa Krista. Zato bi povjerenici za zvanja i odgojitelji trebali priopćiti mladima tu istinu izabranja te ih nesebično pratiti na putu otkrivanja dubine redovničkog poziva.

U završnom je dijelu je don Damr predložio neke znakove, odnosno poticajna pitanja duhovnoga rasta za kandidate, ali i već postojeće redovnike i redovnice: *Koliko vidimo Božju prisutnost u drugim ljudima i događajima? Koliko ožioljujemo krepost ljubavi? Koliko imamo svetu mržnju prema grijehu? Koliko mrzimo svoje grijehe više nego tuđe? Koliko je u nama poniznosti i skromnosti? Koliko i kako molimo? Koliko nastojimo oko moralnog života i razboritosti? Koliko je naše srce nepodijeljeno? Koliko imamo ljubavi prema Crkvi i sakramentima te duboku čežnju za spasenjem duša? Pobožnost prema Blaženoj Djevici Mariji, Majci svega stvorenja.*

Nakon predavanja uslijedila je vrlo zanimljiva rasprava, a zatim stanika. Prije mise bila je prigoda za sakrament pomirenja.

Misu je u samostanskoj crkvi predslavio biskup Semren u suslavlju 25 svećenika. Mons. Semren je također izrekao homiliju. Za vrijeme euharistijskog slavlja skladno je pjevao zbor bogoslova Franjevačke provincije Bosne Srebrene pod ravnanjem fra Emanuela Josića.

Nakon objeda je bilo organizirano razgledavanje prvog franjevačkoga samostana sv. Nikole iz 13. stoljeća na području Mile (Arnautovići), a zatim su sudionici mogli razgledavati franjevačku crkvu u Visokom, etnografski muzej, razne zbirke i druge zanimljive sadržaje te čuti o povijesti visočkoga samostana i gimnazije. Potom je organiziran prigodni kulturno-rekreativni program u kojem su sudjelovali sjemeništarci uz dva kratka filma i fra Mirko Majdandžić sa svojom glazbenom pratnjom.

Na završetku programa sudionicima se obratila predsjednica Hrvatske redovničke konferencije s. Ana Marija Antolović izrazivši radost i zahvalnost što je mogla biti dionica skupa koji povezuje redovništvo Bosne i Hercegovine i Hrvatske.

Oko 17 sati, uz prigodne riječi zahvale, skup je zatvorila dopredsjednica KVRPP BiH s. Kata Karadža.

(s. Jadranka Obućina)

Homilija mons. dr. Marka Semrena -Redovnički dan 2018.

Bog je tako velik da mu se isplati darovati cijeli jedan život (Sv. T. Avilska). Redovnički život je dar Duha u Crkvi. Rađa se u Crkvi, raste u Crkvi, sav je usmjeren na Crkvu. Poziv je dar Božji. Dolazi iz Božjeg srca i prolazi kroz srca roditelja i djece. Bog zove a čovjek prihvaća poziv i odgovara životom u konkretnoj redovničkoj zajednici. Tri su elementa bitna: Božji poziv, čovjekov odgovor i konkretna zajednica u Crkvi u kojoj se poziv živi. Ne zaboravimo da nam je Bog udijelio samo jedan put u život – ljubav; samo jedan put k sreći – ljubav; samo jedan put k savršenstvu – opet ljubav. A sve ovo možemo iskusiti u gozbi ljubavi –

Euharistiji gdje nam se Bog daje u Isusu Kristu i po kome ovaj čin ima svoj smisao i ne zaboravimo Crkva treba vaš polet, vaše spoznaje, vašu vjeru i vaše obraćenje.

Pojam osobnog zvanja i njegov jasniji izričaj nalazimo u Markovu evanđelju. Prvenstveno se odnosi na poziv Dvanaestorice, koji su pozvani poimence: Upravo smo čuli taj evanđeoski tekst: "Zatim se uspe na bližnju goru te pozva k sebi one koje sam htjede. Oni dođoše k njemu. I on postavi Dvanaesticu da budu s njim, da ih šalje navješćivati i s vlašću izgoniti zle duhove" (Mk 3,13-15). U ovo malo redaka opisani su svi elementi poziva: način življenja, tj. biti s

Isusom kako bi nasljeđovali njegov život i poslanje (misija) – propovijedanje – s potrebnim sredstvima za izvršiti to poslanje. Ovaj apostolski poziv je tip svakog osobnog poziva. Od Gospodinova Uzašašća pa sve do sada, Crkva je uvijek shvaćala poziv kao permanentnu stvarnost. Isus je apostolima darovao milost da nikada ne zaborave istine: „Ne izabrate vi mene, nego ja izabrah vas: da idete i rod donosite i rod vaš da ostane (Iv 15,16), kako bi se proslavio Bog od kojega dolazi svaki dobar dar“. Inicijativa je Isusova kako onda tako i sada. Biti izabran! Biti izabranik – veliki je dar i zahtjeva nov način postojanja.

Živi odnos sa živim Kristom je na početku svakog poziva i ostaje nezamjenjiva hrana redovničkog života. Bez susreta sa Isusom nema istinske sreće niti se može živjeti sretano. Susret s Isusom znači spasenje a iz toga se rađa radost. Redovnički život uključuje dvije osobite odrednice: biti s Kristom to jest živjeti u zajednici s Kristom, te sudjelovati u njegovu poslanju što uključuje životom i riječima propovijedati kraljevstvo Božje. Naglasak je na *kontemplaciji i evangelizaciji* /Mt 3,14-15/. Od ovoga biti s Kristom, redovnik i redovnica crpi snagu za apostolsko-karitativni život, vjernost i dinamičnu dosljednost. *Iz iskustva vjere s Kristom izvire evangelizacija – poslanje u svijetu: „Ono što smo vidjeli i čuli navješćujemo također i vama“ (1 Iv 1,3). Samo onaj tko živi u zajedništvu s Kristom može biti svjedokom njegova križa i uskrsnuća, istinito naviještati ono što je vidio i čuo. Sveci su istinski protagonisti navještanja evanđelja jer govore jezikom koji svi razumiju, a to je govor primjerna života u djelima ljubavi. Naši nas utemeljitelji upućuju na središte Crkve i povijesti, tj. na samoga Krista Gospodina kojega trebamo upoznati, ljubiti, nasljeđovati i drugima životom i riječju naviještati. To je nova evangelizacija a ujedno i produbljenje našeg redovničkog identiteta i vjernosti. Krist je most kojim dolazimo u mir i zanos te uživamo u promatranju beskrajne Božje veličine. Po Kristu, s Kristom i u Kristu živimo dimenziju nade što je bitna odrednica redovničkog života.*

U životu svakog čovjeka ima datuma koji se lako ne zaboravljaju. Ima takvih i *religioznih datuma*. Upitajmo se koji je najveći dan – datum moga života? Sveti Augustin nije nikada mogao

zaboraviti jedan važan razgovor o Bogu koji je vodio s majkom. Sv. Franjo Asiški nije nikada zaboravio svoj poljubac gubavcu, sv. Ignacije Lojolski ne zaboravlja prijelaz preko rijeke nakon kojega je doživio rasvjetljenje koje će ostati sržni doživljaj njegova života. Pjesnik Paul Claudel nije zaboravio doživljaj u pariškoj katedrali dok se u njoj pjevao Magnificat. Andre Frossard nije nikada zaboravio doživljaj vjere u jednoj crkvi, o kojemu je kasnije napisao knjigu pod naslovom: *Bog postoji, ja sam ga susreo. Dobro bi bilo da se i mi sjetimo svojih prvih religioznih doživljaja*. Možda nije bilo ništa tako dramatično nego nešto svakidašnje, što nam je ipak ostalo u sjećanju. *Ako se želimo susresti s Isusom, moramo ga tražiti srcem i ljubavlju*. Sveti Grgur Niški kaže: *„Boga naći znači neprestano ga tražiti“*, a jedan duhovni pisac ovako komentira te riječi: *„Božji poziv je uporan i mami nas u nepoznato, u pustolovinu, u noć i osamljenost, to je poziv da idemo sve dalje i dalje“*. Isus se neće približiti tako brzo, treba ga uporno tražiti. Možda mislimo da ga poznamo a i ne opažamo da je naše znanje o njemu vrlo površno. Isus je dinamičan. Do njega se može doprijeti samo tako da prema njemu sve dalje neprestano koračamo (F.MUŠURA, *Vrijeme za Boga*, STR, Sarajevo-Zagreb, 2003, 185.).

Danas se nalazimo u svijetu u kojem je duhovni poziv u krizi. Papa Franjo ističe čega se trebamo osloboditi da bismo nadvladali tu krizu. Posebno naglašava: *„Crkva se mora osloboditi velike opasnosti koja prijete svakoj osobi u Crkvi, svima, a to je svjetovnost. Kršćanin ne može živjeti svjetovnim duhom. Ne može se služiti dvojici gospodara. Svjetovnost je idolatrija: ispraznost, prevlast i oholost. A to je idol, a ne Bog. Idolopoklonstvo je najteži grijeh – ustordio je Sveti Otac... Kada obavijesna sredstva govore o Crkvi – nastavio je Papa – Crkvom smatraju svećenike, časne sestre, biskupe, kardinale i papu. To nije točno, svi smo mi Crkva, i svi se moramo odrići svjetovnoga duha jer je oprečan duhu blaženstava, Isusovu Duhu. Svjetovnost nam nanosi zlo. Žalosno je gledati nekog kršćanina koji se istodobno ufa u Boga i u svijet. No, ne može se biti na jednoj i na drugoj strani. Crkva se, tj. svi mi, moramo odreći svjetovnosti, jer je izvor ispraznosti i oholosti, a to je idolopoklonstvo (E. SCALFARO, *Intervju pape Franje u La Republica*).*

Uz ove poteškoće pokušat ću nabrojiti i neke vanjske i unutarnje uzroke krize zvanja. Među vanjske ubrajamo *uzroke društveno-kulturalnog reda*: pad duhovnih vrednota u društvu; opadanje religioznog smisla u obiteljima; problematika vrednovanja obiteljske zajednice; uzroci nastali u mladenačkoj dobi; te demografski faktor. Tu su i *uzroci crkvenog reda*: pitanje slike Crkve; klima zbunjenosti i nestabilnosti uopće u Crkvi i posebno u redovničkim Institutima; revaloriziranje laičkog zvanja. *Najčešći unutarnji uzroci* krize zvanja su: pitanje osobnog i zajedničkog identiteta; neautentičnost redovničkog života; poprimanje običaja lagodnog i sigurnog života; idealizacija posvećenog života, koja uvjerava ali ne obvezuje.

Redovnici/ce su pozvani da navještaju evanđelje cijelom svijetu, i to bez nametanja, svjedočenjem ljubavi konkretnim ljudima, a osobito siromašnima i obespravljenima. Na to nas tako snažno uvijek iznova potiče papa Franjo.

Redovnici/ce su također pozvani biti molitelji. Bez molitve (a molitva je očitovanje i razvijanje vjere) ne bismo bili sposobni prepoznati u svakome čovjeku brata i sestru, još manje Boga, jer vjera i ljubav postižu svoj vrhunac u molitvi i u praktičnom služenju.

Redovnički život traži trajno i zauzeto istraživanje Božje volje, *velikodušno i neophodno crkveno zajedništvo, vježbu duhovnog rasuđivanja te ljubav za istinu*. I danas postoji snažno svjedočanstvo redovničkih osoba. Ono se odnosi prije svega na potvrđivanje prvenstva Boga i budućih dobara, kako je to Krist činio potpuno posvećen slavi Oca i ljubavi prema braći i sestrama. Proroštvo prima snagu iz intimnog

prijateljevanja s Bogom po razmatranju njegove riječi, očituje se u hrabrom istupu protiv zla i grijeha, a u pristanku na ljubav, pravednost i istinu tj. u življenju dimenzije svetosti.

Našem društvu u kojemu vlada površnost trebalo bi ponuditi dubinski život. Sveprisutnoj *indoktrinaciji* treba suprotstaviti živu vjeru, proizašlu iz osobnog iskustva Božje blizine. *Kulturi ravnodušnosti i relativizma* odgovoriti pastoralnom revnošću i davanjem prvenstva Bogu u svim svojim aktivnostima. *Prenaglašenom individualizmu i antropocentrizmu* treba ponuditi radikalnu decentralizaciju ega, kristocentričnost i maksimalnu otvorenost Božjoj milosti. U svijetu bez ideala, putokaza i perspektive valja širiti jasne vidike transcendencije. *Zaboravna čovjeka, zauzeta brigama za prolazno i vremenito* valja podsjetiti na posljednje stvari i vječno spasenje, tako što ćemo mu pokazati da je Bog apsolutna vrijednost našeg osobnog i zajedničkog, intimnog i institucionalnog života. U svijetu u kojem tragovi Božje prisutnosti iščezavaju, redovnički će život djelovati jakim suobličenjem Kristu po kojem će Bog opet biti vidljiv i prepoznatljiv.

Odlučiti se za Isusa Krista znači povjerovati u moć dobrote kao u jedinu pravu moć. *Ljubav nas Kristova oslobađa od našega robovanja samima sebi*. Isus je pozvao svoje učenike da zajedno s njime ostvaruju Božje kraljevstvo. Stoga, dragi redovnici/ce, hrabro nastavite i ustrajte u vjernosti Kristu i svojim obećanjima. Neka Vas Duh Božji i dalje vodi u vašem životnom služenju bližnjemu, Crkvi i svome narodu na hvalu sve-mogućega Bogu i na dobro svakoga čovjeka.

Amen.

BISKUPSKA KONFERENCIJA BOSNE I HERCEGOVINE
CONFERENTIA EPISCOPORUM BOSNIAE ET HERCEGOVINAE

BiH - 71000 Sarajevo - Kaptol 32 - tel/fax: + 387 33 66 68 67 - e-mail: bkbih@bih.net.ba - www.bkbih.ba

Prot.br. 173-1/2018

Sarajevo, 12. rujna 2018.

Preuzvišena gospoda
Mons. Franjo Komarica, biskup banjolučki
Mons. Ratko Perić, biskup mostarsko-duvanjski i
Apostolski administrator trebinjsko-mrkanski
Mons. Tomo Vukšić, vojni biskup u BiH
Mons. Pero Sudar, pomoćni biskup vrhbosanski
Mons. Marko Semren, pomoćni biskup banjolučki

Draga braćo u biskupstvu!

Nakon što sam vas informirao na posljednjem redovitom zasjedanju BK BiH, ovim vas i službeno želim obavijesti da će od 5. do 7. listopada 2018. u Sarajevu boraviti nadbiskup mons. Jorge Carlos Patrón Wong, tajnik za sjemeništa pri Kongregaciji za kler.

Svi susreti s nadbiskupom Wongom održavat će se u zgradi Svećeničkog doma Vrhbosanske nadbiskupije u Sarajevu (ulica Josipa Stadlera 11), a dogovoreno je da u petak, 5. listopada bude susret s odgojiteljima u bogoslovnim i malim sjemeništima i dijecezanskim referentima za zvanja (svi oni su i članovi Vijeće za bogoslovna sjemeništa i Vijeća za mala sjemeništa); u subotu, 6. listopada susret sa svećenicima, redovnicima i redovnicama; a u nedjelju, 7. listopada susret s bogoslovima i sjemeništarcima sva tri bogoslovna sjemeništa u Sarajevu te oba mala sjemeništa u Visokom i Travniku. Spomenuti susreti organiziraju se u suradnji s Centrom za savjetovanje Vrhbosanske nadbiskupije na čelu s dr. sc. Sandom D. Smoljo, a Centar će preuzeti sve troškove organizacije. Šaljem cjeloviti program:

Petak, 5. listopada - susret s odgojiteljima:

- 9,00-10,00 – prvo izlaganje;
- 10,00-10,45 – stanka;
- 10,45-11,45 – drugo izlaganje;
- 12,00 – molitva;
- 13,00 – ručak;
- 15,30-16,15 – treće izlaganje;
- 16,15-17,15 – okrugli stol;
- 18,00 – Sveta misa;
- 19,00 – večera.

Subota, 6. listopada – susret sa svećenicima, redovnicima i redovnicama:

- 9,30-10,30 – prvo izlaganje;
- 10,30-11,00 – stanka;
- 11,00-12,00 – drugo izlaganje;
- 12,00 – molitva;
- 13,00 – ručak;
- 14,00-15,00 – okrugli stol;

Nedjelja, 7. listopada – susret s bogoslovima i sjemeništarcima:

- 9,00-10,00 – prvo izlaganje;
- 10,00-10,45 – stanika;
- 10,45-11,45 – drugo izlaganje;
- 12,00 – molitva;
- 13,00 – ručak;
- 15,30-16,15 – treće izlaganje;
- 16,15-17,15 – okrugli stol;
- 18,00 – Sveta misa;
- 19,00 – večera.

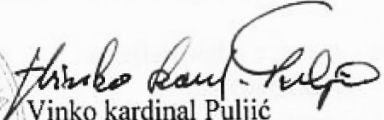
Kao predsjednik spomenutih Vijeća BK BiH uputio sam poziv odgojiteljima i referentima za zvanja.

Kao vrhbosanski nadbiskup poslat ću poziv svim svećenicima redovnicima i redovnicama na teritoriju Vrhbosanske nadbiskupije da dođu u subotu, 6. listopada 2018. u Svećenički dom u Sarajevu na susret s nadbiskupom Wongom. Dijecezanski biskupi će sami odlučiti, hoće li takav poziv uputiti svećenicima, redovnicima i redovnicama u svojim dijecezama. Molim one biskupe koji odluče uputiti poziv da o tome obavijeste Tajništvo BK BiH kako bi se s tim moglo računati.

Naravno, da ste svi vi biskupi, ako budete mogli sudjelovati na nekom od spomenutih susreta, dobro došli.

Moleći zagovor Blažene Djevice Marije da ovi susreti budu blagoslov našoj krajevnoj Crkvi u Bosni i Hercegovini, najiskrenije vas pozdravljam!

Vinko kardinal Puljić
nadbiskup metropolit vrhbosanski
predsjednik BK BiH

Poslanica biskupa Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine o proglašenju Misijske godine od početka listopada 2018. do konca listopada 2019. i Izvanrednoga misionarskog mjeseca tijekom listopada 2019. godine.

U jesen 2019. godine navršit će se cijelo stoljeće otkako je papa Benedikt XV. objavio apostolsko pismo *Maximum illud* (30. studenoga 1919.), koje je poznato kao *magna charta* suvremenih misionarskih nastojanja i početak novoga razdoblja evangelizacije.

U povodu te obljetnice papa je Franjo 22. listopada 2017. uputio pismo kardinalu Fernandu Filoniju, pročelniku Kongregacije za evangelizaciju naroda, koja ravna sveukupnim misionarskim djelovanjem Katoličke Crkve. Tim pismom Papa je mjesec listopad 2019. godine proglasio „Izvanrednim misionarskim mjesecom“ u cijeloj Crkvi, s nakanom da se u Crkvi još više razbudi svijest o misijama i novim zanosom započne misionarska preobrazba života i dušobrižništva.

Kardinal Fernando Filoni potom se 8. travnja 2018., u ime Kongregacije za evangelizaciju naroda, obratio svim kardinalima i biskupima, predvoditeljima zajednica vjernika širom svijeta, potičući ih da u svojim sredinama odgovore na Papinu želju i na prikladan način provedu njegovu inicijativu.

Na zasjedanju naše Biskupske konferencije ove 2018. godine u Banjoj Luci odlučili smo pozvati sve vjernike, svećenike, redovnike i redovnice da se pridruže, posebice molitvom i dobrim djelima, ovim nastojanjima Crkve - koja je po naravi misijska - da se misionarsko poslanje ojača u životu i pastoralu svih naših zajednica. Naša je obveza u tom smislu još veća, jer su sve naše biskupije kroz malo manje od četiri stoljeća, od 1622. do 2006. godine, bile pod izravnom jurisdikcijom Kongregacije za evangelizaciju naroda i vrlo su joj zahvalne za svesrdnu i svakovrsnu potporu i pomoć. Stoga, ujedinjeni s nakanom i djelom cijele Crkve, pozivamo vas

da zajedno podržimo ovu plemenitu nakanu pape Franje i predložimo:

- Uključiti Nacionalne uprave PMD i dijezanske misijske urede da se stave na raspolaganje župnicima u smislu organiziranja predavanja ili neke promidžbe misija;

- Preporučiti župnicima da se iskoristi prisutnost misionara i misionarki radi animiranja misijskoga djela Crkve;

- Preporučiti zajedničku molitvu za misije u župama naših biskupija na kraju Misa na sve nedjelje i svetkovine, od početka listopada 2018. do svršetka listopada 2019. godine, prema obrascu koji predložimo;

- Održati jedan od narednih redovitih koronarskih sastanaka svećenika o temi misija, prema pismima pape Benedikta XV. i Franje, Dekretu o misijama *Ad gentes* Drugoga vatikanskog sabora i drugih crkvenih dokumenata o misijama;

- Održati predavanja o misijama na Dan Fakulteta u Sarajevu 2019.;

- Prikupljati materijalnu pomoć za misionare i njihove suradnike, gradnju molitvenih i pastoralnih prostora i školovanje svećeničkih i redovničkih pripravnika u misijskim zemljama;

- Moliti misijsku krunicu svakoga dana tijekom mjeseca listopada 2019. u obiteljima i zajedničku u župnim zajednicama, a bilo bi poželjno da župnici tada za vjernike pripreme dovoljan broj „misijskih krunica“, koje sa svojih pet boja simboliziraju Crkvu na svih pet kontinenata: zelena boja predstavlja Afriku, crvena Ameriku, bijela Europu, plava Oceaniju i žuta Aziju.

Proglašavajući misijsku godinu i izvanredni misionarski mjesec u našim biskupijama, sve vas srdačno pozdravljamo i, po zagovoru svih svetih zaštitnika misija, želimo vam svaki Božji blagoslov.

Dodaci:

1. **Molitva za misije** (*od početka listopada 2018. do svršetka listopada 2019. svake nedjelje i svetkovine na Misama s narodom*)

Otkupio si, Gospodine, krolju svojom ljude iz svakoga plemena i jezika, puka i naroda, i postali smo kraljevstvo Boga našega!

- Kličite Gospodinu svi narodi!

- I služite mu u veselju!

Pomolimo se: Pogledaj, Bože, naš stvoritelju, i obazri se na zasluge Krista svoga, koji je samoga sebe dao kao otkupninu za sve ljude,

te učini da od istoka sunčanoga do zapada svi narodi, po djelovanju misionara, veličaju tvoje Ime i da se na svakome mjestu prinosi i prikazuje čista žrtva Tvom Imenu! Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

2. Prijevod pisma pape Franje.

3. Prijevod apostolskoga pisma „Maximum illud“ pape Benedikta XV.

4. Drugi vatikanski sabor, Dekret „ad gentes“ o misijskoj djelatnosti Crkve, DOKUMENTI, Latinski i hrvatski, IV. izdanje, KS, Zagreb 1986., str. 492-559.

Sarajevo, 18. rujna 2018.

Vaši biskupi:

Vinko kardinal Puljić, nadbiskup metropolit vrhbosanski i predsjednik BK BiH, s. r.

Mons. Tomo Vukšić, vojni biskup, s. r.

Mons. Franjo Komarica, biskup banjolučki, s. r.

Mons. Ratko Perić, biskup mostarsko-duvanjski i ap. upravitelj trebinjsko-mrkanski, s. r.

Mons. Pero Sudar, pomoćni biskup vrhbosanski, s. r.

Mons. Marko Semren, pomoćni biskup banjolučki, s. r.

BISKUPSKA KONFERENCIJA BOSNE I HERCEGOVINE
CONFERENTIA EPISCOPORUM BOSNIAE ET HERCEGOVINAE

BiH - 71000 Sarajevo - Kaptol 32 - tel/fax: + 387 33 66 68 67 - e-mail: bkbih@bih.net.ba - www.bkbih.ba

Prot. br. 184/2018

Sarajevo, 19. rujna 2018.

Nadbiskupski ordinarijat vrhbosanski
Biskupski ordinarijat u Banjoj Luci
Biskupski ordinarijat u Mostaru

Predmet: Odluka o prestanku izdavanja Slobodnog lista

Ovim se daje na znanje Nad/biskupskim ordinarijatima da su biskupski Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, na svom 73 redovitom zasjedanju održanom 13. i 14. srpnja 2018. u Banjoj Luci, donijeli odluku da se prestane izdavati dokument *Izjava o slobodnom stanju za ženidbu* (BKBiH/SL). Umjesto dokumenta *Izjava o slobodnom stanju za ženidbu* neka se ubuduće u rubrici *Naknadni upisi i bilješke* u dokumentu *Krsni list*, koji se izdaje stranci radi stupanja u kršćanski brak, napiše da je dotična osoba slobodnog stanja za ženidbu i neka se ta napomena također opečati župnim pečatom kako bi se spriječila eventualna zloraba.

U tom duhu neka Nad/biskupski ordinarijati pošalju obavijest župnim uredima i neka ovu odluku objave u dijecezanskim službenim glasilima.

Vinko kardinal Puljić
 nadbiskup metropolit vrhbosanski
 predsjednik BK BiH

Mons. Ivo Tomašević
 generalni tajnik BK BiH

Redovna II. sjednica Pastoralnog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije (PVVN)

Subota, 22. rujna 2018. u 9:30 sati

Datum: 27. kolovoza 2018.
Broj: 698/2018

Ovim sazivam članove Pastoralnog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije na redovnu godišnju sjednicu, koja će se održati u prostorijama Ordinarijata u subotu 22. rujna 2018. s početkom u 9:30 sati.

Dnevni red:

1. Molitva, zapisnik sa sjednice u 2017. godini
2. Otvaranje Misijske godine-listopad 2018./2019.
3. Osvrt na pripremu i slavlje sakramenta Krizme po župama
4. Osvrt na odvijanju Sinode po dekanatima
5. Pastoralni kalendar za 2019. godinu
6. Razno

U 11h imamo kratku pauzu s osvježenjem. Zajednički ručak u 12,30 sati. Nakon ručka nastavak rada.

Zahvaljujem svima koji će se pripremiti kako bi ova sjednica bila što plodonosnija i učinkovitija. Srdačno sve pozdravljam i na sve zazivam obilje Božjeg blagoslova!

Mladen Kalfić, kancelar

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski*

Svim članovima Pastoralnog vijeća VN

Obavijest o XXIII. susretu dijecezanskih svećenika

Travnik, Nadbiskupsko sjemenište *Petar Barbarić*, srijeda – 19. rujna 2018.

Datum: 27. kolovoza 2018.

Broj: 699/2018

Ove godine održavamo dvadeseti i treći put susret dijecezanskih svećenika Vrhbosanske nadbiskupije. Ovim pozivam sve svećenika naše nadbiskupije da uzmu učešće i sudjeluju na tom godišnjem susretu koji će se održati u srijedu 19. rujna 2018. s početkom u 9:30 sati u Nadbiskupskom sjemeništu *Petar Barbarić* u Travniku. Ukoliko netko bude spriječen, neka pisanim putem dostavi razlog izostanka.

Dnevni red:

1. 9:30 sati Sv. Misa u crkvi sv. Alojzija Gonzage (ponijeti albu i štolu bijele boje); obrazac mise *Za Mjesnu Crkvu*
2. 10:30 sati početak radnog dijela susreta u Velikoj dvorani na II. katu
Glavna tema: *Svjedoci vjere* (s naglaskom na Vrhbosansku nadbiskupiju)
3. Kratka izvješća: Svećenički dom VN i Međupomoć; Vrhbosansko bogoslovno sjemenište, Nadbiskupijsko sjemenište *Petar Barbarić*, Nadbiskupijski Centru za pastoral mladih *Ivan Pavao II.*
4. Završna riječ uzoritog gosp. Vinka kard. Puljića, nadbiskupa vrhbosanskog
5. Ručak u blagovaonici Sjemeništa

Uzeli smo geslo za našu nadbiskupijsku Sinodu „**Sve obnoviti u Kristu**“, pa želimo poći od sebe, kako bi mogli naviještati i svjedočiti tu obnovu.

Radujući se našem susretu sve iskreno pozdravljam i na sve zazivam obilje Božjeg blagoslova!

Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski

Mladen Kalfić, kancelar

Svim inkardiniranim svećenicima VN

Svim odobrenim Katoličkim udrugama i karizmatskim pokretimana teritoriju Vrhbosanske nadbiskupije

Datum: 27. kolovoza 2018.
Broj: 700/2018

Po prvi put pozivam na susret, upoznavanje i zajedničko Misno slavlje u Vrhbosanskoj nadbiskupiji sve odobrene Katoličke udruge i karizmatske pokrete, u subotu 29. rujna 2018. na blagdan Sv. arkanđela Mihaela, Rafaela i Gabrijela i to:

1. Marijina legija
2. Fokolarini
3. Schöntattski pokret
4. Prijatelji Malog Isusa
5. Franjevačka mladež-Frama
6. Udruga katolički studenata-Emaus
7. Udruga Sv. Vinka paulskog u BiH
8. Salezijanska mladež
9. Neokatekumeni
10. KOU *Milosrdno Srce*
11. Injigo
12. Malteški vitezovi
13. I druge koje nisu nabrojani, a postoje na području Nadbiskupije.

Program susreta odvijat će se u dvorani Svećeničkog doma od 9:30 do 10:30 sati i u Katedrali od 10:30 do 12 sati.

9:30 sati-Predstavljanje – na jednoj stranici A4 pisani tekst (iz pojedine grupe predstavlja)

10:30-11 sati pojedinačna Sv. ispovijed u Katedrali

11 sati sveta Misa u Katedrali

Nakon Mise druženje u Svećeničkom domu (ulica Josipa Stadlera 11)

Dužnost je prijaviti tko će predstavljati Udrugu i prije poslati tekst predstavljanja na e-mail adresu: kaptolka@bih.net.ba ili tajniknadbiskupa@gmail.com. Ukoliko nemate e-mail adrese, onda redovnom poštom poslati prijavu i tekst predstavljanja.

Želeći blagoslovljen susret iskreno pozdravljam i blagoslivljam!

Mladen Kalfić, kancelar

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski*

XIII. hodočašće u Hrvatsko nacionalno marijansko svetište Vrhbosanske nadbiskupije i Banjalučke biskupije

Marija Bistrica, subota 13. listopada 2018.

Datum: 28. kolovoza 2018.
Broj: 706/2018

U godini koju ćemo u pastoralnom radu proživljavati u duhu misijske animacije pod geslom *Donosimo evanđelje svima* po trinaesti put pozivam svećenike i vjernike da uzmu učešća u našem godišnjem hodočašću u Nacionalno Marijansko svetište-Marija Bistrica. Ove godine to je 13. listopada, jer je uobičajeno da to bude druga subota u mjesecu listopadu.

Iako su skromne mogućnosti, posebno jer su mnogi bez stalnog zaposlenja, ali uz dobru volju, i u skromnim mogućnostima naći će se načina da, iz svake župe, bude onih koji će se odazvati i hodočastiti u Svetište u pratnji svojih svećenika.

Uvijek je drag i blagoslovljen susret s našom Nebeskom Majkom u molitvi, pokori i djetinjem pouzdanju. Ovo hodočašće je prigoda da se vjernici koji su, u ratu i neposredno poslije rata, prognani i oni koji su ostali na svojim ognjištima, pod okriljem zajedničke Nebeske Majke, ponovno susretnu. Brojni naši vjernici koji žive u Hrvatskoj, gdje su našli svoj novi dom, a korijenom su iz naših župa, rado dođu kako bi kod Gospe susreli svoje rođake, nekadašnje susjede i prijatelje. Blagoslovljen je susret u radosti kada nas Majka Marija okuplja. Neka i iz našeg srca pođe radosni Veliča kao što je Marija uskliknula u susretu s Elizabetom. Na taj način kroz susrete čuvamo pamćenje i sjećanje na svoje korijenje.

Dobro je da se organizirana hodočašća prijave izravno u Svetište ili svojem Ordinarijatu. Svakako treba planirati da hodočasnici stignu na vrijeme kako bi mogli prije Svete mise obaviti Ispovijed, ali i osobnu pobožnost.

Program je uobičajen:

1. U 11 sati počinje sveta Misa na otvorenom.

2. U 14,30 sati Križni put, koji završimo u crkvi pozdravom Gospinu liku

Ovim hodočašćem želimo izraziti svoju odanost i vjernost, ali i osposobiti svoja srca da bude-mo svjedoci vjere i ljubavi u našem svagdanjem životu.

Uz iskreni pozdrav svima, želim uspješnu organizaciju hodočašća, te neka nas u životu prati zagovor naše nebeske Majke i Božji blagoslov.

Mladen Kalfić, kancelar

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup metropolit vrhbosanski*

Župama Vrhbosanske nadbiskupije

Listopadska pobožnost 2018. godine

Datum: 28. kolovoza 2018.

Broj: 707/2018

Draga braćo Misnici, dragi pastoralni djelatnici!

U našim župnim zajednicama mjesec listopad obilježavamo posebnom pobožnošću prema Majci Božjoj i to molitvom krunice bilo zajedno u crkvama ili po obiteljima ili u osobnoj pobožnosti svakog vjernika.

Za ovu godinu uzet ćemo za vodilju misao pape Franje: *Donosimo evanđelje svima jer Svaki muškarac i svaka žena je jedna misija i to je razlog zbog kojeg smo ovdje na zemlji.*

Pred nama su u listopadu i neka hodočašća koja ćemo ostvariti pod istim motom ili nakonom: Hodočašće u Mariju Bistricu 13. listopada; Hodočašće na Bobovac 20. listopada; Misijska nedjelja 21. listopada; tu je i završetak listopadske pobožnosti hodočašćem na Kondžilo 27. listopada.

Sva ta događanja imaju za cilj ostvariti geslo naše nadbiskupijske Sinode: *Sve obnoviti u Kristu!*

Zato ovom porukom potičem i pozivam da svi pastoralni djelatnici na svim razinama pokrenu snagu vjere kroz molitvu i pobožnost Majci Božjoj kao vid duhovne obnove u listopadu. Želeći svima što uspješniju pastoralnu animaciju i ostvarenje iskreno pozdravljam i na sve zazivam obilje Božjeg blagoslova te zagovor i zaštitu naše Nebeske Majke Marije!

Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski

Mladen Kalfić, kancelar

Članovima Zbora konzultora

Redovna sjednica Zbora konzultora

Datum: 28. kolovoza 2018.

Broj: 708/2018

Već je uobičajeno da redovnu sjednicu Zbora konzultora održavamo uoči sjednice Svećeničkog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije. Ovim sazivam članove Zbora konzultora na redovnu sjednicu koju ćemo imati **9. listopada 2018. u prostorijama Ordinarijata s početkom rada u 15 sati.**

Dnevni red:

1. Uvodna molitva, i kratki zapisnik sa sjednice 10. listopada 2017.
2. Prijedlog za pastoralnu godinu 2018/19.: *Donosimo evanđelje svima*
3. Suočavanje s izazovima u našoj Nadbiskupiji
4. Razno

Nadam se da će ovi prijedlozi izazvati razmišljanje i sugestije za dobro života i rada u našoj Nadbiskupiji. Radujući se našoj suradnji iskreno pozdravljam i zazivam obilje Božjeg milosrđa.

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski*

Mladen Kalfić, kancelar

Članovima Svećeničkog vijeća VN

II. redovna sjednica Svećeničkog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije

Sarajevo, srijeda - 10. listopada 2018. s početkom rada u 9 sati

Datum: 28. kolovoza 2018.
Broj: 708/2018

Upućujem poziv članovima Svećeničkog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije (SVVN) na II. redovno zasjedanje koje će se održati u prostorijama Ordinarijata 10. listopada 2018. s početkom rada u 9 sati.

Dnevni red:

- Molitva Trećeg časa
- Zapisnik sa sjednice od 11. listopada 2017.
- Izviješće o odvijanju priprave za Sinodu po dekanatima
- Misijska godina listopad 2018.-listopad 2019.
- Pastoralni kalendar
- Razno

Redovno zasjedanje počinje molitvom Trećeg časa u 9 sati. Bit će kratka pauza u 10,30h. Zajednički objed je predviđen u 12,30h. Nakon ručka završne točke našeg zasjedanja.

Svi članovi mogu pripremiti prijedloge za sjednicu, koje ćemo razmatrati u diskusiji.
 Radujući se ovom radnom susretu, iskreno pozdravljam i na sve zazivam obilje Božjeg bla-
 goslova!

Mladen Kalfić, kancelar

*Vinko kardinal Puljić
 nadbiskup vrhbosanski*

IZ VRHBOSANSKE NADBISKUPIJE

Statut Svećeničkog vijeća VN možete pročitati u Vrhbosni br. 2 od 1992. god. na str. 116-117

XVII. Molitveni dan za Domovinu na Bobovcu

Subota, 20. listopada 2018.

Datum: 28. kolovoza 2018.
 Broj: 714/2018

Već sedamnaesti put cijela Vrhbosanska nadbiskupija okuplja se na molitvu za Domovinu na dan smrti kraljice Katarine Kosače-Kotromanić. Isto toliko puta hodočastimo na Bobovac s nakanom moliti za Domovinu. Naime, 11. listopada 2002. pozvao sam svećenike, redovnike, redovnice i vjernike Vrhbosanske nadbiskupije da dođu na Bobovac kako bi *obavili zavjet moleći za Hrvatski narod u Bosni i Hercegovini i sve narode i ljude u njoj odnosno za cijelu našu Domovinu*. Čini mi se da je ova molitva sve više potrebija.

Kao što vam je poznato ovom hodočašću se već duže vremena pridružuju i vjernici Vojnog ordinarijata u BIH. Zahvaljujem svima koji su to od samog početka prihvatili i hodočaste na Bobovac. Neka nas, okupljene na kraljevskom gradu Bobovcu, molitva ujedini.

Svi koji budu hodočastili na Bobovac, mogu se pridružiti oružanim snagama i zajednički moliti krunicu penjući se na Bobovac. Drugi se mogu pridružiti na Misnom slavlju koje će biti u 11 sati.

U iščekivanju radosnog molitvenog zajedništva i susreta na Bobovcu, srdačno Vas pozdravljam u Gospodinu.

Mladen Kalfić, kancelar

*Vinko kardinal Puljić
 nadbiskup vrhbosanski*

Ordinarijatu Vrhbosanske nadbiskupije
Ordinarijatu Mostarsko – Duvanjske i Trebinjsko – Mrkanske biskupije
Ordinarijatu Banjalučke biskupije

IZ VRHBOSANSKE NADBISKUPIJE

Uspjeh na Seminaru za ovlast ispovijedanja 2018.

Datum: 6. rujna 2018.
Broj: 738/2018

Seminar za ovlast ispovijedanja je održan 3. i 4. rujna 2018. godine u Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu. Predavači i ispitivači su bili: prof. dr. fra Velimir Valjan iz moralne teologije, prof. dr. fra Danimir Pezer iz pastoralne teologije (liturgijski pastoral) i prof. dr. fra Šimo Ivelj iz kanonskog prava.

Trećem Seminaru i usmenom ispitu pristupilo je 8 svećenika, drugom Seminaru i pismenom testu 7 te prvom Seminaru i pismenom testu 8 svećenika. Na Seminaru je sudjelovao ukupno 23 svećenika.

Treći Seminar

Fra Emanuel Radić, Provincija Bosna Srebrena
Fra Marijo Plavčić, Provincija Bosna Srebrena
Don Ilija Petković, Mostarsko-Duvanjska biskupija
Fra Božidar Štrkalj, Provincija Bosna Srebrena
Vlč. Andrej Lukanović, Vrhbosanska nadbiskupija
Vlč. Ljubo Zelenika, Vrhbosanska nadbiskupija
Fra Ivan Jaković, Provincija Bosna Srebrena
Vlč. Stjepan Didak, Vrhbosanska nadbiskupija

Navedeni svećenici su nazočili treći put Seminaru za ovlast ispovijedanja i svi su pozitivno prošli na usmenom ispitu te Komisija predlaže da im nadležni Ordinariji podijele trajnu ovlast ispovijedanja.

Prema knjizi EXAMINA pro iurisdictione III. na III. Seminaru su se trebali pojaviti:
Vlč. Damjan Soldo, Vrhbosanska nadbiskupija
Vlč. Jošt Mezeg, Vrhbosanska nadbiskupija
Fra Perica Ostojić, Hercegovačka franjevačka provincija
Fra Ivan Penavić, Hercegovačka franjevačka provincija

Fra Perica Ostojić se ispričao već drugu godinu i Komisija predlaže da mu se produži ovlast ispovijedanja do sljedećeg Seminara 2019. Godine. Za ostalu trojicu kandidata Komisija predlaže da njihov Ordinarij utvrdi razlog nedolaska na Seminar i odluči o ovlasti ispovijedanja.

Drugi Seminar

Fra Julijan Madžar, Provincija Bosna Srebrena
Vlč. Marko Slišković, Vrhbosanska nadbiskupija

Vlč. Ivan Ivančević, Vrhbosanska nadbiskupija
 Don Marin Krešić, Mostarsko-Duvanjska biskupija
 Fra Zvonimir Pavičić, Hercegovačka franjevačka provincija
 Fra Augustin Čordaš, Hercegovačka franjevačka provincija
 Fra Bojan Martinović, Provincija Bosna Srebrena

Navedeni svećenici su nazočili drugi put Seminaru za ovlast ispovijedanja. Svi su pozitivno prošli pismeni test i Komisija predlaže da im nadležni Ordinariji produže ovlast ispovijedanja na jednu godinu.

Prema knjizi **EXAMINA** pro iurisdictione III. na II. Seminaru su se trebali: pojaviti:
 Fra Ivan Tučić, Provincija Bosna Srebrena.
 Fra Silvano Di Benedetto, Provincija Bosna Srebrena
 Vlč. Alberto Zornada, Vrhbosanska nadbiskupija
 Fra Ivan Mijatović, Provincija Bosna Srebrena
 Fra Alen Pajić, Hercegovačka franjevačka provincija

Bilo je ispričnica preko kolega i iz neformalnih izvora smo čuli da su neki od ovih kandidata u inozemstvu. Uvažava se jedino osobna isprika i preko nadležnog Ordinarijata odnosno Provincijalata. Stoga Komisija predlaže da njihovi Ordinariji utvrde razlog ne dolaska na Seminar i odluči o ovlasti ispovijedanja.

Prvi Seminar

Don Josip Radoš, Mostarsko-Duvanjska biskupija
 Fra Goran Barešić, Provincija Bosna Srebrena
 Fra Emanuel Josić, Provincija Bosna Srebrena
 Fra Robert Kavelj, Hercegovačka franjevačka provincija
 Fra Jozo Hrkać, Hercegovačka franjevačka provincija
 Fra Jure Šekerija, Provincija Bosna Srebrena
 Fra Darijo Džigumović, Provincija Bosna Srebrena
 Fra Jure Barišić, Hercegovačka franjevačka provincija

Navedeni svećenici su prvi put nazočili Seminaru za ovlast ispovijedanja, pozitivno prošli pismeni test i Komisija predlaže da im nadležni Ordinariji podijele ovlast ispovijedanja na jednu godinu.

Koristim prigodu zahvaliti uzoritom gospodinu Vinku kardinalu Puljiću, nadbiskupu metropolitu vrhbosanskom na predvođenju sv. Misa i prigodnim pastirskim riječima. Zahvaljujem i članovima Komisije na održanim predavanjima i spremnosti ta dva dana Seminara biti na raspolaganju. Zahvaljujem također upravi Bogoslovije na otvorenom srcu i vratima kuće te logističkoj potpori. I na kraju zahvaljujem svim svećenicima koji su sudjelovali na ovogodišnjem Seminaru. Bila je to prigoda još bolje se upoznati, produbiti svoje znanje te u Euharistiji učvrstiti naše zajedništvo.

Kao što se može vidjeti nije zanemariv broj kandidata koji se, bez isprike i znanja, nisu pojavili na Seminaru. Nadležni Ordinarijati bi trebali naći načina o obavještanju kandidata za Seminar kao i o potrebi pisane isprike.

Uz zahvale i iskren pozdrav u Gospodinu.

mons. Luka Tunjić
predsjednik Komisije

Članovima Vijeća za Mlade Vrhbosanske nadbiskupije

Poziv na VII. redovitu sjednicu II. saziva Vijeća za mlade Vrhbosanske nadbiskupije

Datum: 28. kolovoza 2018.
Broj: 708/2018

Prema članku 17. Statuta Vijeća za mlade Vrhbosanske nadbiskupije, sazivam VII. redovitu sjednicu II. saziva Vijeća za mlade koja će se održati 21. rujna 2018. u **prostorijama Nadbiskupijskog centra za pastoral mladih „Ivan Pavao II.“, Gatačka 18 (Sarajevo) s početkom u 16:00 sati.**

Dnevni red:

1. Molitva, pozdrav i uvodna riječ nadbiskupa Vinka kardinala Puljića
2. Čitanje i usvajanje zapisnika s prošle sjednice
3. Razrješenje starih vijećnika i najava novih vijećnika
4. Najava projekata u narednom razdoblju: *72 sata bez kompromisa, Dekanatski križni put mladih – biskupijski Križni put*, osvrt na prethodno djelovanje Vijeća za mlade i smjernice za budući rad
5. Izvješće Vijećnika o radu mladih po dekanatima
6. Razno

U nadi da ćete se odazvati, sve Vas iskreno pozdravljam i zazivam obilje Božjeg blagoslova!

Mladen Kalfić, kancelar

*Vinko kardinal Puljić,
nadbiskup vrhbosanski*

**Memorandum of Understanding –
Partnerschaftsvereinbarung
zwischen Erzbistum Sarajevo-
Bistum Limburg**

Partnerschaftsgebet

Gott, unser Vater,
Vater aller Völker dieser Welt.
Viele Kilometer liegen zwischen uns,
den Menschen im Bistum Limburg
und den Menschen im Erzbistum Sarajevo.
Weit voneinander entfernt leben und lieben, arbeiten
und beten wir.

Uns unterscheidet Sprache, Geschichte,
Musik und Nahrung und vieles mehr.
Durch den Glauben an dich, Vater
und an Jesus Christus,
deinen Sohn und unseren Bruder,
sind wir Schwestern und Brüder
im Heiligen Geist.

Vieles trennt uns,
mehr aber eint uns
und führt uns zusammen zu einer großen Familie.
Gemeinsam sind wir auf dem Weg,
uns immer besser zu verstehen,
uns immer mehr als Schwestern und Brüder zu sehen,
die einander nah und füreinander da sind.

Schenke du, Vater,
dass unser Mühen gelingt.
Gib Deinen Segen unserer Arbeit
für die Partnerschaft zwischen Limburg und Sarajevo.
Lass uns – hier wie dort – Zeugen sein
für deine Liebe, die Grenzen sprengt
und Trennendes überwinden hilft.

So beten und bitten wir im Heiligen Geist
durch Jesus Christus, unsern Herrn und Bruder.
Amen.

**Memorandum o Razumijevanju –
Sporazum o partnerstvu
između Nadbiskupije Vrhbosanske
i Biskupije Limburg**

Molitva

Bože, Oče naš,
Oče svih naroda ovog svijeta.
Mnogi kilometri su između nas,
između ljudi u biskupiji Limburg
i ljudi nadbiskupije Sarajevo
koji udaljeni jedni od drugih odvojeno živimo
i volimo, radimo i molimo.

Razlikujemo se po jeziku, povijesti,
glazbi i hrani i mnoge čemu drugom.
Vjerom u tebe,
Oče i u Isusa Krista,
tvoga sina i našeg brata,
mi smo braća i sestre
u Duhu Svetom.

Mnogo toga nas razdvaja,
ali više toga nas sjedinjuje
i time nas čini jednom velikom obitelji.
Zajedno smo na putu
ka boljem razumijevanju,
da se gledamo kao braća i sestre koji su
jedni za druge tu.

Daj nam Oče da naši naponi ne budu uzalud.
Daj nam svoj blagoslov
u poslu kroz zajedničko
partnerstvo Limburga i Sarajeva.
Daj da budemo - ovdje kao i tamo -
svjedoci tvoje ljubavi,
koji nadilaze granice i podjele.

Tako te molimo u Duhu Svetom uo Isusu Kristu,
našem Gospodinu i bratu.
Amen.

Unser gemeinsamer Weg

Im Januar 1993 hat der Limburger Bischof Franz Kamphaus im Krieg Sarajevo besucht und dort dem Erzbischof von Sarajevo, Vinko Kardinal Puljic, durch seine Anwesenheit ein bis heute spürbares Zeichen der Solidarität gesetzt. Dieser Besuch markiert zwischen den beiden Diözesen die Geburtsstunde der Bistumspartnerschaft die bis heute lebendig ist. Nach 25 Jahren kann diese Beziehung auf viele weitere bemerkenswerte Handlungen vieler Menschen aus beiden Diözesen zurückblicken, die aus diesem Kontakt eine kirchliche Partnerschaft und zahlreiche freundschaftliche Beziehungen haben wachsen lassen: im Gebet, im Teilen von materiellen und finanziellen Gütern, im Erfahrungsaustausch und in der gemeinsamen Feier besonderer Ereignisse auf beiden Seiten der entstandenen Brücke.

Was uns bewegt

Aus der Erfahrung des Geistes Gottes heraus, der im Pfingstereignis Menschen verschiedener Sprache und Kultur bewegt, sind wir auf einem gemeinsamen Weg dazu berufen, uns einander durch die Augen der Liebe zu sehen und gegenseitig zu stärken. Wir werden daran arbeiten, Menschen beider Diözesen zusammenzubringen und zu ermutigen, dass sie ihre Fähigkeiten wachsen lassen, um Hoffnung zu bewahren und in ihrem Glauben zu wachsen.

Wir spüren der Kraft des Heiligen Geistes nach, um unsere christliche Identität zu leben: wir wollen nahe bei den Menschen in Not sein, wir möchten mit den Menschen Demokratie gestalten, mit anderen religiösen Gruppen in Frieden und Toleranz zusammenleben und die Verantwortung für die Zukunft der Kirche und Gesellschaft in unseren Ländern annehmen.

Perspektiven, die uns in Zukunft leiten

Die begonnenen, lebendigen Kontakte zwischen den Bistümern sollen fortgesetzt und verstärkt werden. Hierzu gehören u.a. die Kontakte in der Jugendarbeit, der Austausch zwischen Fachkräften der Kindertagesstätten und der Caritas, die Freiwilligendienste in beiden Richtungen, Kontakte des Malteser Hilfsdienstes, Begegnungsreisen und Delegationen u.a. mit Leitungsverantwortlichen und eine Zusammenarbeit in der finanziellen Förderung konkreter Projektvorhaben.

In allen kontinuierlichen Bereichen der Zusammenarbeit bedarf es einer Aufmerksamkeit für die sozialen, gesellschaftlichen und pastoralen Wirklichkeiten im anderen Bistum. Die Verbindung von Gebet und praktischem Leben soll gesucht und in den Austausch eingebracht werden. Das Partnerschaftsgebet ist eine Gebetsbrücke über die weite Entfernung, wann und wo immer es gebetet wird.

Naš zajednički put

U vrijeme ratnih sukoba u siječnju 1993. godine biskup iz Limburga Franz Kamphaus posjetio je Sarajevo i tamo je svojom nazočnošću ostavio sarajevskom nadbiskupu kardinalu Vinku Puljiću veliki znak solidarnosti koji se osjeća i danas. Ovaj je posjet objema biskupijama obilježio rađanje međubiskupijskog partnerstva koje je živo još i danas. Ovaj se odnos nakon 25 godina može sagledati i na mnogim drugim zadivljujućim doprinosima mnogih ljudi iz obje dijeceze, koji su proizašli iz ovoga kontakta te prerasli u crkveno partnerstvo i u brojne prijateljske odnose: u molitvi, u diobi materijalnih dobara i financija, u razmjeni iskustava i u zajedničkom slavlju posebnih rezultata na obje strane uspostavljenog mosta.

Što nas pokreće

Iz Duhovskog događaja i po iskustvu Duha Božjega pozvani smo na zajednički put da jedni druge gledamo očima ljubavi i da se međusobno snažimo. Radit ćemo na tome da povežemo i ohrabrimo ljude objiju dijeceza da mogu rasti u svojim sposobnostima, da čuvaju nadu i da rastu u svojoj vjeri.

Osjećamo snagu Duha Svetoga da živimo svoj kršćanski identitet, da budemo blizu ljudima u nevolji, da pružanjem pomoći približavamo ljudima demokraciju, u suživotu s drugim religijskim skupinama u miru i toleranciji kao i u prihvaćanju odgovornosti za budućnost Crkve i društva u našim zemljama.

Perspektiva koja nas vodi u budućnost

Ove žive kontakte koji su započeli u našim biskupijama treba nastaviti i osnažiti. Tu između ostaloga spadaju kontakti za rad s mladima, razmjena stručnih snaga u vrtićima i u Caritasu, volonterske službe u oba pravca, kontakti s organizacijom „Malteser Hilfsdienst“, delegacije s odgovornim voditeljima i suradnja u financijskim potrebama kod konkretnih planiranih projekata.

Na svim kontinuiranim područjima suradnje potrebno je usmjeriti pozornost na socijalne i društvene stvarnosti u onoj drugoj biskupiji. Potrebno je tražiti povezanost u molitvi i praktičnom životu te ih unijeti u ovu razmjenu. Kada se moli partnerska molitva ona je molitveni most preko velikih daljina gdje god se moli. Razmjena i suradnja u budućnosti trebaju po novim

In der Zukunft sollen der Austausch und die Zusammenarbeit intensiviert werden. Die nachfolgenden Fragen, die in beiden Bistümern eine Bedeutung haben, sollen sowohl in den bewährten Praxisfeldern aufgegriffen werden, als auch zu neuen Initiativen und Projekten führen:

- Welches Kirchenbild haben und verfolgen wir?
- Wie kann die Taufwürde als Basis für die kirchliche Arbeit und für das Engagement der Gläubigen entfaltet werden?
- Wie gestalten wir pastorale Strukturen?
- Wie sehen unsere Wege der synodalen Zusammenarbeit aus und welche Erfahrungen machen wir auf diesen Wegen?
- Wie nehmen wir unsere Verantwortung für Menschen in Not (z.B. Flüchtlinge, Obdachlose...) wahr?
- Wie können erlebte Leidensgeschichten aufgearbeitet werden?
- Wie gelingen Versöhnung und Frieden?
- Wie geht und wie gelingt Demokratie?
- Wie geht und gelingt interreligiöses Miteinanderleben?
- Wie kann die Jugend beteiligt werden und aktiv mitgestalten?

Die genannten Fragen und Perspektiven sollen in Offenheit und Achtsamkeit gemeinsam ausgetauscht und vertieft werden. Damit dieses gelingt, sollen in beiden Bistümern möglichst viele Menschen an den Kontakten und Dialogen beteiligt werden und zu einer lebendigen Bistumspartnerschaft beitragen.

In jährlicher Folge sollen bei einem Treffen die gesetzten Perspektiven und Ziele der Partnerschaft gemeinschaftlich überprüft werden. Nach fünf Jahren soll dieses Memorandum of Understanding gemeinsam reflektiert werden.

Sarajevo, den 29.06.2018

Dr. Georg Bätzing
Bischof von Limburg/biskup Limburga

Ingeborg Schillai
Präsidentin der Diözesanversammlung Limburg/
Predsjednica Biskupijskog vijeća Limburg

inicijativama na već dokazanim praktičnim poljima razraditi sljedeća pitanja koja su značajna za obe biskupije:

- Koju sliku Crkve imamo i pratimo?
- Kako se može razvijati krsno dostojanstvo kao baza za crkveni rad i vjernički angažman?
- Kako formiramo pastoralne strukture?
- Kako izgledaju naši putovi sinodalne suradnje i koja su nam iskustva na tom putu?
- Koju vrstu odgovornosti imamo prema ljudima u nevolji (npr. izbjeglice)?
- Kako možemo preraditi u povijesti doživljene patnje?
- Kako uspijevaju pomirenje i mir?
- Kako je s demokracijom i kako ona uspijeva?
- Kako je sa međureligijskim suživotom i kako uspijeva?
- Kako se mogu angažirati mladi i kako mogu biti aktivni suradnici?

Navedena pitanja i perspektive treba zajednički izmjenjivati otvoreno i sa svom pozornošću. Da bi to uspjele trebali bi u kontaktima i dijalozima uzeti učešća što je moguće više ljudi u obje biskupije i time dati doprinos živom međubiskupijskom partnerstvu.

U godišnjem nizu kod jednog bi susreta trebalo ispitati perspektive i ciljeve koji su postavljeni. Nakon pet godina trebalo bi zajednički reflektirati ovaj Sporazum o partnerstvo.

Sarajevo, 29. lipnja 2018. Godine

Vinko Kardinal Puljić
nadbiskup Vrhbosanski/Erzbischof von Sarajevo

Šimo Maršić
Koordinator za partnerstvo Limburg-Sarajevo/
Koordinator für die Partnerschaft Limburg-Sarajevo

Imenovanja i premještaji

Vlč. gosp. Tomislav Magić, SJ, imenovan župnim vikarom u župi Sv. Ignacija na Grbavici (Dekret br. 465-1/2018 od 15. lipnja 2018.).

Vlč. gospodin Mato Anić, SJ, razriješen službe pastoralnog suradnika u župi Sv. Ante Padovanskog u Rastičevu (dekret br. 466/2018 od 15. lipnja 2018.).

Vlč. gosp. Miodrag Brkan razriješen službe privremenog upravitelja župe Presvetog Srca Isusova u Glavicama i poslan na doktorski studij u Rim (Dekret br. 493/2018 od 27. lipnja 2018.).

Vlč. gosp. Pavo Nikolić razriješen službe župnika župe Sv. Ilije Proroka u Kandiji i imenovan župnikom župe Presvetog Srca Isusova u Glavicama (dekret br. 494/2018 od 26. lipnja 2018.).

Vlč. gosp. Tadija Ivoš razriješen službe župnika župe Srca Marijina u Skopaljskoj Gračanici i imenovan župnikom župe Sv. Ilije Proroka u Kandiji (dekret br. 495/2018 od 26. lipnja 2018.).

Vlč. gosp. Ilija Ivoš razriješen službe župnika župe Sv. Ilije Proroka na Rostovu i imenovan župnikom župe Srca Marijina u Skopaljskoj Gračanici (dekret br. 496/2018 od 26. lipnja 2018.).

Vlč. gosp. Marko Mikić razriješen službe vicerektora u Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu i imenovan župnikom župe Sv. Ivana Krstitelja u Travniku (dekret br. 497/2018 od 26. lipnja 2018.).

Vlč. gosp. Ilija Marković imenovan vicerektorom u Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu u Sarajevu (dekret br. 498/2018 od 26. lipnja 2018.).

Vlč. gosp. Filip Brajinović razriješen službe župnika župe Marije Majke Crkve u Garevcu i stavljen u svećeničku mirovinu (dekret br. 499/2018 od 26. lipnja 2018.).

Vlč. gosp. Anto Perić imenovan upraviteljem župe Marije Majke Crkve u Garevcu (dekret br. 500/2018 od 26. lipnja 2018.).

Vlč. gosp. Anto Jelić razriješen službe župnika župe Sv. Luke Evanđeliste u Novom Gradu i stavljen u svećeničku mirovinu (dekret br. 501/2018 od 26. lipnja 2018.).

Vlč. gosp. Marko Stjepanović, OFM razriješen službe župnika župe Sv. Franje Asiškog u Zoviku (dekret br. 503/2018 od 27. lipnja 2018.).

Vlč. gosp. Zdravko Anđić, OFM razriješen službe župnika župe Sv. Ilije Proroka u Zenici i imenovan župnikom župe Sv. Franje Asiškog u Zoviku (dekret br. 504/2018 od 27. lipnja 2018.).

Vlč. gosp. Marko Kepić, OFM razriješen službe župnog vikara u župi Sv. Ilije Proroka u Zenici i imenovan župnikom iste župe (dekret br. 505/2018 od 27. lipnja 2018.).

Vlč. gosp. Emanuel Josić, OFM razriješen službe župnog vikara u župi Sv. Franje Asiškog na Dobrinji (dekret br. 506/2018 od 27. lipnja 2018.).

Vlč. gosp. Zdravko Anđić, OFM razriješen službe dekana Žepačkog dekanata (dekret br. 511/2018 od 27. lipnja 2018.).

Vlč. gosp. Silvio Zlatarević, OFM imenovan župnim vikarom u župi Sv. Ilije Proroka u Zenici (dekret br. 517/2018 od 29. lipnja 2018.).

Vlč. gosp. Mario Dadić, OFM imenovan župnim vikarom u župi Sv. Juraja Mučenika u Vitezu (dekret br. 518/2018 od 29. lipnja 2018.).

Vlč. gosp. Željko Vlajić razriješen službe župnika župe Sv. Ilije Proroka u Bosanskom Brodu i imenovan župnikom župe Sv. Luke Evanđeliste u Novom Gradu (dekret br. 552/2018 od 9. srpnja 2018.).

Vlč. gosp. Antonio Čutura imenovan upraviteljem župe Sv. Ilije Proroka u Bosanskom Brodu (dekret br. 553/2018 od 9. srpnja 2018.).

Vlč. gosp. Ivan Mandić razriješen službe upravitelja župe Sv. Ivana Krstitelja u Tarčinu i imenovan upraviteljem župe Sv. Ivana Krstitelja na Bijelom Brdu (dekret br. 565/2018 od 12. srpnja 2018.).

Vlč. gosp. Donald Marković razriješen službe župnika župe Presvetog Srca Isusova u Pećinama i stavljen na raspolaganje Šibenskoj biskupiji (dekret br. 591/2018 od 20. srpnja 2018.).

Vlč. gosp. Donald Marković povučen sa službe vojnog kapelana pri Vojnom ordinarijatu u BiH (dekret br.592/2018 od 20.srpnja 2018.).

Vlč. gosp. Goran Kosić razriješen službi ekonoma i prefekta u Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu i imenovan župnikom župe Presvetog Srca Isusova u Pećinama (dekret br. 593/2018 od 20. srpnja 2018.).

Vlč. Goran Kosić stavljen na raspolaganje Vojnom ordinarijatu u BiH

Vlč. gosp. Ivan Ivančević razriješen službe župnog vikara u župi Uznesenja BDM na Stupu i imenovan ekonomom i prefektom u Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu (dekret br. 595/2018 od 20. srpnja 2018.).

Preč. gosp. mons. Mato Janjić razriješen službi župnika župe Sv. Ivana Krstitelja u Travniku i dekana Travničkog dekanata te imenovan župnikom župe Snježne Gospe u Poljacima (dekret br.604/2018 od 24.srpnja 2018.).

Vlč. gosp. Mato Majić razriješen službe župnika župe Snježne Gospe u Poljacima i imenovan župnikom župe Presvetog Srca Isusova Katedrala-Sarajevo (dekret br.605/2018 od 25.srpnja 2018.).

Preč. gosp. Marko Majstorović razriješen službe župnika župe Presvetog Srca Isusova Katedrala-Sarajevo i imenovan župnikom župe Uzašašća Gospodinova u Novom Travniku (dekret br.606/2018 od 25.srpnja 2018.).

Preč. gosp. Marko Majstorović razriješen službe dekana Sarajevskog dekanata (dekret br. 607/2018 od 25. srpnja 2018.).

Preč. gosp. Franjo Tomić razriješen službe župnika župe Sv. Dominika u Goraždu i imenovan župnikom župe Sv. Ivana Krstitelja u Tarčinu (dekret br.611/2018 od 26.srpnja 2018.).

Preč. gosp. Željko Čturić imenovan župnikom župe Sv. Dominika u Goraždu (dekret br. 612/2018 od 26. srpnja 2018.).

Vlč. gosp. Josip Janjić razriješen službe župnika župe Presvetog Srca Isusova u Bosanskom Šamcu i stavljen u svećeničku mirovinu (dekret br. 613/2018 od 27. srpnja 2018.).

Vlč. gosp. Vlado Vrebac razriješen službe župnika župe Sv. Ivana Krstitelja na Bijelom Brdu i imenovan župnikom župe Presvetog Srca Isusova u Bosanskom Šamcu (dekret br.614/2018 od 27.srpnja 2018.).

Vlč. gosp. Anto Perić razriješen službe upravitelja župe Marije Majke Crkve u Garevcu (dekret br. 617/2018 od 28. srpnja 2018.).

Vlč. gosp. Anto Stjepanović imenovan župnikom župe Marije Majke Crkve u Garevcu (dekret br. 618/2018 od 28. srpnja 2018.).

Vlč. gosp. Đuro Arlović imenovan župnikom župe Sv. Ilije Proroka na Rostovu (dekret br. 622/2018 od 28. srpnja 2018.).

Vlč. Perica Majić razriješen službe župnika župe Sv. Leopolda Bogdana Mandića i stavljen na liječenje u Sv. dom VN (dekret br. 673/2018 od 20. kolovoza 2018.).

Vlč. Marinko Mrkonjić razriješen službe župnika župe Rođenja BDM na Husinu i imenovan župnikom župe Sv. Leopolda Bogdana Mandića u Dragunji (dekret br. 674/2018 od 20. kolovoza 2018.).

Vlč. Marinko Grubešić razriješen službe župnika župe Uzašašća Gospodinova Novi Travnik i imenovan župnikom župe Rođenja BDM na Husinu (dekret br. 674/2018 od 20. kolovoza 2018.).

Vlč. gosp. Anto Zubak suspendiran od svih svećeničkih čina (dekret br. 676/2018 od 20. kolovoza 2018.)

Vlč. gosp. Vladi Vrebcu povučen dekret imenovanja župnikom župe Presvetog Srca Isusova u Bosanskom Šamcu (dekret br. 712/2018 od 28. kolovoza 2018.).

Vlč. gosp. Ivanu Mandiću povučen dekret imenovanja župnikom župe Sv. Ivana Krstitelja na Bijelom Brdu i imenovan je župnikom župe Presvetog Srca Isusova u Bosanskom Šamcu (dekret br. 713/2018 od 28. kolovoza 2018.).

Dozvole

Dopis broj 472/2018 od 18. lipnja 2018.: dozvola slavljenja sv. Mise kod zavjetnog križa u Ozimici na dan obljetnice blagoslova u župi Sv. Ilije Proroka Novi Šeher.

Dopis broj 515/2018 od 28. lipnja 2018.: dozvola obnove i sanacije filijalne crkve Sv. Nikole Tavelića na Čepu u župi Sv. Ante Padovanskog u Busovači.

Dopis broj 527/2018 od 3. srpnja 2018.: dozvola ponovne izgradnje srušene kapele na groblju u Živkovu Polju u župi Žalosne Gospe u Čardaku.

Dopis broj 554/2018 od 10. srpnja 2018.: dozvola blagoslova kapele u selu Đelilovac u župi Sv. Ane u Podkraju.

Dopis broj 694/2018 od 27. kolovoza 2018.: dozvola sanacije krova župne kuće u župi Sv. Alojzija Gonzage u Pećniku.

Dopis broj 732/2018 od 6. rujna 2018.: dozvola izgradnje nove ograde oko župnog ureda i crkve u župi Uznesenja BDM u Koraću.

Povelja

posvete nove crkve Uznesenja BDM u Suhom Polju

*U ime Presvetog Trojstva,
Oca, Sina i Duha Svetoga!*

*Za pontifikata pape Franje,
vrhbosanskog nadbiskupa Vinka kardinala Puljića,
provincijala Bosne Srebrene fra Joze Marinčića,
gvardijana samostanskog područja fra Pere Kuliša,
župnika fra Marka Jukića,
dana 12. kolovoza 2018. godine*

Nadbiskup vrhbosanski uzoriti Vinko kardinal Puljić,

posveti

ovu župnu crkvu Uznesenja Blažene Djevice Marije u Suhom Polju
na ponos katoličkog i hrvatskog puka ove župe i cijele kupreške visoravni.
U oltar su ugrađene moći svetog fra Leopolda Bogdana Mandića (1866. - 1942.).

Župa je osnovana 1873. godine, a gradnja crkve započela je 1881. godine.
Crkva je zapaljena na Veliku Gospu 1942. godine, a obnovljena je do 1959. godine.
Novoobnovljena crkva je minirana i srušena sa zemljom u Domovinskom ratu.
Svi su župljani protjerani. Po povratku iz izbjeglištva župljani i dobročinitelji
su započeli gradnju nove župne crkve po projektu arhitekta ing. Josipa Dumančića
u rujnu 1998. godine. Gradnja je nastavljena u vrijeme župnikâ fra Ćirila Lovrića
i fra Kazimira Dolića.

Fra Marko Jukić
Suho Polje, 12. kolovoza 2018.

Posvetitelj:

Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski

Kronika Vinka kardinala Puljića Od 01. lipnja 2018. do 01. rujna 2018.

01. lipnja 2018.

U jutarnjim satima Nadbiskup je, završavajući svoj pohod gradu Tuttingenu, posjetio benediktinsku opatiju Breion. Nakon toga ga je gradonačelnik Beck počastio ručkom a potom se Nadbiskup uputio prema zračnoj luci odakle je poletio natrag u Sarajevo.

U 21:30h Nadbiskup je sletio u Sarajevo te u 22:30h stigao u Ordinarijat.

02. lipnja 2018.

U 8:00 Nadbiskup se uputio na krizmu u župu Radunice. U 9:20h svratio zaustavio se u župi Lug Brankovići odakle je, nakon okrepe u župnom uredu, u društvu vlč. Ilije Orkića, kočijom nastavio put prema župi sv. Ane u Radunicama. U župu je stigao u 10:15h te je nakon ispitivanja 8-oro krizmanika predsjedja, zajedno s nekoliko svećenika dekanata, sv. misom podjele krizme. Uslijedio je ručak i odmor u župnoj kući, a u 14:45h uputio se prema Zenici.

U 15:40h Nadbiskup je stigao u KŠC u Zenici gdje je s ravnateljem vlč. Vlatkom Rosićem popio kavu a potom, u pratnji policije pošao u župu Bezgrešnog začeca BDM u Zenici gdje je od 16:00h razgovarao s krizmanicima. U 17:00h je predsjedao euharistijom u prepunoj crkvi te uz koncelebraciju 6 svećenika okolnih župa i podijelio krizmu 29 mladih iz zeničkih župa. Nakon večere koja je uslijedila, u 20:10h pošao je kući gdje je stigao u 21:00h.

03. lipnja 2018.

U 7:00h Nadbiskup se uputio prema Orašju, slavlje euharistije i podjele sv. potvrde. Pred župom ga je u 10:00h dočekaio župnik fra Anto Pušeljić. Nakon ispita krizmanika, u 10:00h započela je sv. misa pod kojom je 35 mladih primilo krizmu. Uslijedio je ručak nakon kojega se Nadbiskup u 13:15h uputio prema Krapini.

U 16:15h Nadbiskupa su u franjevačkom samostanu u Krapini dočekali gvardijan fra Franjo Jurinec i vlč. Mirko Šimić te su se svi zajedno uputili prema Macelju gdje su stigli u 16:45h. U 17:00h Nadbiskup je predsjedao Euharistijskim slavljem kojim je obilježena 73. obljetnica stradanja brojnih žrtava komunisti-

čkog režima nakon završetak Drugog svjetskog rata početkom mjeseca lipnja 1945. godine. Na misi je sudjelovalo 35 svećenika koncelebranata među kojima su bili: župnik fra Vlado Mustač, provincijal Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda fra Ilija Vrdoljak, moderator Nadbiskupskoga duhovnog stola u Zagrebu preč. Tomislav Subotičanec kao izaslanik kardinala Bozanića, krapinski dekan preč. Tomica Šestak, ravnatelj Caritasa Vrhbosanske nadbiskupije vlč. Mirko Šimić i drugi. Asistirala su i dvojica đakona, a sudjelovale su i brojne časne sestre, bogoslovi i sjemeništarci. Nakon mise je u župoj dvorani u Đurmancu uslijedila večera s brojnim uzvanicima a potom se Nadbiskup vratio u samostan u Krapini gdje je noćio.

04. lipnja 2018.

U 8:00h Nadbiskup je u uz koncelebraciju domaćih fratara i vlč. Mirka Šimića predslavio jutarnjom misom u samostanskoj crkvi. Nakon doručka s brojnim gostima koji je uslijedio, Nadbiskup je razgledao spomen sobu ubijenim svećenicima Maceljske tragedije te se nakon toga u društvu gvardijana i vlč. Mirka Šimića uputio prema tekstilnoj tvornici Kotka u Krapini. Tu je, stigavši oko 9:00h, s vlasnikom gosp. Ivicom Cerovečkim i njegovim suradnicima popio kavu te obavio mjerenje za odijelo.

U 9:40h Nadbiskup je u istom društvu posjetio i razgledao krapinsku župnu crkvu koju je, kao i sarajevsku katedralu, projektirao arhitekt Josip Vančaš.

Oko 10:00h Nadbiskup se uputio prema Zagrebu. U 10:50h u bolnici Merkur posjetio je vlč. Miru Bešlića te se još kratko zadržao u razgovoru s liječnicima i osobljem bolnice, a potom krenuo prema Sarajevu.

U 17:00h Nadbiskup je stigao u Ordinarijat te odmah, zajedno s ekonomom Franjom Tomićem, primio gosp. Igora Pejića, tajnika ministarstva komunikacija i prometa.

U 18:15h Nadbiskup je primio gosp. Zdenka Vukića iz udruge Prsten zajedno s gosp. Antom Bilićem iz Nove Bile.

05. lipnja 2018.

U 9:00h Nadbiskup je primio fra Hrvoja Radića, župnog vikara u Vitezu.

U 10:00h Nadbiskup je primio vlč. Zdenka Spaića, župnika u Ilijašu.

U 10:40h Nadbiskup je stigao u VBS gdje je do 12:15h sudjelovao na sjednici odgojitelja VBS-a.

U 15:00h Nadbiskup je primio bogoslova Ivana Dragičevića s 5. godine VBS-a.

U 16:45h Nadbiskup se uputio prema Vogošći gdje je u 18:00h predslavio sv. Misu pod kojoj je podijelio službe akolitata četvorici bogoslova. Domaćin je bio preč. Michele Capasso, rektor sjemeništa Redemptoris Mater. Nakon sv. Mise bila ja večera nakon koje se Nadbiskup uputio kući.

06. lipnja 2018.

U 9:00h Nadbiskup je primio vlč. Miroslava Čavara, župnika na Stupu.

U 9:50h Nadbiskup je primio fra Filipa Karadžu, župnika iz Podmilačja.

U 10:40h Nadbiskupa je nakratko došao pozdraviti biskup Franjo Komarica.

U 11:10h Nadbiskup je primio fra Marka Stjepanovića, župnika u Zoviku.

U 11:45h Nadbiskup je primio fra Slavka Topića, gvardijana na Bistriku.

U 13:50h Nadbiskup se u društvu biskupa Komarice uputio prema Palama gdje je sudjelovao na zajedničkom ručku sa 20-ak svećenika banjolučke biskupije u sklopu njihovog godišnjeg hodočašća. Nakon molitve i kratkog obraćanja biskupa Komarice u crkvi na Palama uslijedio je ručak a u 15:45h Nadbiskup se uputio kući.

U 16:10h Nadbiskup je primio 4 bogoslova VBS-a na pojedinačni razgovor.

07. lipnja 2018.

U 9:00h Nadbiskup je primio gđu Gabrielu Ključe.

U 9:40h Nadbiskup je primio mons. Heriberta Augusta, počasnog kanonika vrhbosanskog stolnog kaptola i dobročinitelja kod obnove sarajevske katedrale.

U 10:00h Nadbiskup je primio zajedno vlč. Fabijana Stanušića i vlč. Franju Tomića.

U 12:10h Nadbiskup je primio župnika iz Haljinića, vlč. Josipa Šimunovića.

U 14:30h Nadbiskup je primio msgr. Slađana Ćosića, tajnika Apostolske nuncijature u Kini i Tajvanu.

Od 15:00h do 17:35h Nadbiskup je ravnao sjednicom Ordinarijata sazvanoj zbog presude Europskog suda vezanu za zgradu sjemeništa u Travniku.

08. lipnja 2018.

U 7:30h Nadbiskup se uputio prema Zvorniku gdje je u 11:00h predsjedao euharistijom proslave patrona župe - Presveto Srce Isusovo. U 10:00h dočeka ga je u Zvorniku župnik fra Joso Oršolić koji ga je, nakon kratke okrepe, otpratio na mjesto proslave mise koje je također i mjesto na kojem je postojao drevni franjevački samostanu Zvorniku. Na misi su sudjelovali oko 150 župljana Zvornika, Tolise, Živinica, Dubrava i drugih mjesta te 10-ak svećenika suslavitelja. Nakon mise upriličen je ručak u šatoru nakon kojega je Nadbiskup, u 14:15h, uputio kući gdje je stigao u 16:45h.

09. lipnja 2018.

U 8:00h Nadbiskup se uputio prema Foči gdje je u župi Prečistog srca Marijina u 11:00h predsjedao euharistijom kojom je proslavljen patron župe i na kojoj je sv. potvrdu primio jedan krizmanik. Pred crkvu je stigao u 10:40h a nakon sv. Mise na kojoj je u lijepom broju sudjelovala župna zajednica i nekoliko svećenika derventske kraja, Nadbiskup je ostao na zajedničkom ručku pod šatorom. Nakon odmora i kave, u 15:20h pošao je prema župi Bistrica.

U 16:30h, nakon što se kratko zaustavio u župi Lug - Brankovići, Nadbiskup je stigao u župu Uzvišenja svetog križa u Bistrici kraj Žepča. Nakon okrepe i pripreme za slavlje, u 17:00h Nadbiskup je predsjedao euharistijom na kojoj je krstio 5. dijete jedne obitelji te župe. Nakon mise se pridružio obiteljskoj proslavi krštenja a potom, u 20:00h pošao je u Sarajevo.

U 21:00h Nadbiskup je stigao u Ordinarijat gdje je na terasi ostao u druženju sa splitsko-makarskim nadbiskupom Marinom Barišićem.

10. lipnja 2018.

U 9:15h Nadbiskup je uz kavu razgovarao s biskupom Ratkom Perićem.

U 10:10h Nadbiskup se u društvu nadbiskupa Barišića i biskupa Perića uputio pješice prema katedrali gdje je u 10:30h svečanom euharistijom započela vanjska proslava patrona Vrhbosanske nadbiskupije - Presveto srce Isusovo. Predsjedatelju nadbiskupu Marinu Barišiću koncelebracijom su se, osim kardina-

la Puljića, pridružili i nuncij Pezzuto, biskup Ratko Perić, biskup Tomo Vukšić, biskup Pero Sudar i još 15-ak svećenika.

U 12:45h uslijedio je, u blagovaoni Ordinarijata, svečani ručak nakon kojega su gosti pošli kući ili ka krenuli daljnjim obvezama.

U 19:00h Nadbiskup je primio đakona iz zajednice San't Egidio don Alberta Quattruccia s kojim je večerao a potom razgovarao o organizaciji međureligijskog susreta te zajednice u Bologni.

11. lipnja 2018.

U 9:00h Nadbiskup je primio gosp. Igora Pejića, tajnika ministarstva komunikacija i prometa.

U 11:15h Nadbiskup se uputio prema Zagrebu. Oko 16:00h stigao je u provincijalnu kuću Služavki malog Isusa na Črešnjevcu gdje je posjetio provincijalnu glavaricu sestru Ana Mariju Kusturu. Nakon toga je oko 18:00h stigao u kuću Vrhovne uprave Služavki malog Isusa na Naumovcu gdje ga je primila vhovna glavarica sestra Radoslava Radek zajedno s ostalim sestrama vrhovne uprave. Od tamo je, nakon druženja i molitve večernje sa sestrama, pošao prema Hotelu Panorama.

Od 20:00h Nadbiskup je u Hotelu Panorama sudjelovao na donatorskoj večeri za izgradnju Vjersko - kulturnog središta župe sv. Marka Evanđeliste na Plehanu. Po završetku večere, vratio se oko 23:00h u samostan na Naumovcu.

12. lipnja 2018.

Nadbiskup je nakon doručka kod sestara pošao na Zagrebačko Travno gdje je kratko posjetio svoju sestru Blanku a potom se, oko 10:30h, uputio prema Busovači.

U 14:00h nadbiskup se zaustavio u sjemeništu u Travniku gdje je ručao i nakon toga odmorio. U 16:30h je nakon kave s odgojiteljima nastavio put prema Busovači gdje je stigao u 17:30h.

U 18:00h Nadbiskup je pred oko 7000 okupljenih vjernika predsjedao euharistijom uočnice sv. Antuna Padovanskog, patrona župe u Busovači. Nakon mise uslijedila je večera s mnogobrojno okupljenim fratrima svećenicima i bogoslovima u župnoj dvorani. Potom je Nadbiskup, svrativši se nakratko u sjemenište u Travniku, pošao prema Kupresu.

Oko 22:30h Nadbiskupa je u Otinovcima kraj Kupresa dočekaao župnik vlč. Tomo Mlakić i još desetak svećenika i bogoslova s kojima do ponoći ostao u ugodnom druženju.

13. lipnja 2018.

U 7:30h Nadbiskup je zajedno sa pristiglim svećenicima i bogoslovima doručkovao, a potom, u 9:15h, pošao u društvu župnika u posjet jedinoj katoličkoj obitelji koja živi u mjestu Rastičevo. Nakon druženja i okrepe u njihovom domu, stigao je u 10:15h u župnu kuću župe Rastičevo gdje se nastavilo druženje s pristiglim svećenicima. U 11:00h Nadbiskup je, u koncelebraciji s župnikom vlč. Tomom Mlakićem, kapelanom vlč. Markom Sliškovićem i još nekoliko svećenika, predsjedao euharistijskim slavljem na kojem se okupio veliki broj vjernika. Po završetku mise je restoranu u Kupresu uslijedio zajednički ručak sa svećenicima, a potom je Nadbiskup razgledao nedovršenu novu župnu kuću u Kupresu, nakon čega je, u 15:00h otputovao natrag u Sarajevu i stigao kući u 17:30h.

14. lipnja 2018.

U 8:45h Nadbiskup je primio mons. Ivu Tomaševića, tajnika BK BiH.

U 9:45h Nadbiskup je primio don Alberta Quattruccia iz zajednice San't Egidio, a u 10:00h posjetu se pridružio i mitropolita dabrobosanski Hrizostom Jević. Na sastanku koji je trajao do 10:30h razgovarali su o organizaciji međureligijskog susreta San't Egidia u Bologni. Nakon sastanka Nadbiskup i mitropolita nastavili su razgovor i druženje do 11:00h.

U 11:00h Nadbiskup je primio vlč. Dražena Kusturu, studenta u Rimu.

U 11:40h Nadbiskup je primio vlč. Marka Majstorović, župnika katedrale u Sarajevu.

U 17:00h Nadbiskup je primio vlč. Šimu Maršića, ravnatelja NCM-a.

15. lipnja 2018.

U 9:30h Nadbiskup je nakratko primio vlč. Olivera Jurišića, župnika na Marindvoru.

U 10:00h Nadbiskup je primio bogoslova Jospia Dedića sa 4. godina VBS-a.

U 10:30h Nadbiskup je u nastupnu posjetu primio komandanta EUFOR-a general-majora Martina Dorfera.

U 11:40h Nadbiskup je pošao u VBS gdje je u 12:00h predsjedao euharistijom zahvale Te Deum za proteklu akademsku godinu na KBFu. Uslijedio je ručak u bogoslovnoj blagovaoni nakon kojega je Nadbiskup kratko razgledao novu rezidenciju a potom se vratio kući.

U 15:00h Nadbiskup je primio vlč. Antu Stjepanovića.

U 18:45h Nadbiskup se uputio prema rijasetu islamske zajednice gdje je od 19:00h gostovao na bajramskom prijemu. Od tamo se u Ordinarijat vratio u 20:00h.

16. lipnja 2018.

U 6:30h Nadbiskup se uputio prema Boću. Stigavši u 10:00h, obavio je u crkvi razgovor s krizmanicima te u 11:00h predsjedao euharistijom i podjelom krizme za 14 pristupnika. U ugodno popunjenoj crkvi koncelebracijom su se pridružili župnik vlč. Filip Maršić i još 4 svećenika. Uslijedio je zajednički ručak a potom se, nakon odmora i kave, Nadbiskup uputio prema Špionici.

U 16:00h Nadbiskup je stigao u župu Špionica. Nakon ispita krizmanika, započela je sv. Misa i krizma koju je primilo 18 krizmanika. Nakon večere sa svećenicima koja je uslijedila, Nadbiskup je pošao u župu Ulice gdje je ostao noći.

17. lipnja 2018.

U 8:00h Nadbiskup je doručkovao s fratrima, nakon čega je, u 10:00h u crkvi započeo razgovor s kandidatima za sakrament krizme. U 11:00h predsjedao je euharistijom pod kojom je podijelio krizmu 17 mladih. Nakon ručka koji je uslijedio, Nadbiskup je u 14:00h pošao natrag u Sarajevo te se u 17:10h vratio u Ordinarijat.

18. lipnja 2018.

U 9:10h Nadbiskup je primio vlč. Fabijana Stanušića.

U 9:30h Nadbiskup je primio gđu Gabrielu Ključe.

U 9:50h Nadbiskup je primio vlč. Zdenka Spaića.

U 10:00h Nadbiskup je primio vlč. Marijana Markanovića s kojim je došla i njegova sestra iz Družbe Marijinih sestara od čudotvorne medaljice, s. Samuela Markanović te vlč. Željko Vlaić.

U 10:40h Nadbiskup je razgovarao s vlč. Željkom Vlaićem.

U 14:30h Nadbiskup je primio vlč. Mirka Šimića.

U 15:45h Nadbiskup je primio rektora VBS-a vlč. Josipa Kneževića.

U 17:00h Nadbiskup je pojedinačno bogoslova 2. godine VBS-a, Valentina Ćosića.

19. lipnja 2018.

U 9:00h Nadbiskup je primio vicerektora VBS-a vlč. Marka Mikića.

U 10:00h Nadbiskup je primio gđu Petru Balažić, studenticu sa fakulteta "London School of Economics" u Velikoj Britaniji.

U 15:00h Nadbiskup je primio umirovljenog svećenika i profesora vlč. Božu Odobašića.

U 16:30h Nadbiskup je primio dvije laikinja iz zajednice Fokolarina koje od nedavno žive u Sarajevu, gđu Emu Ivanu Pirih i gđu Brigitu Eterović.

20. lipnja 2018.

U 6:40h Nadbiskup je otputovao u Zagreb.

U 11:40h svratio je k obitelji tajnika Štefana gdje je ručao te se u 12:20h uputio prema zgradi Hrvatskog sabora. U 13:00h sudjelovao je u dvorani Ivana Mažuranića na 18. tematskoj sjednici Odbora za Hrvate izvan RH. U 15:00h susreo se s predsjednikom sabora gosp. Gordanom Jandrokovićem u njegovom uredu. U 16:00h susreo se na Gornjem gradu i s vlč. Ivanom Toljom a potom je nakratko svratio u Novi Zagreb gdje je pozdravio svoju sestru gđu Blanku.

U 17:00h Nadbiskup se iz Zagreba uputio prema Travniku gdje je stigao u 21:00h.

21. lipnja 2018.

U 8:30h Nadbiskup je s rektorom vlč. Željkom Marićem doručkovao a potom razgledao neke radove u zgradi sjemeništa. U 11:00h predsjedao je u prepunoj crkvi te uz koncelebraciju 15 svećenika svečanom euharistijom kojom je proslavljen patron sjemenišne crkve - sv. Alojzije Gonzaga i zaključena duhovna obnova na kojoj je sudjelovalo 75 ministranata vrhbosanske nadbiskupije. Uslijedio je zajednički ručak i kava nakon čega je Nadbiskup u 14:30h krenuo u Sarajevo gdje je u 15:30h stigao u Ordinarijat.

U 16:30h Nadbiskup je primio mons. Ivu Tomaševića.

U 18:00h Nadbiskup je primio izaslanika kardinala Turksona, gospodina Yuriya Tykhovlisa koji je zatim ostao na večeri i noćenju.

22. lipnja 2018.

U 8:30h Nadbiskup primio gospodina Yuriya Tykhovlisa i vlč. Tomu Kneževića zajedno s njegovim suradnicima iz Caritasa BiH te sudjelovao na početku njihovog sastanka vezanog uz pomoć migrantima.

U 9:00h Nadbiskup je primio djelatnike MRV-a.

U 9:30h Nadbiskup je predsjedao 19. redovitom sjednicom Stalnog vijeća BK BiH.

U 11:00h Nadbiskup je primio mons. Tomu Vukšića, vojnog Ordinarija u BiH.

U 11:45h Nadbiskup je primio preč. Darka Tomaševića.

U 16:15h Nadbiskup je primio fra Josu Oršolića.

23. lipnja 2018.

U 12:20h Nadbiskup se uputio prema svetištu sv. Ive u Podmilačju. Na putu je oko 13:40h svratio u sjemenište u Travnik na kavu. Od tamo je u 14:10h nastavio put prema Podmilačju gdje je uz pratnju policije stigao pred župni ured u 15:00h. Nakon okrepe i razgovora sa župnikom i provincijalom Nadbiskup je predvodio procesiju s kipom sv. Ive a nakon toga ispovijedao vjernike do 17:40h. U 18:00h predsjedao je tzv. misom za bolesnike na kojoj se okupilo više oko 20000 vjernika i na kojoj je koncelebriralo 30-ak svećenika. Odmah nakon mise kardinal je predvodio kratko klanjanje i blagoslov s 'presvetim' te se nakon večere koja je uslijedila uputio natrag u Sarajevo.

24. lipnja 2018.

U 9:20h Nadbiskup se uputio prema župi sv. Ivana Krstitelja u Tarčinu. Stigavši u 10:00h, okrijepio se u župnom uredu a zatim do mise ispovijedao vjernike. U 11:00h je u koncelebraciji župnika vlč. Ive Mandića i još 5 svećenika u punoj crkvi predsjedao sv. Euharistiju. Nakon mise je uslijedio zajednički ručak a potom se u 13:40h Nadbiskup vratio u Ordinarijat.

25. lipnja 2018.

U 9:50h Nadbiskup je primio vlč. Iliju Markovića, studenta u Rimu.

U 11:00h Nadbiskup je primio vlč. Luku Pranjica koji pastoralno djeluje u Melburnu u Australiji.

U 14:00h Nadbiskup je primio vlč. Ivicu Boživojića, svećenika Banjolučke biskupije.

U 19:00h Nadbiskup je primio prof. dr. sc. Sandu D. Smoljo, voditeljicu Vrhbosanskog nadbiskupijskog Centra za savjetovanje.

26. lipnja 2018.

U 10:00h Nadbiskup je primio fra Zorana Jakovića, župnika u Busovači.

U 12:20h Nadbiskup je primio fra Josu Oršolića, ravnatelja Kruha sv. Ante.

U 17:00h Nadbiskup je primio vlč. Fabijana Stanušića.

27. lipnja 2018.

U 11:20h Nadbiskup je primio vlč. Šimu Maršića, ravnatelja NCM Ivan Pavao II.

U 12:10h Nadbiskup je primio vlč. Đuru Arlovića, duhovnika sjemeništa u Travniku.

U 20:50h Nadbiskup je primio don Davora Topića, župnika u Skopju.

28. lipnja 2018.

U 6:50h Nadbiskup se uputio u VBS te je u 7:15h predsjedao na redovitoj jutarnjoj Euharistiji. Nakon doručka je posjetio i razgledao novu rezidenciju a potom se u 9:20h vratio u Ordinarijat.

U 9:30h na kavi se Nadbiskupu pridružio don Davor Topić.

U 13:40h Nadbiskup je u Ordinarijat primio šesteročlanu delegaciju iz njemačke biskupije Limburg, inače partnerske biskupije biskupiji vrhbosanskoj, na čelu s biskupom mons. Georgom Batzingom a u pratnji vlč. Šime Maršića. U 14:45h zajedno su ručali a potom pošli na odmor.

U 15:00h Nadbiskup je primio dvojicu đakona bosanske franjevačke provincije, fra Silvija Zlatarevića i fra Marija Dadića.

U 16:00h Nadbiskup je imao susret uz kavu s gostima iz Limburga a pridružili su im se vlč. Tomo Mlakić, katolički član MRV-a.

U 17:30h ista grupa susrela se u restoranu Vatra s ostalim predstavnicima vjerskih zajednica i članova MRV-a, mitropolitom Hrizostomom, reisu-l-ulemom Kavazovićem i gospodinom Fincijem.

U 19:30h Nadbiskup je u blagovaoni Ordinarijata večerao s gostima iz Limburga.

29. lipnja 2018.

U 10:10h Nadbiskup se zajedno s gostima iz Limburga uputio prema katedrali gdje je u 10:30h uz koncelebraciju biskupa Georga, provincijala Marinčića te još oko 25 franjevačkih i biskupijskih svećenika predsjedao svečanom euharistijom na kojoj su bili zaređeni fra Silvio Zlatarević i fra Mario Dadić.

U 13:10h Nadbiskup se iz katedrale vratio u Ordinarijat te se u 13:20h zajedno s gostima iz Limburga uputio prema Palama. Stigavši na pale, nakon kratkog upoznavanja s Crkvom, u 14:00h bio je zajednički ručak te druženje do

15:50h. Nakon toga se u 16:15h Nadbiskup vratio u Ordinarijat.

U 17:00h Nadbiskup je u Ordinarijatu zajedno s delegacijom iz Limburga i prof. Mariom Bernadićem bio na sastanku o sinodi Vrhbosanske nadbiskupije. U 19:00h Nadbiskup je zajedno s gostima večerao, a u 20:15h produžili su druženje na terasi Ordinarijata.

30. lipnja 2018.

U 9:40h Nadbiskup se uputio prema VBS-u gdje je u 10:00h, u sjemenišnoj crkvi, predsjedao Euharistiju u sklopu dekanatskog sinodalnog susreta. Osim osmorice svećenika sarajevskog dekanata i arhiđakona preč. Ante Meštrovića koji su koncelebrirali, sudjelovalo je još oko 25 župnih vijećnika. Nakon mise je uslijedio radni dio susreta a zatim zajednički ručak u katedralnom župnom uredu nakon kojega se u 13:50h Nadbiskup vratio u Ordinarijat.

U 16:50h Nadbiskup je stigao u Caritas na Stupu gdje je zajedno djelatnicima nadbiskupijskog Caritasa primio delegaciju iz Limburga. Nakon razgledavanja Caritasovih objekata, prezentacijom je predstavljen rad Caritasa te je uslijedio slobodan razgovor.

17:30 Nadbiskup je zajedno s Delegacijom iz Limburga stigao u NCM Ivan Pavao II. te su zajedno razgledali objekat i upoznali se s radom centra. U 20:00h uslijedila je zajednička večera u restoranu NCM-a nakon kojega se oko 22:00h Nadbiskup vratio u Ordinarijat.

1. srpnja 2018.

U 9:30h Nadbiskup je primio biskupa Franju Komaricu.

U 10:10h Nadbiskup se u društvu biskupa Georga i biskupa Komarice uputio prema katedrali gdje je u 10:30h slavljena svečana euharistija povodom papina dana. Predsjedao je apostolski nuncij mons. Luigi Pezzuto a koncelebrirali su kardinal Puljić, biskup Georg, te biskupi mons. Perić, mons. Komarica i mons. Semren te još 10-ak svećenika.

Od 12:30h Nadbiskup je zajedno s ostalim prisutnim biskupima bio na svečanom prijemu i ručku u nuncijaturi odakle se u 14:40h vratio u Ordinarijat.

U 13:45h biskup Georg i njegova delegacija iz biskupije Limburg uputila se prema zračnoj luci Sarajevo odakle je poletila natrag u Njemačku.

U 16:00h Nadbiskup je primio bogoslova 6. godine VBS-a, Stpicu Lešića.

2. srpnja 2018.

U 8:45h Nadbiskup je primio vlč. Dražena Kusturu, svećenika na studiju u Rimu.

U 9:30h Nadbiskup je primio gosp. Ivana Dunđera, novoimenovanog ambasadora BiH u Poljskoj.

U 10:30h Nadbiskup je primio vlč. Miroslava Čavara, župnika na Stupu.

U 10:40h Nadbiskup je primio vlč. Juru Bačića, župnika u Brusnici.

U 11:00h Nadbiskup je primio don Adrijana iz biskupije Bergamo u Italiji te fra Stjepana Duvnjaka iz samostana u Kraljevoj Sutjesci koji je bio u njegovoj pratnji.

U 16:00h Nadbiskup je primio don Michela Capassa i don Jošta Mezega, odgojitelje u misijskom sjemeništu RM u Vogošći.

U 17:00h Nadbiskup je primio preč. Josipa Kneževića, rektora VBS-a.

3. srpnja 2018.

U 9:20h Nadbiskup je primio don Pavu Šekeriću, svećenika misionara u Bitoli u Makedoniji.

U 10:00h Nadbiskup je primio vlč. Marka Tomića, župnika u Prozoru.

U 20:00h Nadbiskup je primio vlč. Hrvoja Kalema, župnika u Prudu.

4. srpnja 2018.

U 9:00h Nadbiskup je primio delegaciju Europskog centra za radnička pitanja.

U 10:00h Nadbiskup je primio vlč. Bojana Ivešića, svećenika na studiju u Rimu.

U 10:30h Nadbiskup je primio prof. dr. Katu Senjak, članicu Ustavnog suda Federacije BiH.

5. srpnja 2018.

U 11:30h Nadbiskup se uputio prema VBS-u gdje je u 12:00h, uz koncelebraciju nuncija mons. Luigia Pezzuta i apostolskog vizitatora za Međugorje mons. Henryka Hosera predsjedao svečanu euharistiju u sjemenišnoj crkvi u povodu proslave njezina patrona sv. Ćirila i Metoda. Uslijedio je zajednički ručak u blagovaoni VBS-a nakon kojega se u 14:00h Nadbiskup vratio u Ordinarijat.

U 15:00h Nadbiskup je primio grupu djevojaka koje sudjeluju na petoj po redu Reviji tradicijske odjeće i izboru najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske u organizaciji udruge "Stećak".

U 16:00h Nadbiskup je primio umirovljenog Varšavskog nadbiskupa i novoimenovanog apostolskog vizitatora za župu Međugorje mons. Henryka Hosera i apostolskog nuncija u BiH mons. Luigia Pezzuta.

6. srpnja 2018.

U 9:45h Nadbiskup se uputio prema uredu MRV-a gdje je od 10:00h sudjelovao na redovitoj sjednici. U Ordinarijat se vratio u 12:15h.

U 14:30h Nadbiskup je ravnao susretom o programu Renovabisa na kojemu su osim njegova sudjelovali i vlč. Franjo Tomić, vlč. Mladen Kalfić, preč. Darko Tomašević, vlč. Tomo Mlakić, vlč. Miroslav Čavar i vlč. Šimo Maršić.

U 16:00h Nadbiskup je primio vlč. Šimu Maršića.

7. srpnja 2018.

U 8:10h Nadbiskup se uputio prema Maglaju, na podjelu sakramenta potvrde za 13 krizmanika. U 9:45h je svratio i okrijepio se kod vlč. Franje Ivandića u župi Lug - Brankovići. Nastavivši put, u 10:15 stigao je u Maglaj gdje je nakon razgovora s krizmanicima u 11:00h predsjedao euharistiju na kojoj su pored župnika vlč. Josipa Jelića koncelebrirala još 4 svećenika. Uslijedio je ručak kod župnika a zatim je Nadbiskup u 14:45h pošao prema Zagrebu.

U 17:00h Nadbiskup je stigao u franjevački samostan sv. Ilije proroka gdje je sudjelovao na manifestaciji "Kulturno-vjerska baština Hrvata Bosne i Hercegovine". Domaćini su bili gvardijan fra Božo Lujić, župnik fra Zdravko Dadić i župni vikar fra Stipo Karajica. Nakon okrepe i razgovora, Nadbiskup se u 18:30h u društvu fratara uputio prema zagrebačkom Trnju gdje je u 19:00h sudjelovao na susretu s Hrvatskom maticom iseljenika. Nakon susreta je ostao u druženju i gledanju utakmice a zatim se oko 21:00h vratio natrag u samostan.

8. srpnja 2018.

U 8:00h Nadbiskup je doručkovao s fratriba a zatim se u 9:15h susreo s članovima Napretka i vlč. Ivanom Toljom.

U 11:00h Nadbiskup je uz koncelebraciju domaćih fratara te još oko 20-ak svećenika predsjedao euharistijom na kojoj se okupila prepuna crkva hrvata iz BiH. U 13:00h uslijedio je pod šatorom u župnom dvorištu ručak uz kulturno-zabavni program, a 15:15h Nadbiskup je, nakon kave s fratriba domaćinima, pošao natrag u Sarajevo.

Oko 17:00h Nadbiskup je svratio u župu Kolibe gdje je razgovarao sa župnikom vlč. Antoniom Čturom i vlč. Željkom Vlaićem te u 17:40 nastavio put prema Sarajevu.

U 19:30h Nadbiskup je nakratko svratio u župu Maglaj a zatim je, u 20:15h svratio i u Radunice gdje je pozdravio mlade sudionike na ljetnoj školi animatora NCM-a. Nakon okrepe u župnoj kući, oko 21:00h Nadbiskup je nastavio put prema Sarajevu te u 11:00h stigao u Ordinarijat.

10. srpnja 2018.

U 9:00h Nadbiskup je primio dr. Marka Bukšu.

U 10:00h Nadbiskup je primio gosp. Igora Pejića, tajnika ministarstva komunikacija i prometa.

U 11:30h Nadbiskup je primio gđu. Gabrielu Ključe.

U 16:00h Nadbiskup je primio vlč. Fabijana Stanušića, zajedno s vlč. Franjom Tomićem.

11. srpnja 2018.

U 9:00h Nadbiskup je primio mladog gospodina Filipa Čelikovića iz subotičke biskupije.

U 10:00h Nadbiskup je primio vlč. Vedrana Lešića, svećenika na službi u Australiji.

U 11:20h Nadbiskup je primio fra Šimu Ivelja, sudskog vikara VN.

U 16:30h Nadbiskup je primio odgojitelje VBS-a, vlč. Josipa Kneževića i vlč. Jakova Kajinića.

12. srpnja 2018.

U 9:00h Nadbiskup je primio laikinju gđu Božanu Mlakić.

U 11:30h Nadbiskup se uputio prema ambasadi SAD-a gdje je u 11:45h, zajedno s drugim predstavnicima vjerskih zajednica, gostovao na ručku u rezidenciji američke ambasadorice Maureen Cormack povodom dolaska gosp. Petea Marocca, visokog službenika Biroa za rješavanje konflikta i stabilizaciju. Kući se vratio u 13:20h.

U 14:20h Nadbiskup se uputio prema Banja Luci, na 73. redovito zasjedanje BK BiH na kojem su sudjelovali i delegati Hrvatske i Slovenske biskupske konferencije mons. Nikola Kekić, biskup križevački, i mons. Alojzije Cvikel, nadbiskup metropolit mariborski i dopredsjednik Slovenske biskupske konferencije.

U 15:40h Nadbiskup je svratio na kavu u sjemeništu u Travniku, te je, nastavivši put, u

18:00h stigao u Banjolički Ordinarijat gdje su pristigli biskupi imali zajedničku večeru u 19:00h.

13. srpnja 2018.

U 7:20h Nadbiskup je predsjedao zajedničku euharistiju s biskupima u kapeli Ordinarijata nakon čega su biskupi zajedno doručkovali.

U 9:00h uslijedilo je cjelodnevno zasjedanje BK zajedno s pauzama za okrepu ujutro i popodne te zajedničkim ručkom u 12:30h.

U 19:00h Nadbiskup je zajedno sa ostalim biskupima sudjelovao na predstavljanju knjige - zbornika radova – pod naslovom „Dubički arhidakonat u razvijenom srednjem vijeku i njegovi tragovi kroz kasnija stoljeća“, a u 20:30h uslijedio je domjenak za sve goste.

14. srpnja 2018.

U 7:20h Nadbiskup je predsjedao zajedničku euharistiju s biskupima u kapeli Ordinarijata nakon čega su biskupi zajedno doručkovali.

U 9:00h Nastavljeno je zasjedanje BK, koje je uz pauzu u 10:30h trajalo do U 12:00h.

U 12:00h Nadbiskup je zajedno s biskupom Komaricom sudjelovao na konferenciji za novinstvo, a u 12:30h uslijedio je zajednički ručak kojim je zaključeno zasjedanje BK.

U 16:30h Nadbiskup je zajedno s biskupima Komaricom i Cviklom popio kavu a zatim su od 17:20h zajedno razgledali trapistički samostan u Banjaluci. Od tamo su u 18:30h stigli u župu Mahovljane gdje je Nadbiskup predsjedao molitvom večernje i blagoslov početka radova na izgradnji vinarije. U 20:30h uslijedila je zajednička večera nakon koje se Nadbiskup u 22:30h vratio u biskupski Ordinarijat u Banjaluci.

15. srpnja 2018.

U 8:00h Nadbiskup je zajedno s ostalim biskupima i svećenicima doručkovao.

U 10:00h Nadbiskup je u zajedništvu s peboricima biskupa, koji su zasjedali na upravo završenom 73. redovitom zasjedanju BK BiH, i uz koncelebraciju 25 svećenika predsjedao svečanim Euharistijskim slavljem u katedrali u Banjoj Luci čime je svečano proslavljena svetkovina sv. Bonaventure, patron Banjolučke biskupije i naslovnik katedrale.

U 12:15h Nadbiskup se iz Banjaluke uputio prema Temišvaru u Rumunjskoj.

U 17:15h zaustavio se u Beogradu gdje je u franjevačkom samostanu sv. Ante Padvanskog zajedno s tajnikom pogledao finalnu

utakmicu svjetskog nogometnog prvenstva u Rusiji između Hrvatske i Francuske.

U 19:15h Nadbiskup je nastavio put prema Rumunjskoj te u 23:30h prema rumunjskom vremenu stigao u biskupski Ordinarijat u Temišvaru gdje ga je dočekaao vlč. Nikola Lauš..

16. srpnja 2018.

U 7:30h Nadbiskup je zajedno s domaćinima doručkovao a zatim, u 8:45h pošao prema Gospinom svetištu Marija Radna. Stigavši u 10:20h u svetište, Nadbiskup se okrijepio kavom i razgledao baziliku. U 11:00h predsjedao je svečanu Euharistiju u papinskoj bazilici Marije Majke milosti. Koncelebrirali su temišvarski biskup mons. Martin Roos i novoimenovani biskup mons. József-Csaba Pál, zatim biskup zrenjaninski i predsjednik Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda mons. Ladislav Nemet te oko 40 svećenika temišvarske biskupije a misi su nazočili i brojni karaševski Hrvati. Nakon mise Nadbiskup je dao intervju za lokalne medije a zatim u 13:15h ručao zajedno s ostalim biskupima i svećenicima. U 14:00h susreo se i razgovarao sa 10 svećenika hrvata koji djeluju u biskupiji Temišvar a zatim se u 14:30h uputio natrag u Sarajevo gdje je stigao u 22:00h.

17. srpnja 2018.

U 10:00h Nadbiskup je primio nekadašnjeg tajnika nuncijature u BiH, mons. Giuseppa Trentadua.

U 11:00h Nadbiskup je primio Leona Dominovića, bogoslova 5.godine VBS-a.

U 11:30h Nadbiskup je primio patera Tvrtka Baruna, isusovca iz Zagreba i ravnatelj JRS-a.

U 14:45h Nadbiskup je primio don Alberta Zornadu, župnika u Vogošći.

18. srpnja 2018.

U 9:00h Nadbiskup je primio vlč. Miroslava Čavara, župnika na Stupu.

U 10:00h Nadbiskup je primio vlč. Mirka Šimića, ravnatelja Caritasa VN.

U 11:00h Nadbiskup je primio vlč. Ivana Ivančevića, župnog vikara na Stupu.

U 15:00h Nadbiskup je primio vlč. Šimu Maršića, ravnatelja NCM-a.

U 16:00h Nadbiskup je primio vlč. Josipa Kneževića, rektora VBS-a.

19. srpnja 2018.

U 10:20h Nadbiskup je primio patra Krešimira Djakovića, župnika na Grbavici.

U 10:45h Nadbiskup je primio vlč. Željka Čuturića, generalnog vikara Vojnog Ordinarijata u BiH.

U 20:00h Nadbiskup je primio vlč. Josipa Vajdnera, župnika u Brijesću.

20. srpnja 2018.

U 7:00h Nadbiskup se uputio prema Garevcu gdje je u 10:30h stigao u župni ured. U 11:00h je u koncelecijaciji župnika vlč. Filipa Brajinovića i još 6 svećenika predsjedao euharistiju na seoskom groblju sv. Ilije povodom patrona sv. Ilije. U 12:30h uslijedio je zajednički ručak nakon kojega je Nadbiskup posjetio Napretkovu kuću u Garevcu i međunarodnu likovnu koloniju koja se u njoj odvijala.

U 14:30h Nadbiskup se uputio prema Sarajevu gdje je u 17:30h stigao u Ordinarijat.

U 19:30h Nadbiskup je zajedno s ekonomom vlč. Franjom Tomićem primio rektora sjemeništa vlč. Željka Marića.

21. srpnja 2018.

U 9:15h Nadbiskup je primio župnog vikara na Stupu, vlč. Ivana Ivančevića.

U 14:00h Nadbiskup se uputio prema Banjaluci. U 15:45h se zaustavio u sjemeništu u Travniku te se sastao s ministricom obrazovanja Srednjobosanskog kantona gđom. Katicom Čerkez. U 16:30h nastavio je put prema Banjaluci gdje je u 18:00h stigao u biskupski Ordinarijat te u 19:00h večerao s ukućanima Ordinarijata.

22. srpnja 2018.

U 8:00h Nadbiskup je doručkovao zajedno s ukućanima a potom je, u 9:00h pošao na obiteljski susret u Priječane. Najprije je svratio na groblje sv. Ive a potom je svratio k trapistima i kod njih popio kavu. U 10:30h stigao je na groblje sv. Ilije U Priječanima i tu se zajedno s rodbinom pomolio za svoje pokojne. U 11:00h predsjedao je na groblju sv. misu na kojoj je propovijedao mons. Ivica Božinović a koncelebrirali još trapist otac Tomislav Topić i vlč. Dražen Mirčić. Nakon mise Nadbiskup je u trapističkom samostanu sudjelovao na zajedničkom obiteljskom ručku a zatim je u 15:45h posjetio obiteljski posjed u Priječanima. Nakon toga je u 16:30h posjetio samostan Klanjateljica krvi Kristove u Banjaluci te u 17:00h pošao natrag u Sarajevo gdje je stigao u 20.15h.

23. srpnja 2018.

U 10:00h Nadbiskup je primio grupu od četvero laika iz zajednice San't Egidio.

U 11:40h Nadbiskup je primio vlč. Josipa Tadića, vojni kapelan u BiH.

U 16:30h Nadbiskup je primio prof. dr. Katu Senjak, članicu Ustavnog suda Federacije BiH.

24. srpnja 2018.

U 9:00h Nadbiskup je primio četveročlano izaslanstvo Općine Lovas, predvođeno općinskom načelnicom Tanjom Cirba i predsjednikom Općinskog vijeća Stjepanom Milasom.

U 11:00h Nadbiskup je primio vlč. Bojana Ivešića i povjesničara prof. Franju Marića.

U 15:00h Nadbiskup je primio vlč. Marka Mikića, vicerektora VBS-a.

U 15:15h Nadbiskup je primio don Alberta Zornadu, župnika u Vogošći.

26. srpnja 2018.

U 9:45h Nadbiskup je, najprije zajednički a potom pojedinačno, primio don Davora Topića, župnika u Skopju i vlč. Ivana Raku, studenta crkvene glazbe i liturgike u Regensburgu.

U 15:30h Nadbiskup je primio don Michela Capassa, rektora sjemeništa RM u Vogošći.

U 16:40h Nadbiskup se uputio prema KŠC-u Sv. Josip gdje je od 17:00h sudjelovao na otvaranju međunarodnog kongresa moralnih teologa. Nakon toga se zajedno s ostalim sudionicima uputio prema Gradskoj vijećnici gdje je bio upriličen domjenak a potom se, u 21:00h vratio u Ordinarijat.

27. srpnja 2018.

U 8.30h Nadbiskup je primio s. Kristinu Adžamić, tajnicu sarajevske provincije Služavki Malog Isusa.

U 11:45h Nadbiskup je primio vlč. Ivu Kopačića iz župe Derventa.

U 13:00h Nadbiskup je primio vlč. Vladu Vrebca iz župe Bijelo brdo.

U 17:15h Nadbiskup je primio vlč. Josipa Vajdnera, župnika u Brijesću.

28. srpnja 2018.

U 7:00h Nadbiskup se uputio prema mjestu Gradačac, na proslavu 150. obljetnice župe sv. Marka evanđeliste. Stigavši u 10:30h dočekali su ga župljani i župnik vlč. Marko Hrskanović. U 11:00h predsjedao je svečanom procesijom i euharistijom u koj je kršteno i jedno dijete. Na euharistiji je koncelebriralo još 27 svećenika a

okupilo se više od 500 vjernika. U 12:30h uslijedio je kulturno zabavni program i ručak nakon kojega se, u 14:00h, Nadbiskup uputio natrag prema Sarajevu.

Stigavši u 17:30h u Ordinarijat, Nadbiskup se uputio prema katedrali gdje je koncelebrirao na sv. Misi kojom je predsjedao kardinal Turckson a koncelebrirali i sudjelovali oko 450 moralnih teologa, svećenika i laika.

U 19:00h uslijedila je večera u Ordinarijatu sa oko 20 gostiju među kojima i kardinal Turckson. Osim njega, u Ordinarijatu je tih dana odsjeo i kardinal Cupich.

29. srpnja 2018.

U 8:15h Nadbiskup se uputio prema župi Pećine gdje ga je u 10:00h dočekaio župnik vlč. Donald Marković. Uslijedio je razgovor s kandidatom za krizmu, a u 11:00h Nadbiskup je predsjedao euharistiju i podijelio sakrament potvrde. Nakon ručka koji je uslijedio, u 13:30h Nadbiskup se uputio prema mjestu Glavotok na otoku Krku gdje ga je u 21:00h dočekaio gvardian fra Anto Garić, TOR. Svoj boravak u tom samostanu franjevac trećoredaca do 3. kolovoza, Nadbiskup je iskoristio za odmor, a svakog dana je predsjedao sv. misu.

30. srpnja 2018.

Odmor.

31. srpnja 2018.

Od 9:00h Nadbiskup je sudjelovao na otvaranju i prvom dijelu znanstvenog simpozija "Mostir svete Marije na Glavi Otoka", u povodu 550. obljetnice postojanja samostana na kojem je uputio riječi pozdrava.

1. kolovoza 2018.

Od 11:00h Nadbiskup je slušao izlaganja na drugom dijelu simpozija

U 21:00h Nadbiskup je sudjelovao u pokorničkoj liturgiji povodom otvaranja potpunog oprosta Gospe od Anđela - Porcijunkula u predvečerje toga blagdana.

2. kolovoza 2018.

U 18:30h Nadbiskup je predsjedao svečanu euharistiju kojom je proslavljena Gospa od Anđela - Porcijunkula, patron samostana na Glavotoku. Koncelebrirao je krči biskup mons. Ivica Petanjak te još 20-ak svećenika. Nakon mise je uslijedio zabavni program i zajednička večera.

3. kolovoza 2018.

U 14:00h Nadbiskup se s Glavotoka uputio prema Zagrebu a putem se zaustavio kod obitelji Petrak u gradu Krku.

U 18:00h Nadbiskup je stigao u samostan Kćeri Božje Ljubavi u Zagrebačkom naselju Granešina gdje je u 19:00h večerao sa sestrama.

4. kolovoza 2018.

U 8:00h Nadbiskup je sa sestrama doručkovao.

U 10:00h Nadbiskup je u župnoj crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije predsjedao svečanu euharistiju sa obredom polaganja vječnih zavjeta i zahvalom za obljetnicu 70, 50 i 25 godina zavjetovanja sestara Kćeri Božje Ljubavi. Pored župnika vlč. Josipa Baloga, na misi je koncelebriralo je još 10-ak svećenika. U 12:00h uslijedio je zajednički ručak nakon kojega se Nadbiskup, u 14:00h uputio prema Tuzli.

U 17:30h Nadbiskup je stigao u KŠC u Tuzli gdje ga je na večeri ugostio ravnatelj vlč. Marko Zubak. Od tamo se u 18:45h zajedno s vlč. Markom Zubkom i vlč. Bonom Tomićem, župnikom u Živinicama, uputio prema Univerzitetnom kliničkom centru u Tuzli gdje je posjetio bolesnog župnika u Dragunji vlč. Pericu Majića.

U 20:00h Nadbiskup je nastavio put prema Sarajevu gdje je u 22:00h stigao u Ordinarijat.

5. kolovoza 2018.

U 8:30h Nadbiskup se uputio prema župi Podhum - Žitače gdje je stigao u 10:00h i zajedno sa župnikom fra Marinkom Štrbcom i pristiglim svećenicima popio kavu. U 11:00h Nadbiskup je uz koncelebraciju župnika i još 8 svećenika iz toga kraja predsjedao euharistiju za pokojne stradalnike domovinskog rata te župe a na kojoj je jedna sestra položila obnovu svojih redovničkih zavjeta. U 13:15h uslijedio je zajednički ručak te je u 14:30h Nadbiskup pošao kući gdje je stigao u 16:00h.

6. kolovoza 2018.

U 10:00h Nadbiskup je primio vlč. Antu Zubka, pastoralnog suradnika u župi Ularice.

U 15:00h Nadbiskup je primio grupu od 30-ak mladih iz nizozemske župe sv. Augustina u mjestu Wassenaar predvođenih župnim vikarom vlč. Borisom Plavčićem.

U 16:00h Nadbiskup je primio svoju sestru iz kongregacije Klanjateljica Krvi Kristove, s. Klaru Puljić. Zajedno s njom pošao je u 17:00h

pogledati novu rezidenciju i razgovarati s vlč. Fabijanom Stanušićem. Od tamo se u 18:00h vratio u Ordinarijat.

7. kolovoza 2018.

U 9:45h Nadbiskup se uputio prema sjedištu MRV-a gdje je u 10:00h sudjelovao na redovitoj sjednici. Po završetku sjednice, u 12:00h vratio se u Ordinarijat.

U 14:30h Nadbiskup se uputio prema župi sv. Luka - Novi grad gdje je od 15:00h razgovarao s novim župnikom vlč. Željkom Vlaićem te razgledao crkvu i prostorije župe. Svršivši posjet, vratio se u 16:30h u Ordinarijat.

U 17:45h Nadbiskup je primio vlč. Šimu Maršića.

U 18:00h Nadbiskup je primio nuncija mons. Pezzuta.

8. kolovoza 2018.

U 9:00h Nadbiskup je primio župnika u Novom Travniku vlč. Marinka Grubešića.

U 10:30h Nadbiskup je primio novinare dopisništva HRT-a u BIH za koji je dao videointervju.

U 10:45h Nadbiskup je primio župnika u Bijelom brdu vlč. Vladu Vrebca.

U 11:10h Nadbiskup je primio privatnog poduzetnika gosp. Željka Maticća.

U 12:00h Nadbiskup je primio gosp. Mirona Perića, voditelja zajednice Arka u Zagrebu.

9. kolovoza 2018.

U 9:30h Nadbiskup je primio vlč. Fabijana Stanušića.

U 15:00h Nadbiskup je predsjedao 6. redovitom sjednicom Ordinarijata koja je trajala do 16:20h.

10. kolovoza 2018.

U 10:30h Nadbiskup je pošao u Karmel na Stup gdje je u 11:00h posjetio sestre i razgovarao s njima nakon čega se u 12:15h vratio u Ordinarijat.

11. kolovoza 2018.

U 14:30h Nadbiskup je primio vlč. Josipa Grubišića, voditelja i dušobrižnika Hrvatske Katoličke Misije Sunshine - Melbourne u Australiji.

12. kolovoza 2018.

U 14:00h Nadbiskup se uputio prema župi Uznesenja BDM u Suhom polju kraj Kupresa. Stigavši u 16:20h dočekao ga je župnik fra Marko Jukić. U 17:00h predsjedao svečanu euharistiju posvete crkve, a u prepunoj crkvi su

osim župnika koncelebrirali još 10-ak svećenika. Uslijedila je večera u župnom uredu nakon koje je Nadbiskup ostao noćiti u župnoj kući.

13. kolovoza 2018.

U 8:00h Nadbiskup je doručkovao, zatim, u 8:30h pošao prema župi sv. Franje u Zoviku.

U 10:30h Nadbiskup se zaustavio u sjemeništu u Travniku gdje je nakon jednog službenog razgovora ručao a zatim u 12:00h nastavio put prema Zoviku gdje je stigao u 15:45h. Nakon okrepe u župnoj kući, pošao je prema kapeli sv. Antuna pustinjaka gdje je u 18:00h predsjedao euharistiju povodom 100. obljetnice navedene kapele. Koncelabracijom su sudjelovali župnik fra Zdravko Anđić te još 10-ak svećenika a okupilo se oko 700 vjernika. Uslijedio je kulturno-zabavni program s večerom nakon koje se nadbiskup uputio prema Komušini.

U 23:00h Nadbiskup je stigao u župnu kuću u Komušini gdje je ostao noćiti.

14. kolovoza 2018.

U 8:00h Nadbiskup je doručkovao a zatim, u 9:00h pošao u svetište na Kondžilu gdje je razgledao radove na objektima svetišta.

U 12:00h Nadbiskup je predvodio obred blagoslova novoizgrađenog mosta u Komušini.

Od 15:12h Nadbiskup je ispovijedao hodočasnike a od 17:20h predvodio je krunicu.

U 18:00h predsjedao je u koncelecijaciji 20-ak svećenika svečanu euharistiju bdijenja Velike Gospe. Nakon večere koja je uslijedila uputio se prema Sarajevu gdje je stigao u 23:45h.

15. kolovoza 2018.

U 10:10h Nadbiskup se uputio prema katedrali gdje je u 10:30h predsjedao euharistiju svetkovine Uznesenja BDM i obrede zavjetovanja sestara Služavki malog Isusa. Nakon ručka koji je uslijedio u VBS-u vratio se u 14:00h u Ordinarijat.

U 16:00h Nadbiskup je primio dobročinitelje VN, obitelj Bergamaschi iz Milana.

U 17:50h Nadbiskup se uputio prema Stupu gdje je u 19:00h predsjedao svečanu euharistiju svetkovine Uznesenja BDM, patrona župe Stup. Nakon večere koja je uslijedila, vratio se u 22:00h u Ordinarijat.

16. kolovoza 2018.

U 7:00h Nadbiskup se uputio prema župi sv. Roka u Bosanskoj Gradišci gdje ga je u 10:00h dočekao župnik vlč. Marko Stojčić sa svojim

župljanima. U 10:30h predsjedao je u koncelebraciji biskupa Komarice i još 14 svećenika te uz sudjelovanje prepune crkve svečanu euharistiju u povodu 180. obljetnice župe. Nakon ručka i zabavnog programa koji je uslijedio, uputio se u 14:00h prema Sarajevu gdje je stigao u 17:45h.

U 18:00h Nadbiskup je primio nuncija Pezzuta, zajedno s novim tajnikom Apostolske nuncijature u BiH, mons. Henryka Mieczyslaw Jagodzinskog.

17. kolovoza 2018.

U 11:30h Nadbiskup se uputio prema mjestu Poljaci gdje je u crkvi Gospe Snježne u 15:00h predsjedao misu zadušnicu za pokojnog oca vrhbosanskih svećenika Zlatka i Mirka Ivkića. Uslijedio je obred sprovoda župnom groblju i zajednički ručak nakon kojega se Nadbiskup u 17:30h uputio prema Sarajevu te je u 20:30h stigao kući.

18. kolovoza 2018.

U 10:30h Nadbiskup je primio biskupa Tomu Vukšića.

U 17:00h Nadbiskup je primio vlč. Antu Zubka, pastoralnog suradnika u župi Ularice.

20. kolovoza 2018.

U 9:30h Nadbiskup je zajedno primio vlč. Gorana Kosića i vlč. Ivana Ivančevića.

U 10:00h Nadbiskup je primio g. Dragana Papića, zapovjednika Specijalne policije federalne uprave policije.

U 11:45h Nadbiskup je u svećeničkom domu posjetio vlč. Pericu Majića.

U 16:00h Nadbiskup se uputio prema Caritasu na Stupu gdje je posjetio ravnatelja vlč. Mirka Šimića.

U 18:00h Nadbiskup je u župi na Stupu predsjedao euharistiju na kojoj su sudjelovali vjernici iz pet biskupije pokrajine Toscana predvođeni biskupom Volterra, inicijatorom partnerstva sa župom na Stupu, mons. Albertom Silvaniem i još dva svećenika. Uslijedila je večera nakon koje je Nadbiskup pošao kući gdje je stiga u 21:00h.

21. kolovoza 2018.

U 8:15h Nadbiskup se uputio prema Banjaluci. Putem je svrati u župu Kotor Varoš gdje je sa župnikom fra Zoranom Mandićem popio kavu. U 12:30h stigao je u Ordinarijat u Banjaluci gdje je s ručkom u 13:00h počeo godišnji susret generacije iz klasične gimnazije na zagrebačkoj Šalati Nadbiskupa i njegovih

kolega. Sudjelovali su biskup Komarica te još 18 svećenika i 8 laika.

U 18:00h Nadbiskup je predsjedao euharistiju u katedrali nakon koje je uslijedila zajednička večera.

22. kolovoza 2018.

U 9:15h Nadbiskup je zajedno s kolegama posjetio i razgledao trapistički samostan a nakon toga i trapističku pivnicu. Od tamo su zajedno pošli u župu Presnače gdje su uz predsjedanje Nadbiskupa Puljića u 12:00h slavili euharistiju a potom se zajedno pomolili na mjestu mučeništva vlč. Filipa Lukende u sestre Cecilije Grgić. Susret je završio ručkom nakon kojega se Nadbiskup u 15:00h uputio prema Travniku gdje je stigao u 17:00h.

U 19:00h Nadbiskup je zajedno s vlč. Željkom Marićem i vlč. Brankom Jurićem sudjelovao na otvaranju umjetničke galerije u poduzeću Ovnak u Vitezu nakon čega se vratio u sjemenište na večeru.

U 21:00h pridružio se molitvi večerja i krunice sa svećenicima koji sudjeluju na duhovnim vježbama u Travniku.

23. kolovoza 2018.

U 7:45h Nadbiskup je molio jutarnju molitvu časoslova sa svećenicima na duhovnim vježbama nakon čega je s njima i doručkovao.

U 9:00h Nadbiskup se sastao s ravnateljem Mješovite srednje škole (MSS) Travnik.

U 11:00h Nadbiskup je uz koncelebraciju odgojitelja sjemeništa, i 10-ak svećenika na duhovnim vježbama predsjedao euharistiju u sjemenišnoj crkvi. Uslijedio je zajednički ručak nakon kojega se Nadbiskup uputio u Ordinarijat u Sarajevu gdje je stigao u 14:45h.

24. kolovoza 2018.

U 8:30h Nadbiskup je u sjemenišnoj crkvi sv. Ćirila i Metoda u VBS-u predvodio kronicu pred lijesom pokojnog vlč. Perice Majića a u 9:00h predsjedao je, uz koncelebraciju biskupa Vukšića još 50-ak svećenika, misu zadušnicu za pokojnog svećenika Pericu.

U 11:30h Nadbiskup se uputio prema Prud gdje je u 14:45h stigao u tamošnju župu. U 16:00h, uz koncelebraciju 72 svećenika, predsjedao je misom zadušnicom i sprovodnim obredom na mjesnom groblju nakon kojega je uslijedio zajednički objed u župnom dvorištu.

Nakon toga Nadbiskup se uputio prema župi Sijekovac - Gornja Močila gdje stigao oko

20:00h te se okrijepio u društvu župnika vlč. Ivana Tolja i pristiglih gostiju.

25. kolovoza 2018.

U 8:00h Nadbiskup je doručkovao a u 9:45h obavio razgovor s 10 kandidata za sakrament potvrde.

U 11:00h Nadbiskup je uz koncelebraciju župnika i još šestorice svećenika predsjedao euharistiju te podijeli sv. krizmu 10-oro mladih i prvu pričest za dvije djevojčice.

U 12:30h uslijedio je zajednički ručak nakon kojega se Nadbiskup uputio prema Sarajevu te stigao u Ordinarijat u 18:30h.

26. kolovoza 2018.

U 8:20h Nadbiskup se uputio prema župi Gospe Snježne u Deževicama, gdje se stigavši u 9:45h, okrijepio u pastoralnom centru gdje ga je dočekaio župnik vlč. Marin Marić.

Od 10:15h Nadbiskup je predvodio procesiju do vrela sv. Jakova Markijskog gdje je zatim plagoslovio kip toga sveca te je u 11:00h predvodio svečano Misno slavlje na kojem je suslavlilo 10-ak svećenika. U župnom dvorištu uslijedio je zatim ručak za sve okupljene vjernike a Nadbiskup se potom, u 14:00h uputio prema Sarajevu te u 15:00h stigao u Ordinarijat.

U 17:00h Nadbiskup je primio mons. Ivu Tomaševića.

27. kolovoza 2018.

U 10:00h Nadbiskup je primio gđu. Debbie Shomberg, novu predstavnicu CRS-A za europsku zonu, zajedno s gđom. Sanelom Imamović, direktoricom programa CRS-a za BiH i gđom. Renatom Dlouhi Kastelić, službenicom za komunikacije.

U 11:00h Nadbiskup je primio notarku gđu. Zdravku Bago.

U 16:00h Nadbiskup je primio tročlanu delegaciju HKD Napredak: Gorana Štrbca, dipl.oec ,povjerenika Napretka za podružnicu Zagreb; Dr. Dražena Topić Vikić, povjerenika Napretka za podružnicu Zagreb i dr.sci. Nikolu Čiču ,dopredsjednika HKD Napredak.

28. kolovoza 2018.

U 11:30h Nadbiskup je primio fra Josu Oršolića, župnika župe Zvornik.

vU 12:30h Nadbiskup se uputio prema Caritasovom domu u Gromljaku gdje je stigao u 13:30h. Nakon razgledavanja radova i okrepes zajedno s ravnateljem vlč. Mirkom Šimićem i izvoditeljima radova, uslijedio je ručak nakon kojega se Nadbiskup uputio natrag prema Sarajevu gdje je stigao u 17:30h.

29. kolovoza 2018.

U 9:00h Nadbiskup je primio mons. Ivu Tomaševića.

U 10:00h Nadbiskup je primio novog ambasadora Republike Poljske u BiH, gosp. Jaroslawa Lindenberga.

U 11:00h Nadbiskup je primio vlč. Ivana Mandića, župnika župe Tarčin.

30. kolovoza 2018.

U 17:00h Nadbiskup je primio nuncija Pezzuta, zajedno s tajnikom nuncijature, mons. Henryka Mieczysława Jagodzinskog.

31. kolovoza 2018.

U 10:45h Nadbiskup se uputio prema Vitezu gdje je u 12:30h sudjelovao na svečanoj potpisivanju Ugovora o financijskoj potpori za provedbu kulturnih, obrazovnih, znanstvenih, zdravstvenih i ostalih programa i projekata od interesa za hrvatski narod u Bosni i Hercegovini za 2018. godinu. Putem je svratio u župni ured u Vitezu gdje su ga kratko ugostili fratri koji djeluju u župi.

U 15:30h Nadbiskup se iz Viteza uputio prema Prozoru gdje je u 17:00h stigao u župu Srca Isusova gdje ga je ugostio župnik vlč. Marko Tomić. U 18:00h predsjedao je u sv. misu kojom je započela kolonija bogoslova VBS-a. Nakon večere koja je uslijedila Nadbiskup se uputio na konak prema sjemeništu u Travniku gdje je stigao u 21:30h.

Propovijed kardinala Puljića u Macelju u prigodi 73. obljetnice stradanja žrtava komunističkog režima

Đurmanec, 5. lipanj 2018.

PRILOZI

Draga braćo misnici, draga braćo i sestre!

Moram iskreno priznati da mi, dok se nalazim na ovom mjestu gdje je veliko grobište, prolaze trnci kroz srce i dolazi u sjećanje da su ti životi položeni za tu grudu i u toj grudi. Mnogi od vas sigurno imaju nekoga iz svoga roda i svoje loze čiji su zemni ostaci ovdje sahranjeni ili negdje u šumi čekaju da budu iskopani i dolično sahranjeni. Tako je i mene povukla želja da dođem ovdje izraziti i vjerničku i nacionalnu dužnost poštivanja tih i svih drugih žrtava našeg hrvatskog naroda, a posebno svećenika iz moje nadbiskupije, odnosno iz Bosne i Hercegovine, ali i svih onih iz drugih biskupija koji su ovdje sahranjeni.

Danas sam, pošto sam jutros slavio Svetu misu i podijelio sakrament krizme, požurio ovamo da stignem na vrijeme. Bilo mi je neugodno jer sam, da bih stigao na vrijeme ovdje na Svetu misu, bio primoran na graničnom prijelazu preteći kolonu vozila. U sebi sam nekako tjeskobno doživio tu kolonu koja je čekala pa sam pomislio: eto ti te Europe, tako nas voli da nas odbija i ne da nam ući u nju. Ljudi satima čekaju na granici da im se ogadi doći kući. Evo, to je nešto što me duboko boli, a ne mogu promijeniti pa sam napravio taj prekršaj da bih stigao na vrijeme.

Želim, na neki način, s vama podijeliti jedno iskustvo koje sam nedavno doživio. Vi znate da je nekako teško kad god susretnemo čovjeka koji plače. Nije ugodno gledati suze. A tek kako je kad susretnete čovjeka starijeg od 90 godina kako naglas ne samo plače nego cvili dok suza suzu goni... Djede, što te je to ražalostilo? Eto, napokon sam se okuražio da svojoj unučadi ispričam što sam doživio počevši od Bleiburga preko križnog puta, a oni će meni: djede, to nas ne zanima! I njega je to toliko zaboljelo da se ne može utješiti. Njih ne zanima patnja tolikih ljudi koji su se itekako ugradili u tu grudu. Onda nije čudno što je

tako lako napuštaju, jer ne znaju cijeniti te ljude. Preskupa je ta grudica na kojoj mi stojimo; preskupa je ta domovina koja je godinama plaćana krvlju, a na poseban način nakon Drugog svjetskog rata, bolje reći po svršetku rata jer su ljude nevine jednostavno potamaneli; ne samo da su ubijani nego su često znali zavapiti: ubij me al' pucaj, a nemoj me mlatiti da me dotučesh! Na žalost, mnogi su bili tako ubijani da je to bio strašan masakr. I sad se pitam, koji je to đavolski duh bio u ljudima da su uživali čineći takav masakr?

Mi nismo danas došli ovdje da u sebi probudimo osjećaje mržnje, osvete, ali ne možemo zaniijekati istinu. Da bi tu istinu upoznali, moramo ponovno istinski istražiti sva grobišta koja nisu još istražena. Ovdje je najveći dio, ali ima toliko toga... Sjećam se kad su mi za vrijeme komunizma pričali o jednom grobištu u kojem se nalazi pet tisuća pobijenih ljudi, ne oružjem, nego motkama. Još u onom vremenu kada se to nije smjelo išao sam provjeriti pa sam po šumi nalazio kosti i, moram priznati, nakon toga nekoliko noći nisam mogao spavati. To me streslo. Evo u kakvom smo mi ozračju. I sad se pitam, zašto se tako sporo ispituje ta povijesna istina; zašto se tako teško dolazi do tih činjenica? Mnogi kažu da djeca onih koji su ubijali nisu voljni da se to ispituje. Pa ne možemo sve kriviti. Krivac je onaj koji je zlo učinio! A ako netko brani zlo, onda postaje sukrivac zločina! Ne možemo zločin braniti, bez obzira tko ga je napravio. Zločin je zločin; ne možemo ga braniti; zločin treba istinski nazvati pravim imenom. Dokle god se svaka stvar ne nazove pravim imenom, teško je stvarati pomirenje, povjerenje i praštanje.

Jasno, kršćanski mi stojimo na grobovima ovih nevinih ljudi i u srcu ne želimo mi suditi. Bog je sudac i nama i onim ljudima. Ali želimo da se u javnosti stvore zdrava načela na kojima treba društvo graditi, a prvo je načelo – načelo istine i, također, načelo da se svaka

stvar nazove pravim imenom. Ono što je bio zločin, to je zločin. A ako netko to brani, onda se pitamo, što ga to veže uz taj zločin; zašto se boji priznati zločin? E, to je jedna opasna stvar. To znači da duh koji je tada vladao, na žalost, živi i danas – nekad u medijima, nekad u stranačkim prepucavanjima, a nekada u osobnim zahtjevima. Tako sad, zapravo, mi u Crkvi stojimo pred jednom bolnom činjenicom: mi to ne možemo provesti. To mora službena vlast provoditi, ali mi ne možemo šutjeti. Mi moramo govoriti istinu, koliko god ona skupa bila. Stara je poslovice: *tko istinu gudi, gudalo ga po prstima lupa*. I nije lako istinu govoriti. Ja sam tome svjedok.

Smatram da ovdje danas mi moramo učiniti jedan zavjet. Onaj djed je plakao jer je osjetio da unučad ne zanima njegova žrtva. Toliko je to gruba i teška istina da je mi nismo prenijeli dalje na toj grudi na kojoj živimo. Koliko vrijedi ta gruda natopljena tolikom krvlju? Mi često svoj rodni kraj znamo nazvati „sveta gruda“. Nije krivo jer je „sveta“ po tome što su je, na žalost, posvetile tolike žrtve, suze, toliki znoj. Opasno je što zaboravljamo vrjednovati te svetinje. Moram reći da me je uvijek strah živjeti s ljudima kojima ništa nije sveto. Ljudi kojima ništa nije sveto, u stanju su po glavama hodati i to je, zapravo opasno, u današnje vrijeme, u kojem nema stvari koja nije popljuvana i izrugana. Sad se pitamo, na kojim temeljima mi kao narod živimo? Toliko je vjere u naš narod ugrađeno, toliko žrtve, toliko je ljubavi ugrađeno u tu grudu. Zašto tako lako zaboravljamo te vrijednosti na kojima živimo? Zašto nismo poučili mlade da znaju vrjednovati ono iz čega su nikli i svoje korijenje voljeti. Ne treba se čuditi što ovako napuštaju i bježe jer nije ušlo u srce to korijenje života, ta ljubav prema grudi, ta ljubav prema žrtvi. Zato želim zajedno s vama poslati poruku: prenesimo životnu istinu, ne da se stvara mržnja, antagonizam i protivljenje jednih prema drugima, nego da znamo vrjednovati ono na čemu smo nikli i na čemu živimo i da baštinu te vjere i te svetinje prenesemo na buduća pokoljenja da znaju vrjednovati ono na čemu stoje. Želim zajedno s vama, na svoj način, skinuti taj zavjet šutnje koja pokriva ta grobišta.

Prije nekoliko godina jedna je osoba počela ispitivati neka grobišta, a onda su joj došle prijetnje: nemoj to čačkati, mogla bi bez života ostati. Nazvala me na telefon i pitala me što napraviti. Ne bih htio iznosio detalje tog razgovora. Rekao sam joj: budi hrabra; ispituji, piši! Piši, pa ako treba platiti cijenu, plaćati ćemo je; slobodno se na mene pozovi! Platiti ćemo cijenu za istinu. Smatram da svi, a ne samo jedna osoba, moramo biti u tome nekako zauzetiji. Ali ima jedan problem u našem narodu: uvukao se na određeni način duh zagriženosti, zavisti, zlobe prema onoj: nemoj da on bude prvi, ja moram bit prvi. Ubi nas ta trka za prestižem koji gazi po glavama. Ne može biti nijedna stranka preča od naroda; nijedan program ne može biti preči od naroda! A u tom narodu čovjek postoji! Čuli ste u malo prije pročitanim odlomku iz Evanđelja kako Isus govori: *Subota je stvorena radi čovjeka, a ne čovjek radi subote* Mk 2.27.). U središtu je čovjek. Radi čovjeka je Isus postao čovjekom i radi čovjeka je umro i uskrsnuo. I upravo to uskrsnuće je temelj naše nade i hrabrosti da se suočimo sa svim tim izazovima. Želimo poput Pavla, koji nam je u današnjem čitanju poručio da svoje muke sjedinimo s mukom Kristovom, ovdje u crkvi Muke Kristove sve te muke svoje povijesti donijeti i ovdje tražiti utjehu, ali i hrabrost za život; hrabrost da se nosimo s izazovima, hrabrost da svoj križ nosimo, hrabrost da znamo svetinje čuvati!

Da, Isus je htio usporediti starozavjetnu zapovijed: Poštuj dan subotnji! Na krizmama često djecu zbunim pitanjem: zašto, djeco, mi slavimo nedjelju iako Mojsije u Deset zapovjedi Božjih donosi i zapovijed: Poštuj dan subotnji? Veliki dio djece brzo se dosjeti pa odgovori: zato što je temelj naše vjere Kristovo uskrsnuće, a Kristovo uskrsnuće se svaki put slavi nedjeljom. Nedjelja je proslava Kristova uskrsnuća i tko kod slavi Svetu misu, on ispovijeda vjeru u uskrsnuće mrtvih i zato mi ne smijemo to propustiti. U prošli četvrtak bilo je Tijelovo – zapovjedna svetkovina. Državne strukture nisu radile, a privatnici radili jer im je stalo do zarade. Gdje je tu svetinja? Preči je novac od Božjeg zakona; preča je zarada od čuvanja obiteljskog zajedništva. Zašto je dan Gospodnji dan slavljenja Mise i odmora? Ma,

dan je odmora zato da nađemo jedni druge, da se čujemo, da se prepoznamo. Kažu da je neki dan jedna učiteljica napravila pokus. Pita prvačice: što bi vi voljeli da vaši roditelji učine? A djeca napisala: ja bi voljela da tata i mama nemaju telefona, mobitela; više bi s nama pričali. Evo što smo napravili... Mi smo izgubili ljudski kontakt jer smo izgubili kontakt s Bogom. Ako ne znamo s Bogom pričati, ne znamo ni s ljudima. A onda, jasno, otuđujemo se i ništa nam više nije sveto: ni Božji dani, blagdani, niti ljudski životi. Zato se donose zakoni prema kojima se smije ubijati i prije rođenja i, pogotovo, kad ostari, skloni ga da ne smeta... Evo, to je danas moderni život.

Zato smatram prevažnim da shvatimo: mi moramo znati vrjednovati korijenje, svetinju na kojoj smo nikli i to prenijeti budućim pokoljenjima. Kad me to zahvati, čini mi se, sav bih se rasplinio da to kažem i pokažem, da usmjerim svoje drage vjernike, svoj dragi narod. Tu se ništa ne radi protiv drugih. Svaka ptica svome jatuu leti. To je tako prirodno. I zato se borimo biti u svome jatuu, svome narodu. Ali mi nikad nećemo propovijedati s oltara napadajući drugu vjeru, napadajući drugu politiku. A ako se tko osjeća pogođenim, koga svrbi nek' se češe! Smatram da mi ne smijemo samo doći na Misu i otići kući, nego s Mise trebamo ponijeti i pronijeti snagu vjere koja mijenja ovaj svijet. Nemojmo mi samo kukati: ta vlast ne valja; to smo mi birali; što kukate? Treba, dakle, znati, biti razborit. Mi moramo nešto učiniti; ne da se svađamo, ne da se, na neki način, mrzimo, nego treba nas voditi ljubav prema svome rodu, prema svome domu, prema toj grudi, prema svojoj vjeri, prema grobovima naših predaka. Kako je meni tužno kao pastiru proći pojedinim mjestima i gledati starce i starice koji „iskriviše“ oči gledajući kroz prozor, ne bi li koje dijete ili unuča navratilo. Sami su ostali. Gdje četvrta zapovijed? Pa, prekrižili smo je. Zato osjećam potrebu potaknuti da ne zaboravimo ono što nas drži u dostojanstvu vjernika katolika, Hrvata, sina ove grude. I zato ovdje učinimo zavjet. Nas je dosta ostalo. Mi možemo mijenjati javnost.

Nemojmo prepustiti da pojedini plaćeni novinar obruka ono što je nama sveto. Eh, neka tako proba učiniti onima drugima pa će

vidjeti. Ali mi nećemo to raditi; mi ćemo samo braniti istinu, ono što je naša svetinja. U tome moramo biti hrabri i neustrašivi te stati iza onoga što je naša svetinja i to prenositi budućim pokoljenjima tako da unučad ne kažu: ma mene to ne zanima. Dijete drago, na čemu si nikao i na čemu ćeš odrasti i što će ti baština biti? Ovi naši, koji leže ovdje i oni svi koji leže po ovoj maceljskoj šumi i čekaju da razotkrijemo njihova grobišta, vjerujem da su pred licem Božjim. Bože, primi ih! Primi i njihovu žrtvu, ali daj i nama da znamo vrjednovati tu žrtvu, da znamo i mi hrabri biti i žrtvovati se i budućnost graditi upravo iz te vjere, iz te spremnosti za žrtvu. Znae, ako nešto čovjek voli, onda se za to žrtvuje. Ako ne voli, sve mu je teško, samo kuka. Zato je potrebno da u nama poraste ta ljubav, ljubav prema svojim korijenima, prema svom Bogu, prema svojoj Crkvi, prema svome domu, prema svome rodu, prema ovoj domovini u kojoj smo nikli i obikli. Gdje god odeš može ti biti bolje materijalno, a nigdje nisi kod kuće; tamo si uvijek tuđinac. I zato smatram važnim potaknuti naše ljude da znaju voljeti svoje korijenje. Neka ovi mučenici, koji su na svoj način ubijeni mučki, istinski izmole nama hrabrost da u ovom vremenu svjedočimo ono što jesmo i da to bude prepoznatljivo u našim riječima, u našem vladanju i našem svjedočenju. Gospodine, složi nas u svojoj ljubavi da se ne bojimo tvoga križa!

Amen!

Misa vigilija blagdana sv. Ivana Krstitelja

Podmilačje, 23. lipnja 2018.

Mnogopoštovani oče provincijale, braćo misnici, braćo i sestre prisutni u ovoj kotlini kod svetoga Ive, vi štovatelji sv. Ivana Krstitelja!

Slavimo u ovom svetištu rođenje Ivana Krstitelja. Čudesan je to događaj, jer na vidljiv način se događa Božji zahvat. Maloprije smo to u navješćaju Božje Riječi čuli.

U prvom čitanju čuli smo kako nam Bog po proroku Jeremiji otkriva da smo svi mi u Njegovoj zamisli i prije rođenja. Svakog od nas Bog je htio da se rodimo za ovaj svijet. Sa svakim bićem Bog ima svoj Božanski plan. Božje djelovanje je tajna jer On poštuje ljudsku slobodu. Stvorio je čovjeka s ljubavlju i stavio ga u ovaj svijet, ali i poziva ga da u svojoj slobodi surađuje s Bogom, da se opredijeli za Božje djelo. Sv. Petar u svojoj poslanici hrabri vjeru prvih kršćana da žive pouzdanje u Gospodina za spasenje duša. O tome su proroci proricali, a sada se ostvaruje. Evandjelje očituje taj izvanredni zahvat koji sam na početku spomenuo navješćujući Ivanovo rođenje. Anđeo hrabri Zahariju da se ne boji jer mu je uslišana molitva.

Njegova je molitva bila čežnja za porodom i potomstvom. To je tako naravno jer je Božja datost.

Prva zapovijed Božja kako čitamo u Knjizi postanka glasi: *Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, muško i žensko stvori ih, i blagoslovi ih Bog i reče im: 'Plodite se i množite, napunite Zemlju i sebi je podložite'.* Stvorio ih je i blagoslovio i dao im zadaću napuniti zemlju i tu zemlju sebi podložiti. Na žalost, čovjek kao da je zaboravio tu Božju zapovijed. Bog je čovjeku dao da upravlja a ne da uništava stvoreno. Pogotovo da ne postane rob stvorenome. Valja s Bogom surađivati u tome daru koji nam je dao. Međutim, posebno vidimo kako Isus uči u svojoj molitvi koju svaki dan molimo. Isus nas je učio moliti da se ostvari volja Božja. A sv. Ciprijan Gospodnju molitvu, posebno ovaj zaziv *Budi volja Tvoja*, poučava:

Volja je Božja ono što je Krist činio i učio.

Poniznost u životu, postojanost u vjeri, iskrenost u riječima,

Pravednost u činima, milosrđe u djelima, red u čudorednim postupcima,

Ne činiti nepravdu, a učinjenu nepravdu podnositi, biti u miru s braćom,

Ljubiti ga svim svojim srcem, ljubiti ga jer je Otac, bojati ga se jer je Bog

Ništa ne pretpostaviti Kristu, jer ni on sam nije ništa pretpostavio nama,

Nepodvojeno prijanjati uz njegovu ljubav,

Odvažno i pouzdano prigrliti njegov križ kad se treba boriti

za njegovo ime postojanost koju ispovijedamo, i njegovu čast,

riječima očitovati postojanost kojim ga ispovijedamo

u mukama pouzdanje kojim koračamo naprijed,

u smrti strpljivost kojom ćemo biti okrunjeni:

to znači željeti biti Kristov subaštinik,

to znači vršiti Božje zapovijedi,

to znači ispunjavati Očevu volju.

Tako sv. Ciprijan tumači ovaj dio Očenaša. To je ta zapovijed koju je Bog dao na početku. A Isus je rekao: *Tko vrši volju Oca moga koji je na nebesima, taj će učiti u Kraljevstvo Nebesko* - i nadalje dodaje - *Tko god vrši volju Božju, on mi je i brat, i sestra i majka.* Dakle, vršiti ono što je Bog zapovjedio, to znači postati najbliže srodstvo s Isusom Kristom.

Mi smo došli ovdje u ovo svetište. Svatko od nas je donio svoje rane, potrebe, želje, svoje poteškoće... I vjerujem da ćete svi vi nekako kroz skrušenost tražiti utjehu. Neće Bog svaku ranu izliječiti, ali njemu je znana. Možda će nekima i izliječiti. Ali svakako će mi dati utjehu da to strpljivo nosim. Dat će i svjetlo da me tama ne obuzme. Dat će mi hrabrosti da sačuvam pouzdanje u Boga. Eto to je taj sv. Ivan Krstitelj kojemu smo došli da po njegovom zagovoru isprosimo tu Božju milost. Zato, na poseban način želimo ovdje učiti od Ivana Krstitelja koji je bio čovjek pokore. Danas sve manje računamo s tom pokorom. Moram priznati da je ovo svetac za čiji blagdan se najviše pokore učini. Koliko vas je smo pješačilo jučer, danas, noćas. To je pokora. I vjerujem da su mnogi ovdje došli s jednim posebnim raspoloženjem skrušenosti i da se odreknu grijeha. I vjerujem da su mnogi od vas osjetili potrebu mijenjati svoj život, ojačati vjeru. Upravo to da izgovorim: *Budi volja tvoja.* Da se Božja u meni ostvaruje i na meni i po meni.

Zato moramo znati da mnoge stvari koje mi danas živimo su nam nekako iskrivile shvaćanje i vrednovanje. Skloni smo stavu da se sve može novcem kupiti. Sve se nekako nametnulo pa se sve novcem misli kupiti. Novac je potreban, ali najvrjednije stvari novcem ne možemo kupiti.

Ovdje itekako, kad se opereš, okaješ, obnavljaš svoj moral, a to novcem ne možeš kupiti. Moralnost i čistu savjest ne može se novcem kupiti. To je milost, to je Božji dar. Također, i one manire koji nam trebaju u životu s ljudima ne mogu se kupiti novcem nego se moraju učiti, a ne možeš ih naučiti ako nisi spreman na žrtvu. To se od malena oštri. Zar ne kaže narodna poslovice: *Trn se iz malena oštri*. Nažalost, mi smo danas djecu pokvarili jer im ne damo sazrijevati, ne damo im odrasti da nauče suočiti se s izazovima života. Sve im udovoljavamo, a onda se ljutimo kada im ne možemo sve udovoljiti kada odrastu. Kada su mali, lako je njihove željice zadovoljiti, ali kada narastu, nastaju velike željice koje više ne možeš zadovoljiti i više im nisi zanimljiv ti kao roditelj. Zato je prevažno te manire odgajati. Mi bi to grubo rekli - tesati, da ne bude cjepanica, brate; otesan, a ne neotesan. Također, novcem ne možemo kupiti poštovanje, to se uči. Prvo mora shvatiti vrijednost dostojanstva čovjeka, Božjeg djeteta. To se uči bez obzira koliko čovjek imao godina. To je ono Krstiteljevo - Božju je stavio na prvo mjesto.

A onda kako također kažu: "Ma on je takav karakter". I karakter se odgaja. Ne možeš ga mijenjati, ali možeš ga odgojiti. Zato je potrebno shvatiti da ja ne mogu karakter novcem kupiti. Također i zdrav razum ne možeš novcem kupiti. To je Božji dar. Nije slučajno u narodu nastala ona lijepa uzrečica: *Bože, sve mi uzmi, samo nemoj pamet*. Jer pamet je dar Božji. A onda na poseban način povjerenje - povjerenje u Boga, u ljude, pa povjerenje u svoje sposobnosti - ni to se novcem ne može kupiti. To su nam oprali pamet danas da smo izgubili vrednovanje. Također, svi vi znadete što znači živjeti s ljudima, počevši od svoje kuće: s mužem, djecom, susjedima, a onda i sa svima sa kojima živiš. Strpljenja treba a ni to se novcem ne kupuje. To se izmoli, to se uči.

Sv. Ivo, danas smo kod tebe. Izmoli nam to strpljenje koje nam je tako potrebno. Da budem strpljiv sam sa sobom i sa svima oko sebe. Također plemenitost, nešto tako divno i potre-

žno. I kako je lijepo susresti čovjeka koji zrači plemenitošću. A znate onu narodnu da se na kašku meda više muha uhvati nego na bure sirčeta. A tako je malo onoga lijepoga što osvaja, plemenitoga, što na neki način čini život ljepšim. A onda, na poseban način poštenje. Riječ poštenje je danas postala strana riječ jer o tome se ne priča. Poštenja je sve manje. Ali to se odgaja od malena. Kako su divno znali reći majke svojoj djeci: *Za polić možeš poštenje izgubiti, a za milione ga ne možeš kupiti*. Zato je potrebno shvatiti što je sve potrebno odgajati. A onda ono najjednostavnije, ono što Isus traži - ljubi Boga iznad svega i bližnjega kao samoga sebe. Ta krepost ljubavi. Pogledajte kako se danas ta mržnja koja je otrov širi. Čije je to djelo? Pa đavolsko. Davao sije mržnju, zavist, ljubomoru, svađu.

I ovdje smo došli da obnovimo srce u svemu ovome što se novcem ne može kupiti. To se može učiti i izmoliti i to treba pokoljenjima prenijeti. Tada smo pravu školu svršili, ako ove prave vrednote prenesemo budućim pokoljenjima.

Zato, draga braćo i sestre, iskreno vjerujem da svi vi koji ste ovdje došli noseći spremnost na pokoru, na obraćenje i praštanje, da ćete poći kući drugačiji, utješeni u srcu i ohrabreni na svome životnome putu znajući da s Bogom idete. To je uloga Ivana Krstitelja - učiti nas pokori i pokazati put Isusov: *Evo janje Božje, evo onoga koji oduzima grijeh svijeta*. Svi vi pođite tim Isusovim putem, tako da nas ne zbunjuje ova javnost koja truže, obeshrabruje i nadu krade želeći nas u zemlju zabit i nijećući čak i da postojimo. Tu smo, jesmo i ostat ćemo, i bit ćemo ono što jesmo iz te žive vjere. Pa nismo nikli iz trula panja, nego iz panja naših otaca koji su za tu vjeru umirali i živote davali. Pa zar ćemo biti kukavice u ovom vremenu i na ovim prostorima. Treba nam hrabre vjere da se suočimo sa svim tim izazovima i da svjedočimo ono što jesmo, iz čega smo nikli i ono što trebamo u baštinu budućim pokoljenjima ostaviti.

Sveti Ivane, ne dozvoli da itko ode kući bez da prepozna tvoju ruku koja pokazuje na Isusa: *Evo janje Božje, evo onoga koji oduzima grijeh svijeta*. Za njim ćemo hrabro noseći svoj križ, vjerujući u uskrsnuće mrtvih i život vječni.

Amen!

Misa bdijenja Uznesenja BDM

Komušina, 14. kolovoza 2018.

PRILOZI

Vjerujem da ste svi našli pogodno mjesto da možete pobožno pratiti i slušati ovu besjedu.

Draga braćo misnici, draga braćo i sestre, hodočasnici i štovatelji Marijini, kao i vi koji nas pratite preko elektronskih medija!

Na početku ću ispričati jednu zgodu iz života. Znete, i mi svećenici smo ljudi i doživljavamo svoje krize. Tako je jedan svećenik uzeo svoj časoslov i molio oko crkve, a u sebi proživljavao: A čemu ja ovdje uopće budem? Što da činim kad toliko propovijedam, a ljudi ne čuju; pozivam, a oni svoje rade. I tako ga uhvatila jedna kriza, i obilazio je oko crkve a djeca upravo išla u školu. I jedan mali se nešto zaskakuje pod križem. Naiđe svećenik i pita ga: "Što želiš?" - "Podigni me!" Svećenik ga malo podigne, on poljubi Isusu noge, kaže "Hvala" i ode. A svećenik stade misleći: "Evo, to je moja služba! Dizati ljude da ljube Isusa. Ne da mene slušaju, nego da Isusa ljube".

Dok sam ja sada molio kronicu, htio - ne htio, primijetio sam da mnoge majke i očevi ne samo da su došli dotaknuti Gospin kip, nego su doveli i svoju djecu, pa ono dijete koje ne može dosegnuti do slike da ju poljube, roditelji ih ga podignu da poljubi. E to je uloga nas i roditelja: učiti Boga ljubiti.

Narodna poslovice kaže: "Tko Mariju ljubi, taj se ne gubi!" I zato bih želio da mi ovdje shvatimo što to nas okuplja oko Marije i zašto tako velika naša ljubav prema onoj koju je Gospodin pripremio i na nebo ju uzeo. Vi dobro znate da je Bog pripremio Mariju da bude kolijevka sina Božjega i da Isusa donese na ovaj svijet kao spasitelja. Ona je bez grijeha začeta. To je Bog obećao kada je neprijateljstvo zametnuo između nje i zloga još u raju zemaljskom, kada su ljudi prvi puta istjerani radi grijeha iz raja. Ne samo da je ona začeta bez grijeha, nego je i cijeli život ostala bez grijeha. Zato ju je anđeo, kad ju je pozdravio, nazvao: "Zdravo Milosti puna". A toga koga je ona nosila devet mjeseci pod svojim srcem i rodila u Betlehemu, postao je naš spasitelj. Po mucu koju je podnio, i smrti na križu, on je pobijedio grijeh. I ta njegova smrt bila je cijena našega spasenja.

Mi koji puta i ne razmišljamo puno o tome, ali pod križem, kad ništa više nije mogao, kad ništa više nije imao - sve su mu svukli - on nam daje najljepši dar: tamo je stajala njegova Majka i on je nama daje za Majku. To je konkretno očitovana Božja ljubav. On nam je dao svoju Majku, a mi kroz povijest pokazujemo da prihvaćamo jer se posebno okupljamo o njezina lika kao djeca Božja ali i kao Marijina djeca. I molimo njezin zagovor i njoj se utječemo u zaštitu. Dolazeći Majci, dolazeći doma - jer ovdje smo svi mi kod kuće; to je naša Majka i naša kuća - mi tu prepoznamo svoje korijenje i svoj identitet i postajemo svjesni onoga što jesmo, ili barem što bi trebali biti.

Zato smo došli Mariji da nađemo sebe. Znete, svi vi kada hodate bijelim svijetom pa dođete svojoj kući, možda vaši roditelji tada izvade nekakve stare albume i slike pa pokazuju: "Ovo si ti kada si bio dijete, kad si primio prvu pričest, pa krizmu, pa vjenčanje, i tako redom. Onda se u nama bude dragi osjećaji i sjećanja te postajemo svjesni korijena iz kojega smo nikli.

Slično tomu i mi smo danas došli Mariji da postanemo svjesni svojih kršćanskih korijena, svoga kršćanskog identiteta. Ali ona upućuje u Kani Galilejskoj gdje je rekla svima onima koji poslužuju: "Što god vam kaže činite!" Zato bih na poseban način htio sljedeće: Ako dolazimo Mariji kao Majci, moramo tu njezinu riječ usvojiti, da ono što nam Isus kaže, da to činimo.

Slušali smo malo prije u evanđelju, kad su viknuli: "Blažena utroba koja te nosila i prsi koje si sisao!" A Isus odgovori: "Još blaženiji oni koji čuvaju riječ Božju i čuvaju je!" Marijino blaženstvo je u tome što je Božju prihvatila i rekla: "Evo službenice Božje". Mi svi tražimo sreću, satršmo se boreći se da nađemo sreću. Te radi, te kući, te pravi..., a te sreće nikako nema. Zašto? "Blaženi oni koji čuvaju riječ Božju i čuvaju je!"

I večeras ovdje kod Marije htio bih u vama nekako izazvati jedno posebno obećanje.

Vjerujem da svaka kuća i obitelj ima Bibliju ili Novi Zavjet, tu svetu knjigu. To sam jednom spominjao kako sam na krizmi pitao. "Imate li Bibliju?" - "Imamo." - "I?" - "A pala prašina na nju." To znači: "Ne otvaramo ju". Molim vas večeras to obećanje da ne smije više u našoj kući Biblija biti ostavljena da na nju padne prašina, nego da ju svaki dan otvorimo i nahranimo svoju dušu. "Blaženi oni koji čuvaju riječ Božju i čuvaju je!" Da mi prepoznamo sebe kao Marijinu djecu. Da Marija bude radosna videći da smo Isusa poslušali, njegovu riječ prihvatili i želimo živjeti po njoj.

Ali na poseban način tu Božju riječ koju slušamo i usvajamo, ona nas odgaja. Kao što je Bog stvorio neprijateljstvo između Žene, Marije i Zloga, on želi da to postavi u svakom čovjeku. Neprijateljstvo da se nikad ne pomirimo sa zlim. Zato moramo na poseban način večeras razmišljati: "A što se to s nama događa?" Znači, mi smo otupili na osjećaj grijeha, a grijeh je bezakonje. Grijeh je prve ljude istjerao iz raja. I nemojmo zaboraviti: Grijeh je mnoge ljude u pakao odveo. Mi moramo biti svjesni: To bezakonje je kršenje Božjih zapovjedi. Nije Bog dao zapovjedi da budu napisane na one dvije kamene ploče Mojsijeve nego da se upišu naše srce, da zapravo usvojimo to kao putokaz života. Da mi shvatimo: Bog nas želi ovim putem voditi kako bi nas odveo do vječnosti, u vječno kraljevstvo.

Svi vi znate što znače znakovi pored puta. Ako ne pratiš te znakove, zalutat ćeš. Ili, upotrijebimo ta moderna sredstva koja uključimo u auto pa nam ona tetka u njima priča kuda ćemo putovati. Evo, nema baš te tetke koja će nam sve kazati, ali imamo savjest. Ona nam kaže: Nemoj to, to je zlo! Ode od Boga! Dajmo da jednom, kada ta savjest progovori, da je čujemo. Ona je putokaz da bi stigli do onoga što toliko želimo - biti sretni.

Zato večeras želim upozoriti na neke grijeh koji su se uvukli kao nešto normalno. Znači, Isus je tako jasno rekao: "Ja sam Put, Istina i Život". On je putokaz. On je itekako onaj koji može ispuniti naš život i osvjetliti naš život s ovom istinom.

Jedan od vrlo bolnih grijeha je preljub. Toliki su urušeni brakovi. Što je? Pa nisu pripravni. Uletjeli su u zajedništvo misleći da je

samo spolni odnos najvažniji u braku. A zaboravili su da je ljubav nešto puno veće i puno šire i puno zahtjevnije. Spolnost je jedan sastavni dio braka i darivanja u braku. Ali ako nisu naučili ljubiti, onda se to uruši. I što danas imamo? To da je društvo urušeno. Nije ni čudno, jer kada se uruši gnijezdo čovječanstva, onda se uruši i čovječanstvo. Ovdje ne bi htio nikoga okriviti, nego samo upozoriti. Pastir je dužan upozoriti. Za brak se valja pripraviti. Ali zato valja shvatiti da je zloupotreba spolnosti grijeh, bilo da se upotrebljava prije braka, a pogotovo preljub u braku. I danas se to smatra normalnim. Čujemo kako kažu: "Pa svi to rade, zašto ne bi i ja?" I zato moramo ovdje, kod Gospe koja nas uči borbi protiv grijeha ozbiljno shvatiti da taj grijeh zloupotrebe spolnosti radi strasti čovjeka ponižava. Joj, kako oni krokodilske suze lije kako je tamo bilo silovanje, kako je tamo zloupotrijebio dijete... Jasno, o tome se puno priča, a ne govori se o grijehu. Da treba vježbom svladati strasti. Zato čovjek ima pamet. Kod životinje je to instinkt, a kod čovjeka je pamet da on voljom i pameću gospodari svojim tijelom, da ne bude rob svoga tijela. A onda ovi mediji, novine i filmovi, što veličaju? Pa veličaju upravo to da se čovjek iživljava, da razulareno živi, da gazi vjernost. I što trebamo? Pa vratiti se korijenima. Vratiti se onoj savjesti, a ne nekoj tetki u autu koja priča. Savjesti koja kaže: "Čuvaj Božji zakon! Preljub je grijeh, zloupotreba spolnosti je grijeh. I to treba ozbiljno odgajati. Iz malena se trn oštri, Iz malena se uči kako odgajati čovjekovo dostojanstvo. To što je sv. Pavao napisao da smo hram Duha svetoga. Nije to priča nego svetost. I zato je potrebno odgajati za tu vjernu, dostojanstvenu krepost čistoće.

Druga stvar za koju u posljednje vrijeme osjećam potrebu govoriti. Neću ja ovdje uspjeti sve obraditi, ali ovo mi je divna prigoda da neke teme načmem. Vi znate da sada po našim župama obilazim. Evo samo u ova tri dana: U nedjelju sam bio na Kupresu, jučer u Zoviku, danas sam ovdje, sutra sam u Sarajevu... Dakle obilazim i poznajem našu nadbiskupiju, a ne ni samo našu. I što vidim? Nekako su uspjeli prekrižiti četvrtu Božju zapovijed: "Poštuj oca i majku da dugo živiš i

dobro ti bude na zemlji." Pa ti naši stari su napušteni i zapašteni. Jest da su oni istrošeni. To ja mogu po sebi primijetiti kako čovjek stari postaje čangrizaviji, i to ne treba zamjeriti. Čovjek se istroši i onda pod stare dane počne piliti živce i koji puta dodija, stalno ponavlja. To sam ja jednog starog pitao: "Jel tebi dodija kada stalno jedno te isto pričaš?" - "Meni ne, jedino onima koji me slušaju." Pa to se i nama događa. Ali to su naši roditelji. Bolno je doživjeti kako je došlo do toga da zapaštamo te naše stare. Al, ima doduše i obratnoga. Čitao sam za vrijeme rata jednu knjigu u kojoj žena koja se udala piše: "Mama, zašto te nisam pozvala na vjenčanje? Tebi je bila važnija marka pa si otišla u Njemačku a mene si ostavila. Sada, kada me ne trebaš, ni ja tebe ne zovem." Znae, to su bolne stvari. To je poremetilo vrijednosti. Pa ima li išta vrjednije od djeteta, ima li išta vrjednije od čovjeka? Bog se radi čovjeka utjelovio i na križu rasset bio, i umro i uskrsnućem pobijedio da bi nama vratio dostojanstvo. I danas kršćanin ne smije zaboraviti tu Božju zapovijed. Nemojte da nas stignu gorke suze onih koji žude da svoju djecu i unučad vide. To na poseban način želim upozoriti. Božja zapovijed " Poštuj oca i majku". Pa i ako su ti dosadni, tvoji su. Isto kao što roditelj zna reći za svoju djecu kada ne valjaju: "Ne valjaju, ali moji su". Ja sam to ispričao iz svoga djetinjstva, kada su u selu znali na nas djecu napadati. A djeca su takva, živa. Bome, otac nije dao: "Oni su moji!" A kada dođe kući, onda za uši. Dakle, ne da na svoje dijete. Smijem se ovdje ispovjediti. Sjećam se kada sam bio, ne znam koji razred, trebao sam napisati jednu domaću zadaću. Ja sam rekao: "Neću o njemu pisati, on je komunista." A moga oca zvali su na odgovornost: "Kako ti to dijete antidržavno odgajaš!" Moj otac je bio mudar pa, kada su se spremili da ga napadaju kako je on antidržavni elemanat, kaže: "Što vi hoćete, to je dijete kod kuće dobro. Ne znam što ste vi od njega uradili kada je došlo u školu!" Dakle, normalno je da roditelj brani svoje dijete. Ali i da odgaja i da od njega traže, ne batinom nego očinski tražeće. Zahtjevna ljubav odgaja.

Sljedeća stvar koju posebno osjećam u zadnje vrijeme. Laganje i varanje više nije gri-

jeh. Snađi se! To je bilo za vrijeme komunizma, pa je ostalo na žalost i danas. Kaže narodna: "Od laži se nije nitko udavio." To znači da laž više nije grijeh. Ma što je to da se uvuklo i u svetište! Ljudi jednostavno lažu i varaju samo da njima dobro bude. A nikada laž ne može dobro završiti jer u nje su kratke noge. I zato na poseban način želim upozoriti na tu nemilu pošast koja je zavladała u društvu, u politici, u medijima. Pa i u školi se uči lažno jer politika tako traži. Nije vrijeme da sada o tome govorim, ali tako je ružno što se događa preko medija, i nitko nije odgovarao što je lagao. Laž je postala svagdanja hrana u društvu. Moramo društvo ozdraviti. I zato, na poseban način se u nama mora probuditi ta divna ljubav za istinu.

I sljedeća stvar koju moram u društvu primijetiti je lopovluk, krađa. Kako je divno kad dobro majka uči dijete. Kada sam 61. bio sjemeništarac na Šalati, bio je tada jedan portir, zvao se Ivica iz Zagorja. I on je nama pričao kako mu je mama govorila: "Sinek, za poštjenje možeš izgubiti, a za milione ga ne možeš kupiti." Poštjenje je odraz čovjekova dostojanstva. Danas je poštjenje strana riječ. Više nitko ne drži do poštjenje. Dobro, u komunizmu smo to jš nekako i razumjeli, jer tada i onako nije bilo Božje zapovijedi. Ali što je to danas kada se toliki proklamiraju vjernicima. Pa jadna zemlja pokradena. Ne znaš tko više krade: onaj koji više ima ili onaj koji više nema. Zato je grijeh krađe težak. Tuđa imovina uvijek je tuđa. Stvar vapi za gospodarom. I zato na poseban način ta riječ poštjenje trebala bi ući kao normalno u formaciji čovjeka.

I još jednu misao moram kazati. Mi svi znamo, vjernici smo, da sve što imamo Božji je dar. Sve što trebamo od Boga tražimo. Ali sam tužan kako je ušla među nas kršćane sklonost Boga vrijeđati. Izgubili smo osjećaj svetog imena Božjega. Nije to samo psovati Boga, nego i zloupotrebljavati Boga, pa kletva, pa proklinjanje... Bože sačuvaj što se sve čuje kada prolazim pojedinim mjestima. Dakle, nekako moramo shvatiti da se valja vratiti korijenima svetoga.

I zato ovdje, svi vi koji pođete doma, bili ste kod Majke, ona vam je rekla: Božju prihva-

titi! Nemojte da ta knjiga stoji u ćošku negdje i da prašina na nju padne. Otvorite tu Riječ Božju, hranite svoju dušu, ojačajte se protiv sklonosti na zlo. Nemojte se čuditi. Svi mi nosimo tu krhkost. Nije slučajno sv. Pavao rekao da milost nosimo u glinenim posudama. Svi smo mi ta glinena posuda. Lako pukne i lako se razbije. Zato je potrebno jačati svoju vjeru: molitvom, misom, sakramentima i Riječju Božjom. Zato danas poslušajmo

Mariju koja nam kaže: "Sve što vam rekne, učinite." E to što nam Isus kaže, to čitajte svaku večer, svaki dan. Ne samo sebi nego i svojoj djeci, svojoj obitelji. Pa će tako Riječ Božja odgajati našu savjest koja će biti putokaz da ne zalutamo, nego da dođemo tamo gdje je Marija sada, u nebo. I želi svima da se gore svi vidimo, ako Bog da.

Amen!

Papa uputio poruku sudionicima Međunarodne konferencije katoličkih teologa

U poruci sudionicima međunarodne konferencije o katoličkoj teološkoj etici, koja se održava u Sarajevu, papa Franjo je potaknuo na umrežavanje pojedinaca i ustanova u duhu solidarnosti i pozornosti na ljudsku dramu

Potrebno je obnovljeno vodstvo u ljudima i institucijama koje će nam pomoći otkriti i živjeti u svijetu ispravnijim načinom kao sudionici zajedničke sudbine, bez bučnih proglašenja, koji su često uzaludni, ili antagonizama među onima koji se prave snažniji – poticaj je pape Franje koji je uputio sudionicima međunarodne konferencije o katoličkoj teološkoj etici, koja se do nedjelje održava u Sarajevu.

Skupini od 500 teologa okupljenih na tom susretu koji se održava treći put, nakon Padove 2006. i Trenta 2010. godine, papa Franjo je poslao poruku dijaloga i razumijevanja u ovo – kako je napisao – kritično doba i u slojevitim i zahtjevnim prilikama kao što su ove u kojima živimo. Papa je u svojem razmišljanju krenuo od Sarajeva, grada velike simboličke vrijednosti za put pomirenja nakon strahotā rata koji je prouzročio veliko trpljenje pučanstva na tom prostoru. Sarajevo je, naime, – podsjetio je Papa – grad mostova. Zbog toga taj međunarodni susret – čiji je organizacijski odbor Papa primio u Vatikanu u ožujku ove godine – želi istaknuti potrebu, u sredini napetosti i podjelā, izgradnje novih putova blizine među narodi-

ma, kulturama, religijama, životnim stajalištima i političkim usmjerenjima.

Napomenuvši da se radovi na skupu kreću u perspektivi „mostovi, a ne zidovi“, papa Franjo je napomenuo da ju je i sām više puta istaknuo, živo se nadajući – kako je napisao – da će se sa svih strana posvetiti pozornost toj potrebi koju oduvijek osjećamo, iako joj se katkada suprotstavljaju strah i povlačenje. Papa stoga predlaže da se uoči svaki znak i pokrenu sve snage kako bi se u svijetu uklonili zidovi koji razdvajaju i izgradili mostovi bratstva, ne odustajući, naravno, od opreza.

Klimatske promjene i migracijska stvarnost u središtu su raspravā u Sarajevu. Ekološki izazov – istaknuo je papa Franjo navodeći encikliku *Laudato si'* – u sebi sadrži vidike koji mogu izazvati veliku neuravnoteženost, i to ne samo u odnosu između čovjeka i prirode, nego i u odnosima među naraštajima i među narodima. To nije bilo kakav izazov, nego je on obzor razumijevanja ekološke etike, i istodobno društvene etike. Zbog toga je podsjećanje na temu migranata i izbjeglica vrlo ozbiljno i potiče 'metanoju' koja se odnosi na etičko-teološko razmišljanje, i to prije nadahnjivanja odgovarajućega pastoralnog djelovanja i odgovorne i svjesne političke prakse – objasnio je Papa.

U tom vidiku Sveti je Otac izrazio zadovoljstvo intuicijom znanstvenika da uspostave

mrežu, odnosno suradnju među ljudima na pet kontinenata koji se na različite načine i izražaje posvećuju etičkom razmišljanju u teološkom vidiku, te nastoje u njemu pronaći nove i djelotvorne resurse. Osim prikladnih analiza, mogu se potaknuti snage u skladu sa samilošću, i pozorne na ljudsku dramu uz milosrdnu brigu – primijetio je Papa.

Kako bi se sastavila takva mreža prije svega je prijeko potrebno da se upravo među teolozima izgrade mostovi, da se podijele putovi i ubrza približavanje. Naravno, nije riječ o uniformiranju stajališta – napomenuo je Sveti Otac – nego o tomu da se iskrenom voljom traži usklađivanje namjera, u otvorenom dijalogu i razgovoru o perspektivama.

Papa je potom podsjetio na uvod nedavno objavljen apostolske konstitucije *Veritatis*

gaudium, u kojoj je prikazao glavna mjerila za obnovu i ponovno isticanje crkvenih studija, među kojima i važnost sveobuhvatnoga dijaloga kojim treba – kako je istaknuo u poruci – biti zanesen, te potrebno uspostavljanje mreže među raznim ustanovama koje u svijetu promiču crkvene studije.

Samo će tako – prema Papinim riječima – biti moguće temeljite analize, pozorne na slojevitost ljudskog fenomena, u vjernosti Božjoj riječi koja nas poziva u povijesti i u vidiku solidarnosti sa svijetom, o kojemu nismo pozvani davati sudove nego pokazivati putove, pratiti u hodu, liječiti rane i podupirati u slabosti. Važan je, dakle, stil solidarnosti za koji je papa Franjo sudionicima konferencije poželio da ga i dalje provode, uz plodove za čitavu Crkvu.

(kta/rv)

Treća međunarodna konferencija katoličkih moralnih teologa

Kritično vrijeme za gradnju mostova: katolički moralni teolozi danas

Od 26. do 29. srpnja 2018. Sarajevo je bilo domaćin treće međunarodne konferencije koju je organizirala međunarodna organizacija CTEWC koja se odvijala pod nazivom "Kritično vrijeme za gradnju mostova: katolički moralni teolozi danas", prenosi portal nedjelja.ba.

Početak međunarodne konferencije upriličen je u auditoriju Katoličkog školskog centra Sv. Josip, a otvorio ju je p. James Keenan, DI, potpredsjednik organizacije Catholic Theological ethics in the World Church i profesor na Boston Collegeu u SAD-u.

P. Keenan je na početku poželio dobrodošlicu te potom nazočnima predstavio nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića koji je zahvalio organizatorima što su izabrali upravo Sarajevo za mjesto održavanja svoje međunarodne konferencije. „Tema graditi mostove mi je jako draga i bliska i kroz 27

godina kao nadbiskup i kardinal sam svoje djelovanje usmjerio k tom pravcu“, rekao je kardinal Puljić i nazočnima citirao misao nobelovca Ive Andrića koji je rekao kako nema važnijeg posla od građenja mostova.

Potom je apostolski nuncij u BiH nadbiskup Luigi Pezzuto pročitao pismo Svetoga Oca upućeno sudionicima konferencije u kojemu, između ostaloga, papa Franjo pozdravlja sudionike u gradu koji je simbol za građenja mostova, ali i mjesto velike patnje i sukoba iz prošlosti.

Zatim su uslijedila obraćanja nekoliko sudionika, između ostalog dekana sarajevskog Katoličkog bogoslovnog fakulteta, preč. Darka Tomaševića, a nakon toga prikazan je dokumentarni film *Bosnia-Herzegovina: The Rescued Books of Sarajevo*.

Na kraju je zamjenik gradonačelnika Sarajeva Milan Trivić pozdravio auditorij na prijemu koji je upriličen u gradskoj Vijećnici.

Trodnevni program sastojao se od 36 plenarnih izlaganja te više od 200 predstavljanja. Konferencija je također uključivala rasprave, promišljanja te predstavljanje Sarajeva za koje je bila zadužena nevladina organizacija Mladi za mir.

Među izlagačima bili su neki od najeminentnijih moralnih teologa u svijetu, poput Paula Schotsmansa (koji nije mogao osobno doći, ali je pročitano njegovo izlaganje), iz Leuvena u Belgiji; Linde Hogan iz Dublina te Charlesa Currana s Južnog Metodističkog Sveučilišta iz Dallasa. Tema jednog od plenarnih zasjedanja bila je klimatska i politička kriza, a o tome je govorio p. Goerge Kodithottam, teolog iz Indije te Mary Yuen, profesorica socijalne etike na Holy Spirit Seminary Collegeu u Hong Kongu.

Drugi plenarni izlagači bili su: s. Alison Munro, direktorica AIDS ureda BK Južne Afrike; mons. Francisco Niñ Sú, pomoćnik glavnog tajnika Latinoameričke biskupske konferencije te Emmanuel Katongole iz Ugande koji trenutno djeluje na University of Notre Dame's Kroc Institute for International Peace Studies u Indiani.

U subotu, 28. srpnja slavljena je Sveta misa u sarajevskoj katedrali, kojom je trebao predsjedati nadbiskup Chicaga, kardinal Blase J. Cupich, ali je zbog otkazanog leta bio spriječen. Tako je svečanu euharistiju predvodio kardinal Peter K. Turkson, prefekt Dikasterija za promicanje cjelovitog ljudskog razvoja, uz koncelebraciju kardinala Puljića, pomoćnog biskupa vrhbosanskog mons. Pere Sudara i još 70-ak svećenika.

Tijekom Mise na engleskom jeziku, pripremljenu propovijed kardinala Cupicha pročitao je p. Keenen. Nadbiskup Chicaga u svojoj propovijedi najprije je zahvalio kardinalu Puljiću jer je sudionike konferencije ugostio u katedrali podsjetivši na prvog vrhbosanskog nadbiskupa Josipa Stadlera koji je, kako je istaknuo, rođen u Slavonskom Brodu kao i njegov djed Blase Cupich, koji je imigrirao u SAD kao adolescent. U nastavku je napisao kako je počašćen činjenicom da nam je mogao biti dijelom truda koji tijekom konferencije ulažu katolički moralni teolozi. „Moral je poznat kao znanost koja čovječanstvu pomaže shvatiti i biti više autentično čovječnim (...) Ova konferencija je prilika da se uzme u obzir

kako je Bog nazočan i nađen u važnom poslu kojeg ovdje činite, ali i svaki dan“, napisao je nadbiskup Blase. Dalje je kazao kako su teolozi došli ovdje kako bi zajedno djelovali i preuzeli odgovornost. „Nadam se da vas ovo ohrabruje i nudi vam novu paradigmu kako nastaviti vašu profesiju moralnih teologa, a osobito da to usadite sljedećim generacijama i shvatite kako Bog zove čovjeka da bude više čovječniji“, istaknuto je između ostalog u pročitanoj propovijedi.

Sutradan, redovitu nedjeljnu Misu na engleskom jeziku u katedrali Srca Isusova, 29. srpnja predslavio je kardinal Cupich.

Na svečanosti zatvaranja konferencije 29. srpnja govorio je kardinal Turkson koji je naglaske stavio na izgradnju mostova za mir, integralnu ekologiju i etički osvježavajuću priču o nadi.

Konferenciju su financijski podržali Odbor za pomoć Crkvi Srednje i Istočne Europe Američke biskupske konferencije, Isusovačka konferencija SAD-a i Kanade; Konrad Adenauer Stiftung; Misereor; Missio; Missio-Aachen; Renovabis te mnogi drugi donatori.

CTEWC je imao prvu međunarodnu konferenciju u Padovi 2006., a drugu u Tridentu 2010. Nakon niza regionalnih konferencija (Manila 2008.; Bangalore 2012.; Nairobi 2012.; Berlin 2013.; Krakov 2014.; Bangalore 2015. i Bogota 2016.), CTEWC je učvrstio mrežu te je stoga treća međunarodna konferencija željela promovirati „gradnju mostova“ u svijetu kao nešto što je jako nužno. Stoga je u Sarajevu oko 75 % sudionika bilo iz „južne“ hemisfere (nerazvijenog juga), a među sudionicima je oko 30 % žena te oko trećine osoba mlađe dobi, uključujući studente na doktorskom studiju, redovite studente, te volontere i prevoditelje.

(kta)

Uvodno izlaganje na XXIII. susretu dijecezanskih svećenika
Vrhbosanske nadbiskupije u Travniku 19. rujna 2018.

Crkva mučenika

Povijest i sadašnjost Crkve svjedoče o tomu da je ona oduvijek bila Crkva mučenika jer je sakrament mučeničkoga svjedočanstva Isusa Krista. Identificirajući mučeništvo s darivanjem života radi ljubavi Drugi vatikanski sabor otvorio je novu perspektivu teološkom promišljanju kršćanskog svjedočanstva.

Katekizam Katoličke Crkve br. 2473 i 2474 daje određenu definiciju mučeništva, gdje se kaže: „Mučeništvo je vrhovno svjedočanstvo dano za istinu vjere; označuje svjedočanstvo koje ide do smrti. Mučenik daje svjedočanstvo za Krista umrlog i uskrsloga, s kojim je sjedinjen ljubavlju. Daje svjedočanstvo za istinu vjere i kršćanske nauke. On podnosi smrt činom jakosti. 'Pustite me da postanem hranom zvijeri. Po njima bit će mi dano da prispijem Bogu'. Crkva je s najvećom pomnjom skupljala uspomene na one koji su u svjedočenju vjere išli do kraja. To su Djela mučenika, koja tvore pismohrane Istine, zapisane slovima krvi: 'Od čari svijeta ni od kraljevstava ovoga vijeka ništa mi neće poslužiti. Bolje je za mene umrijeti (da bih se sjedinio) s Kristom Isusom, nego kraljevati nad skrajnjim granicama zemlje. Njega ja tražim, koji je umro za nas, njega ja hoću, koji je uskrsnuo za nas. Moje se rođenje približuje'" (Sv. Ignacije Antiohijski).

„Mučeništvo je jedno od središnjih teoloških kategorija kršćanskog puta, koja tom putu daje u znatnoj mjeri njegovu shvatljivost. Iskustva mučeništva koja su od početka do danas prisutna u kršćanskim zajednicama, omogućavaju jedinstveni uvid u evanđeosko shvaćanje stvarnosti, a time i u autentičnu praksu življenja sukladne tako shvaćenoj stvarnosti. Pogledu vjere događaji mučeništva su uspijevali a često puta uspijevaju i danas dodatno odškrinuti vrata Božjeg otajstva i osvijetliti samu srž identiteta kršćanske ali i ljudske egzistencije kao takve.“

U hrvatskom jeziku ustaljen je oblik riječi „mučeništvo, „mučenik“, „mučenici“. No

izvorna grčka riječ za mučenika „martyrs“ odnosi se na svjedoka u širem smislu, bilo da je posrijedi povijesno, pravno ili religiozno svjedočanstvo. U upotrebi što se učvrstila u kršćanskoj predaji naziv „martyrs“ i „martyr“ podrazumijeva mučeništvo i primjenjuje se isključivo na onoga tko polaže svjedočanstvo krvi. „Pred Pilatom, Krist proglašava da je 'došao na svijet da da svjedočanstvo istini' (Iv 18,37). Kršćanin se dakle ne smije 'stidjeti svjedočanstva za Gospodina' (2 Tim 1,8). U prilikama koje iziskuju svjedočenje vjere, kršćanin je mora ispovjediti bez dvosmislenosti, po primjeru svetog Pavla pred njegovim sucima. On treba čuvati 'besprijekornu savjest pred Bogom i pred ljudima'" (KKC 2471).

U spisu *Martyrium Polycarpi* „martyr“ je identificiran s onim koji daje vlastiti život za istinu evanđelja. O tome svjedoči njegova molitva koja spada u najljepše kršćanske molitve: „Blagoslivljam te što si me smatrao dostojnim ovoga dana i ovoga sata, dostojnim da budem ubrojen u broj tvojih mučenika (...). Ti si održao svoje obećanje, Bože vjernosti i istine. Za tu milost i za sve, hvalim te, blagoslivljam te, slavim te po vječnomu i nebeskom Velikom Svećeniku, Isusu Kristu, tvome ljubljenu Sinu. Po njemu, koji je s tobom i s Duhom, slava ti budi dana, sada i u budućim vjekovima. Amen.“

Origen pravi jasnu razliku između „confessores“ i „martyres“. On ističe da su i jedni i drugi Kristovi svjedoci koji mogu biti izloženi podnošenju raznih poteškoća i progonstava, ali mučenici su samo oni koji daju vlastiti život za to svjedočanstvo. Svi ostali su „confessores“.

Svjedok je netko koji nešto odlučno i svjesno čini, on „svjedoči“ za nekoga i u prilog nekome. „Mučenik“ je čovjek koji nešto trpi, podnosi, koga muče. Našu pozornost tu ne privlači smisao i značenje svjedočanstva koje on daje nego je pred našim očima prvenstveno njegova muka kao takva, veličina te muke i

raznovrsnost načina kojima ga muče. Sam pojam „mučenik“ usmjerava našu pažnju na mučitelje, njihovu zloću, okrutnost, nepravednost. Pravednost mučenika i nepravednost njegovih mučitelja – to su prvotna uporišta za moralni sud koji u sebi stvaramo kad mislimo na „mučeništvo“. U nama se podiže srdžba na mučitelje i u sebi izričemo moralnu osudu, a za mučenoga osjećamo samilost. Tako je muka nekako stavljena u središte, oko nje se razvrstavaju dva nepomirljiva tabora: jedni koji muku nanose i drugi koji je trpe, mučitelji i mučenici. Ponekad se može dogoditi da nam bude važnija definitivna osuda mučitelja, negoli dano svjedočanstvo mučenika, a prečesto kršćanstvo dobiva okus muke, nečega gdje je od svega muka najvažnija.

Svjedočiti je više nego trpjeti. Mučenik je, dakle, prije svega svjedok. I podnijeti mučeništvo znači prije svega izvršiti neko svjedočenje. „Ta je upotreba posvjedočena već u Novom zavjetu (usp. Dj 22,20; Otk 2,13; 6,9; 17,69): mučenik-svjedok jest onaj koji polaže život iz vjernosti svjedočanstvu što ga je dao Isusu (usp. Dj 7,55-60). Takav je bio slučaj prvomučenika đakona Stjepana, za kojega kaže sveti Pavao: „Kad se prolijevala krv Stjepana, tvoga svjedoka (martyros), osobno bijah prisutan i slagah se ...“ (Dj 22,20). Trpljenje i smrt bijahu definitivni oblik Stjepanovog svjedočenja za Krista, ne promatraju se za sebe i nezavisno od danog svjedočanstva.

Treba upozoriti i na pojavu da se mučenika poima kao čovjeka koji je dao život za svoju ideju. Ili uopće za neku veliku i vrijednu ideju. U stvari mučenik je u pravom kršćanskom smislu čovjek koji je dao život za jednu osobu, za Krista. U povijesti teologije se govori: za vjeru, za koju vjersku istinu, ili za koju kršćansku krepost. To se može tako reći, ali se mučeništvo ipak usidruje u onome što je rekao veliki mučenik iz početka II. stoljeća čije nam poslanice pružaju prvi primjer teologije mučeništva, sveti Ignacije Antiohijski: „Da Isusa Krista dostignem“ i „da se u Isusu Kristu nađem“.

„Mučeništvo je za Ignacija prije svega osobita milost, poseban dar Božji. Ono uključuje trpljenje, podnošenje različitih muka, smrt, ali to nije ono glavno. Motivacija je čisto kristološka: riječ je o tome što je Isus Krist za nas umro

i uskrsnuo; samo iz te smrti, iz njezina jedinstvena značaja i vrijednosti, proizlazi sav smisao i vrijednost mučeničke smrti. Ignacije ide u smrt jer gori od ljubavi prema Isusu Kristu, jer želi njega dostići. Smisao smrti on vidi u jedinstvu s Kristom, a ne u nekoj vlastitoj dosljednosti i borbi za neke apstraktne ideale ili za afirmaciju nekih ideja. Samo *svjedočenje* za Isusa Krista pred ljudima u Ignacijevu govoru o mučeništvu je u drugom planu, iako se ne može reći da je posve odsutno. Ono je poistovječeno s imitacijom. *Dobrovoljnost* je sigurno važna značajka mučeništva. A osobito je značajno da on po mučeničkoj smrti postaje 'žrtva Bogu'. No najznačajnije je možda za Ignacijevu teologiju mučeništva usko povezivanje mučeništva s *euharistijom*, čak neko poistovjećivanje mučeničke smrti s euharistijom. Euharistija, hraneći nas uskrsnulim Kristom, pridružuje nas njegovoj muci i sasvim posebno onoj *agape*, koja je njezina duša.“ (Gašpar)

Mučenic ne nastupa ni prema kome kao neprijatelj i ne bori se protiv svojih protivnika. On svjedoči da se spasenje sastoji u tome da sebedarna Božja ljubav počinje vladati u čovjeku i preko čovjeka; da svijet i čovjek nalaze svoje ispunjenje samo u ljubavi. Stoga mučeništvo svjedoči da samo tamo gdje vlada ljubav Božja, najdublji temelj sve zbilje, svijet biva spašen. To je jedini put spasenja svijeta u cjelini i svakog pojedinačno.

Kakvo je značenje kada se govori o temeljnom preduvjetu priznanja statusa mučenika da su oni podnijeli mučeništvo iz „mržnje prema vjeri“?

Mučeništvo i mučenici oduvijek su u Crkvi uživali veliki ugled. Koliko god je povijest Crkve zabilježila dosta slučajeva da su određeni kršćanski ambijenti, smatrajući mučeništvo najsavršenijim načinom suobličenja s Kristom, pothranjivali kod svojih pripadnika izričitu želju za mučeništvom, kao što nam to svjedoči povijest početaka franjevačkog reda, u Crkvi se na razini središnje crkvene matrice uvijek zaziralo od izričitog srljanja u mučeništvo tako da se kršćani npr. sami prijavljuju svojim progoniteljima. Jer, ipak jedno je cijiniti mučeništvo a drugo je izričito izazvati mučeništvo kao vlastiti put k svetosti.

Isto tako nema svaki kršćanin taj dar da izdr-

ži grozotu potpune prepuštenosti perverznom sadizmu krvnika i da pritom može poput Isusa ljubiti Boga i vlastite krvnike. To može samo onaj koji je za to na poseban način od Boga milosno osposobljen. Stoga su takvi kršćani u svakoj epohi ipak bili tek jedna manjina.

Izraz „iz mržnje prema vjeri“ ne znači nužno da su progonitelji mučenjem i ubijanjem uvijek i direktno obrušavali na izričito ispovijedanje vjere u Isusa Krista nastojeći prisiliti kršćane da se formalno odreknu toga svoga uvjerenja. Znamo, naime, da su kršćani tijekom povijesti dobrim dijelom stradavali jer su dolazili u sukob s represivnim strukturama država, pokreta, drugih religija i uopće raznih ideoloških formacija poradi vlastite veoma konkretne životne prakse koju dotične strukture doživljavaju kao opasnu ugrozu vlastitog uspješnog funkcioniranja pa i vlastite opstojnosti. Istina, rimski imperij progona kršćane od onog trenutka kada je vladajuća elita došla do uvjerenja da kršćansko javno priznavanje jednog Boga i Krista kao jedinog Gospodina niječe božanski karakter rimskih cezara i njihove vlasti te direktno ugrožava „mir s bogovima“, koji je u rimskom pluralizmu bogova bio doživljen kao temeljna pretpostavka stabilnog i blagostanjem izdašnog funkcioniranja imperija.

Povijest zacijelo poznaje dosta takvih primjera mučeničke smrti kršćana poradi njihova odbijanja da žrtvuju drugim bogovima i javno obznane svoju nepripadnost kršćanskoj zajednici. Ali povijest poznaje još više slučajeva kada su kršćani bili izvrgnuti nasilnoj smrti u prvom redu poradi njihova zauzetog angažmana iz ljubavi prema bližnjemu zbog

njihova angažmana za dobrobit uže ili šire zajednice u kojoj žive, odnosno zbog prakticiranja neke od temeljnih vrijednosti Kraljevstva Božjeg. Pritom im se nije niti morala izričito predbaciti njihova vjera u Krista ili pripadnost crkvenoj zajednici a niti se od njih tražilo izričito odreknuće od svega toga.

Tako je već Toma Akvinski uočio povezanost mučeništva i angažirane prakse kršćana koju karakterizira „življenje za druge“. Poznata je njegova tvrdnja kako „zbog Krista trpi ne samo onaj koji trpi poradi vjere u Krista, već također i onaj koji trpi poradi bilo kojeg djela pravde učinjenog iz ljubavi prema Kristu“. Također i umiranje za „državu“ (*res publica*) tj. za dobrobit zajednice može biti mučeništvo: „Jedno ljudsko dobro, misli Akvinac, može postati i Božjim dobrom ako to dobro u sebi sadrži odnos s Bogom; Stoga svako ljudsko dobro, ako je u odnosu s Bogom, može postati razlogom mučeništva.“

Odgovarajući onima koji su tvrdili da „samo vjera u Krista daje onima koji trpe slavu mučeništva“, Toma Akvinski u svojoj Sumi Teološkoj kaže: „Kršćanin je onaj koji je Kristov. A Kristu netko pripada ne samo ako ima vjeru u Krista, već također i ako u Kristovu Duhu prakticira krjeposna djela.“ U tom slučaju isti Duh, koji je prožimao djelovanje Isusovo, određuje i nosi djelovanje toga čovjeka. Time rast i sazrijevanje Kraljevstva Božjeg u Crkvi i društvu pravi jedan značajni korak dalje prema eshatološkoj punini! (usp. Bižaca)

Dr. sc. mons. Pavo Jurišić

Izlaganje najvećim dijelom urađeno prema uzorku od članaka dr. s. Nele Gašpar „Teologija mučeništva - svjedočanstva ljubavi po primjeru Isusa Krista“, Pavo JURISIĆ (prir.), *Povijest poziva na odgovornost*, Sarajevo, 2007., te od Nikole Bižace, „Zapažanja o teologiji mučeništva“, *Služba Božja*“ br. 3/2009.

Izlaganje na XXIII. susretu dijecezanskih svećenika
Vrhbosanske nadbiskupije u Travniku 19. rujna 2018.

PRILOZI

Biskupi, svećenici, redovnici, redovnice, bogoslavi i sjemeništarcu – svjedoci vjere u Vrhbosanskoj nadbiskupiji tijekom Drugog svjetskog rata i komunističke Jugoslavije (1941. – 1945. i 1945. – 1990.)

Uvod

Moja je zadaća na ovom XXIII. saboru nadbiskupijskih svećenika Vrhbosanske nadbiskupije u Travniku predstaviti načine svjedočenja vjere i neke svjedoke vjere biskupa, svećenika, redovnika, redovnica, bogoslava i sjemeništara tijekom Drugog svjetskog rata, poraća i razdoblja komunističke Jugoslavije 1941. – 1990. Glavni izvori za ovo moje predavanje su: Arhiv Vrhbosanske nadbiskupije u Sarajevu, Arhiv BiH u Sarajevu – Fond Republičke komisije za odnose sa vjerskim zajednicama i Arhiv Ustavnog suda BiH u Sarajevu. Ovo je predavanje podijeljeno na tri tematske cjeline: 1. Svjedoci vjere do mučeničke smrti, 2. Svjedoci vjere u komunističkim zatvorima i 3. Svjedoci vjere u Vrhbosanskoj nadbiskupiji (1945. – 1990.)

Republički sekretarijat za unutrašnje poslove – Služba državne bezbjednosti dostavila je 23. XI. 1984. predsjedniku Komisije za odnose sa vjerskim zajednicama Vučićeviću strogo povjerljivu *Informaciju o organizovanju „tribina“ kroz koje se, od strane vjerskih zajednica, nastoji politizirati vjerski život.* Tako je bivši profesor teorije marksizma na Visokoj filozofsko – teološkoj školi dr. Ivan Ćavar imao predavanje 5. X. 1984. u Vrhbosanskoj katoličkoj bogosloviji na temu *„Slika Crkve i religije u naših marksista.“* Profesor Ćavar je podijelio u tri razdoblja odnos

jugoslovenskih marksista prema religiji i vjerskim zajednicama: *„radikalno – fundamentalistički, promišljanje marksista o vjeri i iščekivanje nove sinteze o Crkvi.“* U prvom razdoblju religioznost se općenito promatrala kao opasnost za društvo, drugo razdoblje obilježeno je prestankom govora o odumiranju religije, a treće neophodnosti dijaloga kršćana i marksista. Služba državne bezbjednosti donosi i bilješku o profesoru Ćavaru: *„Bivši profesor Bogoslovije, trenutno je na dužnosti župnika na području Doboja, djeluje sa kleronacionalističkih pozicija i utvrđena je veza ekstremne ustaške emigracije.“¹*

Svjedoci vjere do mučeničke smrti

Prema istraživanju i kriteriju don Ante Bakovića, Vrhbosanska nadbiskupija imala je tijekom Drugog svjetskog rata i poratnog razdoblja 39 mučenika: (28) dijecezanskih svećenika, (6) bogoslava i (5) sjemeništara, 73 mučenika u Franjevačkoj provinciji Bosni Srebrenoj i 7 mučenika Družbe Kćeri Božje Ljubavi, poznatije kao Drinske mučenice,² koje su 24. IX. 2011. proglašene blaženicama pod svetom misom u dvorani Zetra u Sarajevu. Misu i obred proglašenja predvodio je izaslanik pape Benedikta XVI. kardinal Angelo Amato, prefekt Kongregacije za proglašenje svetih u Rimu.

¹ Arhiv Bosne i Hercegovine Sarajevo, (dalje: A BiH) Fond Komisije za odnose sa vjerskim zajednicama, (dalje: KOVZ): br. 09 – 128/1984., Kut. 92.

² Anto BAKOVIĆ, *Hrvatski martirologij XX. stoljeća 1, Svećenici – mučenici Crkve u Hrvata*, (Zagreb: Martyrium Croatiae d.o.o., 2007.), XXIII., XXVI., XXIX. i 775 – 885.

Fra Marijan Karaula je u svojoj knjizi *Iskušenja Bosne Srebrene, Stradanja bosanskih franjevacu (1944. – 1985.)* donio detaljne podatke i o stradanju franjevacu u ovom razdoblju. Franjevačka provincija Bosna Srebrena je ostala bez 57 članova svoje redovničke zajednice u razdoblju od 1941. do 1945. i to: 39 svećenika, jednog redovnika koji nije bio svećenik, devet studenata Franjevačke bogoslovije u Sarajevu i osam đaka Franjevačke klasične gimnazije u Visokom. Provincija je tako samo u 1944. godini ostala bez 12 svećenika. Način smrti članova ove redovničke zajednice bio je različit: utvrđeno je ubojstvo 41 člana i to: 24 svećenika, osam studenata, osam učenika i jedan brat laik; 10 svećenika umrlo je od zaraze pjegavim tifusom prigodom pohoda bolesnicima, a šest svećenika i jedan bogoslov vode se kao nestali na kraju Drugog svjetskog rata 1945. Najviše članova ove redovničke zajednice stradalo je u zadnjoj godini Drugog svjetskog rata 1945.: od 57 stradalih, 38 je poginulo 1945., od 24 ubijena svećenika, 14 je ubijeno također 1945., a i ona šestorica nestalih svećenika i jedan bogoslov pouzdano se može vjerovati da su stradali baš na kraju rata ili nešto kasnije.³

Macelj, 1945.

Macelj se ubraja među najveće prešućene masovne komunističke zločine u Hrvatskoj na kraju Drugog svjetskog rata. Ovdje su do sada ekshumirane 1163 žrtve. Državna komisija Hrvatskog sabora je 24. VI. 1992. započela svoja istraživanja u Maceljskoj šumi i, između ostalog, otkrila jamu IV. D koja je bila ispunjena posmrtnim ostacima svećenika, bogoslova i zarobljenih časnika hrvatske vojske. Ova je Komisija krajem 1992. prekinula svoj rad bez poznatih razloga, a pronađeni posmrtni ostaci ostavljeni su na tavanu Kliničke patologije u Zagrebu punih 12 godina. Zalaganjem Stjepana

Brajdića, predsjednika Udruge Macelj 1945. i fra Drage Brgleza, župnika sv. Jurja u Đurmancu izgrađena je grobnica za ove žrtve i obred pokopa maceljskih žrtava predvodio je 22. X. 2005. kardinal Josip Bozanić. Uz grobnicu maceljskih žrtava je sagrađena i crkva Muke Isusove, koju je 3. VI. 2007. svečano blagoslovio msgr. Josip Mrzljak, varaždinski biskup.⁴

U Maceljskim šumama stradalo je prema izjavama svjedoka oko 13 000 žrtava. Još uvijek nije istraženo više od 130 jama. Od 1991. služi se svake prve nedjelje u lipnju misa zadušnica za sve Maceljske žrtve na ovom mjestu, a kasnije u novopodignutoj crkvi Muke Isusove. Među brojnim Maceljskim žrtvama komunističkih zločina nalazi se i 21 svećenik i bogoslov koji su ubijeni na lokalitetu Lepa Bukva u noći 4./5. VI. 1945. Fra Ostijan Ostrognaj, gvardijan Franjevačkog samostana u Krapini, pokazao je iznimnu hrabrost kad je u Kućnoj povijesti Franjevačkog samostana u Krapini (Kronika), svezak B – 1 – 3, na stranicama 105 i 106, odlučio za dane 10. V., 20. V., 23. V. i 4. VI. 1945. opisati sve okolnosti i ubilježiti 21 svećenika, redovnika i bogoslova, koji su odvedeni na pogubljenje. Upravo zahvaljujući gvardijanu Ostrognaju danas imamo sačuvani zapis iz vremena događanja i ovaj popis stradalih mogao se urezati na Maceljskoj grobnici.

Gvardijan Ostrognaj je ovako opisao ove dane:

„10. V. na Spasovo več je izvoješana zastava sa crvenom zvijezdom i na našem samostanu. Tog dana se slavilo oslobođenje, po Krapini se galami i pjevaju partizanske pjesme. A nas je probo semderostruki mač! Nakon par dana vidjelo se, kako se već mnogi vraćaju od granice, iznemogli, gladni i žedni, prestrašeni i svega lišeni, izmučeni i vraćeni u crnu budućnost. Došlo je ono, što je moralo doći, da se ponovi toliko puta žalosna povijest Hrvata: „da počese cviliti matere i udovice i mnogi drugi i bi tuga velika.“

³ Marijan KARAUULA, *Iskušenja Bosne Srebrene, Stradanja bosanskih franjevacu 1944. – 1985.*, (Zagreb – Sarajevo: Svjetlo riječi – Synopsis, 2014.), 31 – 32

⁴ Damir BOROVIČAK, *U spomen žrtvama MACELJ 1945., povodom 70. obljetnice komunističkih zločina*, (Zagreb – Đurmanec: Udruga Macelj 1945., lipanj 2015.), 112 – 132.

„XXI veri martyres pro fide et patria.

20. V. na same Duhove vraćaju se cijele kolone iz Slovenije, osobito oni „povratnici“ koje su Englezi i Amerikanci predali jugoslavenskoj vojsci. Sabiralište je bilo u Đurmancu i u Krapini pred pučkom školom. O. Gvardijan je dočuo, da su tamo neki franjevci, pa ih je posjetio i pozvao u samostan, da se odmore i okrijepe, jer nisu jeli već preko 10 dana. K nama su došli: Dr Josip Gunčević, ravnatelj gimnazije u Brodu i kateheta, r. 1895, O. Ante Katavić, župnik, r. 1902., O. Karlo Grabovičkić, vikar, r. 1912, O. Ivan Ivanović, r. 1916., kapelan, Fra Vitomir Mišić, bogoslov, r. 1921., Fra Domogoj Čubela, bogoslov, r. 1924., Fra Alfons Katavić, maturant, r. 1924., Fra Paškal Vidović, brat lajk. Svi ovi su iz provincije Bosne Srebrne. Zatim Fra Metod Puljić, župnik, r. 1912., O. Darinko Mikulić, mladomisnik, r. 1919., Fra Julijan Petrović, bogoslov, r. 1923., ova trojica su članovi hercegovačke provincije. Kod prečasnoga župnika su bili: Joza Perčinlić, kateheta, r. 1909., Marijan Ivandić, župnik, r. 1902., Miroslav Radoš, župnik, r. 1910., Nikola Duvančić, bogoslov, r. 1923., Dragutin Turalija, bogoslov, r. 1923. članovi Vrhbosanske nadbiskupije, a Vjekoslav Terzić, župnik, r. 1906. i Dragan Čapo, bogoslov, r. 1917., članovi su Đakovačke biskupije. Drugi dan smo zamolili Kotarski narodni odbor za propusnice ovih svećenika i bogoslova, ali nam je rečeno, da čekamo. Sad je stigao u samostan i na župni dvor jedan funkcioner Ozne, popisao svakog pojedinog i naredio je, da se ne udaljuju, nego neka budu svi zajedno ili u samostanu ili u župnom dvoru. Kako je kod nas bilo više mjesta, oni iz župnog dvora pređu u samostan i bilo je njima zabranjeno udaljavati se, a o. gvardijanu naloženo da pazi, inače će odgovorati. Tu su bili kao u logoru.

23. V. ovima se pridruže dovedeni od Ozne: Nikola Ilijić, svećenik senjske biskupije, r. 1913., Stjepan Štomar, bistrički kapelan r. 1915. i Branko Kukolja, bogoslov iz Marije Bistrice r. 1921. Svi su bili više puta saslušani i bilo im je obećano, da će dobiti propusnice i vratiti se u svoje Kotare, gdje će se saslušati ih, i ako nisu krivi, pustiti ih kući. Kako je to prilično dugo trajalo, da ih nisu odpremili u njihove Kotare, a mi nismo bili baš kod živježnih

namirnica, o. gvardijan je išao pitati na Oznu, dokle će držati te ljude u samostanu, a oni odgovore, još malo.

Lipanj 1945.

4. VI. svi ovi naši logoraši pozvani su oko 9 sati u jutro na Oznu, neki prije podne, neki poslije radi „saslušanja“ Morali su si ponesti stvari, ako su htjeli, to je bio znak da se više neće vratiti. Reklo im se, da će u Varaždin. Površno ih se ispitalo i onda su ih smjestili u jednu sobu drugog kata. Pred večer ih je posjetio i o. gvardijan i donio im za put nešto hrane. Čuvši i vidjevši sve okolnosti, rekao im je da neće u Varaždin, nego u Macelj. I doista na večer u 10 sati ugasla se sva električna svjetla, čuo se štopot motora njihovog kamiona, te je odjurio put u Macelj, u klaonicu tolikih nevinih žrtava. Prema svim podacima i okolnostima tamo su pogubljeni u noći između 4. i 5. lipnja. Veri martyres pro fide et patria! (Orate pro nobis!

O. fra Karlo Grabovičkić je bio tih dana bolestan od dizenterije. I on bi morao s njima otići, ali smo ih sklonuli, da ga puste, dok ne ozdravi. Njega su 7. lipnja odnijeli na nosilima u vojničku ambulantu. Na blagdan Srca Isusova, dne 8. lipnja, oko podneva, tu u ambulanti ga našao o. gvardijan i donio mu neke stvari, a drugi dan u subotu ga već nije bilo, navodno da je prevežen autom u Varaždin. Neki su ga vidjeli 8. lipnja oko 2 – 3 sata po podne, da ga vode na Oznu, a odanle mu se trag zauvijek zameo. Drži se da je i on ubijen u Maclju u noći između 8. – 9. lipnja.⁵

Svjedoci vjere u komunističkim zatvorima

Od 1944. do 1985. osuđeno je i procesuirano 98 franjevaca Provincije Bosne Srebrene, a trojica svećenika i jedan bogoslov ove Provincije osuđeni su na smrt strijeljanjem: fra Franjo Šlafhauzer, kapelan u Busovači, strijeljan 24. II. 1946. u Sarajevu; fra Ljudevit Josić, kapelan na Petrićevcu i fra Efrem Ćosić, kapelan u Tuzli, strijeljani 19. IV. 1946. u Tuzli, dok je bogoslov fra Juro Radman strijeljan u Zenici u srpnju 1947. Fra Mirko Brandić je umro 5. VI. 1947. od posljedica mučenja u zatvoru u Zenici

⁵ D. BOROVIČAK, U spomen žrtvama MACELJ 1945. povodom 70. obljetnice komunističkih zločina, 47 – 48.

i fra Miroslav Matoš je uspio pobjeći iz KPD Zenica, ali je nestao sredinom 1950. Komunistički sudovi su, bez ove trojice strijeljanih franjevacu, od 1944. do 1985. izrekli oko 365 godina zatvorske kazne franjevcima i jednu doživotnu zatvorsku kaznu.⁶

Fra Juro Radman je rođen 22. IV. 1925. u Svilaju. Ratne okolnosti su prekinule njegov studij na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu i vratile ga u rodni kraj. Ovdje je zasmetao komunističkim vlastima i u rujnu 1946. uhićen u crkvi za vrijeme osobne molitve. U KPD Zenica bio je teško mučen i konačno osuđen na smrt strijeljanjem. Fra Juro je iz zatvora uspio poslati pismo majci i rodbini u Svilaju, a majka ga je sačuvala do kraja svoga života.

„Draga i mila majko!

„Niti jedna dlaka s čovječje glave ne spada bez Božje volje“ – kaže se u Svetom pismu. Pa ni moj mladi život ovozemnog svijeta ne ide sigurno bez Božje volje, tj. Bog je tako htio pa ja, evo, sada svoj život polažem na oltar domovine. Draga majko, nemoj samo kukati i jadikovati nego budi prava majka, majka Hrvatica i katolkinja, te zahvali Bogu i strpljivo podnosi tu žrtvu da si morala dati i drugog sina na oltaru vjere i domovine.

Draga majko, ostaoljam ti ostalu braću i sestre koje othrani kao prave ljude, prave Hrvate i valjane katolike. Ne zaboravi, majko, da ćemo se jedanput sastati gore kod našeg dragog Isusa Krista i njegove presvete majke Djevice Marije. Ja, draga majko, odlazim u nebo djedu, baki, ocu, bratu i ostalim nebrojenim rođacima, gdje ću skupa s njima i Vas dočekati. A sada svi skupa molite Boga za duše naše, da ih Bog primi sebi. Draga majko, nikoga ne krivite zbog mene niti tražite osvetu, nego na koljenima molite Boga za spas naših duša i za svoju daljnju sreću kroz život. Ja Vas predajem u ruke Božje, u ruke njegove presvete Majke, sv. Josipa i u ruke i zaštitu sv. Ante. Neka Vas oni čuvaju i prate pri svakom Vašem poslu i pri svakoj Vašoj kretnji i misli.

A sada zadnji put pozdravljam i u duši cjelivam tebe, slatka i mila majko, zatim svoju dragu braću i

sestre: Stijepu, Božu, Matu, Seku, Anđu, Antu i Niku. Pozdravljam svu svoju familiju, svu svoju milu i dragu rodbinu i molim da mi oprostite, a ja Vama opraštam.

Dragi rođo Ilija, brini se i za moju sitnu braću i sestre, to je moja zadnja želja koju sam od tebe zaprosio.

Primi moj zadnji pozdrav i češće me se sjeti u molitvi, ti kao i čiča Franjo.

Pozdravljam Mirka i Sofiju i cijeli Svilaj. Zamolite paroka neka za moju dušu rekne svetu misu.

Ostajte s Bogom!

Tvoj (Vaš) Juro Radman“⁷

Svećenik Ivan Starčević javlja se 28. V. 1948. Nadbiskupskom ordinarijatu vrhbosanskom poslije izdržane trogodišnje kazne teškog prisilnog rada uz pet godina gubitka časničkih prava. U dopisu zahvaljuje Ordinarijatu na brizi za vrijeme istražnog zatvora u Sarajevu, slanju branitelja na raspravu i molbe za pomilovanje te na golemoj materijalnoj novčanoj pomoći. *„Ističem, da je ta pripomoć koja je omogućila redovno dobivanje hrane jedan od glavnih faktora, koji čine podnošljivim izdržavanje kazne... Ističem, da je briga i skrb crkvenih vlasti za katoličke svećenike pobudno djelovala na inovjerce i vjerske službenike i vjernike u zatvorima te je to vidno pripomoglo dizanju ugleda katoličke crkve. Svaki od svećenika koji je bio u prilici, da prima pomoć osjetio je prilikom primanja osim mater. koristi i osjećaj pripadnosti crkvenoj organizaciji... Molim preč. Ordinarijat, da i ubuduće posvećuje veliku skrb za moju subraću, koja su ostala iza mene.“⁸*

Prema dostavljenim podacima Nadbiskupskog ordinarijata vrhbosanskog 30. XI. 1949. Zemaljskoj komisiji za vjerska pitanja NR BiH, 23 svećenika Vrhbosanske nadbiskupije nije se nalazilo na slobodi⁹, a Franjevački provincijalat Bosne srebrene javio je 1. XI. 1949. Komisiji tražene podatke i prema njima 36 svećenika franjevacu nalazilo se na izdržavanju kazne ili u istražnom zatvoru.¹⁰ Inače, Zemaljska komisija NR BiH je 18. XI. 1949. poslala Državnoj

⁶ M. KARAUŁA, *Iskušnja Bosne Srebrene, Stradanja bosanskih franjevacu 1944. – 1985.*, 34 – 38

⁷ M. KARAUŁA, *Iskušnja Bosne Srebrene, Stradanja bosanskih franjevacu 1944. – 1985.*, 328. – 330.

⁸ Arhiv Vrhbosanske nadbiskupije Sarajevo (dalje: AVN): br. 611/1948.

⁹ A BiH, KOVZ: br. 79/1949., Kut. 2

¹⁰ A BiH, KOVZ: br. 80/1949., Kut. 2

komisiji za vjerska pitanja pri Predsjedništvu vlade FNRJ u Beogradu popis vjerskih službenika i ostalih civilnih službenika vjerskih zajednica. Uz ovaj popis u popratnom izvješću stoji podatak da u NR BiH u zatvoru ima 67 osuđenih i pod istragom rimokatoličkih svećenika.¹¹ Ovo samo pokazuje kako su komunistički vlastodršci izriicali „pravedne presude“ i to „U ime naroda“, a sve na temelju „neoborivih“ dokaza i radili doista „udarnički.“

U dopisu Nadbiskupskom ordinarijatu vrhbosanskom 15. IX. 1950. Juraj Majetić, upravitelj župe Novo Selo opisuje svoju situaciju: „... kuća tijesna, ljetina totalno izdala, krava presušila, krmetu nemam ni hrane za tov, žitarica ne očekujem, dao sam višak masti, još porez i državni zajam te političko sumnjičenje. Svaka nova brigada gotova pokora.“¹²

Željeznička postaja Slatkovci kod Vinkovaca, 29. IV. 1951.

Arhiv Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u Sarajevu čuva dva izvješća o takozvanom nesretnom slučaju željezničke saobraćajne nesreće na stanici u Slatkovicima kod Vinkovaca. Opunomoćstvo Uprave Državne Bezbednosti Ministarstva unutrašnjih poslova FNRJ pri KPD u Zenici 7. V. 1951. piše svoje izvješće o ovom događaju Upravi Državne Bezbednosti za BiH u Sarajevu. Izvješće je potpisao kapetan Jure Bilić, šef Opunomoćstva Uprave državne bezbednosti.¹³ Ministarstvo unutrašnjih poslova NR BiH također piše 10. V. 1951. Ministarstvu unutrašnjih poslova FNRJ, III Upravi, u Beogradu strogo povjerljiv Izveštaj o ovoj saobraćajnoj nesreći. Ovo je izvješće potpisao Teufik Selimović, pomoćnik ministra i obadva izvješća završavaju pozdravom *Smrt fašizmu – Sloboda narodu!*¹⁴

Ministar Selimović je ovako opisao spomenuti događaj:

„Dana 28. aprila 1951 godine u 21.30 časova brzim vozom upućen je iz Kazneno – popravnog doma Zenice 41 osuđenik u Kazneno – popravni dom Sremsku Mitrovicu. U pratnji se nalazilo 8 milcionara i 1 oficir UDB – e kapetan Djordjo Čajić – na dužnosti KPD – a Zenica. Osuđenici sa pratnjom nalazili su se u zatvorenom teretnom vagonu koji je bio prikopčan brzom vozu. Kako su se zapalile osovine na tom vagonu isti je na stanici Slatkovci otkopčan i ostavljen na jednom od slobodnih kolosjeka. Krivnjom otpravnika vozova na ovoj stanici na kola sa osuđenimcima naletio je teretni voz...“ Ovom je prigodom poginuo kapetan Đorđo Čajić, teško ozlijeđena tri policajca i lakše ozlijeđena dva policajca. Trojica osuđenika su poginula na licu mjesta, a jedan je umro od posljedica nesreće 29. IV. 1951. u bolnici u Osijeku, pod nadzorom „opunomoćenika Uprave državne bezbednosti pri KPD Zenica“ i nazočnosti supruge i sestre.

U ovoj su prometnoj nezgodi ozlijeđeni i neki svećenici – osuđenici iz Vrhbosanske nadbiskupije: Čedomil Čekada, lakše povrijeđen s kontuzijom, Franjo Kralik, suđen 20 godina, prijelom obadvije noge, Ivan Rajić, suđen na 16 godina, teže tjelesne povrede i kontuzija, fra Ljubo Hrgić, suđen 20 godina, prijelom obadvije noge i fra Emanuel Kljajić, suđen doživotno, lom noge i kontuzija.

Izvješće kapetana Bilića opisuje i događaje nakon same prometne nesreće:

„Po izbijenom slučaju naleta voza na voz, momental nikog nije bilo da bi pružio pomoć ranjenim milcionarima i svak je trčao i pomagao pitomce. Po izjavi šefa saobraćajnog opunomoćstva UDB u Vinkovicima, koji je nakon 20 minuta izbijenog slučaja, na lice došao izjavljuje: da je preko 2. 000 gradjana došlo na lice mjesta i pružalo pomoć, zalijevalo mlijekom i alkoholnim pićima, dok milciona-

¹¹ A BiH, KOVZ: br. 95/1949., Kut. 2

¹² AVN: br. 816/1950.

¹³ Arhiv Ustavnog suda BiH, Sarajevo: Opunomoćstvo Uprave Državne Bezbednosti pri KPD Zenica, Strogo povjerljivo, Broj: 149/1951, Zenica, 7. V. 1951.

¹⁴ Arhiv Ustavnog suda BiH, Sarajevo: Ministarstvo unutrašnjih poslova NR BiH, Sarajevo, Strogo povjerljivo, Broj: 484/1951., Sarajevo, 10. V. 1951.

re nije nitko ni gledao, doklen su stigli oficiri Kotarskog opunomoćstva Vinkovci sa jednim brojem milcionara, pokupili su sve ranjenike i prevezli u Vinkovce u bolnicu...

Mi smo 29. IV. sve pitomce iz bolnice i iz zatvora iz Osjeka skupa sa 4 mrtva odpremili za KPD Mitrovicu, a zatim smo otišli u Osjek i preko Oblasnog odjeljenja UDB dobili smo 2 kamiona i preveli ih iz Osjeka i iz bolnice 13 teže povredjenih pitomaca. Ovo se je moralo učiniti i ako po tom pitanju nije bilo donešeno konkretno rješenje, obzirom da je banda bila rasijana i da joj je već dolazila posjeta a uslovi obezbjedjenja u bolnici su bili vrlo teški. Napominjemo, da je prihvat ljekara i njihova briga kao i smještaj u bolnici bila izvanredna, tako da se svi pitomci čude, naročito u bolnici u Osjeku..."

Izvjешće Opunomoćstva Uprave Državne Bezbednosti iz KPD Zenica i Ministarstva unutrašnjih poslova NR BiH iz Sarajeva ne spominju činjenicu da su osuđenici u vagonu bili međusobno privezani lancima, dodatno zaključanim katancima.

Kako je ovu prometnu nezgodu doživio jedan od njezinih sudionika osuđenik Ratko Vlajki?

„Namještena nesreća

U mjesecu travnju 1951. godine pokupiše iz staklare nas četrdeset i jednog robijaša. Povezaše nas u lance. Čedomil i biskup Čule bili su pojedinačno vezani. Ja sam bio vezan s don Mitrom Papcem, župnikom u hercegovačkom Gracu: njegova lijeva a moja desna ruka. Ubaciše nas 27. travnja noću u otvoreni željezni kamion koji se otraga naslonio na vrata staklare. Ležali smo jedni drugima među nogama, a sa svake strane po dva milcionara sa automatima. Krenusmo u mrak. Dovedoše nas na neki slijepi kolosijek željezničke stanice u Zenici gdje je bio postavljen neki stari vagon. Onako gladne, vezane, jedva su nas ugurali u vagon. Nastade zviždanje željezničkih pištaljki, manevriranje lokomotive i osjetismo udar u vagon. Povezaše vagon. Prikopčaste nas kao posljednji vagon kompozicije.

Zamakosmo u mrklu noć. U nepoznatom smjeru. Lupeta li vagon, lupeta! 28. travnja, 3 sata ujutro. Praskozorje. Vagon stoji nepokretan. Ne znamo gdje smo. Kad najednom strahovita eksplozija. Vagon se počeo raspadati u pokretu. Teretna kompozicija mrvni naš vagon ostavljen na otvorenoj pruzi. Sve se to događa na 500 – 600 metara od željezničke postaje Slakovci, kako kasnije doznadosmo. U toj montiranoj nesreći melju nas, robijaše... Čedomil je, iako i sam kontuzioniran, šepajući obilazio po ledini na kojoj je već ležalo jedanaest poginulih robijaša. Traži preživjele i daje im odrješenje. Poslije desetak minuta ponovno mi dolazi i kaže da je don Mitar ispustio dušu. Bog mu se smilovao!... I gledam... Ugledah biskupa Čulu, gdje oslonjen na lijevu stranu, podupire se lijevom rukom, a desnom rukom daje blagoslov i odrješenje umirućima. Na desnoj ruci vise mu lanci i katanac. Uto dotrča oficir UDBE (svugdje ih je bilo!) i zavika na biskupa na spusti ruku. Ali bezuspješno. Dolazi još jedan s onim kliještima za bušenje voznih karata. Hvataju Čulu za ruku i razvaljuju katanac..."¹⁵

U Doboju je 20. III. 1952. zatvoren župnik i dekan Ambrozije Benković. Privremena uprava župe povjerena je Marijanu Pešiću.¹⁶ Župnik Benković je 28. IV. 1956. uvjetno pušten iz zatvora u Zenici i slobodan je do 20. IX. 1956. U dodatku dopisa Nadbiskupskom ordinarijatu vrhbosanskom, župnik Benković 9. V. 1956., upoznaje s uvjetima njegovog izdržavanja zatvorske kazne u Zenici: „Preko 2 ½ godine bio sam u staklari, mislim da od Viktora znate, s kim, a 2. II. premješten sam u III. odj., kamo je i Kralik malo prije mene premješten. Tamo nas je u jednoj sobi bilo 80, od toga oko 10 svećenika, iz naše nadb. Kralik, Ivica Rajić i ja, jedan svoj. sv. iz Hrv., jedan trapist, 3 bos. fr. (Fr. Filipović, Pergr. Brković, Bos. Gubić) i 3 herc. franjevca.“¹⁷

Vlado Jurjević, svećenik Vrhbosanske nadbiskupije zatvoren je kao mladomisnik i proveo deset godina zatvorske kazne. Nadbiskupskom

¹⁵ Ratko VLAJKI, „Ugledni robijaš“, Marko JOSIPOVIĆ – Mato ZOVKIĆ (ur.), *Život u službi riječi Čedomil Čekada, Zbornik radova simpozija o Čedomilu Čekadi, održanog 14. i 15. ožujka 1997. prigodom obilježavanja stote obljetnice njegova rođenja i popis Čekadinih pisanih radova*. Studia Vrhbosnensia – 9 (Sarajevo: Vrhbosanska katolička teologija), 132 – 134.

¹⁶ AVN: br. 475/1952.

¹⁷ AVN: br. 526/1956. i 560/1956.

ordinarijatu vrhbosanskom javio je 20. X. 1955. svoj izlazak na slobodu 15. X. 1955. „Sretan sam što preč. Ordinarijatu mogu javiti, da sam konačno 15. ovog mjeseca pušten na slobodu, i da se sada nalazim kod brata u Zagrebu, gdje ću provesti neko vrijeme, dok se malo živčano sredim i oporavim i pribavim ono, što mi je najnužnije... Međutim, nastale su kod mene izvjesne nepravilike s obzirom na dolazak u Sarajevo, a te su, što sam ostao bez ičega. Kod kuće nisam našao povoljnu situaciju s obzirom na novac, pa stoga nisam u mogućnosti tako brzo nabaviti si najnužnije stvari i prisiljen sam opet se obratiti na Vas za pomoć. Ostao sam naime bez odijela, kaputa zimskog, šešira, cipela i drugih sitnijih nuž-

nih stvari, a svakako bi ih morao nabaviti prije, nego što preuzmem dužnost...

Uz najbolju volju živci mi užurbano rade, jer onaj život koji sam vodio do sada nije bio lak, a ni ovaj koji započinjem neće biti puno lakši barem u početku, a k tomu svaka velika promjena djeluje na živce više ili manje.“ Ordinarijat je Jurjevića pozvao u Sarajevo i poslao mu 10 000, - dinara kao pomoć za odijelo, te mu dodijelio svećeničku jurisdikciju – ovlast na godinu dana.¹⁸

Tijekom razdoblja 1945. – januar 1956. uhićeno je 63 časne sestre, 50 časnih sestara je osuđeno, a 13 pušteno ispod istrage na slobodu.¹⁹

Suđeno i hapšeno u NR BiH (1945. – 1959.)

Godina	Katolički kler	Pravoslavni kler	Islamska vjerska zajednica	Sekte	Ukupno
1945.	29	11	12	-	52
1946.	26	9	10	1	46
1947.	19	7	23	4	53
1948.	17	5	11	1	34
1949.	32	4	18	1	55
1950.	5	2	19	-	26
1951.	3	2	8	-	13
1952.	19	6	6	-	31
1953.	1	1	2	-	4
1954.	3	1	1	-	5
1955.	-	-	-	-	-
1956.	4	2	-	-	6
1957.	5	3	1	-	9
1958.	6	4	1	-	11
1959.	5	-	-	-	5
Ukupno:	174	57	112	7	350 ²⁰

¹⁸ AVN: br. 1202/1955. i 1369/1955.

¹⁹ A BiH, KOVZ: br. 42/1955., Kut. 4., 6 – 8

²⁰ A BiH, KOVZ: br. 164/1960., Kut. 10.

„Većina svećenika suđena je za krivična djela saradnje sa okupatorom, za saradnju sa odmetničkom bandom i križarima i radi neprijateljske propagande.“²¹

U KPD Zenici služili su mnogi franjevci svoje zatvorske kazne, a uprava KPD je upoznala nadležne s njihovim ponašanjem u zatvoru radi mogućeg smanjenja kazne ili uvjetnog puštanja na slobodu. Fra Miroslav Abaz uhićen je 15. II. 1952. i osuđen na osam godina strogog zatvora po Okružnom sudu u Bihaću, a Vrhovni sud je potvrdio izrečenu kaznu. „*Mi smo također radili s njim i prilično pripremili teren za njegovo korištenje na slobodi. Zbog izmjene držanja i njegovog pozitivnijeg nastupanja u odnosu na druge svećenike – osuđenike, smanjena mu kazna, koncem prošle godine na pet godina. Ne dolazi u obzir za puštanje, jer bi to bilo podozrenje za njegovo starješinstvo i mogle bi se nazreti naše namjere u vezi sa njegovim korištenjem. To tim prije, jer niti jedan od ostalih, bar sad za sada, zbog njihovog neprijateljskog držanja ne dolaze u obzir za uslovno puštanje na slobodu.*“²²

U dekretu o umirovljenju Ante – Emila Čehulića, župnika u Doboju, nadbiskup Čekada je 10. I. 1975. napisao: „*Ovom zgodom odajemo Vam priznanje na savjesnom vršenju svećeničke službe kroz 37 godina Vašega dosadašnjeg svećeničkog vijeka. Vremena su bila teška i nekada je vršenje svećeničke službe bilo pravo junaštvo.*“²³

Svjedoci vjere u Vrhbosanskoj nadbiskupiji (1945. – 1990.)

U novonastalim okolnostima promjene društveno – političkog sustava, Katolička crkva u komunističkoj Jugoslaviji je imala tri cilja: ispovijedanje vjere, katehizacija i vršenje vjerskih obreda. Nova je država svojim Ustavom iz 1946. odvojila Crkvu od Države i školu od Crkve, a Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica donesen je tek 1953. Revolucionarni zakoni nove vlasti oslabili su ekonomsku moć crkve: Zakon o agrarnoj reformi i kolonizaciji iz 1945. i

Zakon o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta iz 1958., a takozvane administrativne mjere strogo su izricane vjerskim službenicima i službenicama. Poslije agrarne reforme Vrhbosanskoj nadbiskupiji je ostavljeno 106 duluma, a pod udar agrarne reforme potpalo, to jest oduzeto, 2692 duluma, župama je ostavljeno 1038 duluma i oduzeto 111 duluma, časnim sestrama je ostavljeno 351 dulum, a oduzeto 2718 duluma crkvenih posjeda.²⁴

Nadbiskupski ordinarijat vrhbosanski, Franjevački provnicijalat Bosne Srebrene i Uprave Družbi časnih sestara uložile su teške napore u pokušajima povrata nacionalizirane ili uzurpirane crkvene imovine. Mnoga od ovih pitanja nisu riješena do današnjeg dana. Posebno valja istaknuti brigu Ordinarijata i Provnicijalata u odgoju i školovanju svećeničkih kandidata. U ovom je razdoblju broj svećeničkih i redovničkih zvanja prilično se povećavao, iako su komunističke vlasti gledale na vjerske škole kao „organizacije za uobličavanje neprijatelja.“²⁵ Tako su mogli svoje svećenike i redovnice angažirati u posebno važnoj pastoralnoj djelatnosti među našim radnicima u Hrvatskim katoličkim misijama po svijetu.

Svjedoci vjere u organiziranju i provedbi vjerske pouke

Ustavnim odvajanjem škole od crkve, školski vjeronauk postaje izbornim predmetom i vremenom potpuno potisnut iz škola. Od 1953. župnici drže vjersku pouku samo u sklopu svojih redovitih župničkih aktivnosti. Već je 1951. Okružnicom Nadbiskupskog ordinarijata vrhbosanskog donesena *Naredba o tumačenju kršćanskog nauka za vrijeme nedjeljne pučke mise* (Naredba o katehizaciji u crkvi 1951.). Okružnica Ordinarijata od 24. VII. 1953., govori o kršćanskom nauku s posebnim naglaskom na pučkoškolce /Mali kršćanski nauk/ i srednjoškolce /Srednji kršćanski nauk/, a 30. IX. 1966. proglašen je obveznim *Plan o katehizaciji za sve razrede osnovne škole.*²⁶

²¹ A BiH, KOVZ: br. 328/1960., Kut. 31.

²² A BiH, KOVZ: br. 100/1958., Kut. 6.

²³ A BiH, KOVZ: br. 100/1958., Kut. 6.

²⁴ AVN: br. 607/1948.

²⁵ A BiH, KOVZ: br. 65/1957., Kut. 5

²⁶ AVN: br. 1126/1951., 1324/1951., 1325/1953., 51/1966., 851/1966. i 1811/1966.

Prema analizi dobivenih podataka od 11 dekanata Vrhbosanske nadbiskupije i procjeni Nadbiskupskog ordinarijata vrhbosanskog moralna je vjerojatnost da je tijekom 1974. godine 60 – 65 % osoba u seoskim sredinama pohađalo vjeronauk, a 20 – 25 % vjeroučenika imaju gradska područja u Vrhbosanskoj nadbiskupiji, te tako oko 46 000 učenika i studenata pohađalo vjeronauk, bez Ramskog i Bugojanskog dekanata, koji nisu dostavili zatražene podatke.²⁷

Na zamolbu Provincijalata školskih sestara sv. Franje u Potocima, Služavki Malog Isusa i Milosrdnica sv. Vinka Paulskog iz Sarajeva od 16. VI. 1972.²⁸, nadbiskup Čekada je 15. X. 1975. svečano otvorio Katehetski institut u Sarajevu, koji će pohađati časne sestre radi katehizacije na župama. Škola bi trajala tri godine, a profesori Vrhbosanske katoličke bogoslovije i Franjevačke teologije preuzimaju zadaću predavača. U prvu generaciju Katehetskog instituta je upisano 18 časnih sestara i jedna laikinja.²⁹

Rezultati istraživanja provedeni sedamdesetih godina u Jugoslavenskoj narodnoj armiji: 26,3% vojnika izjavilo je „da vjeruje“, 44,2% da „ne vjeruje“, 25,5% „da se ne može odlučiti“ u odgovoru na pitanje, a 4% vojnika nije dalo nikakav odgovor.³⁰

Nadbiskup Jozinović je 13. IX. 1980. imenovao

biskupa Jablanovića biskupskim vikarom za cjelokupnu katehizaciju u Vrhbosanskoj nadbiskupiji³¹, a na redovnom jesenjskom zasjedanju BKJ u Zagrebu, 20. – 22. IX. 1983. donesen je bazični dokument o katehizaciji, koji će poslužiti za daljnju izradu katehetskog direktorija i plana.³²

Svjedoci vjere u obnovi i izgradnji crkvenih objekata i pomoćnih zgrada

Vrhbosanska nadbiskupija prolazila je kroz velike poteškoće u obnovi dotrajalih i izgradnji novih crkvenih objekata. Trebalo je dobiti dozvolu za gradnju ili popravak, odobrenje plana, materijal i prikupiti priloge. Na proširenoj sjednici Sreske komisije za vjerska pitanja u Tuzli krajem 1960. doneseni su zaključci i o obnovi starih vjerskih objekata i izgradnji novih:

„Zahtevima verskih zajednica za opravku bogomolja ne treba praviti smetnje, ali treba tražiti ispunjavanje uslova za građevinske radove kao što je to pozitivnim propisima regulisano. Zahtev za izgradnju novih bogomolja ne treba rešavati bez predhodne saglasnosti Komisije za vjerska pitanja NOS – a. Zauzet je principijelan stav da u industrijskim naseljima ne treba uopšte odobravati izgradnju verskih objekata.“³³ Gotovo do samog kraja komunističke vladavine Regulacioni planovi u gradskim sredinama nisu predviđali i izgradnju vjerskih objekata.

Novoizgrađeni i obnovljeni crkveni objekti u Vrhbosanskoj nadbiskupiji³⁴

Objekti:	1945. – 1950.	1950. – 1960.	1960. – 1970.	1970. -
Obnovljena crkva	2	5	19	22
Proširene crkve	-	-	4	3
Nove crkve	-	7	14	21
Nove župne kuće	-	8	29	21
Adaptirane župne kuće	-	1	2	4
Obnovljene župne kuće	-	2	6	6

²⁷ AVN: br. 2086/1974.

²⁸ AVN: br. 1229/1972.

²⁹ Vrhbosna, Službeni vjesnik nadbiskupije Vrhbosanske, br. 6 – 7/1975., 193 – 195.

³⁰ A BiH, KOVZ: br. 09 – 14/1978., Kut. 74., 165.

³¹ AVN: br. 1137/1980. i 1591/1980.

³² A BiH, KOVZ: br. 09 – 126/1983., Kut. 90., Informacija, Broj: 9, Sarajevo, 1983. godine, 23.

³³ A BiH, ZKVP: br. 524/1961., Kut. 18.

³⁴ A BiH, KOVZ: br. 09 – 258/1974., Kut. 62., Informacija, God. 1974. broj: 4., Sarajevo, august – sept. 1974. godine, 9, Vrhbosna, Službeni vjesnik nadbiskupije vrhbosanske, br. 4/74, str. 223 – 228.

Svjedoci vjere u pastoralnoj aktivnosti i okupljanju vjernika

Pučke misije na župama Vrhbosanske nadbiskupije: 1958. – 1963. Prema Prijepisu materijala RSUP – a u SR BiH je do 15. VI. 1963. organizirano 64 pučke misije.³⁵

Obljetnice u Vrhbosanskoj nadbiskupiji:

100. obljetnica proglašenja dogme Bezgrešnog Začeca Blažene Djevice Marije, koju je proglasio papa Pio IX., 8. XII. 1854. Marijansku godinu je 3. IX. 1953. proglasio papa Pio XII. i obilježavala se 8. XII. 1953. – 8. XII. 1954.³⁶

1900. obljetnica mučeničke smrti Apostolskih prvaka Petra i Pavla. Ova je obljetnica proslavljena kao Godina vjere 29. VI. 1967. – 29. VI. 1968.³⁷

50. obljetnica smrti Vrhbosanskog nadbiskupa dr. Josipa Stadlera (1918. – 1968.)³⁸

100. obljetnica Prvog Vatikanskog sabora, 8. XII. 1969. – 8. XII. 1970.³⁹

Proslava proglašenja svetim Nikole Tavelića, Rim, 1970.⁴⁰

Odredbom pape Pavla VI. u Zagrebu je održan VIII. Međunarodni Mariološki kongres, 6. – 11. VIII. 1971. na temu *Marijino štovanje od VI. do XI. stoljeća i XIII. stoljeća* i Marijanski kongres u Zagrebu i Mariji Bistrici, 12. – 15. VIII. 1971. Crkva u Hrvata organizirala je ovom prigodom veliku narodnu katoličku pripravu na ove kongrese, a Vrhbosanska nadbiskupija imala je hodočašća u Olovo, Komušinu i Mariju Bisticu.⁴¹

Proglašenje blaženim Leopolda Bogdana Mandića u Rimu, 2. V. 1976. i njegovo proglašenje svetim u Rimu, 16. X. 1983. U Maglaju je 30. X. 1983. organizirana svečana Domovinska proslava proglašenja svetim našega novog sveca i sudjelovalo je 15 000 vjernika ispred prve izgrađene župne crkve u Jugoslaviji u čast novoproglašenog sveca.⁴²

500. obljetnica smrti bosanske kraljice Katarine Kotromanić – Kosača (1478. – 1978.). Otinovci na Kupresu, 29. X. 1978.⁴³

100. obljetnica obnove redovite crkvene uprave u pokrajinama BiH i prigodno Jubilarno hodočašće Vrhbosanske metropolije u Rim i Asiz, 30. IV. – 4. V. 1982., i povijesno – teološki simpozij u Vrhbosanskoj katoličkoj bogosloviji, 1. i 2. VII. 1982.⁴⁴ U prigodnoj Pastirskoj poslanici biskupi Vrhbosanske metropolije su posebno naglasili cilj i smisao proslave obnove redovite crkvene uprave: *„Stoga vam se, draga braćo svećenici, redovnici, redovnice i dragi vjernici, kao pastiri Katoličke Crkve u Bosni i Hercegovini obraćamo ovom Poslanicom: - da vas podsjetimo na povijesne korijene i razvoj kršćanstva u katoličkih Hrvata u našoj crkvenoj pokrajini; - da vam istaknemo crkvenu važnost i smisao ponovne uspostave redovite crkvene uprave 1881. godine; - da vas pozovemo na duhovnu obnovu koja vodi produbljenju našeg crkvenog zajedništva i kršćanskog usmjerenja i svjedočenja.“*⁴⁵

800. obljetnica rođenja sv. Franje Asiškog i proslava u Vrhbosanskoj nadbiskupiji: prosla-

³⁵ A BiH, KOVZ: br. 220/1964., Kut. 22.

³⁶ AVN: br. 1309/1953. i 1345/1954.

³⁷ AVN: br. 1113/1967. i 1204/1967.

³⁸ AVN: br. 2421/1967.

³⁹ AVN: br. 2689/1969.

⁴⁰ AVN: br. 708/1970.

⁴¹ Vrhbosna, Službeni vjesnik nadbiskupije vrhbosanske, br. 6/1970., 91 – 92., AVN: br. 794/1971., 795/1971., 796/1971., 797/1971., 798/1971., 873/1971., 1061/1971. i 1062/1971.

⁴² AVN: br. 672/1976., A BiH, KOVZ: br. 09 – 142/1983., Kut. 90., Informacija, Broj: 10, Sarajevo, 1983. godine, 11 – 12., i A BiH, KOVZ: br. 09 – 151/1983., Kut. 90., Informacija, Broj: 11, Sarajevo, 1983. godine, 33.

⁴³ AVN: br. 1348/1978.

⁴⁴ Vrhbosna, Službeni vjesnik nadbiskupije vrhbosanske, br. 2/1982., 3 – 17. i A BiH, KOVZ: br. 09 – 52/1982., Kut. 84., Informacija, Broj: 6, Sarajevo, 1982. godine, 7 – 13.

⁴⁵ AVN: br. 1538/1981.

va je organizirana u Gučoj Gori 4. X. 1982. i u Franjevačkoj teologiji u Sarajevu 27. X. 1982.⁴⁶

Jubilarna (1950.) godina našeg Otkupljenja u Vrhbosanskoj nadbiskupiji, 1983.⁴⁷

Euharistijski kongres Vrhbosanske nadbiskupije i Nacionalni euharistijski kongres u Mariji Bistrici 8. IX. 1984. Na ovom je kongresu sudjelovalo oko 5 800 hodočasnika iz 120 župa Vrhbosanske nadbiskupije.⁴⁸

Molitveno – znanstveni skup prigodom duhovno – pastoralne proslave seobe Ramljaka u Cetinsku krajinu (1687. – 1987.) Rama – Šćit. Oko 30 000 vjernika sudjelovalo je na završnoj proslavi 8. IX. 1987.⁴⁹

300. obljetnica seobe puka i franjevaca iz samostana Gradovrh u Bač (1688. – 1988.). Tuzla, 7. V. 1988. Ovdje je bilo 5 000 vjernika.⁵⁰

Na misi bdijenja 23. VI. 1988. u Podmilačju bilo je oko 35 000 vjernika, prema izvješću Službe državne bezbjednosti – RSUP - a, od 5. VII. 1988.⁵¹

Marijina godina 1988: preko 30 000 vjernika Vrhbosanske metropolije bilo je na završnom slavlju Marijine godine u Komušini 14. i 15. VIII. 1988.⁵²

100. obljetnica posvete katedrale u Sarajevu (1889. – 1989.). Proslava 14. i 15. X. 1989.⁵³

100. obljetnica Vrhbosanske visoke teološke škole u Sarajevu. U Travniku je 20. X. 1990. proslavljena Jubilarna godina Vrhbosanske

katoličke bogoslovije. U slavlju je sudjelovalo 10 000 vjernika i prvi put nakon Drugog svjetskog rata zazvonila su zvona na sjemenišnoj crkvi sv. Alojzija u Travniku.⁵⁴

Hodočašća: nadbiskup Čekada je organizirao prvo službeno hodočašće Vrhbosanske nadbiskupije u Lurd, 3. VII. – 12. VII. 1968. Na ovo je hodočašće putovalo ukupno 150 hodočasnika s nadbiskupom Čekadom i 14 svećenika.⁵⁵

U organizaciji nadbiskupa Čekade bilo je 9. – 18. VII. 1969. hodočašće u Rim. Hodočasnici su primljeni u audijenciju kod pape Pavla VI.⁵⁶

Sveta Jubilejska godina u Vrhbosanskoj nadbiskupiji.⁵⁷

Nacionalno hodočašće Hrvata katolika u Rim prigodom Svete Jubilejske godine 1975. Na ovom je hodočašću bilo 1058 hodočasnika iz Vrhbosanske nadbiskupije.⁵⁸

Trinaest stoljeća kršćanstva u Hrvata:

1 000. obljetnica izgradnje prve crkve posvećene Gospi. Hrvatska Marijanska godina: rujanj 1975. – rujanj 1976. Hodočašće Vrhbosanske nadbiskupije u Solin 11. VII. i 1. VIII. 1976. Hodočastilo je 3 500 vjernika.⁵⁹

1 100. obljetnica razmjene pisama pape Ivana VIII. i hrvatskog kneza Branimira, hrvatskog klera i naroda, te biskupa Teodozija. Branimirova godina (879. – 1979.). Ova je proslava najprije upriličena u Rimu, zatim Domovinska

⁴⁶ Vrhbosna, Službeni vjesnik nadbiskupije vrhbosanske, br. 5/1981., 11 – 12., AVN: br. 251/1982. i 927/1982., A BiH, KOVZ: br. 09 – 67/1982., Kut. 84., Informacija, Broj: 9, Sarajevo, 1982. godine, 27. i Vrhbosna, Službeni vjesnik nadbiskupije vrhbosanske, br. 4/1982., 33.

⁴⁷ AVN: br. 380/1983.

⁴⁸ Vrhbosna, Službeni vjesnik nadbiskupije vrhbosanske, br. 5/1983., 41 – 42.; 2/1984., 15; 3/1984., 50 – 51.; 4/1984., 5 – 7. i 5/1984., 35 – 42. i A BiH, KOVZ: br. 09 – 5/1985., Kut. 94.

⁴⁹ AVN: br. 1072/1987. i A BiH, KOVZ: br. 09 – 60/1987., Kut. 100.

⁵⁰ A BiH, KOVZ: br. 213 – 24/1988., Kut. 100.

⁵¹ A BiH, KOVZ: br. 213 – 55/1988., Kut. 102.

⁵² AVN: br. 556/1988., i Vrhbosna, Službeni vjesnik nadbiskupije vrhbosanske, br. 4/1988., 31 – 32.

⁵³ Vrhbosna, Službeni vjesnik nadbiskupije vrhbosanske, br. 4/1989., 8 – 18.

⁵⁴ Vrhbosna, Službeni vjesnik nadbiskupije vrhbosanske, br. 3/1990., 64; br. 4/1990., 23 – 24. i AVN: br. 1413/1990.

⁵⁵ AVN: br. 807/1968., i Vrhbosna, Službeni vjesnik nadbiskupije vrhbosanske, br. 4/1968., 57

⁵⁶ AVN: br. 1081/1969. i 2096/1969.

⁵⁷ AVN: br. 1096/1973., 688/1974., 941/1974. i 1123/1974.

⁵⁸ AVN: br. 2362/1974., 555/1975., 735/1975., 780/1975., 799/1975. i 1010/1975.; A BiH, KOVZ: br. 09 – 78/1975., Kut. 64., Informacija, God. 1975., broj 5, Sarajevo, juni 1975. godine, 22 – 23.; Vrhbosna, Službeni vjesnik nadbiskupije vrhbosanske, br. 4 – 5/1975., 122 – 124. i br. 6 – 7/1975., 200.

⁵⁹ Vrhbosna, Službeni vjesnik nadbiskupije vrhbosanske, br. 6/1976., 171 – 173.

proslava 10. VI. 1979. u župama i katedralama, a onda završna Nacionalna proslava u Ninu, 1. i 2. IX. 1979.⁶⁰

Nove župe: ustanovljeno je 35 novih župa (1945. – 1990.) radi trajnog povećanja broja vjernika i unutarnjih migracija pučanstva, industrijalizacije i prije svega radi učinkovitijeg pastoralnog djelovanja. Prema izvješću Nadbiskupskog ordinarijata vrhbosanskog za Anuario Pontificio, Vrhbosanska nadbiskupija je 1955. imala 108 župa, 68 svjetovnih svećenika u dijecezi, 15 bogoslova, 124 redovnika, 10 muških redovničkih kuća, 3 kuće redovnica i oko 350 000 katolika.⁶¹

Statistički podaci Vrhbosanske nadbiskupije za 1990.: 527 720 katolika, dijecezanski sjemeništarci: 43 i bogoslovi: 50; redovnički sjemeništarci: 76 i bogoslovi: 60; 140 župa: 88 dijecezanskih i 52 redovničkih, 213 dijecezanskih svećenika, a) ibidem habitantes: 141, extra habitantes sed eadem in natione: 9, in extra natione habitantes: 63, summa litterarum a+b+c: 213, 184 redovnička svećenika; Sacerdotes residentes in dicione: Dioecesani (Saeculares): 141, Religiosi: 184, Omnes simul: 325; 7294 krštenih, 5429 krizmanih, 5855 prvopričesnika, 2978 sklopljenih katoličkih brakova.⁶²

Svjedoci vjere u odnosu s predstavnicima komunističke vlasti

Iz pisma provincijala fra Borisa Ilovače Udruženju katoličkih svećenika NR BiH 1960.: „... Hvala na obavijesti i ujedno iskrenom pozivu, da sudjelujem 27 i 28. IX. t. g. na četvrtoj redovnoj skupštini – prigodom desetogodišnjice osnutka i rada Udruženja kat. sveć. „Dobri Pastir.“ Razloga ima dosta da ne sudjelujem, a najglavniji je: „U sv. 3. Enciklopedije Leksikografskog zavoda, pod slovom F navodi se za fratre, da su mnogi od njih bili ustaše, istaknuti koljači i zločinci. Isto u sv. 4. navedene Enciklopedije Leksikografskog zavoda, ono što je napi-

sano pod slovom K. o Katolicizmu, trebalo biti napisano s mnogo više obzira i pažnje prema jednoj religiji koja čini skoro pola pučanstva i koja je zakonom priznata. Svaki fratar, koji ljubi istinu i koji ima ponosa, trebao bi otkazati svaku proslavu, dok se gornje ne bi ispravilo. Ovo je moje osobno mišljenje, ja sam vam ga iznio. Slobodno se možete s njim poslužiti...“⁶³

Zašto Episkopat Katoličke crkve iz SR BiH ne može podržati kandidaturu predsjednika Tita za Nobelovu nagradu za mir?

U 1973. predsjednik Tito bio je jedan od kandidata za dodjelu Nobelove nagrade za mir. Krajem ožujka 1973. obaviješteni su biskupi u SR BiH i zamoljeni da i oni doprinesu u davanju podrške ovom prijedlogu. Biskupi su načelno prihvatili takvu mogućnost, ali nakon izvanrednog zasjedanja Biskupske konferencije Jugoslavije, promijenili su svoj stav o ovom pitanju. Nadbiskup Čekada je svojim dopisom Republičkoj komisiji za vjerska pitanja Izvršnog vijeća SR BiH obrazložio stavove biskupa i naveo tri razloga: inicijativa dodjele Nobelove nagrade predsjedniku Titu je političke naravi i zbog toga Crkva mora biti dalje od svake političke aktivnosti, a posebno je to potrebno u današnje vrijeme; kandidat za Nobelovu nagradu za mir je i biskup južno – američke biskupije Olinda i Recife u Brazilu, Helder Pessara Camara, time bi zalaganje biskupa Jugoslavije za drugog kandidata izazvalo sumnju u kolegijalnu solidarnost. Treći razlog je po mišljenju biskupa najvažniji u izostanku podrške ovoj inicijativi: „Konačno, neka nam bude slobodno primjetiti, da se kulturno – politički kurz u Jugoslaviji još nije oslobodio naglašene protucrkvene note. Ta se protucrkvénost u posljednje vrijeme sve jače ističe i u štampi, i u govorima nekih političkih ljudi, i u postupcima raznih društveno – političkih organa. Te činjenice nam ne dozvoljavaju, da usvojimo pretpostavku o punoj vjerskoj slobodi u SFRJ, koja bi imala poslužiti kao glavni argumenat s naše strane u gore spomenutoj kampanji.“⁶⁴

⁶⁰ AVN: br. 694/1979., A BiH, KOVZ: br. 09 – 96/1979., Kut. 77., Informacija, Broj: 5, Sarajevo, 1979. godina, 10 i A BiH, KOVZ: br. 09 – 147 – 2/1979., Kut. 77., Informacija, Broj: 9, Sarajevo, 1979. godina, 18 – 20.

⁶¹ AVN: br. 992/1955. i 1122/1955.

⁶² AVN: br. 780/1991.

⁶³ Informacija, br. 10, Oktobar 1960., 13, A BiH, ZKVP: br. 191/1960., Kut. 12.

⁶⁴ A BiH, RKVP: br. 140/1973., Kut. 47., Informacija, God. VIII broj: 9, Sarajevo, juna 1973. godine, 5 – 6.

Već spominjani osuđenik Ratko Vlajki je napisao svoje sjećanje na dr. Čedomila Čekadu, svećenika Vrhbosanske nadbiskupije za vrijeme njihovog zajedničkog služenja zatvorske kazne u KPD Zenica, ali je također napisao i svoje dojmove o ostalim biskupima i svećenicima s kojima je dijelio svoju tešku zatvorsku svakodnevicu.

„Ponajprije ovdje smatram svojom dužnošću odati poštovanje i zahvalnost svemu našem svećenstvu – robijašima, i priznanje da sam se za vrijeme svoga desetgodišnjeg robijanja uvjerio da je naše svećenstvo visoka intelektualnog dometa i da su to ljudi velike dobrote, istinskog poštenja i neke radosne vedrine. Pravi pastiri. A ako me pamćenje ne izdaje, robijao sam, što u

Zenici, što u Srijemskoj Mitrovici, sa 72 svećenika od kojih su trojica i biskupi (dr. Petar Čule, dr. Marko Jozinović i dr. Tomislav Jablanović). To su bili: petrovci, franjevci, isusovci, trapisti. Probrano društvo!...“⁶⁵

Upravo ovakvi ljudi bili su svjedoci vjere koji su posvetili svoj život Bogu, Crkvi i dušama u Vrhbosanskoj nadbiskupiji. Oni su poput svoga Učitelja Isusa prolazili kroz procese suđenja, izdaje, izručenja i u konačnici smrti, ali su također potvrdili misao sv. Jeronima: „Ecclesia persecutionis crevit... - Crkva je kroz progone sve više rasla.“ (a) „Postquam vero (Ecclesia) ad principes pervenit, minor effecta est. – Kad je prišla knezovima, Crkva je postala manja.“⁶⁶

Travnik, 19. IX. 2018.

Mr. sc. vlč. Pero Brajko

⁶⁵ R. VLAJKI, *Ugledni robijaš*, 132.

⁶⁶ FRANJO CAREV, *Svi su visjeli o njegovoj riječi*, Propovijedi za nedjelje i blagdane, Godina – C, (Makarska: Služba Božja, 1979.), 198.

Apostolsko pismo *Maximum illud* Vrhovnog svećenika Benedikta XV patrijarsima, primatima, nadbiskupima i biskupima katoličkog svijeta o djelovanju misionara u svijetu

Časna Braćo,
pozdrav i apostolski blagoslov.

Veliko i uzvišeno poslanje koje je naš Gospodin Isus Krist, na putu povratka k Ocu, povjerio svojim učenicima kada je rekao: «Pođite po svem svijetu, propovijedajte evanđelje svemu stvorenju»¹ zacijelo nije trebalo završiti smrću apostola, nego trajati preko njihovih nasljednika do kraja vremenâ, tj. dokle god bi na zemlji postojali ljudi koje treba spasiti naukom istine. Doista od toga dana kada «oni pak odoše i propovijedahu posvuda»² tako da se «po zemlji razliježe jeka, riječi njihove sve do nakraj svijeta sežu»³. Crkva Božja, sjećajući se božanskog poslanja, nikada nije prestala, tijekom stoljeća, slati glasnika i navjesticitelja božanske riječi koji bi navješćivali vječno spasenje koje je Krist donio ljudskom rodu. Štoviše, tijekom prva tri stoljeća kršćanstva, kad se činilo da je bijes progonstava oslobođenih iz pakla, trebao ugušiti u krvi Crkvu u nastajanju, evanđeoska riječ je bila razglašena i odjeknula je do krajnjih granica Rimskog Carstva. A kada su kasnije mir i sloboda javno dodijeljeni Crkvi, još su veći bili njezini uspjesi postignuti apostolatom diljem svijeta, osobito radom ljudi koji se odlikuju revnošću i svetošću. Razdoblje je to u kojem Grgur Prosvjetitelj Armeniju privodi kršćanskoj vjeri; Viktorin Štajersku; Frumencije Etiopiju; vrijeme je to kada Patrik osvaja Irce za Krista; Augustin Engleze; Kolumban i Paladije Škote; Willibrord, prvi biskup Utrechta, evangelizira

Nizozemsku; Bonifacije i Ausgarije Njemačku; Ćiril i Metodije Slavene. Proširujući nadalje krug apostolata, William iz Rubrucka prodire s plamenom Evanđelja među Mongole; blaženi Grgur X šalje misionare u Kinu, a sinovi Franje Asiškoga uskoro uspostavljaju ondje žive zajednice kršćana koje su uništene zatim usljed oluja progonstva.

Nakon što je otkrivena Amerika, mnoštvo apostolskih muževa, među kojima valja osobito spomenuti Bartolomea Las Casasa, slava i svjetlost dominikanskog reda, posvećuje se zaštiti siromašnih starosjedilaca, protiv zloglasne ljudske tiranije, u svrhu da ih oslobodi od ekstremnog ropstva demona. U isto vrijeme, Franjo Ksaverski, vrijedan također usporedbe s apostolima, nakon što se toliko znojio za slavu Božju i spasenje duša u Istočnoj Indiji i Japanu, umro je na rubu Kineskog carstva, za kojim je čeznuo, gotovo otvarajući sa svojom smrću put do nove evangelizacije onih uništenih područja, gdje bi revni sinovi tolikih redovničkih redova i mnogih misionarskih ustanova među tisuću nedaća vršili apostolat.

Naposljedku, posljednji otkriveni kontinent, Australija, i na isti način središnja Afrika, istražene odvažno i ustrajno, primile su glasnike kršćanske vjere; i u golemom Tihom oceanu ne postoji ni jedan otok, bez obzira koliko udaljen, do kojeg ne bi bila došla revnost naših misionara. Među njima, mnogi, žudeći za spasenjem svoje braće, slijedeći primjer apostola stigli su do vrhunaca svetosti. I mnogi drugi, kruneći svoj apostolat mučeništvom, krvlju su zapečatili svoju vjeru.

¹ Mk 16,15.

² Mk 16,20.

³ Ps 19(18),5.

Uistinu, veoma začuđuje tvrdnja kako su, nakon tolikih teških napora koje su podnosili naši u širenju vjere, nakon tolikih brojnih slavni pothvata i primjera nepobjedive snage, još uvijek brojni oni koji počivaju u tmuni i sjeni smrtnoj, s obzirom na to da broj nevjernika, prema nedavnom izračunu, doseže milijardu.

Stoga, suosjećajući s nesrećom jednog takvog znatnog mnoštva duša, i željni, po svetoj apostolskoj dužnosti, učiniti ih dionicima božanskog otkupljenja, vidimo s velikom radošću i utjehom da, pod utjecajem Duha Božjega, svakim se danom u različitim dijelovima kršćanstva povećava revnost dobrih u promicanju i razvoju svetih misija među nevjernicima. I upravo kako bismo podržali ovaj pokret i pružili mu snažan impuls u cijelom svijetu, kao što i moramo i živo se nadamo, mi, nakon što smo uporno molili svjetlo i pomoć od Gospodina, šaljemo vama, časnoj braći, ovo pismo, kako bi potaknulo vas, vaš kler i narode vama povjerene, i kako bi vam pokazalo na koji bi način mogli pomoći ovom najsvetijem zadatku.

Upravljamo prije svega riječ onima koji, kao biskupi, vikari ili apostolski prefekti, upravljaju svetim misijama; od njih u stvari direktno ovisi širenje vjere, i u njih Crkva polaže nadu u njezinu veću raširenost. Znamo koliki je duh apostolata živ u njima. Dobro su nam poznate neizmjerne poteškoće koje su morali nadvladati i teške kušnje koje su pretrpjeli, pogotovo u posljednjih nekoliko godina, ne samo kako bi sačuvali već stečene položaje, nego kako bi također sve više širili Božje kraljevstvo. Ipak, znajući dobro njihovu privrženost i njihovu sinovsku pobožnost prema ovoj Apostolskoj Stolici, otvaramo im Naše srce s punim pouzdanjem, kao što bi i otac učinio prema svojoj djeci. Dakle, neka razmišljaju prije svega da oni, kako se inače kaže, moraju biti duša svoje misije. Stoga, neka svojim svećenicima i suradnicima budu osobit uzor svojim revnošću izgradnje, potičući ih i hrabreći ih uvijek da teže za višim dobrom. Budući da svi oni koji na bilo koji način rade u vinogradu Gospodnjem moraju shvatiti, iskusiti, i reći ćemo, gotovo čuti da oni u poglavarima imaju pravog oca, budnog, marljivog, punog pažnje i ljubavi, koji srdačno, grleći sve i svakoga,

dijeli s njima radosti i žalosti, potpomaže i promiče svaku dobru inicijativu i, jednom riječju, smatra svojom vlastitom stvari sve ono što im pripada. Može se reći da sudbina misije ovisi od načina na koji je vođena: stoga, nesposobnost onoga koji njome upravlja može se pokazati vrlo štetnom. Zapravo, onaj koji se posvećuje apostolatu misija, napušta svoju domovinu, obitelj i rođake; često se izlaže dugom i opasnom putovanju, voljan i spreman podnijeti bilo kakvu nevolju kako bi stekao mnoge duše za Krista. Ukoliko, dakle, ima poglavara koji mu brižljivo ljubavlju pomaže u svakoj okolnosti, nema sumnje da će djelovanje biti vrlo plodonosno; inače postoji mnogo toga za strah da on, malo-pomalo obaran protivnostima i nevoljama, završi predajući se obeshrabrenju i inertnosti.

Nadalje, onaj koji predsjedava misiji mora joj pokušati dati maksimalan rast i razvoj. Budući da mu je povjereno na brigu cijelo područje misije, jasno je da će morati odgovarati za vječno spasenje svih stanovnika te regije. Stoga ne smije se zadovoljiti s tim da je osvojio nekoliko tisuća duša od čitavog onog mnoštva, nego neka se nastoji brinuti i zadržati one koje je dao Isusu Kristu, tako da se nitko od njih ne bi vratio na put propasti. I neka ne vjeruje da je potpuno izvršio svoju dužnost, ukoliko ranije ne bude iskoristio svu svoju snagu kako bi obratio preostali broj nevjernika, koji je obično daleko veći. Stoga će biti od velike koristi, kako bi se sve više olakšalo naviještanje Evanđelja, stvoriti nove misijske centre i sjedišta koji će potom dovesti do novih vikarijata ili prefektura kad se bude smatralo prikladnim podijeliti tu misiju. U tom smislu želimo dati zasluženu pohvalu onim apostolskim vikarima koji, čineći tako, doprinose napredovanju Kraljevstva Božjega, i koji, gdje ne mogu naći nove suradnike u vlastitom redu, rado prihvaćaju suradnike iz druge redovničke obitelji.

Naprotiv, koliko bi za ukor bilo ponašanje onoga koji bi, zadužen za obrađivanje dijela Gospodnjeg vinograda, smatrao ga svojim isključivim vlasništvom, ljubomorani što bi ga dodirivale druge ruke. I koju ogromnu odgovornost ne bi morao suočiti pred vječnim sucem on, pogotovo ako bi se maleni broj kršćana – kako to često biva – gotovo izgubio

usred mnoštva nevjernika, i ako bi u svom djelovanju, nedostatnom za poučavanje tog broja, ustrajao u ne traženju pomoći od drugih suradnika! S druge strane, poglavar misije, koji revnuje samo oko slave Božje i spasenja duša poziva, ukoliko je potrebno, suradnike sa svih strana kako bi mu pomogli u njegovoj svetoj službi, bez obzira na to pripadaju li drugom redu ili su različite nacionalnosti, «samo [da] se na svaki način [...] Krist navješćuje»⁴; i ne poziva samo suradnike, nego također i suradnice za škole, sirotišta, ubožnice, bolnice, uvjeren kako su sva ta djela ljubavi najučinkovitije sredstvo za širenje vjere u rukama božanske Providnosti.

Osim toga, dobar poglavar misije ne ograničava svoje djelovanje samo na svoj teritorij, ne zanimajući se za ono što se izvan njega događa; nego kada to zatraži ljubav Kristova ili njegova slava - jedino što bi njega zanimalo - pokušava ostati u kontaktu sa susjednim kolegama. Naime, često postoje interesi koji se odnose na istu regiju, koji se ne mogu dobro njegovati bez zajedničkog dogovora. I za religiju je također vrlo korisno kada bi upravitelji misija redovito održavali sastanke kako bi se međusobno savjetovali i poticali. Konačno, onaj koji predsjedava misijom mora posvetiti svoju primarnu brigu dobroj formaciji domaćeg klera na kojem su posebno položene najbolje nade novoga kršćanstva. Zapravo, domaći svećenik, koji sa svojim sunarodnjacima dijeli zajedničko podrijetlo, narav, mentalitet i težnje, izvanredno je sposoban usaditi vjeru u njihova srca, jer više nego ijedan drugi poznaje načine uvjeravanja. Stoga se često događa da s lakoćom dopire tamo gdje strani misionar ne može doprijeti.

Međutim, kako bi mogao postići željene rezultate, jamačno je potrebno da se domaći kler pouči i obrazuje kako priliči. Stoga, nije dovoljna bilo koja osnovna formacija, toliko da može biti pripušten svetome Redu, nego ona mora biti cjelovita i savršena kao ona koja se obično daje svećenicima civiliziranih naroda. Konačno, ne treba formirati domaći kler

kao nekakvu nižu klasu, koja se ima koristiti samo u drugotnim zadaćama, nego takav kler koji bi, dok je na razini svoje svete službe, jednog dana sam mogao preuzeti upravljanje vlastitim kršćanskim pukom. Budući da je Crkva Božja univerzalna, i stoga nipošto strana ni jednom narodu, priliči da u svakom narodu ima svećenika sposobnih usmjeriti svoje sunarodnjake, kao učitelji i vođe, na put vječnog spasenja. Stoga, tamo gdje bude postojao dovoljan broj domaćeg klera dobro poučenog i dostojnog svoga svetog poziva, tamo će se moći reći da je Crkva dobro utemeljena i da je izvršeno djelo misionara. A ukoliko bi se ikada podigla oluja progona da se tamo svrgne Crkvu, ne bi bilo straha da bi, s takvim temeljom i čvrstim korijenima, ona podlegla neprijateljskim nasrtajima.

Uistinu, Apostolska Stolica je uvijek uporno nastojala kako bi poglavari misija dobro razumjeli taj vrlo važan zadatak i kako bi ga svom snagom izvršili: dokaz tomu neka budu stari i novi Zavodi osnovani u ovome Gradu za formiranje stranih klerika, osobito istočnog obreda. Ipak, nažalost, još uvijek postoje regije u kojima se, premda je katolička vjera već stoljećima prisutna, susreće domaći kler čiji je broj opada. Isto tako postoje mnogi narodi, iako su već postigli visoki stupanj civilizacije tako da bi mogli predstaviti ugledne ljude u svakoj grani industrije i znanosti, a ipak, iako stoljećima pod utjecajem Evanđelja i Crkve još uvijek nisu mogli imati vlastitih biskupa koji bi ih vodili, niti svećenika tako utjecajnih da vode svoje sugrađane. Ovo pokazuje da se u obrazovanju svećenikâ predviđenih za misije, tu i tamo slijedila vrlo nepotpuna i nedovoljna metoda. Stoga, kako bismo izbjegli takvu neugodnost, želimo da Sveta Kongregacija za širenje vjere poduzme, kako to smatra prikladnim, mjere i odredbe koje odgovaraju različitim regijama; neka se zanima za osnivanje i za dobro funkcioniranje bilo regionalnih bilo međubiskupijskih Sjemeništa; i neka na poseban način nadgleda formaciju klera u pojedina vikanijama i u različitim misijama.

⁴ Fil 1,18.

A sada se obraćamo vama, ljubljani sinovi, radnicima Gospodnjeg vinograda, od kojih izravno ovise širenje kršćanske istine i spasenje mnogih duša. Prije svega, potrebno je da razumijete vaš uzvišen poziv. Razmislite da je služba koja vam je povjerena apsolutno božanska i iznad malih ljudskih interesa, jer vi donosite svjetlo onima koji leže u sjeni smrti, otvarate vrata neba onima koji idu prema vječnoj propasti. S obzirom da je svakome od vas rekao Gospodin: «Zaboravi svoj narod i dom oca svog»⁵, sjetite se da ne trebate širiti ljudsko kraljevstvo nego ono Kristovo i ne dodavati građane zemaljskoj domovini, nego onoj nebeskoj. Odavde se može shvatiti kako bi bilo žalosno ukoliko bi postojali misionari koji bi, zaboravljajući vlastito dostojanstvo, mislili više na svoju zemaljsku domovinu nego na onu nebesku; i koji bi bili zaokupljeni širenjem moći i slave zemaljske domovine iznad svih stvari. To bi bila jedna od najtužnijih rana apostolata, koja bi u misionaru paralizirala revnost za duše i smanjila bi mu autoritet među domorcima. Ovi, zapravo, iako barbari i divlji, dovoljno razumiju ono što želi i traži od njih misionar, i znaju, reklo bi se nanjušiti, ukoliko ima slučajno drugi cilj osim njihovog duhovnog dobra. Pretpostavimo da nije potpuno uklonio ove ljudske namjere i da se ne ponaša u potpunosti kao pravi čovjek apostolata, nego daje razlog za pretpostaviti da promiče interese vlastite domovine; zasigurno će sav njegov rad postati sumnjičav stanovništvu; što će lako dovesti do uvjerenja da kršćanska religija nije ništa više osim religije određene nacije, i prihvaćajući je pojedinac biva stavljen u odnos ovisnosti prema jednoj stranoj državi, odričući se na taj način vlastite nacionalnosti.

Određeni misionarski časopisi, koji su se pojavili u ovim posljednjim vremenima i u kojima je više od žara za širenjem Božjeg kraljevstva očiglednija želja za proširenjem utjecaja vlastite zemlje, izazivaju nam veliku brigu. Začuđujuće je da iz njih ne izlazi na vidjelo nikakva zabrinutost za odvratanje od poganskog duha iz svete religije. Upravo

suprotno, katolički misionar dostojan tog imena, i ne nikada zaboravljajući da nije izaslanik svoje zemlje, već Krista, ponaša se tako da svatko nesumnjivo u njemu prepozna službenika one religije koja, prihvaćajući sve ljude koji štiju Boga u duhu i istini, nije strana nijednom narodu, i «tu više nema: Grk - Židov, obrezanje - neobrezanje, barbar - skit, rob - slobodnjak, nego sve i u svima - Krist»⁶.

Još jedan ozbiljan nedostatak kojeg se misionar mora pažljivo čuvati jest tražiti druge koristi koji ne bili oni za duše. O tome nije nužno trošiti previše riječi. Doista, kako bi mogao, onaj tko je pohlepan za novcem, tražiti jedino i prikladno Božju slavu, što i jest njegova dužnost i, promičući je spašavajući svoga bližnjega, i biti spreman žrtvovati sve što ima čak i vlastiti život? Treba dodati da bi on na taj način izgubio velik dio svog autoriteta i ugleda pred nevjernicima, pogotovo ukoliko bi ta pohlepa za dobiti, kako to često biva, u njemu već postala škrtost: niti jedna stvar je, od ovog prljavog poroka, dostojnija preziranja u očima ljudi i neprikladnija za kraljevstvo Božje. Naprotiv, neka dobar navjestitelj Evanđelja pažljivo nasljeđuje u ovom apostola poganâ, koji nije samo rekao Timoteju: «Imamo li dakle hranu i odjeću, zadovoljimo se time»⁷, nego je mnogo cijenio nesebičnost da si je, čak i usred tolikih aktivnosti svoje službe, pribavljao hranu radom vlastitih ruku.

Međutim, prije nego započne svoj apostolat, misionar se treba pažljivo pripremiti; premda se može opaziti kako nema potrebe za tolikom znanošću za one koji idu naviještati Krista među surovim i neciviliziranim narodima. Zapravo, iako je istina da je za obraćenje i spasenje duša neizmjerljivo učinkovitija krepost od znanja, ipak, ako netko prije nije stekao određeno znanje kršćanske doktrine, kasnije bi shvatio da mu nedostaje velika zaštita kako bi postigao uspjeh u svojoj svetoj službi. Nije rijedak slučaj da se misionar nađe bez knjiga i bez mogućnosti savjetovanja s nekom učenom osobom; i da u međuvremenu mora odgovoriti na postavljene mu primjedbe protiv vjere i riješiti vrlo teška pitanja i

⁵ Ps 45 (44),11.

⁶ Kol 3,11.

⁷ 1Tim 6,8.

probleme. K tomu treba pridodati da što se više bude pokazao poučenim, to će biti veće poštovanja koje će uživati među ljudima; naročito, ako se bude našao među narodom koji cijeni i časti studij i znanje; prema tome bilo bi vrlo neprikladno da glasnici istine budu lošiji u odnosu na službenike zablude. Stoga, dok se bogoslovi, koje je Bog pozvao, budu prikladno pripremali za inozemne misije, morat će biti poučeni u svim disciplinama koje trebaju misionaru, bilo svete bilo profane. Upravo želimo da se to brižno čini u školama Papinskoga zavoda za širenje vjere; gdje također naređujemo da se odsada ima dati posebna pouka o svemu što se odnosi na misije.

Prvo što misionar mora znati jest jezik naroda, čijem se obraćenju namjerava posvetiti. I nije dovoljno da ima bilo kakvo znanje o jeziku, nego ga mora posjedovati na takav način da ga može ispravno i brzo govoriti. Dužnik je, zapravo, svim ljudima, kako surovima tako i mudrima; i ne može ignorirati činjenicu kako je lako onome tko dobro govori zadobiti naklonost svijetu. S obzirom na tumačenje kršćanske doktrine, neka ga marljivi misionar ne povjerava katehetama, nego neka ga preuzme kao vlastiti zadatak, štoviše kao jednu od glavnih svojih obveza, znajući dobro da je poslan od Boga bez ikakvog drugog cilja, osim naviještati Evanđelje. Ponekad se može dogoditi da se, kao službenik i predstavnik svete religije, mora pojaviti pred vlastima zemlje, ili biti pozvan na sastanak učenih: a kako bi mogao braniti ugled svoga stupnja ukoliko, neznanjem jezika, ne bi mogao izraziti svoje misli?

Upravo smo to namjeravali kada smo maločas, kako bismo razvili i ojačali Crkvu na Istoku, utemeljili ovdje u Rimu poseban Zavod kako bi se oni koji se posvećuju apostolatu na tim područjima mogli dobro obrazovati u svemu, posebno u poznavanju jezika i običaja Istoka. Budući da nam se čini da je ovaj Zavod velika prilika, iskoristili smo ovu prigodu da potaknemo sve poglavare redova i redovničkih obitelji, kojima su povjerene misije na Istoku, da pošalju tamo svoje učenike, namijenjene samim misijama, kako bi mogli steći čvrstu kulturu.

Ipak prije svega, kako smo već rekli, neophodna je svetost života onima koji se pripremaju za apostolat. Zapravo je potrebno da onaj koji naviješta Boga bude čovjek Božji, i da mrzi grijeh. Posebno među nevjernicima, koji su više vođeni instinktom nego razumom, mnogo je korisnije propovijedanje primjerom nego riječima. Neka misionar ima najljepše osobine uma i srca, neka bude pun znanja i kulture; međutim ukoliko se te osobine ne pridruže besprijekornom i svetom životu, imati će vrlo malo ili nimalo učinkovitosti za spasenje narodâ; štoviše, često će biti štetni Njemu samomu i drugima.

Neka, dakle, bude uzorno ponizan, poslušan i neporočan: neka bude osobito pobožan, posvećen molitvi i neprestanom sjedinjenju s Bogom, zdušno se brinući za spasenje duša pred Njim. Budući da koliko više bude povezan s Bogom, toliko će mu obilnije biti dodijeljena Gospodnja milost. Neka sluša apostolovu opomenu: «Zaodjenite se dakle - kao izabranici Božji, sveti i ljubljani - u milosrdno srce, dobrostivost, poniznost, blagost, strpljivost»⁸. Nakon što se uklone sve prepreke uz pomoć ovih vrлина, pristup istine ljudskim srcima je jednostavan i lagan, i ne postoji tako tvrdoglava volja koja bi mogla odoljeti. Stoga misionar koji, nasljedujući Gospodina Isusa, izgara ljubavlju, prepoznajući čak i u najizgubljenijim poganima Božju djecu, otkupljenu istom cijenom božanske krvi, koji se ne ljuti zbog njihove grubosti, ne plaši se pred izopačenosti njihovih običaja, ne postupa s njima osorno i strogo, nego ih pokušava privući svom slatkoćom kršćanske dobroćudnost, kako bi ih jednog dana doveo u zagrljaj Krista, Dobrog Pastira. S tim u svezi može meditirati onaj odlomak Svetoga Pisma: «Blago kažnjavaš prestupnike, koriš ih i opominješ za grijeh njihove da se ostave zloće i da se ufaju u tebe, Gospode... Ti, silni gospodaru, sudiš blago i upravljaš nama s velikom pažnjom, jer kad god hoćeš, moć ti je pri ruci»⁹. A koja će nevolja, koja nedaća ili opasna neizvjesnost moći ikada obeshrabriti takvog glasnika Isusa Krista? Nijedna: budući da, zahvalan

⁸ Kol 3,12.

⁹ Mudr 12,2.18.

Bogu koji ga je pozvao na tako veličanstvenu misiju, spreman učiniti sve, velikodušno podnijeti teškoće, pogrde, glad, uskraćivanja, i najstrašniju smrt, kako bi oslobodio samo jednu dušu od vrata paklenih.

S ovim namjerama i odlukama, misionar, slijedeći primjer Krista Gospodina i apostolâ, gorljivo se priprema ispuniti svoju zadaću, ali neka se sjeti staviti sve svoje povjerenje u Boga. Širenje kršćanske mudrosti, kako smo rekli, Božje je djelo, budući da samo Bog zna prodrijeti u duše, prosvjetliti umove sjajem istine, zapaliti u srcima plamen kreposti i udijeliti čovjeku potrebne snage kako bi mogao prigrliti i slijediti ono što je upoznao kao istinito i dobro. Stoga, ako Gospodin ne pomogne umornom službeniku, sva njegova nastojanja biti će uzaludna. Usprkos svemu tome, neka on nastavi srdačno svoje djelovanje, pouzdajući se u pomoć božanske milosti, koja nikada nije uskraćena onima koji je zazivaju.

U ovom trenutku ne mogu se zanemariti žene koje su, od početaka kršćanstva, učinkovito surađivale s navjestiteljima u širenju Evanđelja. Posebno su vrijedne zaslužene pohvale one djevice koje su posvećene Bogu, koje se u velikom broju nalaze u svetim misijama, posvećene ili obrazovanju djece ili drugim različitim djelima pobožnosti i dobrotvornosti: i želimo da one iz ove Naša pohvale dobiju novu snagu i hrabrost da dodatno povećaju svoje zasluge u korist Crkve; uzimajući za sigurno da će njihov rad biti toliko korisniji, koliko se budu više angažirale oko vlastitog duhovnog savršenstva.

Sada bi željeli uputiti riječ svima onima koji su, po velikom milosrđu Božjem, već u posjedu istinske vjere i uživaju u njezinim ogromnim blagodatima. Prije svega, moraju imati na umu vrlo strogu obvezu koja im pripada kako bi pomogli misijama. Zapravo, Bog «im odredi dužnosti prema bližnjemu»¹⁰ i ta dužnost je utoliko stroža, koliko je veća potreba bližnje-

ga. Ali tko više od nevjernika treba našu bratšku pomoć, nalazeći se u bijedi nepoznavanja Boga, na milost i nemilost raskalašenih strasti i pod teškom tiranijom demona? Stoga svi koji pridonose, prema vlastitim mogućnostima, da prosvjetljuju pogane, prije svega pomažući radu misionara, pružaju Bogu najugodnije svjedočanstvo svoje zahvalnosti što su im pomogli darom vjere.

Postoje tri vrste pomoći koje se mogu dati misijama i koje misionari ne prestaju tražiti. Prva pomoć je na dohvat svakom čovjeku, a to je da im Gospodin, posredstvom molitve bude naklonjen. Već smo više puta primijetili da će rad misionara biti neplodan i uzaludan ukoliko ne bude oploden božanskom milošću; kao što je Pavao govorio za sebe: «Ja zasadih, Apolon zali, ali Bog dade rasti»¹¹. Da bi isprosili ovu milost postoji samo jedan način: sastoji se u ustrajnosti ponizne molitve, kao što reče Gospodina: «ako [...] zaištu što mu drago, dat će im Otac moj»¹². Ne može se sumnjati u ispunjenje ove molitve, budući da se radi o jednoj tako plemenitoj stvari i tako ugodnoj u Božjim očima. Stoga, kao što Mojsije nekoć na vrhu brda, podižući ruke prema nebu, moljaše božansku pomoć u korist Izraelaca koji su se borili protiv Amalečana, tako svi kršćani moraju, moleći, pomoći glasnicima Evanđelja, dok se oni znoje u vinogradu Gospodnjem. A budući da je za tu svrhu uspostavljen «Apostolat molitve», živo ga preporučujemo svim vjernicima, želeći da nitko ne odbije sudjelovati u njemu, nego da svi, štoviše, budu željeli, ako ne i zaista, onda barem sa srcem sudjelovati u svetim apostolskim naporima.

Drugo, potrebno je nadoknaditi nedostatak misionara, koji je, iako se već ranije osjetio, postao mnogo osjetljiviji nakon rata, tako da mnogim dijelovima Gospodnjeg vinograda nedostaje radnika. Stoga se pozivamo na vašu brižljivost, časna Braćo: i učinit ćete nešto dostojno svoje ljubavi prema vjeri ako budete

¹⁰ Sir 17,14.

¹¹ 1Kor 3,6.

¹² Mt 18,19.

potaknuli u kleru i učenicima biskupijskog sjemeništa misionarski poziv čim netko o tome dade svjedočanstvo. Ne dopustite se obmanuti bilo kakvom slikom dobra ili ljudskih promišljanja, bojeći se da bi se otelo od vaše biskupije onoliko koliko ste dali misijama. Na mjesto jednog misionara kojeg ćete darovati, Bog će podići više svećenika koji će biti vrlo korisni vašoj biskupiji. I ovdje požurujemo poglavare redova i redovničkih ustanova koje su posvećene inozemnim misijama, kako bi za to odredili najbolje svoje učenike, to jest one koji bi se po svetosti života, duhu odricanja i revnosti za dušama uistinu pokazali prikladnima za tešku službu apostolata. I kada poglavari budu doznali da su njihovi misionari sretno doveli neke stanovnike iz sramotnog praznovjerja ka kršćanskoj mudrosti i da su tamo utemeljili prilično stabilnu Crkvu, također neka dopuste da se takvi Kristovi vojnici presele kako bi išćupali još jedan narod iz ruku đavla i kako bi ostavili drugima, bez žaljenja, zadatak povećanja i unapređenja onoga što su sami obećali Kristu. Na taj će način, dok budu služili velikom broju duša, privući također svojim redovničkim zajednicama najizvrsnije darove božanske dobrote.

No, kako bi podržali misije potrebna su također i materijalna sredstva, i to ne mala, pogotovo jer su potrebe uvelike povećane nakon rata, koji je oštetiio ili uništio škole, skloništa, bolnice, ambulante i druge fondacije ljubavi. Stoga toplo pozivamo sve dobre ljude, kako bi u granicama vlastitih mogućnosti, željeli to obilno osigurati. Doista «tko ima dobra ovoga svijeta i vidi brata svoga u potrebi pa zatvori pred njim srce - kako ljubav Božja ostaje u njemu?»¹³. Tako apostol Ivan govori o onima koji su pritiješnjeni materijalnim potrebama. No, koliko se više u ovom slučaju mora održavati sveti zakon ljubavi, budući da se radi ne samo o pomaganju jednom neizmjerne broju ljudi koji se bori između bijede i gladi, nego prije svega o oslobađanju golemog mnoštva iz ropstva sotone kako bi ga zadobio na slobodu djece Božje? Stoga posebno želimo

da se od velikodušnosti katolika pomažu ona djela koja su posebno osnovana za dobrobit misija. Na prvom mjestu «Djelo širenja vjere», mnogo puta javno pohvaljeno od strane papâ Naših predšasnika i želimo da se Sveta Kongregacija za širenje vjere o tome osobito pobrine kako bi jednog dana postala plodonosnija izvrsnim plodovima. Ona [Kongregacija] osobito mora pružiti obilna sredstva neophodna za održavanje već stvorenih misija i drugih koji imaju biti formirane: stoga se uzdamo da katolici cijelog svijeta neće dopustiti da dok jedni imaju obilna sredstva za širenje zablude, naši za širenje istine imaju se boriti sa siromaštvom. Preporučujemo također «Djelo svetog djetinjstva», koje se zauzima da se podijeli krštenje umirućoj djeci nevjernika. Djelo je to dostojno još veće pohvale zato što u njemu mogu sudjelovati također i naša djeca, koja se na taj način, spoznajući koliko je neprocjenjiv dar vjere, uče dati svoj doprinos zajedno s drugima. Ne treba također zaboraviti i «Djelo sv. Petra», čija je svrha dobra formacija domaćeg klera u misijama. Isto tako, želimo da se marljivo obdržava ono što je propisao Naš predšasnik sretne uspomene, Lav XIII.: to jest da se na dan Bogojavljenja u svim crkvama svijeta prikuplja priloga «za otkup robova Afrike» i da se prikupljena sredstva prosljede Svetoj Kongregaciji za širenje vjere.

Kako bi se Naše želje mogle sigurnije i sretnije ispuniti, potrebno je da vi, časna Braćo, na poseban način organizirate vaš kler u pogledu misija. Vjernici su općenito dobro raspoloženi i naklonjeni podupirati djelo apostolata; i ne treba dopustiti da te dobre sklonosti nestanu, štoviše, nastojte izvući od njih najveću korist za misije. U tu svrhu znajte da je Naša želja da se u svim biskupijama Katoličke crkve uspostavi udruga pod nazivom «Misionarska zajednica klerika»; i želimo da ona bude ovisna o Svetoj Kongregaciji za širenje vjere, kojoj smo već za tu svrhu dali sve prikladne ovlasti. Osnovana nedavno u Italiji, ova se udruga brzo širila na razne krajeve, a kako uživa svu Našu naklonost, već je obogaćena od Nas broj-

¹³ 1Iv 3,17.

nim milostima. I to s pravom: budući da, pomoću nje, djelovanje klera postaje mudro uređeno, bilo da privuče vjernike na obraćenje mnogih pogana, ili da pomogne u razvoju i porastu svih, od ove Apostolske Stolice odobrenih, Djelâ u korist misija.

Evo, časna Braćo, što smo htjeli prenijeti vam o širenju vjere diljem svijeta. Ukoliko svi budu vršili svoju dužnost, u što smo sigurni, možemo se opravdano nadati da će svete misije, oporavljene od teških šteta rata, ponovno procvasti. I ovdje, čini nam se kako božanski Učitelj i nas opominje, kao nekoć Petra, riječima: «Izvezi na pučinu»¹⁴ veliki žar očinske ljubavi nas potiče željeti dovesti cijelo čovječanstvo u njegov zagrljaj. Doista, udjeljuje uvijek

na živ i snažan način Duha Božjega svojoj Crkvi, stoga revnost tolikih apostolskih muševa koji su radili i dalje rade na proširenju granica ne može ostati bez ploda. Potaknuti njihovim primjerom, pojavit će se i druge čete apostolâ koji će, uz pomoć molitve i velikodušnosti dobrih ljudi, osvojiti tolike duše za Krista.

Neka velika Majka Božja, Kraljica apostolâ, bude naklonjena zajedničkim željama, i neka isprosi nad glasnike Evanđelja rosu Duha Svetoga; s Njezinom zaštitom, i kao zalag očinske naklonosti, srdačno podjeljujemo vama, časna Braćo, vašem kleru i vašem narodu Apostolski blagoslov.

Dano u Rimu, pri Svetom Petru, 30. studenoga 1919., šeste godine Našega Pontifikata.

PAPA BENEDIKT XV.

¹⁴ Lk 5,4.

Izvješće o sjemeništu „Petar Barbarić“ Travnik

Školska godina 2018./2019. je dvadeseta godina od obnove rada i djelovanja našeg Sjemeništa. U ovoj godini slavimo i 130 godina od završetka izgradnje Zavoda. Uz sjemenište, u istoj zgradi, djeluje i internat te KŠC s osnovnom i srednjom školom te cjelodnevni boravak, a od prošle godine imamo i dva studenta. Ova godina je vrlo izazovna drastičan je pad đaka u školi. Činjenica da su ovoj godini nitko nije primljen u prvi razred sjemeništa više je nego alarmantna. Svjedoci smo seljenje i na takve događaje, koji nas dobrano izazivaju nije lako pronaći odgovor.

U sjemeništu je 6 kandidata, dva maturanta, u trećem razredu tri kandidata, u drugom jedan kandidat. Tri su kandidata hercegovačkih biskupija i tri vrhbosanske nadbiskupije. Prošlu godinu imali smo 11 kandidata, i koliko znam od 5 maturanata 4 četvorica nastavljaju bogoslovne studije u Sarajevu.

U sjemeništu rade i 4 odgojitelja, duhovnik mr. sc. Đuro Arlović, prefekt Predrag Ivandić i ekonom Damjan Soldo. Svi predviđeni programi, propisani Statutom i Dnevnim redom uvelike se realiziraju.

Život i rad i sjemeništa i škole po naravi je povezan. Ukupno u cijelom Zavodu je uposleno 104 osobe, od toga samo dvije nisu zakonski status riješen. Godišnji proračun ovisan je o sredstvima koja dobijemo od Županije i vlastitim sredstvima i programima.

Prošle godine imali smo nekoliko važnijih aktivnosti:

*posveta naše crkve 21. rujna – nabavili smo nove lustere i manje zahvate u crkvi;

*pohod župama ramskog, bugojanskog, travničkog i šamačkog dekanata;

*izdanje petog po redu životopisa o Petru Barbariću;

*nabavili smo novi kombi od 9 mjesta;

*međunarodni mariološko/marijanski simpozij u našem Sjemeništu - bili smo domaćini i djelomično organizatori;

*proslavu 20. obljetnice obnove rada Sjemeništa i Škole:

*duhovne vježbe za svećenike – termin u kolovozu;

*pomogli smo otvaranje planinarskog doma Erik Brandis na Vlašiću – prvog profesora naše Gimnazije

*redovite su manifestacije duhovna obnova za ministrante u lipnju; andrićevi dani, božićna, uskrsna priredba, dan škole i dan sjemeništa;

*veliki i zahtjevni projekt bila je kupovina i ugradnja novih krovnih prozora, uradili smo 90 još treba 50-tak;

*u tijeku je izmjena sobni vrata u istočnom dijelu sjemeništa

*najviše muke imali smo s sudskim presudama vezanim za našu imovinu, hvala dragom Bogu i zagovoru Petra Barbarića načinje je značajan pomak; postali smo posjednici, proveli presudu i iznajmili zgradu;

*uspjeli smo dobiti povrat starih knjiga, imenika od početka djelovanja gimnazije 1882.-1945.

*urađene su prostorije za novu đачku kuhinju i za hodočasnike zahvaljujući obitelji Hoelz, i organizaciji Bosnien Hilfe;

*redovito izdajemo naš list Angelu i naš školski godišnjak.

Planirane aktivnosti

U planu su nam izrada vitraja u našoj crkvi, već imamo nekoliko svećenika koji su dali i obećali biti sponzori vitraja. Pred nama su izazovi: jače animacije zvanja; izrada projektne dokumentacije obnove zgrade i pronalaska sredstava. Nastojat ćemo bar dijelom uraditi dvorišnu ogradu.

Zahvaljujemo svima, osobama, institucijama naše nadbiskupije na suradnji; osobito našem Caritasu, Centru za mlade, ekonom preč. Tomiću i Katoličkom tjedniku koji prati naše aktivnosti.

Drago mi je što smo uspjeli dobiti relikvije mučenika Bulešića, osim doma za sjemeništarce, nadam se da će naša crkva postati mjestom svećeničkih zavjeta i hodočašća.

Don Željko Marić, rektor

Izvještaj iz Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa

PRILOZI

Sve Vas srdačno pozdravljam.

U našem VBS-u, u prošloj akademskoj godini 2011./18., imali smo ukupno 39 bogoslova. Tijekom godine, trojica su bili na pauzi, sedmorica su napustila, dok su dvojica otpuštena a dvojica mostarskih kandidata su prešla na Jordanovac (Zagreb) i Eistätt (Njemačka). Dvojica Subotičkih kandidata su zaređena za đakona. Akademsku godinu završili smo sa brojkom od 29 bogoslova. U novoj akademskoj godini, 2018./19., do sada je upisano 5 nova bogoslova (VN 2; MO-DU 1, TR-MR 1; BL 1). Ove godine smo imali i promjene u našoj odgojiteljskoj ekipi. Stoga, zahvaljujem dosadašnjem vicerektoru vlč. Marku Mikiću i ekonomu-prefektu vlč. Goranu Kosiću za svu suradnju u procesu formacije bogoslova, a novom vicerektoru vlč. Iliji Markoviću i novom ekonomu-prefektu vlč. Ivanu Ivančeviću želim obilje Božjeg blagoslova na ovim službama.

Kao što se može vidjeti iz ovih brojki bogoslova, ove migracije našega naroda iz ekonomskih razloga odražavaju se i na broj duhovnih zvanja i upisa kako u VBS, tako i na KBF. U pitanju je, dakle, tendencija opadanja broja studenata i bogoslova. Svjesni ovog problema mi odgojitelji smo nastojali u prošloj godini što više pohađati naše župe zajedno sa bogoslovima kako bi oni sami svjedočili svoje zvanje i promovirali Bogosloviju. Tako smo i ove godine obišli pojedine naše župe, najčešće kroz redovna skupljanja po župama. Bilo je također i gostovanja naših bogoslova prilikom izvedbe priredbe koju smo imali na predbožićnu večer. Hvala svim župnicima koji su prihvatili organiziranje svega ovoga. Zatim, bilo je i sudjelovanje naših bogoslova prilikom pobožnosti križnog puta u Korizmi. Zahvalan sam župnicima koji su nas prošle godine ugostili i potičem sve da činimo sve što je u našoj moći glede promocije duhovnih zvanja i Bogoslovije kako bi nam svima bilo na duhovno obogaćenje. Osim ovoga, i ove godine formacije imamo namjeru poći po župama na Nedjelju Dobrog

Pastira i moliti za duhovna zvanja. Pa ako ima koji župnik, koji bi želio da dođemo u njegovu župu, neka se javi nekom od odgojitelja. Svakako da je od velike važnosti imati tu poveznicu sa župama i župnicima jer mi ne možemo egzistirati bez naših župa – i duhovno, i fizički, i materijalno. Sa svoje strane mi smo uveli molitvu za duhovna zvanja svake prve subote u crkvi sv. Ćirila i Metodija. Naše je moliti Gospodara žetve da pošalje radnika u svoju žetvu i nadati se plodovima. Osim ovoga, kao jedan vid promocije duhovnih zvanja, naši bogoslovi četvrte godine išli su sa djelatnicima Caritasa VN u sklopu radionica i promocije župskih Caritasa. Željeli smo prvenstveno da se bogoslovi starijih godina u tome malo pouče i informiraju kako bi bili poslije otvoreniji za ovakve projekte kada jednoga dana postanu župnici ili kapelani. Cilj nam je bio da se polako pripremaju za pastoral.

Osim ovoga imali smo i već ustaljena naša hodočašća. Ako nije mogla ići cijela zajednica, onda smo barem slali predstavnike tečaja. Tako smo bili u Mariji Bistrici, Bobovcu, Vukovaru i Komušini gdje bogoslovi pomažu župniku u organizaciji pogotovo za Veliku Gospu.

Zahvaljujem vlč. Vinku Radiću, umirovljenom našem svećeniku, koji pomaže naše bogoslove koji su slabijeg financijskog stanja. Najveći dio bogoslova potpomognut je time u plaćanju participacije u Bogosloviji. Isto tako, zahvaljujem vlč. Marinku Filipoviću koji je za ovu novu akademsku godinu platio participaciju za jednog bogoslova.

Ove godine smo imali i kolonije u Ramskom dekanatu. Hvala našem domaćinu mons. Marku Tomiću na gostoprimstvu i preko njega svim obiteljima koje su primile naše bogoslove na konak, kao i svim župnicima koji su nas primili i ugostili. Bitno je da se naši bogoslovi polako upoznaju sa našom nadbiskupijom.

Osim hodočašća, imali smo i redovni susret sa župnicima naših bogoslova, redovitu duhovnu obnovu bogoslova i sjemeništara. Jedne godine je u Travniku, druge u Sarajevu tako da i na taj

način želimo povezati ove dvije velike institucije. Isto tako u protekloj akademskoj godini naša je bogoslovska zajednica sudjelovala na VII. Kongresu bogoslova Crkve u Hrvata koji se ove godine održao u Đakovu krajem travnja.

Od djelatnosti naših bogoslova izdvajam kao i svake godine onu literarnu kroz *Gorući grm*, koju Vi zdušno pomažete. I hvala Vam na tome. Posebno ističem onu pjevačku djelatnost koju njeguju zajedno sa prof. Markom Stanušićem. Pozivam Vas da se zajedno udružimo oko svega ovoga kako bismo povezali što jače našu Bogosloviju i župe.

Ove godine smo proveli drugu fazu obnove kotlovnice. Ostaje nam još kupovina jednog kotla i dva plamenika kako bismo zaokružili tu priču oko obnove kotlovnice. Osim toga, kupljene su i dvije nove velike veš mašine, sušilica; uredili smo dozatore za veš mašine, ventilaciju u vešeraju i kuhinji, novu plinsku instalaciju u kuhinji i novi plinski šporet, te

smo obnovili električne instalacije po kući i postavili nove vatrogasne aparate u svrhu što većeg stupnja sigurnosti u kući.

Ovo je sve u sklopu obnove Bogoslovije, iznutra i izvana. Radi se malo po malo, koliko se ima sredstava. Na žalost, što god započnemo, izdaci su ogromni, kao i sama Bogoslovija. Ovdje bi se moralo sustavnije i ozbiljnije raditi. I opet ponavljam kao i prošlih godina mislim da dok obnova naše Bogoslovije ne postane strateški cilj cijele Nadbiskupije – svih svećenika – kao što je to bilo u slučaju gradnje Svećeničkog doma, obnovu Bogoslovije nećemo moći nikad do kraja provesti u djelo.

Preporučam u Vaše molitve sve naše bogoslove, kao i nas koji ih odgajamo, kako bi nas dragi Bog obdario razboritošću da ove mladiće dovedemo do Kristova oltara. Preporučam također i jače povezivanje naše Bogoslovije sa župama i pukom Božjim u svrhu što bolje promocije kako Bogoslovije, tako i duhovnih zvanja.

Duhovna obnova za ministrante Vrhbosanske nadbiskupije

19. -21. lipnja 2018.

U Nadbiskupskom sjemeništu „Petar Barbarić“ u Travniku od 19. do 21. lipnja 2018. godine održana je trodnevna duhovna obnova za ministrante Vrhbosanske nadbiskupije. Na obnovi je sudjelovalo 75 ministranata iz župa: Bistrica kod Uskoplja, Bistrica kod Žepča, Čajdraš, Kupres, Gromiljak, Glavice, Lug Branković, Novi Travnik (Uzašašća Gospodinova), Odžak, Uzdol, Skopaljska Gračanica, Prozor, Prud, Zenica, Žabljak i Žepče.

Duhovna obnova je i ove godine zadržala ustaljen program i raspored. Prvi dan duhovne obnove započeo je pokorničkim bogoslužjem i svetom misom koju je predvodio rektor sjemeništa preč. Željko Marić. Nakon sv. mise uslijedio je susret u auli Sjemeništa gdje su ministranti imali priliku da se međusobno bolje upoznaju i predstave svoje ministrantske zajednice i prezentiraju svoj ministrantski rad i svoju župu.

Drugi dan duhovne obnove ministranti su započeli jutarnjom molitvom u auli sjemeništa a nakon toga je održana prezentacija o povijesti sjemeništa i časnom sluzi Božjem Petru Barbariću. Zatim su ministranti u skupinama,

predvođeni sjemeništarima, razgledavali znamenitosti grada Travnika. Nakon ručka uslijedila su sportska natjecanja u nogometu, stolnom tenisu, gađanju trojki i vjeronaučnom kvizu. Istog dana u večernjim satima s ministrantima susreli su se animatorima NCM „Ivan Pavao II.“ Vrhbosanske nadbiskupije s kojima su imali razne radionice i igre a večer su završili klanjanjem pred Presvetim u sjemenišnoj crkvi.

Treći dana, koji je redovito proslava patrona sjemenišne crkve sv. Alojzija Gonzage, ministranti su sudjelovali u euharistijskom slavlju koje je predvodio nadbiskup vrhbosanski metropolit Vinko kardinal Puljić. U propovijedi, potičući ministrante da revno služe kod oltara, Kardinal ih je pozvao slijediti primjer sv. Alojzija Gonzage koji je ostavio divno mladenačko svjedočanstvo poklanjajući svoj život bolesnima i Bogu.

Nakon sv. Mise uslijedio je svečani ručak u sjemenišnoj blagovaonici gdje su podijeljene nagrade ministrantima koji su ostvarili najbolje rezultate u natjecanjima čime je i završio susret. *(m.p.)*

Kardinal Vinko Puljić u sarajevskoj katedrali zaredio dvojicu franjevačkih đakona za svećenike

U petak, 29. lipnja 2018., na svetkovinu sv. Petra i Pavla u katedrali Presvetog Srca Isusova u Sarajevu, nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić zaredio je tijekom svečanog Misnog slavlja dvojicu đakona za svećenike Franjevačke provincije Bosne Srebrene: fra Maria Dadića i fra Silvia Zlatarevića.

Uvodeći u Misno slavlje kardinal Puljić pozdravio je sve nazočne, kao i sve koji su povezani putem valova Radio Marije. Potaknuo je sve da na svetkovinu apostolskih prvaka sv. Petra i Pavla posebno mole za današnjeg živog Petra papu Franju, „jer on u ime sv. Petra vodi ovu Crkvu kao njegov nasljednik u ime Isusa

Krista“. Izrazivši radost zbog čina ređenja dvojice đakona franjevacca Bosne Srebre, pozdravio je njih osobno i njihovu rodbinu, osobito roditelje, zatim vjernike iz župa iz kojih ređenici dolaze, provincijala Franjevačke provincije Bosne Srebre fra Jozu Marinčića zajedno sa svim odgojiteljima iz Franjevačke bogoslovije, sve misnike raznih službi, redovnice, bogoslove, a na poseban način delegaciju iz biskupije Limburg u Njemačkoj s kojom već godinama Vrhbosanska nadbiskupija ima blisku suradnju. „Nikad neću zaboraviti umirovljenog biskupa Limburga mons. Franza Kamphausa, koji je, kad mi je bilo najteže, došao ovdje ohrabriti me“, kazao je kardinal Puljić podsjećajući da je nedugo nakon toga biskup Kamphaus poslao svoga, socijalno zauzetog svećenika dr. sc. Ernsta Leuningera koji je provodio akciju „Ovce za Bosnu“ u Vrhbosanskoj nadbiskupiji, a koji je nedavno preminuo. Kardinal Puljić potaknuo je stoga nazočne da njegovu dušu uključe u svoje molitve. Posebno je pozdravio sadašnjeg limburškog biskupa dr. Georga Bätzinga i cijelu delegaciju te izrazio radost što će na kraju Mise biti potpisan sporazum o suradnji između biskupije Limburg i Vrhbosanske nadbiskupije. Na kraju je svima koji nose ime apostolskih prvaka čestitao imendan, te godišnjicu ređenja koju na svetkovinu sv. Petra i Pavla slavi većina svećenika.

Nakon što je meštar Franjevačke bogoslovije fra Danijel Nikolić predstavio kandidate za svećeničko ređenje, kardinal Puljić je uputio prigodnu propovijed. Osvrćući se na današnju svetkovinu, kazao je da ona obilježava Crkvu koju je Krist osnovao i povjerio Petru i apostolima da je uz pomoć Duh Svetoga vode kroz povijest, ali i da se danas posebno moli za „Petra naših dana“, kao i za apostolski zbor. Istaknuo je da na poseban način žele postati svjesni Isusove geste kojom je izabrao apostole, ne zato što su bili sveci, nego jer im je poklonio povjerenje. Podsjetio je da je Petar, prvak apostolski, zatajio Isusa, ali da mu Isus nije prigovorio već ga samo upitao: „Ljubiš li me više nego ovi?“ „Nema na zemlji čovjeka koji nema grijeha. Ovom zemljom hoditi teško je, a da se ne uprlja. Ali, bitno je da se nikad ne ponosimo grijehom, ne hvalimo grijehom, nego je potrebno znati se skrušiti radi svoje grješnosti“, istaknuo je kardinal Puljić

dodavši da je pak najbitnije Gospodinu iskreno dati do znanja da ga volimo.

Kardinal Puljić upozorio je da se danas često govori o „krizi zvanja“. „Ne, nije kriza zvanja. Kriza je što mnoga zvanja nisu rođena jer su ih spriječili roditelji. Ubili su ih prije rođenja. Mnoga zvanja nisu došla na svijet“, kazao je kardinal Puljić ističući da je, kad se govori o krizi zvanja, potrebno govoriti o krizi ljubavi prema životu. „Tamo gdje cvjeta život, tamo će biti zvanja“, kazao je kardinal Puljić naglasivši da svećenici, redovnici i redovnice niču iz obitelji – „prvog gnijezda duhovnih zvanja“, te potaknuo nazočne da danas osobito mole za duhovna zvanja.

Obrativši se nazočnim svećenicima pojasnio je da je danas čovjeku potrebna Božja ljubav te da je stoga potrebno istinski svjedočiti i propovijedati Isusa. „Neka u vama uvijek mogu pročitati život sv. Franje koji je volio Isusa“, potaknuo je kardinal Puljić kazavši da nam je i danas potreban upravo jedan takav primjer predanosti Kristu. „Da bi to mogli istinski živjeti, računajte da vam Crkva povjerava posebno mjesto u Crkvi... da budete molitelji koji će srcem moliti, ne samo ponavljajući ‘Gospodine, Gospodine’, nego srcem...“, ohrabrivši ih da se ne boje križa“.

Nakon propovijedi uslijedio je obred ređenja. Na kraju Mise kardinal Puljić je čestitao svećenicima koji slave srebrni i zlatni jubilej misništva i podijelio im prigodne uspomene.

Na kraju Svete mise uslijedio čin potpisivanja partnerstva Vrhbosanske nadbiskupije i biskupije Limburg. Nakon molitve dokument su potpisali kardinal Puljić, biskup Bätzing, predsjednica Biskupijskog vijeća Limburg gđa. Schillai i vlč. Šimo Maršić, koordinator za partnerstvo Vrhbosanske nadbiskupije i biskupije Limburg.

Tijekom Mise pjevao je bogoslovski zbor Franjevačke teologije u Sarajevu „Fra Nenad Dujić“.

Zaređeni svećenici:

Fra Mario je sin Slavka i Snježane r. Vujica, rođen 1992. u Fojnici. Kršten je u župi Imena Marijina u Gromiljaku. Član je Franjevačke provincije Bosne Srebre.

Fra Silvio je sin Pave i Kate r. Dabić, rođen 1992. u Vinkovcima. Kršten je u župi Uznesenja BDM u Tolisi. Član je Franjevačke provincije Bosne Srebre.

(kta)

Vrhbosanska nadbiskupija, Kaptol 7

Izješće o duhovnim vježbama za svećenike

BILJEŽIMO

Poštovani,

prema usvojenom Pastoralnom kalendaru naše Nadbiskupije, treću godinu za redom, u našem sjemeništu priređene su duhovne vježbe za svećenike. Budući da u Bogosloviji imam zimski termin, u Sjemeništu je zamišljen kao ljetna prigoda, poslije Velike Gospe, a prije početka nove školske godine.

Voditelj duhovni vježbi bio je vlč. Jakov Kajinić, duhovnik u Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu. Duhovne vježbe započeli smo u ponedjeljak, 20., a završili zavjetnom misom, u četvrtak, 23. kolovoza.

Sudjelovali su:

1. Vlč. Nikola Lovrić
2. Vlč. Franjo Tomić
3. Vlč. Pavo Kopic
4. Vlč. Ljubo Zelenika
5. Vlč. Stjepan Didak
6. Vlč. Marinko Filipović
7. Vlč. Đuro Arlović
8. Vlč. Željko Marić
9. Vlč. Branko Jurić
9. Vlč. Stipo Knežević

S poštovanjem,

Don Željko Marić, rektor

Održan XXIII. susret dijecezanskih svećenika Vrhbosanske nadbiskupije

U prostorijama Nadbiskupskog sjemeništa „Petar Barbarić“ u Travniku, 19. rujna 2018., u povodu 20. obljetnice ponovnog otvaranja i djelovanja ove institucije, održan je 23. susret dijecezanskih svećenika Vrhbosanske nadbiskupije pod geslom nadbiskupijske Sinode: „Sve obnoviti u Kristu“. Sudjelovalo je oko 110 dijecezanskih svećenika na čelu s nadbiskupom vrhbosanskim kardinalom Vinkom Puljićem.

Susret je započeo Euharistijskim slavljem u sjemenišnoj crkvi sv. Alojzija Gonzage koje je predvodio kardinal Puljić uz koncelebraciju nazočnih svećenika te sudjelovanje sjemenišne zajednice i malog broja drugih vjernika. Svi su na poseban način molili za mjesnu Crkvu vrhbosansku.

Riječi pozdrava i dobrodošlice kardinalu Puljiću i svim svećenika izrekao je rektor

Nadbiskupijskog sjemeništa u Travniku preč. Željko Marić koji je istaknuo da ova ustanova obilježava 130. obljetnicu završetka izgradnje Zavoda te 20. obljetnicu obnove nasilno prekinutog rada. Poželio je da na ovom susretu zajedno izravno dožive na sakramentalnoj razini kolegijalitet svećeničkog zbora na čelu s pastirom kardinalom Vinkom. Dodao je da je „svijest, stvarna i življena, o kolegijalitetu u Mjesnoj Crkvi prostor njezine snage, ali i potrebni uvjet za ostvarenje njezina poslanja, pogotovo u bosansko-hercegovačkoj društvenoj i crkvenoj zbilji“.

Potom je vicepostulator vlč. Ilija Jakovljević predao u ruke kardinala Puljića na dar i trajno štovanje u sjemenišnoj zajednici u Travniku relikvije prve klase to jest kost mučenika i svećenika Porečke i Pulske biskupije blaženog Miroslava Bulešića. Vicepostulator Jakovljević pročitao je pismo biskupa porečkog i pulskog mons. Dražena Kutleše. „Neka naš Blaženik bude nadahnuće cijeloj sjemenišnoj zajednici, napose sjemeništarcima, koji se budu molili pred njegovim relikvijama za ustrajnost u duhovnom pozivu. Blaženi Miroslav je do kraja svoga života svjedočio svoju vjeru te na kraju s ljubavlju dao svoj život za Boga i Katoličku Crkvu, s porukom: 'Moja osveta je oprost'“. Kardinal Puljić zahvalio je „sinu ovih prostora“ vicepostulatoru Jakovljeviću i zamolio da prenese izraze zahvalnosti biskupu Draženu i cijeloj Porečkoj i Pulskoj biskupiji. Riječi zahvale u ime odgojitelja i male zajednice sjemeništara uputio je i rektor Marić koji je poželio da sjemenišna crkva sv. Alojzije Gonzage u Travniku, u kojoj se nalaze smrtni ostaci sjemeništara, časnog sluga Božjega Petra Barbarića i u koju su upravo stigle moći blaženog Miroslava Bulešića, postane i mjesto molitve za nova svećenička zvanja te mjestom svećeničkih zavjeta i hodočašća.

U prigodnoj propovijedi kardinal Puljić izrazio je radost zbog svećeničkog zajedništva iskazanog okupljanjem upravo u travničkom sjemeništu „u kojem je sluga Božji Stadler savio gnijezdo gdje će klijati buduća svećenička zvanja“. Primijetivši kako je tekuća godina „sušna“ po pitanju duhovnih zvanja, izrazio je mišljenje da je među mnogim razlozima i nedovoljno poštovanje euharistije. „Euharistija

je Božji magnet. Tamo gdje se dostojanstveno ne slavi euharistija, neće niknuti zvanja. Euharistija je izvor zvanja. Prvo, nama daje da živimo svoj identitet, da živimo naše bratsko svećeništvo, a ujedno da okupljamo one oko oltara od kojih niču znanja – to su naši ministri. I zato je prevažno da shvatimo: u središtu našega pastorala nije samo odslaviti Misu, nego ta Misa da se živi i da, na neki način, okuplja i izgrađuje zajednicu“, potaknuo je kardinal Puljić ističući da porastom strahopoštovanja prema euharistiji rastu i duhovna zvanja kao i dostojanstvo svećenika. Naglasio je da je potrebno vratiti oduševljenje za Kristove ideje, za kršćanske ideale te pozvao svećenike da se nedaju zatrovati ovosvjetskim idealima i principima. Osvrćući se na riječi sv. Augustina „o pastirima koji pasu sami sebe“, potaknuo je nazočne misnike da ne ostanu ravnodušni na te njegove riječi kojima je, kako je posvijestio, sv. Augustin želio probuditi njihovu savjest. Podsjetivši potom i na poslanicu u kojoj sv. Petar svećenicima poručuje: „pasite povjereno vam stado Božje, nadgledajte ga - ne prisilno, nego dragovoljno, po Božju; ne radi prljava dobitka, nego oduševljeno“ (1 Pt 5,2), potaknuo je nazočne svećenike da, uvijek svjesni svojih ljudskih sklonosti i mana, budu spremni priznati grešku i tražiti oprost. „Vrlo je opasno kad počnemo braniti grijeh, ili, još više, da ga sakrijemo, napadamo druge i trujemo javnost“, upozorio je kardinal Puljić koji je zaželio je da ovaj svećenički susret u svima njima probudi „tu zauzetost, to oduševljenje“ koje su dijelili prvi kršćani.

Nakon Svete mise uslijedio je radni dio susreta kojim je moderirao generalni vikar mons. Luka Tunjić, a zapisnik vodio kancelar preč. Mladen Kalfić.

Prvo prigodno predavanje u velikoj dvorani na temu svjedoka vjere s posebnim naglaskom na Vrhbosansku nadbiskupiju iznio je postulator kauze sluga Božjega nadbiskupa Josipa Stadlera mons. Pavo Jurišić, profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Protumačio je značenje mučenika kao svjedoka vjere i evanđelja. Između ostalog, ukazao je na opasnost da se veći naglasak stavi na mučitelje ili na muku, a ne na svjedočanstvo mučenika koji polaže život

iz vjernosti i ljubavi prema Isusa Krista. Istaknuo je da je mučenik osoba koja je dala život za Isusa Krista, a ne za neku ideju. Podsjetio je na riječi sv. Ignacija Antiohijskog koji je težio za mučeništvom kako bi bio što sličniji Isus Kristu odnosno da dostigne Krista. Dodao je da mučenik ne nastupa prema nikome kao neprijatelju nego kao svjedok da svijet i čovjek pronalazi svoj smisao u Božjoj ljubavi.

Povjesničar vlč. Pero Brajko iznio je izlaganje o svjedocima i mučenicima Vrhbosanske nadbiskupije i Franjevačke provincije Bosne Srebrene i drugih ženskih i muških redovničkih zajednica tijekom i nakon Drugog svjetskog rata. Spomenuo je da se u pripremi predavanja najviše služio crkvenim i državnim arhivima. Spomenuo je podatak don Ante Bakovića prema kojem je: Vrhbosanska nadbiskupija tijekom Drugog svjetskog rata i poraća imala ukupno 39 mučenika (28 svećenika, 6 bogoslova i 5 sjemeništara), Franjevačka provincija Bosna Srebrena 73 mučenika (samo od 1944. do 1985. osuđeno je i procesuirano 98 franjevac ove Provincije) te sedam mučenika Družbe Kćeri Božje ljubavi od kojih je pet Drinskih mučenika proglašeno blaženima. Kazao je i da je osuđeno 50 časnih sestara. Iznio je i podatak da je od 1945. do 1959. suđeno i hapšeno ukupno 350 vjerskih službenika ranih Crkava i vjerskih zajednica među kojima 174 iz katoličkog klera. Izlaganje je završio sjećanjima osuđenika Ratka Vlajkija na vrhbosanskog svećenika Čedomila Čekadu s kojim je služio zatvorske dane u Kazneno-popravnom domu u Zenici: „Ponajprije ovdje smatram svojom dužnošću odati poštovanje i zahvalnost svemu našem svećenstvu – robijašima, i priznanje da sam se za vrijeme svoga desetgodišnjeg robovanja uvjerio da je naše svećenstvo visoka intelektualnog dometa i da su to ljudi velike dobrote, istinskog poštenja i neke radosne vedrine. Pravi pastiri. A ako me pamćenje ne izdaje, robijao sam, što u Zenici, što u Srijemskoj Mitrovici, sa 72 svećenika od kojih su trojica biskupi (dr. Petar Čule, dr. Marko Jozinović i dr. Tomislav Jablanović). To su bili: petrovci, franjevci, isusovci, trapisti. Probrano društvo!“.

Vicepostulator mučenika i svećenika Porečke i Pulske biskupije blaženog Miroslava Bulešića vlč. Ilija Jakovljević progovorio je o vreme-

nu života, djelovanja i mučeničke smrti blaženog Miroslava Bulešića rođenog 1920. godine koji je zaređen za svećenika 1943. godine. Podsjetio je na okolnosti u Porečkoj i Pulskoj biskupiji odnosno u Istri prije, tijekom i nakon Drugog svjetskog rata u kojoj je stanje bilo vrlo složeno zbog prelamanja raznih politika i ideja. Spomenuo je riječi blaženog mučenika zapisane u dnevniku da je, ako ga Gospodin bude smatrao dostojnim, spreman podnijeti mučeništvo za Isusa Krista. Dodao je da blaženi Miroslav ni tijekom rata u nikome nije vidio svoje neprijatelja nego je pokazivao univerzalni karakter svećeništva stojeći na usluzi svima i dijeleći svete sakramente i Nijemcima i Talijanima i Hrvatima. Naglasio je da je svećenik Bulešić bio sav marijanski te da je posebno štovao Srce Isusovo kojemu je na slavu i hvalu slavio svoju posljednju Svetu misu.

Tijekom susreta svećenici su saslušali izvješća voditelja raznih institucija Vrhbosanske nadbiskupije.

Ravnatelj Svećeničkog doma Vrhbosanske nadbiskupije vlč. Fabijan Stanušić zahvalio je svim svećenicima na bratskoj suradnji te ih izvijestio o stanju fonda svećeničke solidarnosti „Međupomoć“ i djelovanju Doma u kojem stariji i bolesni svećenici imaju potrebnu skrb.

Rektor Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa preč. Josip Knežević iznio je kratki prikaz najvažnijih aktivnosti u ovoj ustanovi Vrhbosanske nadbiskupije. Spomenuo je da je tijekom prošle akademske godine ukupno bilo 39 bogoslova od kojih su neki zaređeni za svećenike, a pojedini napustili bogoslovsku zajednicu pa ih je na kraju godine bilo 29. Kazao je da je za novu akademsku godinu prijavljeno pet novih bogoslova. Uputio je i riječi iskrene zahvalnosti svim svećenicima, svim župama i drugim institucijama koji na razne načine podupiru rad ove institucije.

Rektor sjemeništa u Travniku preč. Željko Marić izvijestio je okupljene misnike o trenutnom stanju spominjući žalosnu činjenicu da u novoj školskoj godini nije primljen nijedan sjemeništara. Progovorio je i o brojnim aktivnostima sjemenišne zajednice kao i o radovima na obnovi zgrade te procesu stavljanja cijelog sjemenišnog zdanja za potrebe Vrhbosanske nadbiskupije. Posebno je zahvalan što su mje-

rodavni vratili knjige i imenike koje su Nadbiskupskom sjemeništu i gimnaziji oduzete nakon Drugog svjetskog rata. Spomenuo je ime na svećenika i župa koji su na konkretan način pomogli život i rad ove sjemenišne zajednice.

Ravnatelj Nadbiskupijskog centra za pastoral mladih „Ivan Pavao II.“ u Sarajevu vlč. Šimo Maršić zahvalio je svim svećenicima za suradnju a dvoje djelatnika Centra progovorili su o projektu formacije animatora mladih i akciji „72 sata bez kompromisa“.

Ravnatelj Caritasa Vrhbosanske nadbiskupije vlč. Mirko Šimić upoznao je svećenike s

izgradnjom i uređenjem Caritasova doma za starije i nemoćne „Dr. Ivan Evandelist Šarić“ pokraj Kiseljaka.

U završnoj riječi kardinal Puljić zahvalio je svim djelatnicima u sjemeništu u Travniku. Potaknuo je svećenike da grade međusobno zajedništvo sudjelovanjem i na ovim susretima. Pozvao je sve misnike da se još više angažiraju na planu pastorala i buđenja duhovnih zvanja

Susret je završen obraćanjem kardinala Puljića i zajedničkim objedom.

(kta)

+Fra Filip Zubak

Na mjesnom groblju u svojoj rodnoj župi, sv. Marka evanđeliste na Plehanu u Bosanskoj Posavini pokopan je u ponedjeljak, 30. srpnja 2018. fra Filip Zubak, svećenik franjevačke provincije Bosne Srebrene. Misu zadušnicu u novoj župnoj crkvi predvodio je pomoćni biskup banjolučki mons. Marko Semren, a sprovodne obrede provincijal Franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Jozo Marinčić. Uz domaćeg gvardijana fra Antu Tomasa, provincijala fra Jozu i preč. Darka Tomaševića, dekana sarajevskog KBF-a - izaslanika nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića, suslavilo je još stotinu svećenika. U prepunoj crkvi među mnogobrojnim vjernicima prisutne su bile i brojne redovnice. Fra Filip je opremljen svetim sakramentima preminuo u petak, 27. srpnja u 81. godini života, 50 godini redovništva te 53. godini svećeništva.

Ocrtavajući život i djelo pokojnog fra Filipa provincijal fra Jozo u svojoj je homiliji istaknuo neke njegove vrline, koje smo pozvani nasljedovati: dosljednost, ustrajnost, dobrohotnost, odgovornost i ljubav s kojom je obavljao svoju svećeničku i profesorsku službu, napose njegovu osjetljivost za malene, siromašne kojima je pomagao. „I sam odrastao u neimaštini, imao je osjećaj za ljudsku patnju i solidarnost. Uvijek je imao vremena za svakoga, od svojih učenika, do prosjaka koji mu je došao do vrata. Znao je dopustiti da ga dotakne nevolja, patnja drugoga te tako konkretno navijesti Božju ljubav prema čovjeku. Posvuda je radio nesebično, skrovito i nenaumljivo, te na franjevački način vršio svoju svećeničku i profesorsku službu darivajući sebe Bogu i ljudima, slijedeći u tome Krista i sv. Franju. Kao pravi profesor i odgojitelj, duhovni otac stalno je pratio napredovanje svojih učenika i podržavao ih u tome, i tijekom školovanje i poslije, radovao se njihovim uspjesima, savjetovao, ohrabrivao, svojim primjerom svjedočio kako da žive...“, rekao je među ostalim provincijal fra Jozo.

Kratki životopis pokojnika iznio je gvardijan Tomas.

Fra Filip je rođen 23. prosinca 1937. u Bunaru, župa Plehan, od oca Ivana i majke Luce r. Sliško. Oca se nije sjećao, pa je često puta u majci pre-

poznao paćenicu Božju, koja je s mukom uzdržavala njega i brata mu Miju. Često puta je spominjao kako je iz male gimnazije znao donositi komad kruha kući kako bi pomogao majci i bratu. Gimnaziju je završio u Derventi, a po završetku Franjevačke klasične gimnazije u Visokom 1952. započinje novicijat u Kraljevoj Sutjesci, gdje je 1958. primio prve zavjete. Svećane zavjete primio je u Sarajevu 1963. Za svećenika ga je 1965. zaređio nadbiskup mons. dr. Marko Alaupović. Nakon ređenja studirao je matematiku i fiziku u Beogradu i Sarajevu, te po završetku predavao u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom. U nekoliko je navrata bio i drugi i treći prefekt sjemeništarcima, a u vrijeme raspusta i blagdana pomagao je franjevcima po župama širom Bosne Srebrene. Od 2002. godine, nakon odlaska u mirovinu iz gimnazije, službovao je kao župni vikar i ispovjednik na Plehanu, gdje je preminuo.

U ime učenika i profesora franjevačke klasične gimnazije u Visokom prigodnim riječima od fra Filipa se oprostio fra Ivan Nujić prof. i tajnik Franjevačke klasične gimnazije u Visokom. Govoreći o njegovoj 30-godišnjoj službi u toj ustanovi kao njegov učenik fra Ivan je istaknuo fra Filipovu jednostavnost, solidarnost, kojima je osvajao srca, ne samo svojih učenika, nego i mnogih građana Visokog i okolice.

Kao profesor i odgojitelj fra Filip je najviše odgajao svojim primjerom, odnosno svojom marljivošću. Stalno je nešto radio: pomagao na vrtu, oko štale, u nabavci hrane, održavanju zgrade..., a iznad svega vrlo je rado i temeljito davao instrukcije ne samo svojim učenicima nego i svima drugima koji bi pokucali na njegova vrata. Njegovi su učenici za njega s pravom tvrdili da kao malo tko „zna dobro objasniti“. Najkompliciranije, rekao bih: najmonstruoznije jednadžbe odjednom su nekom čarolijom postajale jednostavne. Takav je bio i u svakidašnjem životu: čarobno jednostavan, neposredan, precizan, učinkovit.

Sažalnicu kardinala Vinka Puljića, pročitao je preč. Darko Tomašević.

+ vlč. Perica Majić

POKOJNICI

Na mjesnom groblju u rodnoj župi Prud pokraj Bosanskog Šamca, 24. kolovoza 2018. sahranjen je svećenik Vrhbosanske nadbiskupije vlč. Perica Majić koji je blago preminuo u Gospodinu u srijedu, 22. kolovoza 2018. od posljedica tumora na sinusima okrijepljen Otajstvima vjere, u 40. godini života i 15. godini svećeništva.

Misu zadušnicu u prepunoj župnoj crkvi sv. Roka u Prudu predvodio je nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić uz koncelebraciju 72 svećenika. Uz tijelo pokojnoga svećenika Perice bili su njegov otac Marko, brat Stipo i sestra Stana s obiteljima, rodbina, veći broj redovnica i brojni župljani Pruda kojima su se pridružili i vjernici župa Dragunja kod Tuzle i Borovica kod Vareša gdje je vlč. Perica obavljao župničku službu.

Pozdrav kardinalu Puljiću, svećenicima, redovnicima, redovnicama i svim prisutnima te izraze sućuti ocu, bratu i sestri te ostaloj rodbini pokojnog svećenika Perice uputio je prudski župnik vlč. Hrvoje Kalem. „Vlč. Perica je posljednji put s nama suslavio Svetu misu u ovoj crkvi krajem travnja ove godine, prilikom slavlja svete potvrde. Uvijek je bio rado viđen u svome Prudu; ljudi su ga rado susretali i slušali dok je propovijedao i dok se družio s njima. Siguran sam da će ga, između ostaloga, pamtiti po blagosti i milini riječi... Pouzdano znam da su se župljani osobno molili za Pericu čim su čuli da je obolio i da mu je zdravlje u opasnosti, a mi smo ga se sjetili, i kao župna zajednica za njega molili i na sv. Roka, zaštitnika naše župe“, kazao je župnik Kalem.

U prigodnoj propovijedi kardinal Puljić kazao je da tijelo pokojnoga Perice posljednji put sudjeluje na Svetoj misi dok je njegov duh pred licem Božjim. Rekao je da mole za spaseње njegove duše te da će tijelo ispratiti u zemlju gdje će čekati uskrsnuće mrtvih. „Molimo za dušu svećenika Perice jer vjerujemo u ljubav Božju. Čuli smo u prvom čitanju riječi apostola Pavla: Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove?. To je ono najvažnije u životu: živjeti u ljubavi Božjoj i to je najveće bogatstvo koje nosimo na onaj svijet“, kazao je kardinal Puljić podsjećaju-

ći da je Isus često pozivao na budnost i pripravnost. „Međutim, čovjek nekako misli da još nije došao čas. Dok sam posljednji put razgovarao s vlč. Pericom, zračio je nadom u život odnosno da će ozdraviti. Međutim kad je uvidio da se bliži kraj, u prisutnosti jednog bogoslova pozvao je da primi sakramente i da se spremi za polazak na onaj svijet. Izdahnuo je izgovarajući riječi: Slava Ocu... Kakav mu je život bio, tako je i završio. Živio je na slavu Božju. Ovdje kao nadbiskup želim reći mu: hvala jer je svaki život dar Božji obitelji, zajednici, a ovdje na osobit način svećenički život koji je dar mjesnoj Crkvi. Dok se opraštam od njega, zahvaljujem Bogu da nam ga je darovao“, kazao je kardinal Puljić ističući da je svećenik Perica uvijek bio otvoren prihvatiti službu koju bi mu povjerio. „Čitajući brojne svećeničke osmrtnice tijekom svoje biskupske službe, rijetko sam vidio tako korektnu oporuku poput one koju je vlč. Perica kao svećenik napisao. Zato ti zahvaljujem na tom svećeničkom stavu. Volio si svoju Crkvu; volio si svoju Vrhbosansku nadbiskupiju; volio si ljude; gdje god si bio i ljudi su tebe zavoljeli jer si svećenički služio. Zato danas želimo Bogu zahvaliti za tvoje svećeničko služenje u mjestima gdje si djelovao, propovijedao i slavio sakramente. A ono što si kao čovjek u svojoj slabosti pogriješio, danas molimo, neka ti Gospodin bude milosrdan i neka te dobri Pastir zagrlji u svojoj božanskoj ljubavi“, kazao je kardinal Puljić te ispričao zgodu kada je vlč. Perica na svetkovinu Srca Isusova propovijedao u sarajevskoj katedrali te, nakon što je neko vrijeme čitao napisanu propovijed, kazao vjernicima da on baš i ne razumije to što su teolozi napisali pa je nastavio propovijedati od srca svojim riječima što su ljudi dobro prihvatili i razumjeli. „Ta njegova simpatična gesta pokazala je da iskreno govori iz svoje vjere“, rekao je kardinal Puljić ističući da se od pokojnog Perice opraštaju u vjeri u uskrsnuće mrtvih, u otajstvo Presvetog Trojstva, u život vječni. „Koliko god je bio mlad, imao je veliku ljubav pa vjerujem da ga ništa neće rastaviti od ljubavi Kristove“, kazao je kardinal Puljić ističući da je pokojni svećenik Perica živima izazov i opomena da,

koliko god živjeli i koliko god imali i trošili, jednog im je dana stati pred sud Božji. Rekao je da svoje grijehе trebaju okajavati te istinski pokazivati da ljube Boga, Crkvu i svoj narod te da su spremni nositi svoj križ i svjedočiti u svom zvanju te opravdati Božje povjerenje.

Na kraju Svete mise generalni vikar Vrhbosanske nadbiskupije mons. Luka Tunjić u kratkim je crtama prikazao životni tijek svećenika Perice koji je rođen 16. rujna 1978. godine u Bosanskom Šamcu, od oca Marka i majke Tere rođene Čaktaš, župa Prud. Osnovnu školu završio je u Virju u Podravini a sjemenište i srednju školu u Zadru. Bogosloviju i teološki studij završio je u Sarajevu, nakon čega je 30. studenog 2003. godine zaređen za đakona a 29. lipnja 2004. godine za svećenika Vrhbosanske nadbiskupije. Prva pastoralna služba bila mu je u Sarajevu. Točno godinu dana bio je župni vikar u katedralnoj župi Presvetog Srca Isusova od 26. srpnja 2004. do 27. srpnja 2005. godine, kada je imenovan vicekancelarom Vrhbosanske nadbiskupije i upraviteljem župe sv. Dominika u Goraždu. Koicidencija je da je također 26. srpnja 2006. godine imenovan župnikom župe Preobraženja Gospodinova u Borovici. Na nadmorskoj visini od oko 1.100 metara preobražavao je sebe i vjernike ove planinske župe. Premda je odrastao u ravnici, zavolio je ljude i brdo, identificirao se s njima da se ne zna kome je bio bolniji rastanak, borovičanima ili njemu kad je premješten 23. ožujka 2012. godine u župu sv. Leopolda Bogdana Mandića u Dragunji. U ovoj župi ostaje sve do svoje prerane smrti. Mons. Tunjić kazao je da je svećenik Perica zadnju godinu dana počeo osjećati zdravstvene poteškoće koje nisu upućivale na opaku bolest današnjeg vremena koja ne bira godine ni spol, niti joj prijašnje zdravstveno stanje pojedine osobe nešto znači. Unazad pola godine ipak mu je dijagnosticiran tumor na sinusima. Hrabro je to podnosio kao i zračenja i kemoterapije. Premda je vidno slabio i mršao cijelo vrijeme bio je optimističan, hrabrio sebe i druge da će to proći i da će normalno nastaviti obavljati svoju župničku službu. Tako je bilo sve do zadnjih dvadesetak dana kada je imao snimanja koja su, nažalost, pokazala da je tumor metastazirao. Kao da je slutio da se u njemu ipak događa nešto teže i opasnije. Naime, u lipnju i srpnju nakon smrti liječnika koji ga je vodio,

izbjegavao je preglede glave a koncentraciju usmjerio na druge dijelove tijela u kojima je osjećao bolove. Nakon kratkog boravka u bolnici u Tuzli, prebačen je 11. kolovoza 2018. godine u Svećenički dom Vrhbosanske nadbiskupije u kojem je, okrijepljen svetim sakramentima, blago u Gospodinu preminuo u petnaestoj godini svećeništva i četrdesetoj godini života. Spomenuo je i riječi jednog župljanina o svećeniku Majiću: „Naš vlč. Perica je bio jednostavan, skroman i ponizan, suosjećajan, mali čovjek velikog srca. Bio je neumoran i neiscrpan u pomaganju drugima. Puno je držao do obitelji i obiteljskog zajedništva. I najmanjem ljudskom biću davao je veću važnost negoli sebi. Molitva je bila ta koja mu je uvijek davala snagu a vjera u Boga njegova vodilja za nove početke. Jedan od dražih svetaca mu je bio sv. Leopold kojemu se često molio.“

U ime generacije svećenika zaređene 2004. godine od pokojnog Perice oprostio se njegov kolega vlč. Zlatko Rosić. „Pericu smo poznavali kao tihoga i samozatajnoga učenika, studenta, poslije i svećenika. Ali se, gdje god bi došao na službu, borio i bio uz narod kojem je poslan kao da su njegovi rođeni. Ljudi su to znali cijeniti, istina neki više, neki manje, kako to obično kod nas ljudi biva. Ali najvažnije je kako ga je cijenio dragi Bog, jer je jedino njegov sud važan... Vlč. Perica je živio evanđeoska načela i nadamo se i čvrsto vjerujemo da je njegovo ime zapisano na nebesima... Vjerujemo da je naš Perica sada na boljem mjestu od ovozemaljskog svijeta koji zna biti tako lijep, ali čini nam se ponekad i tako bolan. Perica je tu bol ovog svijeta itekako osjetio, ali znamo da je osjetio i ljepotu života koja će mu, ako Bog da, biti predokus budućeg vječnog života“, kazao je vlč. Vlatko.

Nakon Mise zadušnice sprovedne obrede na mjesnom groblju u Prudu vodio je kardinal Puljić.

Svetom misom zadušnicom, koju je u bogoslovnoj crkvi sv. Ćirila i Metoda istoga dana u jutarnjim satima u zajedništvu s vojnim biskupom u BiH mons. Tomom Vukšićem predvodio također kardinal Puljić, od pokojnog svećenika Perice u Sarajevu se oprostilo 50 kolega svećenika, veći broj časnih sestara i drugih vjernika.

(kta)

Sluga Božji Josip Stadler, vrhbosanski nadbiskup i utemeljitelj Družbe sestara Služavki Maloga Isusa

Rođen je u Slavonskome Brodu 24. siječnja 1843. u skromnoj obrtničkoj obitelji Đure i Marije, rođene Balošić. U jedanaestoj je godini ostao bez oca i majke te je za nj skrb preuzela i prihvatila ga dobra brodska obitelj Oršić. Školovanje počinje u rodnome gradu, nastavlja ga u nadbiskupskome sirotištu u Požegi i Zagrebu, gdje je polazio gimnaziju, i u Rimu, gdje je na Papinskome sveučilištu Gregorijani postao prvo doktor filozofije, a potom i doktor teologije.

Za svećenika je zaređen 1868. u Rimu, nakon čega se vratio u Zagreb, gdje je postao gimnazijski profesor u Sjemeništu, a kasnije i sveučilišni profesor na Katoličkome bogoslovnom fakultetu.

Papa Lav XIII. imenovao ga je 1881. vrhbosanskim nadbiskupom obnovljenoga biskupskog sjedišta u Sarajevu. Apostolskim žarom u Bosni razvija vrlo živu djelatnost na vjerskome, prosvjetnom, kulturnom i nacionalnom polju. U Sarajevu je sagradio vrhbosansku prvostolnicu, bogoslovno sjemenište s crkvom sv. Ćirila i Metoda, kaptol i nadbiskupski dvor. U Travniku je podigao sjemenište i gimnaziju. Istodobno je diljem nadbiskupije dao sagraditi više crkava i ženskih samostana. O njemu se s pravom može reći da je preporoditelj i duhovni obnovitelj Bosne.

Utemeljio je Družbu sestara Služavki Maloga Isusa sa svrhom da vodi skrb za siromašnu i napuštenu djecu, za starije osobe i za siromahe uopće.

Istaknuo se dobrotvornim radom u okviru kojega je u Sarajevu osnovao sirotišta "Betlehem" i "Egipat" za djecu i ubožnicu za starice. Za narod je bio "otac sirotinje". Živio je sveto i isticao se brojnim krjepostima. Bio je iskreno pobožan i revno je molio. Posebno je štovao Presveto Srce Isusovo, kojemu je posvetio i svoju nadbiskupiju. Bio je također veliki štovatelj Blažene Djevice Marije i svetoga Josipa.

Umro je u Sarajevu u 75. godini života na svetkovinu Bezgrješnoga Začeca 8. prosinca 1918. Tijelo mu počiva u sarajevskoj katedrali, u grobu na kojemu je 12. travnja 1997. molio i papa Ivan Pavao II. Crkveni postupak za njegovo proglašenje svetim počeo je u Sarajevu 20. lipnja 2002.

MOLITVA

Oče naš, koji si izvor i počelo svetosti, od Tebe nam dolazi svaki dobar dar. Ti si slugu svojega biskupa Josipa Stadlera postavio za pastira Crkve vrhbosanske u posebno složenim i teškim vremenima. On, *otac sirotinje*, odano je i vjerno služio Tebi te je revno navješćivao radosnu vijest spasenja. U svakom čovjeku, posebno u malenima, siromašnima i onima kojima je potrebna pomoć, pozorno je gledao svojega brata i sestru u Tvome ljubljenom Sinu Isusu Kristu.

Smjerno Te molimo, udostoj se proslaviti ga čašću oltara kako bi njegov primjer svemu Tvome puku bio snažan poticaj, njegov nauk pouzdan oslonac, a zagovor čvrsta zaštita i sigurna okrpja. Molimo Te, udijeli nam po njegovim zaslugama milost da Ti u sve dane svojega života vjerno služimo u svetosti duše i tijela napredujući na putu vječnoga spasenja. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Tko po zagovoru sluge Božjega J. S. bude uslišan i dobije koju osobitu milost, moli se da to priopći na naslov:

Postulatura sluge Božjega nadbiskupa Josipa Stadlera
 Josipa Stadlera 5, BiH - 71000 Sarajevo
 Odgovara: Mons. Pavo Jurišić, postulator
 e-mail: postulatura@gmail.com

 Odobrenjem Nadbiskupskoga ordinarijata u Sarajevu od 6. studenoga 2002.

